המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית — ירושלים

בס"ד יום וערש"ק, פ' האזינו י"ב תשרי תשמ"ט (23 בספטמבר 88)
דף היומי: בבלי — זבחים נ'; ירושלמי — ברכות ל"א

שנה מ' גל' 11204
1.50 ש"ח כ' מע"מ

ב"ה,

קריאת קודש

מטעם

מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור שליט"א
להצלת החינוך העצמאי בארה"ק

דבר שפתיים אך למחסור להסביר גודל ערכו ורוב חשיבותו ונחיצותו של המפעל הגדול והקדוש לחינוך רבבות ילדי ישראל לתורה וליראה, הלוא הוא החינוך העצמאי שנוסד וטופח במסירות נפש לפני עשרות שנים על ידי גדולי עולם, גאוני וצדיקי הדור זי"ע, אשר ראו בקיומו עוגן הצלה רוחני לדור הצעיר בארץ הקודש, מפני הרוחות הרעות והחנוך הקלוקל. וציוו עלינו לחזקו ולאמצו ולבצר חומתו למען לא תשתכח תורה ויהדות מישראל.

מן המפורסמות הוא גם שאין בכחו ובאפשרותו של החינוך העצמאי למלא את תפקידו הקדוש ולבצע את המשימות הכבדות שהוטלו על כתפו בסיוע הממשלתי בלבד, ומאז ומתמיד הוא נזקק ונצרך לתמיכתו האוהדת של צבור שומרי התורה והמצוה בארץ ובתפוצות הגולה, בגיוס המשאבים והאמצעים הדרושים על מנת להבטיח חינוך תורתי טהור לכל אב ואם בישראל החפצים בחינוך לתורה ללא כחל ושרק, תמיכה זו חיונית והכרחית כדי להבטיח את שעות הלימוד והפעולות החינוכיות העצמאיות-המרובות שהם נשמתו של החינוך התורתי, ואשר אינם מתוקצבות בתקציב הממשלתי.

בעת האחרונה, נקלע החינוך העצמאי לצערנו ולכאבנו למצוקה כספית קשה ולמשבר חמור ביותר שכמוהו לא היה מיום היווסדו, והמאיים על עצם קיומו, זאת בעטיים של קיצוצים ממשלתיים שנקטו בשלושת השנים האחרונות במערכת, שאילצו את הנהלת החינוך העצמאי ליטול על עצמה עול כבד מנשוא במימון והחזקת בתי ספר רבים שצברו גרעונות גדולים, מצב בלתי נסבל זה לא זו בלבד שמונע את הרחבת גבולות הקדושה בפתיחת בתי ספר וגני ילדים כדרישתם ותחינתם של רבים מאחינו ששבו למקור מחצבתם, אלא גם מאיים על המשך קיומם של בתי ספר קטנים אשר סכנת סגירה מרחפת חלילה עליהם.

אי לזאת רואים אנו מחובתנו לא לעמוד מנגד בשעה קשה זו לחינוך הטהור ולהחריש כבלע את הקודש ח"ו, ופונים אנו בקריאת אחים נאמנה לאחינו היקרים בכל אתר ואתר להחלץ ברחיפות לעזרת ה' בגבורים, ולהתיצב בכל עוז לימין החינוך העצמאי ולתרום כל אחד ואחד תרומה חשובה ונכבדה כפי יכולתו ולמעלה מזאת להצלתו של מפעל האדירים של היהדות הנאמנה השרוי במשבר ומשווע לישועה.

יתן ה' וזכות הבל פיהם של תשב"ר תגן על העוזרים והמסייעים להתברך בכתיבה וחתימה טובה ובכל מילי דמיטב, ולראות בגאולה שלמה ובבנין אריאל.

וע"ז באנו על החתום בחודש הרחמים והסליחות תשמ"ח

אלעזר מנחם מן שך — הק' משה יהושע בהה"צ מוהרח"מ זצללה"ה (האדמו"ר מוויזניץ) — שלמה זלמן אויערבאך — יוסף שלום אלישוב — הק' ישכר דוב רוקח (האדמו"ר מבעלזא) — שלום נח ברזובסקי (האדמו"ר מסלונים)

לאחר שהתגלה עוד מקרה פוליו בזכרון יעקב:

מבצע חיסון המוני נגד הפוליו באזורי זכרון יעקב, רמלה, לוד וחדרה

נבדקים מי השתיה והביוב בכל הארץ ★ צה"ל החליט לחסן את כל החיילים ★ גיל החיסון הועלה ל־40 ★ חיידקי פוליו אלימים נתגלו במי ביוב באזור לוד

מקרה פוליו נוסף התגלה ערב יום הכיפורים בזכרון יעקב. ובעקבות זאת הוחלט לחסן את כל תושבי האיזור עד גיל 40.

החולה היא אישה בת 33 מזכרון יעקב שאושפזה במחלקת הנוירולוגית בבית החולים הלל יפה בחדרה עם סימנים קלינים למחלת פוליו. כתבת עתיים מוסרת, כי האישה שמצבה מוגדר קל סובלת מחום גבה וחולשה בגפיים.

הבדיקות המעבדתיות טרם אישרו סופית כי מדובר בפוליו. בעקבות אישפוזה והחשש כי מדובר בנגיף פוליו מזן אלים, החליטו במשרד הבריאות לחסן את כלל התושבים באיזור זכרון יעקב עד גיל 40.

מקרה נוסף זה והנערה מחדרה, שאושפזה בראשית השבוע בבית חולים הלל יפה, גורמים לתחושת חרדה בקרב תושבי האיזור. ללשכת המידע של משרד הבריאות מגיעות פניות רבות של תושבים שהחלו לדבריהם לגלות סימני חרדה עקב ריבוי המקרים והחיסונים ההמוניים.

עוד נמסר, כי שרות הבריאות החליטה, ש־100,000 מתושבי איזור לוד רמלה והסביבה, עד גיל 40, יחוסנו נגד פוליו במבצע חיסוני שהחל אתמול ויימשך בימים הקרובים.

שרות הבריאות החליטה כך בישיבת חירום שהתקיימה כל־שכתה, בעקבות ממצאים שהתגלו בבדיקות מי הביוב באיזור לוד ובהם נמצאו כמויות גדולות של נגיפי פוליו אלים.

600 תינוקות באיזור כבר חוסנו אתמול והיום יחל מבצע חיסון תלמידי בתי הספר, שבמהלכו יחוסנו 30,000 תלמידים. ביום ראשון יישארו בתי הספר פתוחים באיזור כדי לסיים את מבצע החיסון.

הישובים שבהם יחוסנו התושבים הם רמלה לוד, מועצה איזורית באר יעקב ישובי המועצה האיזורית בית דגן ישובי המועצה האיזורית גזר, ישובי המועצה האיזורית עמק לוד, מבוא שילת, מבוא חורון מכבים כפר חב"ד ומשמר השבעה.

החל מיום שלישי הבא, יום ראשון, של חול המועד, יחלו בחיסון המבוגרים. בהמלצת מומחי משרד הבריאות הוחלט להעלות את גיל החיסון, ויחוסנו כל התושבים עד גיל 40.

מתוך הבדיקות שעורך משרד הבריאות בימים אלה במי שתיה ומקורות ביוב הוברר לאחרונים נוספים והוא מקיף את כל הארץ. מכל ישוב נלקחים דגימות מי שתיה ומי ביוב ואם יתקבלו תוצאות חיוביות ישקול משרד הבריאות לחסן איזורים נוספים בישראל.

לגבי נפת חדרה, במהלך כל שעות הבוקר אתמול חוסנו רוב תלמידי בתי הספר והמבצע מתנהל בסדר ובשקט.

מאות אזרחים פונים למוקד, מרביתם מחוץ לנפת חדרה ולכולם נאמר שאין צורך בקבלת חיסון.

הציבור נקרא להקפיד על רמת ההגיינה האישית, בפרט בימים אלה, שהיא התרופה הטובה ביותר למניעת מחלות זיהומיות.

אמש נמסר כי צה"ל יחסן את כל החיילים נגד הפוליו. הרמטכ"ל וראשי אכ"א החליטו על כך בעקבות המלצת קצין רפואה ראשי.

חילופי האשמות הדדיים התנהלו אתמול בפגישה בין שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, לבין ראשי המועצות המקומיות בשומרון הצפוני על רקע מחלת הפוליו והגורמים להתפשטותה באיזור.

במקביל, נמשך מבצע החיסונים בנפת חדרה ועד שעות הצהרים חוסנו כ־15 אלף תלמידים בבתי הספר היסודיים והתיכוניים.

בפגישה, שהתקיימה בלשכת ראש עיריית חדרה, דנו הצדדים בדרכים לטיפול במפגעים התברואתיים שגרמו למחלה. במהלך הדיון סערו הרוחות, עת האשימה שרת הבריאות את הרשויות המקומיות בכך שלא עשו די במשך השנים לטיפול במפגעי התברואה השונים, לרבות בליקויי מערכות הביוב והאמני־המים, שמהם סבורים שהתפרצה מחלת הפוליו. היא איימה אף להגיש תביעות משפטיות נגד ראשי מועצות שלא ימלאו אחר הוראות וצווים של משרד הבריאות.

ראש מועצת פרדס חנה, שלום

(המשך בעמוד אחרון)

מרדכי אריה לייב מורגנשטרן — ירושלים — ישיבת חידושי הרי"ם
דבורה יהודית רוטשילד — בני ברק
מאורשים
בס"ד, יום ה', אור י"ב תשרי תשמ"ט

יעקב פולק — קול תורה — ירושלים
מיכל שטרנברג — פתח תקוה
מאורשים
בס"ד, אור לי"ב תשרי תשמ"ט

נתנאל יוסף גרוז — ישיבת מיר — רחובות
שירה חנה ויינברג — בית וגן ירושלים
מאורשים
בס"ד, אור ליום שישי י"ב תשרי תשמ"ט

יוסף קוזקין — ירושלים
בת־שבע קוזניץ — פאג"י — ירושלים
מאורשים
בס"ד, אור ליום שישי י"ב תשרי תשמ"ט

לבנון — לראשונה ללא נשיא

קרבות פרצו בביירות לאחר כשלון נוסף לבחור נשיא

ביירות, — קרבות עזים התחדשו אתמול בביירות, לאחר שנכשל נסיון שני של הפרלמנט לבחור נשיא חדש, ועל רקע נסיון הנשיא ג'ומאיל להקים ממשלת ביניים.

המיליציות של הנוצרים והמוסלמים החליפו אש טילים וכלעים מעבר הקו הירוק והתפרצויות זיעזעו את העיר, בעוד שהנהגים נטשו את מכוניותיהם וחיפשו מקום מקלט.

הקרבות פרצו לאחר שיו"ר הפרלמנט, חוסיין חוסייני, הודיע כי הבחירות של נשיא לבנון נידחו ליום אחד ובעוד הנשיא אמין ג'ומאיל, שכהונתו מסתיימת היום, עשה הכנות להקים ממשלת מעבר.

עדי ראיה מסרו, כי פגזי תותחים פגעו בשטח סביב בנין הפרלמנט הישן, זמן קצר לאחר שהצירים שבאו למושב, פחות מ־20, עזבו את המקום.

פגזים גם ירדו על שכונות מגורים משני צידי הקו הירוק. לא נמסר בינתיים על אבידות.

הקרבות לאורך הקו הירוק התחדשו לאחר רגיעה של שבועיים.

צ'ארלס חילו, נשיא לבנון לשעבר, אמר לכתב רויטר לאחר פגישה עם ג'ומאיל, כי המנהיג הנוצרי בן ה־46 מתכוון להקים ממשלה חדשה "תוך מספר שעות".

המשבר בלבנון פרץ לאחר שהמנהיגים הנוצרים סירבו לקבל את מייקל דאהר כמועמד פשרה. הבחירות עמדו להתקיים אתמול בשעה 11 על רקע של מתח גובר בשני חלקי העיר וירידות לסרוגין

(המשך בעמוד אחרון)

גמאייל מינה ממשלה צבאית

ביירות, — נשיא לבנון אמין ג'מאייל מינה ממשלה צבאית כדי לנהל את לבנון שסועת המלחמה, לאחר שהפרלמנט לא הצליח לבחור לו יורש, נאמר בצו רישמי.

הצו, עליו נמסר בחצות הלילה, כאשר ג'מאייל סיים את שש שנות כהונתו, ציין כי בראש הממשלה עומד מפקד הצבא הנוצרי המארוני הגנרל מישל עאון, וכה חמישה קצינים נוצריים ומוסלמים בכירים.

מרכז אגודת ישראל בחר אמש ברשימת המועמדים לכנסת

מאת כתב המודיע

המרכז הארצי של אגודת ישראל בא"י בחר אמש את רשימת המועמדים של התנועה לקראת הבחירות לכנסת הי"ב. במקום הראשון נבחר הגר"ר משה זאב פלדמן, במקום השני הה"כ הרב מנחם פרוש, במקום השלישי הרב שמואל הלפרט ובמקום הששי נציג עדות המזרח באגו"י.

המרכז בחר גם בועדה בת ששה חברים, שקיבלה את סמכויות המרכז להחליט בדבר איוש המקומות 3 ו־5 ולהשלים את הרשימה.

קודם לבחירה זו, שהתקיימה קרוב לחצות הלילה, דיונים קדחתניים משך שעות רבות, בין כל הסיעות בתנועה, על מנת להביא להבנה ולהצגת רשימה מוסכמת המלכדת את כל חלקי התנועה.

המשך הדיונים יוזכו ע"י הועדה המצומצמת, שקיבלה כאמור את סמכויות המרכז להשלים את הרכב הרשימה והו תשלים את מלאכתה עד להגשת הרשימה לועדת הבחירות המרכזית.

בישיבת המרכז הארצי נשאו דברים ראשי התנועה כאשר בדברי כולם נשמעה הקריאה לליכוד השורות ולחידוש פני התנועה.

ישראל מחתה בפני מצרים על קבלת הפנים לערפאת

"הצהרות התמיכה מנוגדות להסכם השלום"

— מאת סופרנו המדיני —

מוחמד בסיומי, שגריר מצרים בישראל, הוזמן אתמול ע"י יוסף בן אהרן, מנכ"ל משרד ראש הממשלה ללשכתו בירושלים, כדי להביע בפניו את מחאת ממשלת ישראל על קבלת הפנים הממלכתית, שהוענקה לאשף ערפאת, מנהיג אש"ף, בביקורו האחרון במצרים, ועל הצהרות התמיכה שהושמעו ע"י השלטון לארגון המחבלים.

"התנהגות זו מנוגדת בתכלית לרוחו של הסכם השלום בין שתי המדינות" — הדגיש בן אהרן באוזני בסיומי — ואין בה כדי לקדם את השלום באזור. בסיומי הבטיח להעביר את מחאתה של ישראל לממשלתו בקהיר.

בינתיים יוצאים היום נציגי משרד החוץ וצה"ל לאזור טאבא, בגבול ישראל מצרים, כדי ללמוד את בעיות הגבול ואת ענין הפלגות סירות היאכטות לאיי האלמוגים, בעקבות התקריות שהיו לאחרונה. לפי שעה לא נקבעה פגישה עם נציגות מצרית מקבילה, אולם יתכן שייפגשו עם הקונסול המצרי כאשר יגיעו לאילת.

לבנון הגישה באו"ם תלונה נגד ישראל

מרכז האו"ם, — לבנון הגישה אתמול לאו"ם תלונה נגד ישראל, בעקבות פשיטה של כוחות ישראליים ביום שישי שעבר לתחום לבנון, מעבר לרצועת הבטחון.

במכתב נאמר, כי כ־200 חיילים ישראלים, בסיוע של כ־30 טנקים ונגמ"שים, היו מעורבים בפעולה זו, שבמהלכה נפצעו כפריים אחדים. (עי"ט)

ב"מבצע" שהזכיר ימים עגומים מההסטוריה היהודית בגולה:

עירית ירושלים והמשטרה אטמו אמש את ישיבת "תפארת התורה" בשכ' רמות

אנשי העיריה הגיעו בחסות עשרות שוטרים ופרשים ופינו בכח את הישיבה במבצע נרחב וחסר תקדים קרוב לחצות הלילה

מאת סופר "המודיע"

עירית ירושלים והמשטרה אטמו אמש קרוב לחצות הלילה את מבנה ישיבת "תפארת התורה" בשכונת רמות, לאחר שפינו מתוכו בכח את כל הציוד שהיה בו, כולל ספרי תורה וספרי קודש וציוד יקר אחר.

אל המקום הגיעו במבצע נרחב, תוך שהדבר מעורר בהלה בשעת לילה מאוחרת זו בקרב תושבי השכונה, עשרות שוטרים ופרשים, מצויידים באלות ובנז מדמיע, יחד עם פקחי העיריה. הם הרחיקו מהמקום כל מי שביקש להתקרב ופינו את כל הציוד שהיה בישיבה.

עם סיום הפינוי, ולמרות בקשות של ראשי הישיבה, כי הענין כולו נתון בדיון משפטי ואל לעיריה לפעול ללא דיון מוקדם, באסמו פתחי הישיבה על ידי בנים עקיים, אשר הולחמו על דלתות המבנה.

בשעת מסירת הידיעה נמשך ה"מבצע" של עירית ירושלים והמשטרה, כאשר לראשונה בהסטוריה של 40 שנות מדינת היהודים, אוטמים השלטונות מבנה של ישיבה, בצורה המזכירה ימים עגומים של ההסטוריה היהודית בגולה.

כזכור, מתנהל מאבק של שני שכנים חילוניים נגד קיומה של הישיבה במבנה שבמרכז שכונת רמות, ואת למרות תמיכתם של כל יתר השכנים — כולל החילונים — בהמשך קיום הישיבה. פעולתה חסרת התקדים של עירית ירושלים נעשתה בהמשך למגמה להצר את צעדי הציבור החרדי בשכונה, המהווה כיום רוב מוחלט. יצויין כי למנהלת השכונה לא מקויימות בחירות מזה מספר שנים, לאחר שהחילונים חוששים לאבד את הרוב במינהלת, הקיים שממי תחילת איכלוס השכונה בציבור חילוני.

אמש נמסר על מקרה חמור של תושב חילוני ששבר סוכה שלתושב חרדי בשכונת רמות א'. לאחר התערבות של השכנים, כולל חילונים, הצליח השכן החרדי להקים מחדש את סוכתו, לאחר שהודיע על המקרה למשטרה. דובר משטרת ירושלים אמר, כי תלונתו של השכן שניזוק, לכשתוגש, תזכה לטיפול מהיר.

תחזית מזג האויר

עוד ירידה קלה בטמפרטורות. ירושלים 20 30, חיפה 20 31, טבריה 20 31, תל אביב 22 30, באר שבע 22 34, (עתי"ם)

● תל אביב, — ג'מיל גנדי מהכפר יאטה שליד חברון, הוא־שם בבית המשפט המחוזי בתל אביב בבנין לשדל את חבריו לרצוח חבר מושב משער אפרים שנעצר לימס במכוניות. (עתי"ם)

הדלקת נרות

	עש"ק	מוצש"ק
ירושלים	4.59	6.10
תל אביב	5.17	6.12
חיפה	5.09	6.11
באר שבע	5.15	6.12
מוצש"ק לשיטת ר"ת		6.49

ברוך דיין האמת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו בצידיך בערב יום הכיפורים של

הרה"ג **חיים דוד צבי זוסמן־סופר** זצ"ל

ראב"ד דקהל יראים בודאפעסט יצ"ו

ההלויה התקיימה אתמול י"א תשרי תשמ"ט בהר־המנוחות בירושלים

המשפחה

יושבים שבעה בבית אחיו ר' שמעון אליעזר זוסמן־סופר הי"ו רח' בית וגן 53, ירושלים

בית דוד ואסתר ירושלים

כוס תנחומים

למנהלנו הדגול והנעלה

הרב **טוביה לנג** שליט"א

ולכל בני משפחתו הכבודה

על פטירת האם הצדקנית ורבת המעש מרה **פעסל** ע"ה

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה לעוד

אם הבית — המזכירה — המנהלת — המורות והתלמידות — וצוות העובדים

אנו משתתפים בצער הרב של משפחות

הולדר, גולדברגר ואדלר

על הלקח מהם עטרת ראשם הבעל, האב, והסבא, היקר באדם

הרב **מאיר הלוי הולדר**

שותף ומנהל של חנות ספרים "ליכטנשטיין את הולדר" בנדבת ליבו, שמו הכרו הטוב שישאר בלב כל מכיריו

תמצאו תנחומים

י. ליכטנשטיין וכל העובדים

חסכון חסכון
עשה במו ידך

עצים קונים

ב"עצי יער"

בניית סוכות
★ סוכת חזו"א
★ פרגולות
★ דיקטים ופלפינים
★ חיתוך במקום
★ קורות עץ לסוכות נשלפות
★ יעוץ במקום

ב"עצי יער"

בן יעקב 27 בני ברק
טלפון: 771556
ע"י אולמי "קונטיננטל" קו 1 עד למקום

יחזקאל 2, ירושלים 02-370188
גבעת שאול 21, ירושלים, 02-537810

חנויות המפעל

של יצרני קישוטי־הסוכה היהודיים בארץ!
לנוחיותכם — רכזו קניותיכם לחג במקום אחד:
מבחר קישוטי סוכה מתוצרתנו ותוצרת חוץ
כלים חד־פעמיים ומפיות במגוון עצום!
חסכו זמן וכסף
על כל קניית קישוטי סוכה וכלים
תינתן במוצאי שבת בלבד הנחה של 10%

חג שמח

נ.ב. בחוה"מ יהיו המפעל והחנויות – סגורים

ססגונית

ישיבת "עטרת ישראל"
ירושלים תובב"א

בס"ד

תנו כבוד לתורה

בשבח והודיה להשם יתברך הננו מודיעים ומזמינים להשתתף עמנו בשמחת

הכנסת ספר תורה

תרומת ידידינו הנדיבים המורמים מעם
ה"ה הר"ר **ברוך לנדא** הי"ו
וה"ה הר"ר **אריה טמפל** הי"ו
מלונדון

החגיגה בהשתתפות מרנן ורבנן גדולי התורה תתקיים בעה"י ביום חמישי ג' דחוה"מ סוכות י"ח תשרי התשמ"ט

התהלוכה בשידה וריקודים ברב עם ופאר ובלווי תזמורת ולפידים תצא מרחבת רח' הפסגה 57, בית וגן בשעה 5.00 אחה"צ לכיוון היכל הישיבה הגבוהה רח' קסוטו 20

שישו ושמחו בשמחת התורה

ישיבת "עטרת צבי" אשדוד
ע"ש הגאון ר' יצחק צבי סמיטיצקי זצ"ל

ביום שלישי, א' דחוה"מ בשעה 5.00
תתקיים בעז"ה בהיכל הישיבה

שמחת בית השואבה

בליווי תזמורת
מסיבת החג — סיום מסכת מכות
בסוכה שע"י הישיבה

אברכי הכולל ובני הישיבה יוצאי ישיבתנו בכל אתר ואתר, הורים, ידידי ומוקירי הישיבה מוזמנים

בברכת מועדים לשמחה **ההנהלה**

ישיבת "אש התורה" ירושלים

מזמינה את כל הציבור ל

חגיגת שמחת בית השואבה

שתיערך בעז"ה ביום רביעי ב' דחוה"מ סוכות, אור לי"ח תשרי תשמ"ט (28.9.88) בשעה 8.00 בערב בבנין בתי מחסה שברובע היהודי, ירושלים העתיקה
בליווי תזמורת, שירה וריקודים והמון חוגג
ובהשתתפות גדולי תורה ואישי ציבור

— בואו בהמוניכם —

הודעה משמחת

הננו לבשר לציבור שוחרי תורה שזכינו בהיי להו"ל את הספר

"פרי ביכורים"

חידו"ת וחקרי־הלכות מסודרים על ספר המצוות להרמב"ם

מאת הגה"ח מורנו

רבי **יהודה אריה אלתר** זצ"ל

ליום השנה הראשון לפטירתו — יום טוב ראשון של סוכות

מחיר הספר 15 ש"ח וניתן להשיג בבתי החסידים של חסידי גור

אי"ה לאחר חג הסוכות יופיע הספר

למכירה בחנויות הספרים

מאפית פתות ניסים לוי
רח' חיים ולירו 9 ירושלים

מגדניית מחיל אל חיל
רח' יפו 116 ירושלים

בהשגחת הבד"צ של העדה החרדית ירושלים
ובהשגחת הרבנות ירושלים

לכל לקוחותינו ולכל בית ישראל

שנה טובה ומבורכת וחג שמח!!!

נ.ב. לידיעת לקוחותינו!
האפייה נעשית ע"י יהודים

בכבוד רב
ניסים לוי

هكذا من الأصل

הדר היום

"אגד" אינו זקוק לעזרה

כ/ה. הידיעה כי "אגד" מתקשה לפרוע חובות לבנק לאומי, חובות המאמירים לסכומים כמליון הלה, יש בה כדי לעורר מידה רבה של תמיהה, זו כבל הנראה, חברה שמר בכבות את המבצועים על כפל של "קופת פלוס", בלוסר היא קיבלה בארשות הממשלה את הבתהישר שנתפנו של פי שינוהי ההוצאות והוספת קבוצה של הוות, שיבה זו קיימת כבר מזה שנים. לאגד מקדש ה"טובע הוצאת הזרות לפבט שבו היא מתקשה לפרוע הלוואת ויבר על "אגד" גלא, כמו פלא, את הבושן באוצר, בין שלחברי התחייבויות, שנוהבו לו במסגרת הובנת ההצבורות, בלומר ההשתתפות הכי סולה בתשיעה בלי רבב הדברים לא נפרע. התחייבות שבופקה נראה לא מעט משוב, נראה נמות תמיהה פי כמה, לאחר שנודע כי להחברה הבת של "אגד" יש רכוש שנאמר בבאות מליון דולר, גם פי שממוס השיבות מודעה לשריה התהדבורה הציבורי ומבקש לעודד אותו. בפק רב אם לבת כואת, באשר האוצר מתקשה לעמוד בהתחייבויות הקיימות ומבקש להטיל מגבלה נוספת, על הציבור בפק אם אכן זו הכבהה שבשעלה צריך האוצר להפריע בכספי ציבור להברה זו בהצבוריות.

"אגד" זכתה תמיד ביחס מיוחד מצד הממשלה, זו לא חסכה אמצעים כדי לחזק שורות חיוני זה על אף המגרעות שהציבור מוצא תמיד בסדרי השירות. שלא תמיד מספק את צרכי הציבור. מצב שגורם לא מעט שגוברת הרכישה של אמצעי התחבורה פרטיים המגדילים את התנועה בכבישי הארץ, ביחוד בתחבורה בעירונית, דבר שגורם לעתים קרובות גם לתאונות עם נפגעים ועומס על הכבישים הגורם גם שעות עבודה רבות. הבגמה של הממשלה היא להגביר את השימוש בתחבורה ציבורית ובדרך זו להקטין את העומס על הכבישים שרבים מהם אינם עונים על הדרישה.

אך באשר מתברר לציבור, שחברה זו צברה לעצמה רכוש רב בנכסים, והקימה לעצמה חברות בת, יש מקום לבדוק מחדש את ההתחשבות עם החברה, ולשחרר עד כמה שאפשר את הממשלה מן ההתחייבויות שלה לקרן ההצבוריות ברכב הזה. יצוין דרך אגב, שבשנים האחרונות הגיע "אגד" למשבר הצבוריות גבוה מאוד, ברכב הזה שבו יכולות להתקנא גם מדינות מתוקנות ועשירות יותר. "אגד" מקבל לא רק מהוי בצד כל נסיעה, מחיר שעלה בשנים האחרונות בשיעור ניכר, אלא גם נהנה מסובסידיה די גדולה שנתה מבקש האוצר להקטין סובסידיה זו במסגרת הצורך לבוא מקורות לתוספת תקציב, דבר זה יפול על שכם הנוסע הקטן, זה שאינו יכול להרשות לעצמו לרכוש רכב פרטי, כדי לא להיות תלוי בקוי השירות הציבורי שפעמים רבות היא מפגר ומאחר לבוא, ולפעמים רבות, הוא מגיע עמוס נוסעים, כמו שקורה לעיתים קרובות בבמה ובמה מקוי הנסיעות בירושלים ובתל אביב.

השאלה, כיצד צבר "אגד" רכוש רב הנאמד בחצי מיליארד דולר? היא שאלה שאין עליה תשובה. מנהלי "אגד" מנסים לטעון כי רכוש זה אינו של החברה, אלא של חברי "אגד", ואז נשאלת השאלה, האם צברו חברי "אגד" סכומים אלה משכרם? אם כן צריך לבדוק את מערכת השכר של חברה ציבורית זו. מה עוד כאשר היא נהנית ממונופולין. חברה שהיא אמנם זכאית לאהדה על השירות שהיא נותנת לכל הישובים, ללא התחשבות עם הריווחיות של אותו שירות. אם אין אנו טועים נלקח חישוב זה בחשבון בעת קביעת תעריפי התחבורה הציבורית.

אין כל הצדקה מוסרית שהאוצר בשעת משבר זו, יעניק מתנה נכבדה לחברה רווחית, בעוד שהיא שומרת על נכסיה הקבים. אם "אגד" מתקשה לשלם את חובותיו לבנקים, דבר הטעון עוד בירור יש לחייב אותו למכור רכוש השייך להחברה, אבל לא במיליונים, בחלקה, בחקיקה. "אגד" אינו מקרה סוציאלי הזקוק לסיוע. לא יתכן שמצד אחד יצברו חברים בכספי ציבור, ברכוש, ומצד שני להמשיך להיות מבוססים על שלחנו של האוצר, זה לא היה מוצדק גם אילו האוצר היה משופע באמצעים כספיים, על אחת כמה כאשר הוא מתקשה לעמוד בהתחייבויות שלו לצרכי שירותים חיוניים והוא מבקש, לשם כבשות הרב של הסובסידיות למצרכים חיוניים כמו הלחם, בין תחבורה ציבורית. דבר שיפגע בבעלי הכנסות נמוכות שהם ראויים לסיוע, ולא בחברי "אגד" שבדרך כלל הם בעלי רכוש רב.

שגריר עירק: גם מדינות אירופה צוברות נשק כימי

לונדון — שגריר עירק בלונדון הביע תמיהה על המוסר הכפול שנוקטות מדינות אירופה, המאשימות את בגדד בשימוש בנשק כימי ואת בשעה שהן עצמן צוברות נשק כזה במחסניהן ומספקות נשק אטומי למדינות שונות בעולם.

השגריר העירקי בלונדון אמר את הדברים בתגובה על האשמות שהפנו אירן המדינות התומכות בה נגד ארצו. האשמות אשר מספיקות במישרין על אופי הדיווחים בכלי התקשורת המערביים. (ע"מ)

ברוך דיין האמת
נפלה עטרת ראשנו

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו בשיבה טובה של ראש משפחתנו. אבינו וסבנו היקר

הר"ר **יעקב השין־מנדלסון** ז"ל

בן הה"ג ר' **אברהם חיים** זצ"ל

יליד ירושלים, הוד חכמי בארץ לצאצאי תלמידי הגר"א נתבקש לישיבה של מעלה בערב יוהכ"פ תשמ"ט וההלויה התקיימה בו ביום

המתאבלים: בנו, בתו
כלתו, חתנו, נכדיו ונינו

חדש!

שמחה חג עם הספר

הלל הקריאות וההקפות

בספר ★ ליקוטי יסוד ושורש העבודה סוכות
★ כל הקריאות וההפטרות לסוכות
★ מגילת קהלת עם רש"י המנוקד
★ ...של יום המיבחר לסוכות. למנהג הגר"א זצ"ל
הגהות מעוצמת ★ הקדום זוכה
להשיג בחנויות בירושלים ובב"ב
להזמנות מרוכזות טל. 02-520970 03-5744492

גולדי

יבוא בלעדי לבגדי נשים
מאירופה

גאולה רחוב מלכי ישראל 14/148 ים טל. 819717

הגיעו דגמי סתיו חורף 88/89

בברכת חג שמח לקהל לקוחותי

גולדי

בימים א-ה 7-10, 7 בערב
לתיאום זמן אחר טל. 02-819717

דו"ח של הסנט האמריקאי:

התקפות הגאז העיראקיות נועדו לחסל את האוכלוסיה בכורדיסטאן

וושינגטון — בדו"ח של הסנט שפורסם בוושינגטון, נאמר כי התקפות עיראקיות בגאז ברעל על כפרים כורדיים הן חלק מתוכנית לחסל את האוכלוסיה בכורדיסטאן העיראקית, והבו כי כרמו למותם של מאות אלפי אנשים.

הדו"ח נכתב על ידי שני אנשי סגל של ועדת החוץ של הסנט, הללו בילו 4 ימים לאורך הגבול הטורקי־העיראקי, ושוחחו עם מאות פליטים כורדיים ועם השלטונות המקומיים.

הדו"ח מאשים את ממשלת בגדד בניהול מדיניות שנועדה להשמיד את כפריהם, כדי להעביר את הכורדים העירקיים למקומות אחרים.

בדו"ח נאמר "כורדיסטאן העירקית הופכת במהירות לשממה הרוית. מחוץ לסולימאניה, תאלאבג'ה ושתיים או שלוש ערים גדולות אחרות, לא יהיו עוד תושבים פרמננטיים.

"אורח חיים של מאות בשנים יילכד באזור שהיה מאוכלס בר צפיפות, כמעט מראשית הציוויליזציה האנושית".

רק כורדים מקרבת הגבול הצ־ליחו להימלט לטורקיה. ואם אחהן פעולות צבאיות שהם תיארו באוגוסט, ברצועה גב בשטחים הפ־נימיים, עלול מספר הכורדים שנ־הרגו להגיע למאות אלפים, נאמר בדו"ח.

הדו"ח תומך בהאשמות של ממשלת ארה"ב, כי עירק הפעילה נשק כימי נגד הכורדים, והוא מבסס את מסקנותיו על ראיונות רבים שנערכו על ידי אנשי הסגל של ועדת החוץ של הסנט.

הסנט אישר ב־9 בספטמבר עיצומים כלכליים נגד עירק, באשמה כי העירקים ביצעו "רצח עם" והאשמה זו שוב מופיעה בדו"ח. המיכשל טען שעל הע־צומים הוחלט "בטרם עת". (היטור־עתי"ם)

● ביירות, — העתון "אל וטו אל ערבי" מוסר כי הנהגת הכוחות הנוצריים צצרה בנמל ביירות הייה ומכונית פאר, אשר נשלחו לכתובתו של רימון אדה במערב ביירות. הרכוש לא שוחרר למרות פניות שונות. (ע"מ)

ראש הסי.אי.איי. מזהיר מפני התפשטות נשק כימי

סאן פרנסיסקו — המאבק אחר התפשטות כלי־נשק כימיים וביולוגיים יהיה אחד המשימות הקשות ביותר של סוכנות הביון האמריקנית המרכזית בשנות הנ' 90 — אמר מנהל הסי.אי.איי., וויליאם וובסטר.

ובסטר, שהרצה בסאן פרנסיסקו, אמר שמלחמת אירקע־ירק היתה הזירה הראשונה לשימוש רצוף בנשק כימי, מאז מלחמת העולם הראשונה.

הוא הזהיר כי הפעילות הנשק הכימי במלחמה זו מהווה תקדים מסוכן ביותר לכל מלחמה בעתיד.

"יש הרואים בנשק כימי וביולוגי תשובה של האדם העני לנשק הגרעיני וכיום ישנן 20 מדינות ויותר שידוע כי הן פיתחו נשק כימי", אמר ובסטר.

הוא אמר כי נוסף למשימת הפפקת אחר יכולתן של מדינות לפתח ולייצר כלי־נשק כאלה, חייבים סוכני הביון האמריקנים להיות ערים נוכח נסיונות של מדינות העולם השלישי לחמש טילים בראשי־מחץ של נשק כימי.

ובסטר גילה כי לפחות 10 מדינות מייצרות כיום נשק ביולוגי. (ע"ר)

וושינגטון מודאגת מייצור טיל ארגנטיני משותף

וושינגטון — ארה"ב הביעה דאגתה לגבי טיל מדגם "קונדור 2" שאותו מפתחת ארגנטינה בסיוע מצד עיראק ומצרים — על כך הודיע משרד החוץ האמריקאי.

דובר הסטייט דיפרטמנט צ'ר־לס רדמאן אמר בתדרוך יומי לעיתונאים, כי המדינות המתעשות הסכימו ביניהן להגביל את הפצתם של טילים אשר הטווח שלהם עולה על שלוש מאות קילומטר ומשקל ראש החץ שלהם עולה על חמש מאות קילוגרם.

הדובר הוסיף כי לדעת ושי־נגטון ולדעת מדינות מתעשות אחרות כפתחת ארגנטינה טיל העלול לשאת "ראש נפץ גרעיני, וההורג מן הטווח וממשקל ראש־החץ" שעליהם החליטו המדינות המתעשות.

ה"וושינגטון פוסט" מסר כי ארה"ב, יחד עם בריטניה, צרפת, מערב גרמניה, איטליה, קנדה ויפאן — מבקשות לבלום את פי־תוח הטיל "קונדור 2" בארגנטינה.

שר החוץ של ארגנטינה נבחר לנשיא העצרת

מרכז האו"ם — שר החוץ של ארגנטינה, דאנטה קאפוטו נבחר לנשיא של עצרת האו"ם הה־43.

קאפוטו גבר בהצבעה על נציג בארבאדוס, ניטה באוו. ההצבעה היתה חשאית.

תפקיד נשיא עצרת נחשב לתפקיד החשוב ביותר באו"ם, אחרי תפקיד המזכיר הכללי. התפקיד עובר ברוטציה בין חמש מדינות אזוריות. השנה נפל התפ־קיד ברשותה של הקבוצה האמריקאית־קאריבית. (רויטר עתי"ם)

מנכ"ל הביטוח הלאומי:

יש לפצות בגין צמצום הסובסידיות למוצרי היסוד

"על הממשלה להחליט כל הקלהים פיצוי כיוזהי לאוכלוסיה מעוטות הכנסה, במלוא התיי־קרויות של התצרוכת של אוכ־לוסיות אלה, כל כבך עם ההחל־טה על ייקור מוצרי היסוד", כך דורש מנכ"ל הביטוח הלאומי מרדכי צפורי.

בפנייתו אל שר העבודה והר־ווחה ושר האוצר אומר צפורי כי צמצום הסובסידיות למוצרי היסוד משמעותו, הכבדה ניכרה על משפחות מעוטות הכנסה שעיקר קיומן על קצבת הביטוח הלאומי, כשמוצרי היסוד מהווים מרכיב משמעותי בסל תצרוכתן. מה עוד שהשפעת ההתייקרויות על כוח הקנייה של משפחות אלה הנה מיידית.

בביטוח הלאומי מייעדים את מתן הפיצוי ל־245 אלף קשישים, אלמנות, נכים, גרושות ומקבלי הבטחת הכנסה ולכ־70 אלף משפחות להן 4 ילדים ויותר.

ראשי האופוזיציה בבורמה דוחים בחירות בחסות הצבא

דיפלומטים זרים: גוברת סכנה למלחמת אזרחים ברחבי בורמה

באנקוק, — ראשי האופוזיציה בבורמה דחו קריאה של ממשלת ההפיכה הצבאית, כי יטלו חלק בבחירות.

"אנו סבורים כי מחובתה של הממשלה קודם כל להפסיק את הירי ולהחזיר את המדינה למצבה הקודם, כאשר יכולנו לפתוח לקיים הפגנות דמוקראט־ות אמיתיות ולהחזיר את חופש הביטוי", אמרה אחת מראשי האופוזיציה, אאונג סאן סואו קיאי.

"אנו לא נעשה עכשיו שום דבר בענין הבחירות", היא אמרה.

אאונג, 34, בתו של גיבור העצמאות של בורמה, אאונג סאן, אמרה את הדברים בראיון רדיו, לאחר פגישה שקיימה עם ראשי האופוזיציה האחרים, גנראל טין או ובריגאדיר אאונג גיאי.

היא אמרה כי האופוזיציה דורשה מן הממשלה הצבאית להורות לחיילים לשים מיד קץ לירי. "אינך יכול להמשיך ולדכא תנועה עממית על ידי הריגתם של אנשים בירויות", היא אמרה.

הצבא תפס את השלטון בבורמה ביום ראשון שעבר, לאחר חודשי הפגנות המוניות רצופות־למען משטר דמוקראטי. מאז נהרגו לפחות 180 מפגינים בירית חיילים, מסר רדיו ראנגון.

אולם דיפלומטים ממדינות המערב ומקורות מהימנים אחרים בראנגון אמרו כי מספר ההרוגים הרבה יותר גבוה ומגיע עד ל־1000.

מרבית ההרוגים היו מפגינים ללא נשק.

אאונג סאן סואו קיאי אמרה, כי הירויות וההריגות רק הגבירו את אחדות העם נגד מימשל הצבא — ומפלגת התוכנית הסוציא־ליסטית.

"הכל עדיין מאוחדים נגד המשטר הזה", היא אמרה. "העם רוצה דמוקראטיה, כך שהקלף היחידי שיש בידי שליטי הצבא הוא הנשק שלהם.

"אינך יכול לדכא אומה שלמה רק בכוח הזרוע", היא טענה.

היא אמרה עוד, כי ראשי האופ־וזיציה מקיימים מגעים עם קבו־צות סטודנטים, אולם רבים ירדו למחתרת.

"הסטודנטים שוקלים צעדים כלשהם", היא אמרה. "הם לא יעמדו מן הצד בשקט ויתנו לדב־רים להדרדר בצורה כזאת".

היא אמרה כי הוראת הממשלה שעובדי המדינה חייבים לחזור לעבודתם עד ה־3 באוקטובר, או שיפוטרו, לא תתבצע. "אינני סבורה כי הם יכולים לפטר את כולם והם לא יוכלו להפעיל מחדש את המערכת הממשלתית.

"כל עוד הממשלה נוקטת בשיטות דיכוי היא לא תצליח בהפעלת משרדי הממשלה", היא אמרה.

רדיו ראנגון מסר כי היו התקפות על מרכז הטלקומוניקאציה הבינלאומי ביום רביעי בערב וביום חמישי בבוקר. אדם אחד נהרג ו־5 נפצעו בחילופי האש בין הצבא לבין התוקפים.

עוד נאמר בשידור כי 500 בני־אדם תקפו תחנת משטרה בתתגר־זה, עיר במרחק 25 ק"מ מזרחית לראנגון. התוקפים תפסו את הנשק בתחנה ונימלטו.

סכנה של מלחמת אזרחים

בנגקוק, השליטים הצבאיים החדשים של בורמה המשיכו אתמול לפעול בכח למען השבת הסדר על כנו, ושגריר מערבי העיר כי בעיר הבירה שוררת "שקט של בית קברות".

השגריר מסר טלפונית, "ראנגון שקטה למדי היום, אולם זהו שקט של בית קברות".

מנהיגי אופוזיציה דחו קריאה של אנשי הצבא להשתתף בבחי־רות. ודיפלומטים ומתנגדי משטר אמרו, כי גוברת והולכת הסכנה של לוחמת גרילה עירונית נגד שלטון הצבא.

תושבים בראנגון דיווחו על הנוכחות המאסיבית ביותר של חיילים מוכנים לקרב, מאז תפס הצבא את השלטון ביום ראשון, אך ציינו, כי נשמעו רק ירויות מעטות.

כמעט כל עובדי המדינה בר־אנגון התעלמו מהוראות הצבא לשוב לעבודתם, והכלכלה, אותה פקדו שביתות מאז ראשית אוגוסט, נשארה משותקת. רק שווקים מעטים הציעו מזון לתושבים.

חיילים במשאיות ובמג"שים סיירו בשכונות, ערכו חיפושים אצל עוברי אורח וגם חיפושים מבית לבית לגילוי כלי נשק.

תחנת השידור הממשלתית מסרה כי החיילים ערכו חיפושים נרחבים באחת השכונות, כדי לגלות עשרות כלי נשק שנבזזו ביום רביעי מתחנת משטרה.

דיפלומטים מסרו כי בשכונות מסויימות של עיר הבירה ובאזורים נרחבים במאנדאליי, העיר השנייה בגודלה בבורמה, ממשיכים התושבים להתנגד לנסיונות ההשתלטות של הצבא.

מנהיג האופוזיציה אאונג סאן סו קי מסר למראיין ברדיו, כי מתנגדי המשטר לא ישתתפו בבחירות, אותן הציעה הממשלה שבראשות הגנראל סאו מאונג. (רויטר עתי"ם וע"צ)

תכונה לקראת ה"דינר" השנתי של מוסדות ספינקא בב"ב

תכונה בקרב חסידי ואוהדי בית ספינקא, לקראת הדינר השנתי לטובת המוסדות, שייערך בבני־ברק, ביום שלישי, מוצאי אסרו חג הסוכות.

בחגיגה, בראשות כ"ק האד־מו"ר שליט"א, תוענק תעודת "כתר שם טוב" לראש העיר בני ברק, הרב משה אירנשטיין. תעודות הוקרה יוענקו גם לנדיבים ר' נתן גליק מלונדון, ר' שמשון הלפרין מרגנה וד' שמעון לואיס מלונדון. תעודת "יקיר המוסדות" תימסר לבני משפ' ר' מרדכי יוסף חורצל ז"ל.

במעמד ישאו דברים אדמו"רים ורבנים ויחולקו בו פרסים ל־14 ממצטייני תלמוד תורה דחסידי ספינקא בבני־ברק.

מנחה הערב יהיה ח"כ הר' אברהם ורדיגר.

במרכז המסיבה, יועלה זכרו הטהור של מייסד המוסדות כ"ק האדמו"ר מספינקא זצ"ל שנתבקש בישיבה של מעלה בחוה"מ פסח האחרון.

המארגנים מצפים להשתתפות הציבור, לרגל המצוקה הקשה של מוסדות ספינקא, הישיבה, הכולל ותלמוד־התורה.

בי"ח "רוזנבלט" בגבעת שאול ייסגר בעוד חודש לצמיתות

— מאת סופר "המודיע" —

בי"ח לחולי נפש "רוזנבלט" בגבעת שאול בירושלים ייסגר בעוד חודש לאחר 60 שנות פעילות.

לסופרנו נודע כי משפחת רוזנבלט נאלצה לסגור את ביה"ח הותיק שבניהולה עקב לחצם של משרדי ממשלה שונים בירכוש על עלות אחזקת חולים במוסד.

מועצ השכונה של גבעת שאול הביעו סיפוק רב על סגירת המוסד שגרם להפרעה בשכונה למרות שהוא קיים שנים רבות. זאת מאחר ובשנים האחרונות נבנו שיכונים וקריות בגבעת שאול, סמוך למוסד זה.

חוסי המוסד יועברו למוסדות ממשלתיים אחרים.

סמכויות קיסר יפאן הועברו לידי יורש־העצר

טוקיו — ממשלת יפאן הוד־בירה: סמכויות ראש המדינה וחובותיו מידי הקיסר הירוהיטו החולה — לידי בנו, יורש העצר הנסיך אקיהיטו — על כך נמסר על ידי פקיד בכיר בטוקיו.

הנסיך אקיהיטו קיבל לידו את סמכויות הקיסר למשך שלושה חודשים בסוף השנה הקודמת, לאחר שהירוהיטו עבר ניתוח קשה.

הירוהיטו, בן 87, קיבל מספר עירויי דם בימים האחרונים, כדי לפצותו על הדם הרב שהקיא. מצבו של הקיסר מוגדר עתה כ"יציב".

כאשר נשאל אחד מאנשי החצר האם יש לצפות לאישפוזו של הקיסר, הוא השיב כי הרופאים סבורים שהטיפול הנוכחי הניתן לו בארמון הקיסר מספיק לפי שעה.

עד להנהגת החוקה החדשה בסוף מלחמת העולם השניה היה הקיסר ראש המדינה וראש הדת.

הולנד מכחישה נוכחות של אנשי "כוח 17" בהאג

האג — שלטונות הולנד הכ־חישו ידיעות בעתונות, בענין נוכחות אנשי "כוח 17" בנציגות אש"ף בהאג. ארגון זה הואשם בביצוע פיגועים אנטי־ישראליים שונים.

"ממשלת הולנד בטוחה לח־לוטין כי טרוריסטים אינם עובדים בנציגות אש"ף בהאג", מסרה דוברת של משרד החוץ ההולנדי לסוכנות הידיעות הצרפתית.

ביום שני טען העתון ההולנדי הליברלי "אלחמן דאחבלאד" בהסתמך על "מקורות מהימנים" בירושלים, כי במשרד אש"ף בהאג עובדים חבר או כמה חברים של "כוח 17".

ביום שני מסר שר המשפטים ההולנדי, פרדריק אלטס, לעתונות, בשובו מביקור בישראל, כי שוחח "על הטירור בכללותו" עם בני שיחו בירושלים, ואין לו כל מידע בענין הידיעה שפורסמה בעתון ההולנדי.

ראש נציגות אש"ף בהולנד, עפיף סאפיה, אמר מצידו בשיחה עם סוכנות הידיעות הצרפתית, כי "ההאשמות הישראליות חסרות שחר לחלוטין". (ע"צ)

חברת "עלית" כמסייעת לחילולי שבת

מאת כתב "המודיע"

חברת "עלית", חברה אף היא למסייעים לחילולי שבת בפרהסיה. בפרסום חוצות, על גליון פרסום למוצר "שוקו פלא" של עלית, נקראים ילדי ישראל לבוא לטופס בחור שייערך במספר תאריכים בבית לסין בת"א. 4 מתוך המועדים — הם בשבת.

גורמים במערכת הכשרות ציינו בפני סופרנו כי חברת "עלית" משווקת בנתיב שיווק מיוחד, גם לציבור החרדי. היא מכירה מכבר בנתה השוק ההגון של ציבור זה. מפתיע איפוא, מפני מה אין החברה חוששת מאוכלוסין לקוחות חרדיים, אשר יוצמו על סיוע החברה לחילולי שבת, אמרו.

ואלנסה: קרובה ההכרה ב"סולידריות"

צ'סטאכובה — לך ואלנסה הכריז אתמול בפני משרות אלפי עובדים כורים, כי האיגוד המקצועי החופשי סולידריות ישוב בקרוב למעמדו החוקי.

ואלנסה אמר את הדברים על סמך הבטחה שקיבל מן השליטים הקומוניסטים ביום שישי, כי סר לידריות אשר הוצאה אל מחוץ לחוק ב־1981 תקבל תפקיד בשי־קום חייה של פולין.

עתיד סולידריות ייקבע בדיונים סביב שולחן עגול שיתחילו בחו־דש הבא במסגרת הרפורמה הפו־ליטית והחברתית שהממשלה התחייבה עליה. (ע"ר)

אנקרה: רק 51,000 כורדים נמלטו לתורכיה

דנבה — תורכיה הודיעה לאו"ם כי 51,000 פליטים כורדיים הגיעו לגבולה מעירק בחוד־שים האחרונים.

מספר זה פחות במידה ניכרת ממרבית האומדנים שהועלו עד כה.

ממשלת תורכיה מסרה נתונים אלה למשלחת בת שלושה אנשים מטעם נציב האו"ם לפליטים.

אומדנים קודמים שנעשו ע"י אנשים שביקרו בשטח נעו בין 60,000 ו־120,000 פליטים. (רויטר־עתי"ם)

38 אנשים נפצעו ב־5 פיצוצים בדרא"פ

יוהנסבורג — 38 אנשים נפצעו ב־5 פיצוצים שאירעו תוך 8 שעות בדרום אפריקה בלילה שבין יום רביעי לחמישי — מסרה המשטרה.

פצצה אחת התפוצצה במועדון "ואי נוט", שבמרכז יוהנסבורג, ב־1 בלילה לפי שעון מקומי, ופצעה 19 אנשים, כולם שחורים. 13 מהפצועים נלקחו לבית חולים ומצבם של ארבעה מהם מוגדר קשה.

19 אנשים נוספים נפצעו בהתפוצצות מטען שהוטמן בפח אשפה, בתחנת אוטובוס הומה ביוהנסבורג, ביום רביעי ב־5 אחה"צ. מצבם של שנים מהפצועים קשה. תחנה זו משרתת בעיקר אוכלוסיה לבנה.

דובר משטרת פרטוריה מסר כי ביום חמישי כ־1.30 בלילה התפוצצה פצצה סמוך לביתו של פוליטיקאי ממוצא הודי. בפיצוץ ניזוק ביתו של שאקס אל־גולאם, מועמד בבחירות המוניציפאליות הצפויות ב־26 באוקטובר, הנמצא ברובע ההודי בפרברי העיר. בפי־צוץ לא נפגע איש. (ע"ר)

● ביירות, — העתון הלבנוני "דניא" מוסר, כי ג'ורג' חבש מתנגד להקמת ממשלה פלסטינית גולה, בעקבות סכסוך חריף בלשכה המדינית של החזית העממית בפגישתה האחרונה. בעבר תמך חבש ברעיון זה. (ע"ם)

14 מתוך 57 המפלגות הרוצות להתמודד בבחירות כבר הגישו רשימתם

ביום ג' הבא — המועד האחרון ★ 13 מניעה מנע הגשת רשימת הליכוד

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת, שפתחה אתמול את ההתוועה להגשת רשימות לבחירות המתקרבות, קיבלה לידיה 14 רשימות שהוגשו בהתאם להוראות החוק בעניין זה. רשימה אחת לא נתקבלה מחמת אי סדרים בהגשת שמות התומכים בה וניתנה לה הזכות לחזור ולהגיש את רשימתה ביום ג' הבא.

בסך הכל הודיעו 57 רשימות על כוונתן להגיש מועמדותן לבחירות, מתוכן 41 רשימות חדשות, המבקשות לרוץ לכנסת החדשה.

מן השעה 10 לפני הצהריים ועד לשעה 21.00 הוגשו לחברי ועדת הבחירות המרכזית בראשות שופט בית המשפט העליון השופט אליעזר גולדברג, טפסי רשימות צומת, מולדת, הכח השקט בראשות יעקב גרוס, מפ"ם, חד"ש, רשימת אחדות של מר ריקטור תייר, דרך ארץ שבראשה מר טל אורך, רשימת מעש שבראשה מר נעים רענן, ח"כ לשעבר מטעם מפלגת העבודה. רשימת המערך, רשימת מרכז־שינוי, התנועה למען חברה צודקת שבראשה נציב שרות בית הסוהר לשעבר מר רפי סוויסה. רשימת כך, וסגרה את הגשת הרשימות תנועת ש"ס.

על כל אחת מן הרשימות היה להגיש 1500 חתימות של תומכים ולהפקיד כנדרש בחוק 12,600 ש"ח בצ'ק בנקאי.

רשימה בשם "תנ"ך היקום", שבראשה עומד מר אברהם בדנג'י לא נתקבלה בשל העובדה שחוב־רת השמות של התומכים שלה לא נמצאה מסודרת. רשימה זו, כמו האחרות שטרם הוגשו, זכאית להגשה מחדש עד יום ג' הקרוב.

רשימות התומכים "יבדקו. ואם יימצאו תומכים פסולים מסיבה כלשהי — תיפסל הרשימה.

יצויין, כי ליד בניין הכנסת הורגשה התרגשות רבה לקראת פתיחת ועדת הבחירות ופעילים מרשימות שונות צבאו משעות הבוקר המוקדמות כדי לזכות במספר כניסה, שיאפשר להם לבחור אחת משלוש האותיות שנותרו בלתי שייכות למפלגות המסורתיות — האותיות ז, ק, ס. מתיחות רבה שרר באולם ועדת הבחירות המרכזית לרגל השאלה, האם תוגש רשימת הליכוד. (ראה גם במדור "ארועים פוליטיים" בעמ' פנים).

כרבע שעה לפני השעה 9, שעת נעילת ההרשמה, נודע כי ראש הממשלה מר יצחק שמיר החליט בהתייעצויות פנימיות בליכוד, לצלם את המצב מבחינת הכללת נציגי רפ"אומץ ולהציב בהתאם להסכם את מר יגאל הורביץ במקום ה־6 ואת מר זלמן שובל במקום ה־40. מספר מועמדי הליכוד מהמקום ה־40 ומעלה, פנו לשופט בית המשפט מר יעקב מלץ וביקשו צו ביניים נגד החלטה זו, בטענה שבית הדין של התנועה החליט כי ההסכם עם רפ"אומץ אינו תקף.

השופט מלץ הוציא את צו המניעה כמבוקש והחליט, כי השאלה תידון ביום א בפני הרכב של שלושה שופטים. (עתי"ם)

הרה"ח משה מנחם שטייר ז"ל

קהל רב מתושבי בני ברק, בראשם רבנים וראשי ישיבות השובי צבור ליווה אתמול לבר עלמות את הרה"ח ר' משה מנחם הכהן שטייר ז"ל, מחשובי חסידי גור, אשר השיב נשמתו לבוראה.

המנוח ז"ל, שהיה משרידי שארית הפליטה, היה יליד קולב־ציק שבפולין וכבר משחר נעוריו הכירוהו כבעל רצון עז החפץ לעלות ולהתעלות במעלותיה של תורה וחסידות ולהסתופף במ־חיצתם של חסידי אמת כדי לרכוש קניני נצח מאורחותיהם.

למד בישיבת "כתר תורה" שבפולין שם יגע בתורה ובחסידות ושם קנה לו הספר "תפארת שלמה" שהיה דבוק בו במיוחד.

את נסיעותיו נסע לגור לכ"ק מרן אדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" זי"ע.

עבר את אימיה של השואה האיומה בה איבד את כל משפחתו. גם בתנאים הקשים ביותר שעבר למכביד — החזיק עצמו בתורתו ובחסידותו וכל מה שיכל ואיך שרק נתאפשר לו למד תורה בעצמו והרביץ תורה לאחרים.

אחר בואו לארץ ישראל בה הקים ביתו לתפארה דבק בכל נימי נפשו ורוחו בכ"ק מרן אד־מו"ר בעל ה"בית ישראל" מגור זי"ע ולהבחל"ח לכ"ק מרן אד־מו"ר שליט"א אשר קירבהו מאד. נעים הליכות היה ובעל מדות, מאיר פניו לכל אדם וגומל חסד בגופו ובממונו. יהי זכרו ברוך.

יפאן שיגרה בהצלחה "מיני־חללית"

טוקיו — יפאן שיגרה בהצלחה חללית נסיונית קטנה, מבסיס הוצ'יוארה שבדרום המדינה, על מנת לאסוף את הנתונים הד־רושים לפיתוח חללית של ממש — על כך נמסר ממקור רשמי בטוקיו.

המדובר הוא ב"מיני־חללית" בלתי מאויישת, שאורכה שני מטרים ומשקלה 185 קילוגרם. כדור מעופף העלה חללית זו לגובה של עשרים קילומטר, ומשם היא תעלה לגובה שמונים קילומטר, באמצעות רקטת דחף, שהורצתה ממרכז הפיקוח שעל פני הקרקע.

החללית עומדת לשוב לאטמוספרה ולנחות באוקינוס השקט כ־300 קילומטר מזרחית ממקום שיגורה.

סוכנות החלל היפאנית מבקשת לנצל את הנתונים אשר יאספו על ידי ה"מיני־חללית", על מנת לפתח תוך שש עד שבע שנים חללית אחרת, הגדולה פי שבעה מן הנוכחית. (ע"צ)

פרס: מפלגת העבודה מוכנה לפשרה היסטורית

פאריס — שר החוץ שמעון פרס הכריז בראיון שפורסם אתמול בעתון הצרפתי "לה מונד", ערב בואו לביקור בצפת, כי מפלגת העבודה "מוכנה לפשרה היסטורית, כולל בתחום הטריטוריאלי, ואת במטרה לפתור את הבעיה הפלשתינית".

פרס אמר, כי "הגיע הזמן שהמדינות הערביות הפלשתינית לא יסתפקו עוד בהעלאת דרישותיהם כלפי ישראל... הם חייבים להכריז בפומבי בצורה ברורה מהי התרומה שהם מוכנים לתרום למען שלום עם ישראל".

בפנותו אל "המעצמות הגדולות". גם אמר פרס כי "הגיע אולי הזמן שהמעצמות הגדולות יתערבו, שיקבלו על עצמן את התפקיד הראוי להן בעולם של 'דה־מיליטריזציה' של מדינות החוץ. בעולם של 'פוליטיזציה' של סיכסוכים מזויינים".

במותחו ביקורת על הביקור שערך בשבוע שעבר יאסר ער־אפאת בשטראסבורג, אמר פרס כי "בהתחשב בפילוגים" בתוך אש"ף, יוכל ארגון זה "לגבש מדיניות של מו"מ עם ישראל" רק יחד עם ירדן.

עוד אמר כי "קבלת הפנים הי־דידותית לה זכה ערפאת באירו־פה היא נטולת משמעות. אין זו אירופה המונעת מערפאת מלק־בל החלטה, ואפילו לא ישראל. המוסד שאותו הקים היה לכתונת־כפייה. המונעת את חופש פעולתו". (ע"צ)

● אבו־דאבי, — מקורות במש־רד החוץ הבריטי מסרו, כי שר המדינה העיראקי לעניני חוץ, סעדון חמאדי, יבקר בלונדון החל מה־26 בספטמבר. הוא ידון בה־תפתחויות המו"מ העיראקי־איראני ובטענות שלפיהן הש־תמשה עיראק בגאזים נגד הכורדים — כך מוסר העתון "אל־איתיחאד". (ע"ם)

נפתח משפטו של השופט י. בר דיין

שופט התעבורה מתל אביב, יעקב בר־דיין, כפר אתמול בכל האישומים נגדו, בפתיחת משפטו בבית המשפט המחוזי בירושלים. בר־דיין מואשם בשני אישומים של קבלת שוחד.

משפטו של השופט בר־דיין, יימשך במשך ששה ימים בתחילת חודש ינואר. התביעה תעלה לדוכן העדים 20 עדי תביעה. להגנה יהיו עדים מעטים משלה. עו"ד ריינהולד הצהיר בבית המשפט, כי ההגנה גם לא תנהל משפט זוטא על קבילות ההודעות שמסר השופט לחוקרים.

בר־דיין ישב במשך כל הדיון המשפטי באחד מספסלי הקהל ולא על ספסל הנאשמים. השופטים נענו לבקשתו לאפשר לו לעיין ולצלם מאות תיקים שבהם ישב בבית המשפט לתעבורה בתל אביב הנוחצים לצורך הגנתו.

מוסקבה הטילה עוצר על חבל נאגורנו־קאראבאך

מוסקווה — השלטונות הסובייטיים הטילו עוצר על חבל המריבה של נאגורנו־קאראבאך, בעקבות גל חדש של מעשי אלי־מות בין ארמנים ואזרבייג'אנים באזור זה.

סוכנות הידיעות הסובייטית הרשמית "טאס" הודיעה כי בירת האזור, סטפאנאקרט, ומחוז אזאב־רבייג'אן הגובל בחבל נאגורנו־קאראבאך הועמדו ב"מעמד מיו־חד".

"בהתחשב במצב המורכב, הועמדו סטפאנאקרט ומחוז אגדאם במעמד מיוחד, ועוצר הוטל עליהם", מסרה סוכנות טאס. "ננקטו כל הצעדים הדרושים להבטיח את השקט ואת בטחון האוכלוסייה".

סטפאנאקרט היא, כאמור, בירת חבל נאגורנו־קאראבאך, המהווה חלק מרפובליקת אזרב־ייג'אן. אף כי מתגוררת בו אוכלו־סייה המורכבת מ־75% אחוז של ארמנים.

מחוז אגדאם שבגבול חבל נאגורנו־קאראבאך היווה מוקד להתנגשויות אתניות קשות, זמן קצר לאחר פרוץ אי השקט בחבל בחודש פברואר השנה.

סוכנות טאס מסרה כי בגל המהומות החדש בין ארמנים ואזרבייג'אנים, הוצתו בתים ומ־כוניות ואף נשמעו יריות. עם זאת ציינה הסוכנות שלא נמסר על נפגעים. (רויטר־עתי"ם)

מודעה רבה לאורייתא

הננו שמחים לבשר כי בשעטו"מ הגיעו לקוטי שיחות מתורת (=תורה מלשון הוראה)

כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

שיצאו לאור על פרשת וילך "והסתרתי פני" — כמו שאינו רואה בצרתם (רש"י לא, י"ז)

הלקוטי שיחות נמצאים לחלוקה אצל:

ירושלים: בית חב"ד, בית וגן הפיסגה 35; ספריית חב"ד ישעיהו 22 שכ' גאולה; הרב מנחם וילהלם אלקנה 14 שכ' חב"ד; הרב צבי חנוך הרב יוסף גרשון 5 פינת רח' אדמת, מא"ש; הרב טוביה זילברשטרום דברי חיים 14 קרית צאנז; הרב כלב קובאטשיק סורוצקין 49; הרב יוסף יצחק הבלין עזרת תורה 39; הרב מאיר דוד ברנזון כתב סופר 20/ב גבעת שאול; הרב דוד פיוזני שו"ל 23 א' גבעת מרדכי; הרב אליעזר רבינוביץ רמות פולין 66/23; הרב פנחס ליבוביץ הרצל בתי הונגרים 103

בני ברק: הרב אהרון זהר רש"י 11; הרב יוסף בנימין הירץ סימון 7; הרב מאיר אהרון יוסי 4; הרב יצחק פיין יונה הנביא 22; הרב זלמן הרצל, אברהם בן דוד 38; הרב אליעזר גרשוביץ הרצל 58; הרב חיים צדוק אורליאן 18; הרב שלמה רוזנברג תורה ועבודה 15; בית חב"ד קרית הרצוג אברמסקי 37; בית חב"ד פרדס כץ סרמונלדור 36

וכן ניתן להשיג בת.ד. 5955 י"ם מנוי חצי שנתי בצרוף המחאה על סך 10 ש"ח

חובה וכדאי לבקר בגלריה

"יד לשבים"

תערוכה מתמדת של **אמנות יהודית**

מצויירים ועד מוחות, ריקמה, ויודאיקה פרי יצירת עשרות אמנים ידועי שם בעלי תשובה ברמה גבוהה ובמחירים נמוכים

★

בחצר הזיפהפיה מתקיים בואר מלאכת יד וקישוטי סוכה מקוריים ואמנותיים פתוח גם במוצאי שבת עד חצות

בחול המועד סוכות

פעילויות הסברה שונות בנושא אמנות יהודית

בחוה"מ פתוח בין השעות 10—22 רצוף ירושלים, רח' מלכי ישראל 67 בחצר שכונת גאולה, מול שנלר

המרכז הגדול לאתרוגים וסלובסקי

מכירת הערבות בשוק ארבעת המינים

רח' קפאח 2 שערי פינה ליד דואר מא"ש

שיווקטפו בעזה"י במוצש"ק האזינו יימכרו משעה 9.00 בלילה. ולמחרת בערב חג הסוכות

★ ערבות להושענא רבא יימכרו ביום שישי ד' דחוה"מ ומוצש"ק ליל הושענא רבה בשוק ד' המינים (כתובת הנ"ל)

בברכת חג שמח

נ.ב. בימי חוהמ"ס יתקיים מכירת הערבות במגדנית תל־ארזה רח' עלי הכהן ע"י אפריון

משה עקיבה דרוק

מי יתן והיה לבבם זה כל הימים

המחזה אולי אינו חדש, הוא חוזר על עצמו מדי שנה ביום הכיפורים הדממה כובשת לא רק את הרעש בארץ כולה, היא כובשת גם את הלבבות. להוציא מקרים בודדים, רובם כרוכים בענינים של פיקוח נפש, שבתה התנועה כולה, כבישים שהם בדרך כלל הומים ותנועה של כלי רכב, נראו שוממים. שום שוטר לא עמד בדרכם של אנשים, איש לא איים עליהם בעונשים, מעולם לא נתקבל בארץ "חוק יום הכיפורים", ובכל זאת איש אינו מעיז להפר את הדממה, גם אם היו כאלה בעבר שניסו להרהר ולערער את הדממה, בתואנות שוא. כאיש אחד ובלב אחד קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם לשתף את עצמם עם כלל ישראל ביום קדוש ונורא זה, מחזה שיש בו כדי ליחד עם סגולה, עם שהוא שונה מכל העמים לא רק ביחודו הסגולי. עם שהעניק לעולם התרבותי כמה וכמה ערכים, שהם יסודות לחברה אנושית, חברה השומרת על מותר האדם מן הבהמה.

מי יגלה עפר מבין עיניך של אותו צדיק מליץ יושר על כלל ישראל רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א שבודאי היה יודע להעלות מבכי הנשמה שלו, דברים בזכותם של ישראל, אשר דבק בהם הרבה אבק דורכים ובהם הימים, רבים שכחו את מקור מחצבתם, ומה הוא היה שוטח דברים לפני ההשגחה העליונה של הקב"ה מול מחזה זה, כפי שנתגלה שלשום ביום הכיפורים. ברוב הכבישים העירוניים והבינעירוניים, מקומות שעין אדם לא שזפתם, כמה טהור היה האויר שלא נדהם, לא על ידי כלי הרכב ולא על ידי כלי התיקשורת האלקטרונית, המבלבלת דעתו של אדם בעשרים וארבע שעות היממה. כמה הרהורי תשובה היו באותו יום, לא רק אצל אלה שלפחות ביום זה באים להתפלל ואנו מתירים להתפלל עם העבריינים, על דעת המקום ועל דעת הקהל, ובדרך זו, לפחות אחת בשנה הם מצטרפים לכלל ישראל ומכריזים בראש כל חוצות שיהודים היינו ויהודים אנחנו, גם אם הם מלאים חטאים כרימון, גם אלה שלא באו לעשות זאת בבית הכנסת, ולא עמד להם הענה לעשות שאת, בודאי ניצלו את שעות הדממה, למעט ההרהורים וחשבון נפש, כי במשך כל ימות השנה, אין דעתם ושעתם פנויה לעשות את חשבון הנפש הפרטי וחשבון הנפש הכללי. חשבון נפש שהוא מתבקש מאליו נוכח מצוקות הימים האלה, ויש מצוקות שונות שוקן ודוחפת את האדם מישראל לפשפש במעשיו, ביחוד לאחר שהרבה מן האלילים שהיינו יהודים משך שנים הולכים ומתנפצים, הולכים ומתנפצים.

לא היינו נתפסים לאשליות רבות, כאילו יש בו ביום זה לחולל תמורות בחיי העם. לצערנו ולבר־שתנו, חוזרים האנשים לחיים הרגילים במהירות הרבה יותר גדולה משאפשר לחשוב ביום גדול זה. בשבת הראשונה שבאה בין יום סליחה ומחילה לראשון לחשבון עוונות, עלולים אנו להיות שוב עדים בעיצבון רוח, לתופעה שאף היא חוזרת על עצמה, כמו שכלב שב על קיאו. אותם כבישים שהיו שוממים ושלודים כל כך ביום הכיפורים, עלולים לחזור ולהרעיש את חיינו ולזהם את האויר, לא רק בעשן כלי הרכב כי אם גם באותו זיהום שבו ממלאים אנשי תיקשורת את תדרי האויר. אך על פי כן נדמה לנו שיש בו ביום גדול זה לעורר גם בלבנו מדה רבה של הרהורים וחשבון הנפש, למה ומדוע? מדוע מחזה זה חוזר על עצמו רק אחת לשנה ולא בכל יום השביעי לשבוע. היום שבו חייבים כל בני ישראל לשבות מעבודתם, גם לפי החוק החילוני. חוק שקבע מפורשות כי יום השבת וימי החג הם יום שבתון ממלאכה ואף על פי כן יש רבים מאלו שהם רומסים ברגל לא רק את הצד האלוקי, ממלאכה ביום השביעי, אלא גם עושים אותו ליום חול ובדרך זו מנתקים את עצמם מהזדהותם עם כלל ישראל. אולי אין שעה זו כשרה לאותם הרהורים קשים, אנו עומדים עוד בתקופה שבה מתגלה שוב מחזה מרנין לבבות של קידוש השם, בשעה שכל יהודי עוסק בהקמת סוכה שבו ישב שבעת ימים בצילם של בעלי האושפיזין אבות האומה ומחזי דורם, בשעה שבכל שוק שבישראל עומדים אלפים ורבבות מבני ישראל שעות רבות ועמלים על בחירתם של ארבע מינים, וכל אחד מהם דואג להדר מצוה זו עד כמה שידו מגעת, ומבקש בדרך זו להזדהות עם כלל ישראל, גם אם אינו בקי בכוונות הנעלמות ובטיבה וערכה של מצוה זו, שבה אנו מאגדים את מי שיש בו ריח עם מי שאינו בו טעם וריח ועושים אותם לאגודה אחת, וכנגד ארבעה בנים דיברה תורה, לא רק בשעה שאנו מסיבים לשולחן הסדר, גם בשעה שמבקשים לקיים את המצוה ולקחתם ביום הראשון, שהוא ראשון לחשבון עוונות, החל בחמישה עשר יום לחודש, כשאנו יוצאים מדירת קבע לדירת העראי כדי להזכיר את זכר יציאת מצרים, זכרון שהוא מזכיר לנו. כי גם אפשר לצאת ממצרים בשעה שבני ישראל עמדו כבר על השער המ"ט של טומאה. ובכל זאת הגיעו עד ארבעים יום למעמד הר סיני, המעמד שבו נהיינו לעם, כי אלמלא האי יומא כמה ישראל איכא בשוקא.

כי לא היה די ביציאת מצרים ובקריאת ים סוף כאשר עמדנו ליד הר סיני וקבלנו עלינו את התורה שמאז ניתנה לישראל, אין לך דבר נעלה ממנה בקדושתה; תורה זו שהיא לנו כאורה המאירה את דרכנו במבראות החיים, שלעתים הם כל כך קשים ומסובכים, תורה שאנו מאמינים באמונת אומן כי לא תהיה מוחלפת ויש בה תשובה לכל השאלות העולות על הפרק בחייו של עם התורה שמכוחה ומזכותה שמרנו על זהותנו הלאומית כבני ישראל, עם הנבחר, גם כאשר גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, גם בשעה שהיינו נרדפים על צווארנו ודמיהם של ישראל נשפכו כמים, האמננו כי אין לנו שיור רק התורה הזאת, לא שלא היו גם אז עבריינים, אלא שהם היו יוצאים מן הכלל, לכל היותר עושים מעשיהם בהחבא ותמיד היו נתונים למרותם של מנהיגים ופרנסים שכלכלו את מעשיהם והליכותיהם, על פי מה שנצטוו במעמד הר סיני. כך זה היה עד לפני התקופה שבה הופיעו אנשים שהתימרו להיות מורי דרך ומנהיגים ויוצאים לפני המחנה, אלה שביקשו תחילה להיות "יהודי באהלך וגוי בצאתך". עד שנהפכה הקערה על פיה וחדלו תחת השפעתם הרעה לא להיות יהודים גם בתוך אהליהם, הם גרמו לכך, שורשים הם אשר השאירו בתוך ליבם את המעט הזה, שבו הם יהודים פעם אחת בשנה, בצאתם, ברחוב ואינם יהודים בביתם, אם לא ניכשל בצוק תושים בבשרים, כי יתכן ואולי בודאי רבים מהם שגם מצטרפים עם עם ישראל בצום יום הכיפורים הזה, צום שהוא מנתק אותם, לפחות באותו יום, מלהתגאל במאכלות אסורות.

* * *

ביום הכיפורים הזה, כאשר אנו עומדים נפעמים נוכח המחזה בתפארתו ובקדושתו, אנו אומרים וחוזרים ומבקשים, מי יתן והיה לבבכם זה כל הימים. האנו שואלים את עצמנו, מדוע זה לא זכינו לכך. מדוע נלכדו יהודים בשחיתות הגויים, אשר הלכו אחרי שרירות לבם וילכו אחרי ההבל ויהבלו. אין אנו הולכים לפשפש דברי הימים, אותם הימים שבהם נהפכו פני ישראל כשולי קדירה, דבקו באלילים חדשים לבקרים. מי זוכר כבר אותם אלילים שנשברו במשך הדורות, אם כבר שכחנו את אותם אלילים שמשכו רבים בדורות האחרונים, אלילים שביקשו להחליף תורה מציוה באידיאות שהתנדפו עד מהרה כקיקיון דיונה.

אותה רוח רעה שמנשבת במחנה ישראל במאות השנים האחרונות, ביחוד מאז הופיעו על הבמה אותן תנועות שחרתו על דגלן את המרי באלוקי ישראל ותורתו, גייסו לעזרתן כל היצרים הרעים שהם פורה ראש ולענה של אותן אידיאות שבשמם דברו, שביקשו לעשות את ישראל ככל הגויים, ואנו עומדים לא פעם ושואלים את עצמנו, כיצד הצליח מעשה היצר לעקור את נשמת עם ישראל משורשה ולהעביר אותם אל מקום ציה ושממה, כיצד הצליחו במקום שאויבי ישראל נכשלו, כאשר ביקשו בכח הזרוע, באינקביזיציות להעביר יהודים על דתם ויהודים עלו על המוקד, מסרו נפשם ממש ובלבד לא להמיר את דתם, לא לחלל שבת לא להתגאל במאכלות אסורות ולמה מעשה שטן הצליח על ידי יהודים, עצם מעצמינו ובשר מבשרינו להעביר יהודים על דעתם ודתם, עד שברבות הימים גרמו לכך שבמקומות רבים לא יזכר ולא יפקד שם ישראל, כשקהילות גדולות עברו תהליך של המרה על ידי התבוללות, שבעיקרה באה על ידי נשואי תערובת המשכיחים את שם ישראל, ותיפח רוחם של דימוגרפים, המנבאים כנביאי שקר, כאילו עם ישראל עומד לעבור מן העולם לאחר שהוא הולך ומצטמק.

לעתים קרובות אנו עומדים משתוממים ואין אנו יודעים לפתור חידה עלומה זו, כיצד נתפקרו ויצאו לתרבות רעה, בנים סוררים המתיחסים לאילני פאר, וזה קרה לא בתקופה של שמד אכזרי שנגזר על יהודים שלא היו מוכנים לוותר על מצוות דתם, אלא בתקופה של שלווה ורגיעה, שלווה כזאת שהיתה לנו כמין סם מרדים לפני ניתוח. רבים מאלה אשר נטשו מסורת אבות, אינן חלים ואינם מרגישים ואינם כובשים פניהם בקרקע, כשהם מזכירים את שמותיהם של אותם אבות קדושים וטהורים, אשר היו לנו כעינים בדורם וצאצאיהם מבישים את כבודם ברבים ולא רק שאינם גאים באותם אילנות שמהם צמחו, אלא אף חוזרים ומתפארים בייחוס זה, אולם הם עצמם אינם מוכנים לחזור למקור זה.

אנו מאמינים באמונת אומן, כי עתידה עטרה לחזור לישנה. כי לא תשכח מזרעו. שלא רחוק היום, ותמלא הארץ דעה כמים לים מכסים, דורנו זכה מעט מזעיר מאותה תקוה גדולה, ובתוכנו מתהלכים אותם יהודים שהניצוצות חזרו ונתלקחו והם אינם מביישים את זכות אבות, ונתקיים בנו הכתוב, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, ויש גם תופעות כאלה, אשר בנים החזירו אבות אחרי שהבנים החלו בדרך החדשה. אנו מקוים, כי תקופה זו קרובה, אך עדיין היא מתמהמהת לדאבוננו, והמעט הזה אין בו עוד כדי לנחם, גם אם אנו מאמינים שמעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. מה עוד בשעה שגם בתוך המחנה של שומרי תורה ומצוות, יש תהליך של שאיפה לשלימות והרי כל המרבה הרי זה משובח.

* * *

מי שהכיר וידע מקרוב את תהליך הדורות הקודמים, תהליך שבו נתמעטו אנשי אמנה, יכול להיות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק גם בחיי העולם הזה. מי שהיה עד ראיה ועד שמיעה לאותו תהליך בתקופה שבה הורחקו בנים מאבותיהם, עד שלא נשאר להם שריד ופליט, יודע להתרגש לראות תהליך הפוך של דורות חדשים שבאו זה מקרוב. יודע מה עשה "החינוך העצמאי" מה עשתה אותה תנועה "בית יעקב" שגידלו אלפים ואולי רבבות של תלמידים ושל תלמידות, מפעל שנתן דחיפה לחדש פני הדור ולעצור את התהליכים שהכניסו את החילון לתוך בתיהם של יראי ה'. שהוא בית היוצר שעליו נתגבשו כל אותן ישיבות שצמחו וממשיכות לצמוח בישוב החדש בארץ ישראל מכל העדות ומכל הגוונים. את התת"ים ומוסדות החינוך שנתנו את פירותיהם גם בעולם הזה, ולא פה המקום לעמוד על מפעל גדול זה, שבו ראו גדולי הדור הקודם את עוגן ההצלה שלמענו הקדישו את כל כוחם. ואנו אומרים זאת בלי לקפח זכותם של אלה אשר מקרוב באו והוסיפו נופך משלהם.

אך כל אלה אין בהם כדי להשיב לשאלה המנקרת במוחנו, מדוע אף על פי כן אין אנו אלא קומץ קטן שאינו משביע את הארי. אף שאנו צופים ליום שבו נהפוך להיות הרוב, אך בינתיים אנו מצטערים על כמה וכמה תופעות, שיש בהם כדי להעיב על שמחתנו, שמחה המתחדשת כל שנה על דממת הקודש של יום הכיפורים המכסה ארץ ומלואה ומקדשת את ארץ ישראל, שהיה כל השנה בתוך ים גועש של חולין הרחוקה גם מקדושה, אם נדבר בלשון זהירה ולא רק כדי לקטרג על כלל ישראל המצפה עדיין לפיתקא טובה.

מדוע אין דברינו נשמעים, מדוע הקשיח לבם של אלה המבקשים למלא לפחות חצי תאוותם בידם. האם זה גם תלוי בנו? מדוע לא זכינו שיהיו דברינו נשמעים, למרות שאנו החרדים ומזהירים מפני הקלקלות, מפני ההתפתחויות הצפויות בארץ שעליה נאמר: ולא תקיא הארץ אתכם, כאשר קאה את הגוי אשר ישב לפנינו. האם חסר משהו בתוכנו? האם הדברים שלנו אינם יוצאים מן הלב ולכן אינם נכנסים אל הלב, כפי שמקובל מאז ומתמיד?

ביום הכיפורים בשעה שאנו עומדים עטופים בטליתות ומתחננים לפני בורא עולם ומלכו שימחול ויסלח לכל עוונותינו אנו עומדים ומגלגלים גם זכות על כלל ישראל שמקבל עליו אותה דממה המקודשת ומטהרת את האדם מישראל ואת האויר שממנו שואבים. אנו חוזרים ומתפללים ומקוים, כי מי יתן והיה זה לבבם כל הימים. אך כדי להגיע לאותה שעה אין אנו פטורים מעשייה לשם שמים ולא לשם מטרה אחרת, כדי לקרב אותו יום להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, מתוך אמונה שבדרך זו בלבד היא שתגאל אותנו מכל אותן מצוקות, מכל אותם אכזבות שהנחילו לנו מטפחי האידיאות שהתנפצו אל קיר המציאות הקשה, וכבר ראינו, כי אין זו תקוה דמיונית והרבה תלוי בנו, אם נהיה ראויים להיות שותפים לתהליך זה, כי אין ישראל נגאלים אלא בתשובה, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

ואין להשאיר מקום לספק, אין לנו שתי תורות, ביהדות לא קיימות שתי אמונות יש בה אמונה אחת ותורה אחת, זו שניתנה לנו מסיני והיא ששמרה עלינו כל אותם אלפי שנים והיא תשמור על קיומנו עד היום שבו יבוא גואל צדק, תקופה שבה תמלא הארץ דעה כמים לים מכסים.

י. שפיגל

על זכרון ושיכחה

סערה גדולה פוקדת את "קהילית הסופרים" בישראל. אחד מתוכה, נתן זך שמו, הנחשב ל"חד־ריג" גם מבחינתם של השמאלנים, אמר בראיון עתונאי דברים מחרידים ומזהימים ביותר: "אנו לא צריכים לראות את השואה, שנמשכה 12 שנים בסך הכל, כפרק חשוב ביותר בתולדות אירופה". דבריו אלה הביאו לכינוס מיוחד של ועד אגודת הסופרים, אשר פירסם גילוי־דעת ובו גינוי חריף עליהם. אם אותו זך סבור היה, כי כשם שכל נבלות־פה היא לגיטימית במדינת החופש שלנו, יסלחו לו ויעברו לסדר־היום גם על דיבורים שיש בהם משום טשטוש משמעות השואה, והכל בשם "חופש הביטוי" — הוא טעה טעות קשה.

זך מתפתל עתה בין אמירתו לבין נסיון להתחמק מן הביקורת בטענה של "חיסול חשבונות אישיים", דבר שמוסיף לסערת הרוחות בין חברי "אגודת הסופרים", הרואים בכך שיא בלתי־נסבל לחלוטין. גם שר החינוך, מר יצחק נבון, השמיע דברי גינוי חריפים ביותר נגד המשורר זך, באומרו, בין היתר: "כבר הורגלנו להפגנות החוזרות ונשנות מצדו של שנאה עצמית פתלונית, אך הפעם הגיעו אטימות הלב וקהות החושים שלו לשיאן. עבורנו היהודים, אין ולא יהיה פרק היסטורי בתולדות אירופה ובתולדות האדם איום ומשמעותי מן השואה, ומי שמודד פרק זה על־פי מספר שנותיו ולא על־פי מה שאירע באותן שנים — באיזה תואר נכנה אותו?" — אמר מר נבון.

בודאי שזו אחת הנקודות המזוויעות ביותר בדיבור הנקלה שהשמיע זך. הוא שבוי בקסמיה של אירופה ותולדותיה, ומפני שהיא מונה אלף שנים ויותר, הרי ששתים־עשרה שנה, לפי כל חישוב מתמטי, הן תקופה מבוטלת לגמרי. אבל כמה עול־לב צריך להיות אדם, ולא רק יהודי, הבא למדוד במתגים של זמן ושנים, תקופה שבה השתוללה אימה מפלצתית שלא היתה כדוגמתה בתולדות־אנוש? באותן 12 שנים, לא היתה רק השואה הנוראה לעם היהודי, ששליש מתוכו נטבח, נשרף והושמד בכל המיתות המשונות שבעולם, אלא גם מלחמה שסחפה את העולם כולו למערבולת־דמים, עשרות מיליוני בני־אדם נכחדו, יבשות שלימות הפכו לנהרות של דם־אדם, מדינות רבות נכבשו וחייהן נשתבשו, מיליונים נמקו במחנות הסגר ועינויים, והעולם כולו עמד בצלה של איום מוחשי להשתעבד לחיה הנאצית שזרועות־הדרקון שלה היו שלוחות לכל כיוון אפשרי, כדי לכבוש, להשתלט, לדכא, לשעבד ואף להשמיד עמים רבים.

אילו נפרסו זוועות אותן "12 שנים" אפילו על־פני אלף ואלפיים שנים, עדיין היה בכך כדי להוות זוועה נוראה, בקנה־מידה כלל־אנושי ובודאי בקנה־המידה היהודי. אך ודאי שכך אם מדובר באמת בתקופת השנים הנתונה. מימד הזמן, אם הוא חשוב לענין שלפנינו, רק מחמיר ומוסיף יותר את הזוועה שאין לה הגדרה בשום מלה או צירוף־מלים במילון האנושי הרגיל. שפך־דם כה מבהיל בתקופה כה קצרה. פגע בעמים רבים, בעיקר עמי־אירופה, שלא לדבר על מה שקרה לעם היהודי, שעודנו רחוק מאד מלמצוא מרפא מהמכה האיומה שניחתה עליו. מה ערך ל"תולדות אירופה" האורכות, אם לתוכן באה אותה תקופת־אימים והפכה ליבשת של זוועה אנטי־אנושית, של חרושת רצח סיטונית שכדוגמתה לא היתה מימי עולם?

* * *

זך נראה כמי ש"אירופה" היא חלומו ומחוז חפצו התרבותי, וכדוגמת הרבה מאוד עוקרי־רוח מעם ישראל שקדמו לו, הוא נעשה אדוק יותר ב"תרבות" שהוא סוגד לה, מאלה הקשורים בה אורגנית, מטבע ברייתם. הוא רוצה, איפוא, "אירופה נקיה", אירופה המעמידה מחיצה בין תולדותיה הארוכות לבין "הקצר" הזה של "שתים־עשרה שנים". הוא לא תופס אפילו, שהוא בעצם עושה עוול לאותה אירופה עצמה, שאין לה ולא תיתכן שתהיה לה היסטוריה של אמת אם אכן תעקור מעצמה את הפרק האפל והחשוך הזה בתולדותיה.

אמת הדבר, שלעם ישראל יש חשבון היסטורי ארוך עם אירופה זו, שלא היתה צדיקה ותמימה גם בימים שלפני היטלר והזוועה הנאצית. יותר נכון לומר, כי אלמלא היתה אירופה מה שהיתה, לא היתה יכולה בכלל לצמוח בתוכה חיה ארורה זו, שהיתה זקוקה לקרקע מתאימה בשביל שתוכל לגדול ולצמוח עליה. אבל, ככלות הכל, גם לאירופה, אפילו בתור שכזו, יש חשבון קשה ונורא עם גרמניה ועם הנאצים שגידלה בתוכה ואשר קטל בהן ובתוכן הרבה מאד. 12 שנים שבהן התקיים "הרייך בן אלף השנים", אכן דמו לאלף שנים ויותר אפילו במה שנוגע לאירופה. האיום הנורא הזה של החיה דמויית־האדם ששמה היטלר, והכרזות האימפריאליסטיות שלו, התכנה המלחמתית שלו, הצבאות שהצליחו ללפות בזמן מדינות ושטחים, ה"אנשלוס" על אוסטריה, הכיבוש המבעית של צ'כוסלובקיה, הכתיבה־הכניעה המתפללים שלו כלפי צבא צבאים ומדינות ריבוניות, שחיד כבר עד למלחמה בפהר מתמיד, בסיוע ובעזתה.

ומה כבר על המלחמה הנוראה עצמה, בה הפך הנאציזם להמנוך־צק בעל זרועות ללא מספר הנפרסות לכל עבר ולכל כיוון, בלי קורטוב של חמלה, בלי ניצוץ כלשהו של אנושיות. כמעט כל מדינה אירופה ההיבה היתה דגלי המגף הנאצי הכובש, ובכל מדינה הוקמו משטרים אכזריים, שעיקר מגמתם היתה ליטול את הצלם האנושי מן האדם. מיליונים נהפכו לעבדים של ממש, הועבדו בעבודת־פרך, הורעבו וכתו, וכל המערכה הרגילה של חיי־אנוש שובשה ונהרסה. כך היתה נראית אותה אירופה בשנים הללו, והופה סיוט וזוועה כל לפידין המלחמה, והמחנה עבדים גדול בשנות המלחמה גופא, שלא לדבר כבר על הרס כל תשתית כלכלית ומשקית.

מכאן, איפוא, שאפילו מבחינת אירופה עצמה, עזות ההיסטורי שאין כדוגמתו הוא לבוא ולהציע לה לא לראות באותן "12 השנים" את הפרק החשוב ביותר בתולדותיה. שום מלחמה מן המלחמות הרבות שידעה אירופה זו, אינה יכולה להידמות למלחמת העולם השניה, וזאת גם ללא הפרק היהודי האיום בכל איום. עצם העובדה שאחד מבניה, העם הגרמני שנחשב להתרבותי ביותר, יכול היה להידרדר לשפל־תהומות שכזה; העובדה שכמעט כל העמים באירופה נסוגו אחור והכליכו בלבד או בחתר עם קיומו של משטר שלא כיבוש לשם כיבוש היא מטרתו, אלא כיבוש עם כוונה ברורה כי הכוונה יותר מכך, הסוג השפל ביותר — הן הגזענות וקובעתה, כי זהו דוקא כן "הפרק החשוב ביותר" בכל תולדותיה של יבשת זו, כי הלקחים שהיתה צריכה להפיק, ולא חשוב אם עשתה כן או היא התעלמה ונתעלמה מכך — הם בתחום המוסרי הכלל־אנושי, אם "תרבות", בתור שכזו, היא מפתח בלעדי לקידמה ולהתהה אנושית, אם שירה וספרות ברמה שאין גבוהה ממנה, מוסיקה קלאסית של מיטב היוצרים, ביחד עם מדע מפותח ביותר וטכנולוגיה מתקדמת — יש בהם גם כדי לבנות אדם ואנוש כמבוכן הצורך על המושג, התשובה שנתנה אירופה לכך היתה שלילית לחלוטין, ולכן "יתולדות עשרה השנים הללו" הן דוקא כן הפרק החשוב ביותר בהיסטוריה של אירופה.

* * *

ברם, טוב כאילו שבעינינו האסון היהודי הנורא הוא הקובע יותר מכל דבר מבחינת ראיית "תולדות אירופה". מחצית או קרוב למחצית העם היהודי מצא לו בה את קורת־הגג הגלותית שלו במשך התקופה ארוכה. בפולין חיו יהודים אלף שנים, ולעת פרוץ המלחמה היו בה שלושה וחצי מיליוני יהודים. ואת "השלב האירופאי" סיימה היהדות באובדן של ששה מיליונים, שהיוו שליש מתוך כל בני האומה היהודית כולה. כאן, בנקודה הזו, מתמצה כל הרקב ההבהב במשפט שהשמיע נתן זך בראיון העתונאי המסעיר עתה אפילו את סופרי השמאל.

סיום כזה של הפרק היהודי־אירופאי — בגיטאות, במיזוק סוטאלי של קהילות ומשפחות, קריעת עוללים וכים בעל אמהותיהם, במחנות ריכוז ההשמדה, ב"אקציות" וטרנספורטים, בתאי־גאזים, במשרפות, בהמתות סיטוניות של מאות אלפי אנשים בבורות שנכפו לכרות במו ידיהם, בהקמת מנגנון גדול ומשומן לצורך אחד בלבד: השמדה טוטאלית של יצורי־אנוש — על כך זה לבוא ולומר "שואה שנמשכה 12 שנים בסך־הכל" — הוא הרבה, הרבה מעבר לאטימות־הלב וקהות־חושים, כפי שאומר השר נבון בתגובתו החריפה. זוהי תסמונת מזעזעת ומדאיגה ביותר, המחייבת את כל המחנה החילוני־היהודי ואת מנהיגיו, מחנכיו, סופריו ומשורריו לחשבון־נפש נוקב ויסודי. לא פחות משזה חייב ומחייב את כל עמי אירופה לעשות אפילו עוד היום הזה לגבי מקורות צמיחתה של החיה הנאצית בתוכה.

כי כשם שהיתה דרושה קרקע באירופה להצמחת החלאה הנאצית האנטי־אנושית, כן ישנה קרקע שהצמיחה חריג כזה ששמו נתן זך, ולא האיש הבודד כשלעצמו צריך לענין כאן, אלא הסביבה "התרבותית" שמתוכה ועל רקעה גדל וצמח. ואין הדברים פשוטים כל עיקר. השר נבון הזכיר לזך כמה עוונות אחרים. הוא אחד מאלה שנמנה, כמובן מאליו, על ה"אוונגרד" הקיצוני במחנה הספרותי־השמאלני המתרועע עם הקיצוניים שבאויבינו הערביים. הוא אף־רץ לחתום על כל "קול־קורא" המגדיר את פעולותיה הלגיטימיות וההכרחיות של מערכת הבטחון במאבקה נגד הפורעים הערביים — כ"דיכוי אנטי־אנושי", הוא אחד מאלה שמצטרף למוחים נגד "מעצרים מינהליים", ושר החינוך מאשימו גם כמי שהתכוון לצאת ולקבל בזרועות את בואה של "ספינת השלום" של אש"ף שתוכננה לא מכבר וכמי שיזם את ביטול כנס המשוררים הבינלאומי שנועד להתקיים בארץ במלאת 40 שנה למדינה.

בכן, רשימת המעללים המובילה לצעד הזה — היא ארוכה־ארוכה, הקשר בין זה לזה הוא אדוק ללא כל ספק. מי שיעוורונו הפוליטי מוליך אותו להצדקת הערבים על־פני היהודים בסכסוך המתמשך הזה על ארץ־ישראל, מרחיק במשך הזמן לכת עד כדי הבעת דיעה שאנחנו היהודים איננו רק "מיטרד" על העולם בעקשנותנו במלחמה על ארצנו, אלא אנו "מיטרד" גם על "תולדות אירופה", בזה שאנו טורדים את מנוחת עמי אירופה בעצם האיזכור המתמיד של השואה, שבודאי מקשה על לב האצולה האירופאית, המעדיפה להתרועע בשעות בין־ערביים בבורסה, להמשיך להאזין לצלילים של מוסיקה ערבה, וקשה באותה שעה לחזור ולהזכיר שהיתה תקופה שבה טבעה אירופה בנהרות של דם יהודי.

* * *

אלא שאם מונים בזך כ"חטא הקדמון" רק את "ההזדהות המופרזת" עם הקיצוניים הערביים, כפי ששר החינוך עושה. לא עושים בכך אלא רק חצי מלאכה. כי ככל שזו אמת, הנה אין כאן אלא רק חלק ממנה ולא כולה. כמו בהרבה מקרים, זך אינו יחידי, ואם עתה רק קולו — נשמע עלולים עוד להישמע קולות כאלה בעתיד הרחוק יותר במספר רב, כי גם מצדיקי ערבים, גם קוראי "יחד" למי שאין להתרפק על ערפאת, כפי שעשו זאת בימים אלה כל מנהיגי השמאל עם שובו של אייבי נתן מהפגישה עמו — היו בעבר מעטים בלבד, אם בכלל, ועתה נהפך הענין כבר ל"נורמה" ולכן, אם פניה ה"התרבותיות" של ישראל ימשיכו להיראות כך, לא רחוק היום כי יתרבו בתוכנו מטשטשי שואה, ולא יועילו כל המחאות של שר החינוך שיראה "מיושן" ו"ארכאי" בעיני כל יפי־הנפש התרבותיים הללו.

כי שורש הענין איננו בהרשעת היהודים והצדקת הערבים בסכסוך על ארץ־ישראל, אלא במחיקת ואבדן הזהות היהודית. הכל מתחיל בקללת ההשכלה שהשתלטה על העם היהודי וכל ה"מסר" שלה היה לשכוח ולהשכיח, לכזב ולסלף, לעקור זכרון ולהשמיד עקבות היסטוריים־נצחיים של העם היהודי, אמונתו, מורשתו ותרבותו. אין כמו העם היהודי הבנוי על אלמנט הזכירה. כל המהות היהודית בנויה היתה על זכרון קולקטיבי והיסטורי של היותנו בני אבינו הראשון אברהם, שניפץ אלילי־נכר והכיר את הבורא האחד, היחיד והמיוחד: שהיינו עבדים לפרעה במצרים, והיתה לנו משם יציאה נסית מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה; שהננו העם היחיד מכל העמים שזכה לחזיון החד־פעמי בתולדות האנושות של קבלת תורה מפי ה' שנגלה עלינו בהר סיני, וזכרון זה עבר מדור לדור באמונה ובמסירות, ולא פעם הלכנו למסור את חיינו על עקשנותנו לזכור ולא לשכוח את כל אלה לעולם.

עד שבאה ההשכלה והחדירה ארס איום זה של שיכחת השכחת הזכרון ההיסטורי הרצוף והצרוף הזה, שנתקדש בחייהם ובמותם של כל הדורות שלפנינו, והוא־הוא הגורם העומד ביסוד התופעה המפלצתית החדשה שלפנינו, שהולכים כבר להשכיח לא רק מאורעות היסטוריים רחוקים בחיי העם, אלא גם שואה כה־מחרידה שנצבעה בדמם השפוך של ששה מיליונים, אשר אירעה התרחשה רק לפני פחות מחמישים שנה! זכרון יכול להמשך אלפים בשנים, אבל לשיכחה די בדור ובחצי דור — אם זהו דור שכל מה שהוא נחל עומד על "תרבות" השיכחה, שיכחת אלוקים, שכחת תורה, שיכחת שבת וכשרות, טהרת המשפחה, שמירת האישות היהודית וכל השאר.

והן זה, בעצם, כל תוכנו של המשבר הרוחני־מוסרי המאיים למעשה על עצם קיומה של המדינה, מפני שאלה שגדלו על ברכי השיכחה של יסודות העם, ממשיכים בשיכחת הירק ההיסטורי הקצר כל כך של הציונות הקמת המדינה. ומכאן רדיפת ההישגיות החומרית, הזמנות הממונית, השביתות התכופות של עוד מותרות והאדרת "תרבות" ה"אכול ושתה", המעידה כל כך על חוסר תחושת־עבר והעדר חפץ־עתיד; מכאן דחף־ההתאבדות באמצעות מגיפת ההפלות הסיטונית, ומכאן גם ממדי ה"ירידה" הנוראים.

שרו של עשו, עמלק, בהאבקו עם יעקב אבינו. פגע בו בסוף בגיד הנשה, וכותב הזוה"ק (ח"א, קע:), שעל כן נקרא גיד זה הנשה "דאיהו מנשה לבני אנשא לפלחנא דמאריהון". השיכחה היא קליפת עמלק, וזה לעומת זה הזהירה התורה למחות את זכר עמלק, ובכך למחות את קליפת השיכחה. ומה הפלא אם בדור כזה שגדל על יסוד השיכחה, נעשים כבר ניצנים של השכחת עבר כה קרוב וכה אדום מדמם של מיליוני קדושינו?

יצחק מתתיהו טננבוים

חדשים לבקרים

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים — זה כלל גדול האמור בהלכות תורת האדם. ההתחדשות מוליכה ומביאה את היצור האנושי בשבילי החיים. היא נוטעת בו את אומנות החיים ומשכילתו לילך בארחות החיים.

מהטובות והחסדים אשר גמל הבורא עם בריותיו, היא האפשרות להתחדש וליצור תכני־חיים חדשים לבקרים. אלמלא ההתחדשות והחידוש, הגיוון והשיכלול התמידי, היו מתמזגים חיי האדם עם כל בעלי החיים עלי אדמות, שאין להם אלא חיי שעה ולא חיי עולם.

תפארות לו לאדם משאר ברואי־עולם בשיכלול תדירי של קומתו האנושית. שיכלול זה נובע ועולה מהחידוש, מההתחדשות, מהעתיד של הרגע הבא שאינו כמו העבר שחלף זה עתה. השאיפה אינה לדבר הנעלם, שכן צפוני החיים של כל בן יהודי הם בהישג ידו — כל זמן שהוא משתוקק להם וחותר להגיע אליהם.

הגיוון אינו אלא תוצאה מהעדר גיוון. גיוונו החיים ניתנו לו לאיש הישראלי בתרי"ג מצוות, אשר בהם ועמהם הוא שוחה ובא במישעולי החיים, ואינו משליך גיזו לנהר החיים הזורמים עם הזרם הכללי.

חסד עשה הקב"ה עם בריותיו, וביותר — עם בני בחיריו, כאשר יצק תכנים חידושיים לחיים היום־יומיים, אין היום כהאתמול ולא המחר כהיום הזה. כל איש יהודי רודף ונרדף בחידושים התורשיות אשר מרעננים את נפשו ואת תהלוכותיו.

אבינו־אדם אינם אלא מתנוי ההתחדשות, מעוטי דעת, קרועי סבר, חלושי אופי, תלושי חזון, כחופי חיים, רדודי בינה — כל אלה אשר טעם החיים סר מעליהם, ואין להם בעולמם אלא דחיקת הזמן ודחיפת העתים. אלה השליכו חייהם מנגד לתהפוכות החיים ומקוים כי מה שלא יעשה השכל יעשה הזמן...

* * *

טביעת של הבחור בחיים נתונה להנהגת הבריאה כולה: "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית!".

כל היקום עומד תחת גלגל ההתחדשות. גם בזו רבה אמונתו, שהאדם, כמו העולם כולו, נתון בצבת החידוש. פקיחת העיניים בשחרו של־יום, קימתו לאחר שטעם טעם־שישים מן המות, הנעת איבריו שקפאו על יצועם, אינם אלא מבשרים בשורים וחיוצנים לחידושו של־יום.

קם אדם בשחרית ורואה חמה ששקעה אמש במערב שולחת קרניה מן המזרח. אם בר־דעת הריהו קם ואומר: מה נאה עולמו־של־מקום, מה נאים עשיותיו. יום חדש בא לעולם!. אם משולל הדעת הוא הרי זה מגפי שטר כמנו תינור־של־עולם, אינו רואה את ההתחדשות, ועל היום הגולה עם בוקר הוא קורא: מפטירין כאתמול...!

באמת כבר אמרו חכמי הדים, שברא היוצר־כל את עולמו בתכלית השיכלול, בכלילת היופי. בשלימות היצירה — בריאה תמה ומתוקנת: — אל יבוא האדם, הנוצר מהפחות שבדוממים — מן האדמה — ויקלקל את הבריאה היפה המשוכללת.

אחת הדרכים לשמור את דרך החיים היא ההתפעמות התמידית מההתחדשות אותה בריאה יפה, אדם בישראל הניזון מיפיה של בריאה זו, מפליאת החידוש שבה — עם שנבראה תכלית השלימות — הריהו דורש גם את הדרוש הנלמד ממנה והוא, כי גם הוא, בבחינת עולם־קטן, טעון חידוש והתחדשות עם כל נשימה ונשימה.

צועד אדם בעולמו של הקב"ה ומשתומם: עולם גדול ובריותיו מרובים. ארץ ומלואה נוסדה מספר ועד ספחות למחייתו ולהנאתו של האדם. ולא זו בלבד אלא גם השליט על בריאה הדורה זו על דוממיה, על צמחיה ובהמיה, את מבחר היצורים — האדם!.

פעמים עומד היצור האנושי וסוקר בסקירה אחת את המחזה הנהדר, ותוהה על מלוא המידה של יפי ההוד המוטבע ביקום מופלא ורב־רז זה. הוא נפעם על האין־סוף גלגלים, סובבים ומסתובבים, ולמלוא קליטת גלגל־עינו הוא צופה בפלאי חיינות הנגלים לפניו. הוא לא נשען רק על ביתנו אלא מסתייע באסטרולוגיה מחוית ושיכלית, כדי להתענג על נופי בראשית, בטרם נגעה בהם יד האדם, שלפעמים היא יד משבשת ומעוותת.

כשהאדם נפעם מהבריאה הוא צופה את התחדשותה התמידית. גם שערה הצומחת במקום זה שנגזזה — הוא חידוש! גם ציפורן קטנה מתחדשת בכל עת. ואם דעתו משכלת וזוכה להעמיק דעת ותבונה, הוא רואה ניצן בפריחתו ופרי בהגיעו לאין נפשו שבעה למחזה הקוסמי הזה.

ההתחדשות נושאת עמה את הצפיה וההסתכלות בעולמו של הקב"ה. עיניים פקוחות, ואבות חכמה ויפי בראשית, תחרות למסתורי הבריאה. למתבר־איה, לרזיה ולצפונותיה, הוא דולה משם נובלות חכמה האמונה בבורא הכל־יכול. כל חזיון למסתורין, כל הסתכלות בנאצל, כל הבטה לסיבה ומסובב, אינה אלא מחזה־פלאות המשגיבה את האמונה בהתחדשות התמידית שבכל־רגע ורגע מאז נבראה הבריאה.

אין דרוש בלא חידוש. הבורח מן החידוש טובע ביוון החומריות. מי שאינו שם לב ושכל ל"מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית" אינו רואה עצמו חלק מאותה יצירת בראשית — אשר גם היא כלולה בחידוש היום יומי. אלא שלמבחר הברואים ולפאר היצירה — האדם — אף מקום בראש באותה התחדשות.

אמנם, כחה טבעו של האדם וטבענן של־בריות, להיסחף עם הזמן ותולדותיה, להיגרר עם האירועים המתחדשים בכל יום ויום, להשתלב עם הטבעיות... הטבועה, כאילו, בטבע הבריאה. אך מניין נובעת פסימיות שלילית זו — אם לא מקפיאת המחשבה ומעצימת העיניים השכליות!

* *
*

כמה עושר רעיוני ומוסרי יכול האדם המתחדש לרדות מיפיו והדרו של היקום. וכמה שעושר שיכלו וכוח חזיונו יכולים להקיף כך מתעצמת בתודעתו האמונה ביוצר כל מעשה בראשית ובחידושו התמידי.

ההרגל הוא אויבו התקיף של האדם. הוא מצנן התפעמות, מרדד מחשבה, כולא הגיגות, מעוור פקיחות ומצפיך רגשות. לכאורה אין פלא מופלא יותר מהבריאה עצמה — אותה בריאה בה אנו מתהלכים ועל אדמתה אנו צועדים. כל גרגיר חול ועשב הוסר הם בריות שהתעמקות בהן ובטיבען יכולה להפעים כל לב הוגה והוהה. אין צריך לומר שהיקום כולו, על כל הסתעפויותיו ומרחביו האין־סופיים, נתבא בצל המסתורין אשר שוכן־מרום עטף בו את פעליו ופעולותיו.

נוח לו לאדם להסתגר בכלוב המחשבה, להתכנס אל תוכו, מבלי להביט ממנו ולבריאה כולה. זהו דרכו של אנוש קרוץ מחומר, לבודד עצמו ממכלול של היקום, כאילו, והוא עומד בפני עצמו ולא כאחד היצורים ממנו ובו העולם קיים. לפיכך הוא תר אחר קורת־גג ומחסה לעצמו בלבד. הוא מוצא זאת בניתוקו הערכי והנסיבתי מכל אשר נעשה תחת השמש.

תפארת לו לאדם שהוא מכליל עצמו כחלק בלתי נפרד מהגלגל החוזר בעולם — גלגל שהוא בבחינת חידוש ומחודש. התכללות זו מפקחת עיני ההוגה לחזות בבריאה ובמכללה את הבורג הקטן והזעיר אשר הוא חלק ממנה.

האדם הרואה את קומתו משתלבת בבריאה כולה, אף כי בעיניו אינו אלא בר־עפר, אבל כנגד זאת הוא זוכה להבנה ולהכרה כי גם לחלקיק חול תפקיד נכבד במעשה בראשית.

האמונה בהנהגת העולם בידי מי שמחדש אותה תמידין כסידרן מתלהטת נוכח החזיון הזה. מחד גיסא עומד היצור האנושי וקורא על עצמו: "מה אני ומה חיי — תולעה ורימה", ומאידך גיסא חייב לומר: "בשבילי נברא העולם". זו היא מצבית מעמדו של האדם בסבך הבריאה.

רצונך לומר — אפשר כי בסוד ההתחדשות התמידית מתבהרת תמונת האדם במעמדו בעולם. אמנם חייו כשלעצמו — תולעה ורימה, אבל כנגד זאת בהתבוננו על ההתחדשות החידוש שבעולם ושל עצמו, הוא צופה את העולם כנברא בשבילו.

* *
*

ראשית שנה היא עת להתחדשות השנה כולה. גם האדם מתכלל כאדם בהתחדשות זו. אף הוא זוכה לחדש עצמו עם חידושה של שנה.

מן השמים ניתנו לאיש הישראלי, עתים וימים בהם יכול להתעצר ממה שעבר עליו מיום היוולדו ועד היום, ולהתחדש כיצירה בראשית. בתוך גלגל השנה נמצא גם האדם, ועם התחדשות השנה — גם לאדם מקום בה.

בתוך הימים האלה, המוקפים ימי באוק של התעוררות הבריאה ויצוריה, ימים שלפניהם ושלאחריהם ימי סליחה ומחילה, ימי דין ורחמים, ימי חג ומועד, ימי תחילות מחודשות וספרים חדשים — צועד לו היהודי בעולמו של הקב"ה, והתבונן על חידושה של הבריאה, על הודה ותפארתה, על פלאיה ומסתוריה, על שיכלולה ועל שלימותה, ומתוך כך מתפרצת ממנו קריאת האמונה:

— — — "מה רבו מעשיך ה' — כולם בחכמה עשית"!

דוד אבן — ארועים מדיניים

כמה קולות יוסיפו ל"מפלגת העבודה" בקלפי פגישות פרס עם רייגן, תאצ'ר ומיטראן?

לאחר שנועד בשבוע שעבר עם ראש ממשלת בריטניה יועד היום שר החוץ עם נשיא צרפת וביום שני, א' דסוכות, עם הנשיא רייגן, בועידה־זוטא יחד עם שר החוץ המצרי

למפלגת העבודה יש "מסורת" של מערכות בחירות. הכל מתוייק ומסודר. לכל אחד מנושאי התפקידים הבכירים במצודת המפלגה, יש "יכד־רידי" מוכן מראש, כה ואיך עליו לבצע לפני הבחירות. ומכיוון שמפלגת העבודה החזיקה שנים רבות לפני הבחירות בתפקיד ראש הממשלה, יש דבר חשוב אחד שכל בעל התפקיד הזה לעשות לפני הבחירות: "לעלות לרגל" לבית הלבן, "לפגישה עם נשיא ארצות־הברית".

נכון שמר מנחם בגין, כאשר היה ראש הממשלה, עשה אף הוא בדיוק כך, אבל בכל זאת, זכויות היוצרים שמורות לאנשי המנגנון המנוסים של בית מפלגת העבודה בתל־אביב. ולכן, למרות שמר פרס אינו ראש הממשלה, אלא רק ממלא מקומו ושר החוץ, דף התידרוך בתיק "שלו" קובע, כי עליו לנסוע לפני הבחירות לארה"ב. כך עשו בעבר בן גוריון, אשכול, גולדה מאיר ויצחק רבין.

ואכן, שמעון פרס "יעלה לרגל" בחג הסוכות הזה לא לירושלים, שם הוא מתגורר בדרך קבע, אלא דוקא לוושינגטון. איך "מסדרים" את הדבר הזה, כאשר לא מדובר בראש הממשלה, אלא בשר החוץ? וגם אם אנשי הליכוד יצעקו בכל כוחם, כי הוה "תעלול בחירות", איך בכל זאת משכנעים את האמריקנים להצטרף לענין?

בנקודה זו, טוענים אנשי הליכוד, כי לא נסעה אם ניתן, שמאחורי ההזמנה המכובדת של נשיא ארה"ב, רונאלד רייגן, לשר החוץ שמעון פרס, בצוותא חדא עם שר החוץ המצרי, עיסמאת עבדול מגיד, ושר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, ניתן למצוא — אחרי מאמץ לא מועט — את טביעות אצבעותיהם של אנשי המנגנון מבית מפלגת העבודה בתל־אביב...

וכך יצעד שר החוץ הישראלי בעיצומו של יום א' דסוכות לעבר בית הארים, שם יחכו לו הנשיא האמריקני ועמיתיו ממצרים ומארה"ב, למה שכונה כ"ועידת זוטא". שאפילו אם תועלת מדינית מעשית רבה לא צפויה ממנה, אבל פרסומת, כתבות ותמונות בכל טלביזיות הידיעות היא תביא בכל מקרה.

• למנוע חילול החג לעיני הגויים

שר החוץ "יצטדי" הדגשנו, שכן לאחר שהרב מנחם פורוש מחה כבר לפני 10 ימים על חילול החג הצפוי מהפגישה ביום א' דסוכות, מיהר שר החוץ לעשות את כל הסידורים, כדי שיוכל להתאכסן קרוב ככל האפשר למקום המיפגש ולא לגרום לחילול חג של שר החוץ ממדינת היהודים דוקא בחג הסוכות לעיני העולם כולו.

אגב, למרות המאמצים שמר פרס עשה בנושא זה, עדיין צפוי חילול חג מצד דיפלומטים ואנשי תקשורת ישראלים, אשר אינם יכולים להתאכסן בסמוך למקום הארוע ויאלצו לחלל את החג, למרות הכל. הדבר אף עורר ביקורת נוקבת בקרב יהדות ארצות הברית, אך מר פרס טוען, שלא הוא דימן את הפגישה ולכן אינו יכול לשנות את מועדה.

מן הראוי לציין, כי עוד לפני שיגיע שר החוץ לבנין הכהכית בניו־יורק, הוא יחנה כבר היום בצרפת, שם ייפגש עם נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן. השנים הם ידידים ותיקים, עוד מהתקופה שמיטראן היה "רק" ראש המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית, ומר פרס, כשר החוץ, חושב שמן הראוי להחליף דעות ודיעונות עם נשיא אחת מחמשת המעצמות הגדולות, על המצב במזרח התיכון ועל נושאים אחרים.

פגישה זו, שאף היא לא תוסתר מעיני התקשורת, יכולה להצטרף לפגישה שקיים שמעון פרס כבר בשבוע שעבר עם ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, גם בפגישה זו נדונו ענייני המזרח התיכון, עמדת ירדן והנושא הפלשתינאי — כפי שהיה צפוי מראש. שר החוץ ציין בשובו מאותה פגישה, כי ראש ממשלת בריטניה מתנגדת להקמת מדינה פלשתינאית גולה, ואם תוקם — לא תכיר בה בריטניה.

אם שמתם לב, מצליח שר החוץ בפגישותיו הבינלאומיות התכופות, להעמיד בצל מדינאים רבים אחרים בעולם ובודאי את מי שניסה להעמיד פני ראש מדינה בתקופה האחרונה, הלא הוא ראש אש"ף יאסר ערפאת. אין ספק שמבחינה זו, כאשר מצרפים לפגישות פרס את פגישותיו של שמיר בהונגריה, הצליחה ישראל מעל ומעבר, ותברה "עיקוד" גבוה יותר מזה של ערפאת.

אלא שבירושלים שואלים רבים, איזו תועלת יש בפגישות הללו בימים אלו? אם כל המטרה היא רק תגובה נגד לפגישות המדיניות של ראש אש"ף — אין ספק שיש בהן צורך. אך אם נכון מה שטוענים אנשי הליכוד, כי פניו של פרס מופנות דוקא לעבר הקלפי, כאן לא ברורה לחלוטין התשובה לשאלה, כמה קולות יוסיפו למפלגת העבודה פגישות אלה.

יש הטוענים, כי לא זו בלבד שאין בכך משום תוספת לחיוב, אלא הכיוון הוא דוקא שלילי. שכן הציבור בישראל לא מחבב התערבות של מדינות זרות ומעצמות בעניינים הנוגעים לישראל. "אפשר להכריע כל ויכוח בקלפי או במשאל עם. לא צריך להפעיל השפעה של נשיאים ושרי חוץ זרים" — אמר השבוע דיפלומט, העוקב אחרי הנעשה בזירה המדינית בירושלים.

• שמיר ופרס באותו בית כנסת

את החישובים הללו חישובים אחרים. יקרים ועליונים יותר, יכלו ראש הממשלה ושר החוץ לעשות דוקא בליל הכיפורים, כאשר באו להתפלל באותו בית כנסת — בבית הכנסת הגדול ליד "היכל שלמה". השנים לא ישבו איש ליד רעהו, אך בלי ספק הבחינו אחד בשני ואף איחלו "גמר חתימה טובה" בסיום התפילה. שמיר בא לתפילה בבית הכנסת הגדול גם ביום הכיפורים עצמו, בעוד שפרס בחר להתפלל, ככל הנראה, בבית כנסת אחר, ביום הכיפורים.

כאשר ראש הממשלה וממלא מקומו התפללו ביום הכיפורים, נמסך מסע התגובות בעולם על שיגור הלוויין הישראלי "אופק 1". גם דיפלומטים בירושלים הגיבו, אם כי בהדית ראיה שונה.

"מדוע ראש הממשלה לא נכח בעת שיגור הלוויין הישראלי? מדוע הוא, האחראי לכל הנושא מבחינת מעמדו ותפקידו סירב בתוקף להצטלם לפני ואחרי השיגור ואולי לעשות קצת "הון פוליטי" מהענין?": שאלו הדיפלומטים.

אנשי הליכוד אומרים, ששמיר סולד מ"תעלולי בחירות". אם היה מצטלם ומופיע במקום, היו מפרשים זאת כפזילה לקלפי. הוא העדיף להימנע מכך. ובנשימה אחת הם שואלים, אנשי הליכוד, האם זהו גם הלך מחשבתו של שמעון פרס, כאשר הוא נוסע לוושינגטון לפגישה עם רייגן ושר החוץ המצרי, דוקא עכשיו?

על כך עונים אנשי מפלגת העבודה, כי הדברים כלל אינם פשוטים כפי שמנסים להציג אותם: "האם שמיר לא היה נוסע לועידה כזו, אם היה מוזמן על ידי הנשיא רייגן יחד עם ראש ממשלת מצרים? ומאידך הבחון. אילו פרס היה ראש הממשלה, כבר היה רץ להצטלם ליד כן השיגור של הלוויין, כפי שמישהו ניסה לרמוז?".

קשים הם, איפוא, חיי המדינאים שלנו בימים של הבחירות המתקרבות ובאות. כל מה שיעשו, או לא יעשו, תמיד יהיה מי שיפרש את הדברים כמכוונים לקלפי.

אך בסופו של דבר. רק האזרח הפשוט הוא שיקבע בקלפי. האם נסיעת שמיר להונגריה, היא "תעלול בחירות" או אקט מדיני חשוב, ואולי דוקא הפגישות של פרס עם רייגן, תאצ'ר ומיטראן הם "תעלול בחירות"? בסופו של דבר, הבוחר הוא שיקבע. אם הזירה הבינלאומית היא גם "נכס אלקטוראלי"...

هكذا من الأصل

המודיע

על דא ועל הא

גם אחרי חצות הומה מרכז אתרוגי ארץ ישראל

מחוגי השעון מתקרבים לחצות, הסביבה ברחוב הגר"א שבתל־אביב שוממת. אולם, בתוך המחסנים הגדולים של "מרכז אתרוגי ישראל" נראים הדברים כאילו זו שעה מוקדמת מאד, שם רוחשים חיים, לא רק בין העובדים הרבים, אלא גם באים לשם אברכים לבחור לעצמם אתרוגים מובחרים, מי עושה זאת לעצמו ומי לרבו.

אחד האברכים מעיד על עצמו כי אין זו הלילה הראשון שהוא בא לכאן מבני־ברק והשעה אינה מפריעה לו, בינתיים מכינים שם את המשלוחים היוצאים לפנות בוקר אל שדה התעופה בלוד, בדרכם לכל תפוצות ישראל.

כאשר אנו שואלים את הרב אברהם לדמיר מנהל המרכז, באיזה שעה יחזור לביתו לחטוף תנומה, הוא משיב שאינו יודע מתי יסיים את מלאכתו ודרך אגב מגלה לנו שבלילה קודם סיים מלאכתו אחר שעלה השחר והוא היה צריך למהר לסליחות ותפילה ואחרי סעודת שחרית קצרה חזר למרכז ו... "זהו שבבני־ברק, וזהי מלאכה קשה. מספר האתרוגים שנפסלים מיד על ידי המכינים, הוא גדול ממספר האתרוגים שנמצאים כשרים לברכה, ולכן אין מקום לדבריו לטענה על המחירים שנדרשים.

כאשר יצאנו לרחוב כדי להדביק את האוטובוס האחרון לירושלים, לא פגשנו ברחוב נפש חיה. אולם בפנים נמשכת מלאכת הקודש ללא עייפות. אברכים חדשים באו כדי לנסות את מזלם, אולי בשעה זו יגלו את מבוקשם. הרב שמואל לדמיר שממשיך במלאכת המיון בשעה מאוחרת זו מספר שהחזיון חוזר כל לילה.

מ. יוסיפון

כבוד ישראל חולל בגויים; או ה"קדושה" על פי נבון

אלפי יהודים הטריחו עצמם למרחקים, כדי להתפלל ביום כיפור במקום שלבם חפץ, זה בישיבה שלו, אחר אצל האדמו"ר, מאות עלו לכותל המערבי, יש אחרים הנודדים מרחקים כדי להתפלל בבית כנסת זה או אחר, לשמוע חזן טוב או בעל תפילה מעולה, אך יש גם אחרים, יהודי דתי אחד, נדד עד קוריאה כדי לעבוד לפני התיבה ב...כפר האולימפי בסיאול.

זאב ברודמן הוא נציג "אליצור" שהעדיף לשבות את יום הכיפורים "בשיכה שלו" בכפר האולימפי בסיאול. הוא כמובן גם זכה לעבוד לפני העמוד. לא ברור אם גם 2 האחים השייטים הישראלים שעוררו סערה יבשתית — לא בים, בעת שהייתם כביצועם של יום — האם גם הם השתתפו בתפילה של ברודמן. אך מי שכן השתתף היה יצחק אופק יו"ר הועד האולימפי הישראלי שגמר את התפילה בליל כל נדרי ויצא החוצה עצר מונית ו...נסע מיד למלון מרחק 35 ק"מ.

נסיעה זו נכביתה מעט רוח למפרשים של השייטים האחים טורטן שטענו — ולא שלא בצדק — אם מותר לעסקנים לנסוע במכונית מדוע אסור להם, אך זה לא הכל, מסתבר כי כל הדיונים, שכללו טלפונים ופעולות משרדית וכו' נערכו בצי־צומו של היום הקדוש, כך שלא צריך לומר שאוירת קדושה לא שרתה שם, לא מצד מחללי שם שמים ושם ישראל ברבים: השייטים עצמם, ולא מצד אלו שהציעו להעלות אותם על המטוס ולשלוח אותם הביתה.

בבהיים הכחישו השייטים את עובדת השתתפותם בתחרות עצמה והסבירו כי כל מה שעשו היה רק אימון עצמי, כאילו שיש הבדל בכך, לאמיתו של דבר — טענו אתמול אנשי חינוך, אולי מוטב שהללו מגלים את פרצופם. כאילו אין להתעלם מחילול ה', כאשר כל אנשי ההקשרות הבינלאומית מודעים לנושא ומגלים בו ענין, כך או אחרת, שר החינוך הכריז כי זו קהות חושים וחוסר משמעת להתבטא במילים קשות נגד הספורטאים שהפרו הוראות, כאילו שהבעיה אינה מונחת לפתחו של הממונה על החינוך בישראל, אמנם השר מכר השנה לפנות לילדים שאל יצלו את היום הקדוש לנסיעות באופניים אך מה, הוא הציע להם במקום זאת?

מסתבר שכעצם מצד מארגני התחרויות היתה נכונות, אולם לא המיד נקלטו ההוראות — שלא לשתף ישראלים בתחרות — במחשב, כך מצאו עצמם כמה מתחרים משובצים אחרים פעלו כמובן לבטל את הופעתם.

בהקשר לכך צויין כי בשבוע שעבר הודיעה קבוצת כדורגל מאיזור טוטנהם מלונדון על ביטול המשחקים שנועדו ליום הקודש ליהודים, זאת בהתחשב עם האוהדים היהודים של קבוצה זו, מה שהגויים מבינים לא הבינו כמה ספורטאים יהודים וכדי בזיון וקצף.

א. ברכה

מוצא מפדל"י מקורי

כדי להמנע מתשובה לשאלה, האם המפד"ל בעד גיוס בנות דתיות לצבא או לשרות לאומי, מצא המפד"ל נוסחא המוסרת אמתה מלדון בנושא בכלל.

לפי המצע הם בעד ביטול סיום החובה לצבא של נשים בכלל, לא רק של נשים דתיות, לעומת זאת היא מציעה שרות לאומי התנדבותי בלבד ובכך היא רוצה לצוד שני ציפורים בבת אחת.

השמצות הדדיות במפד"ל

הופעתה של רשימה דתית שפרשה מן המפד"ל הביכה את ההנהגה החדשה שנבחרה בבחירות דמוקרטיות וגרמה לה עצבנות לאחר שכמה ממנהיגי המפד"ל כמו מר יצחק רפאל ויהודה בן מאיר הצטרפו לתומכי הרשימה החדשה של "מימד" בראשותו של הרב עמיטל שהוא ראש ישיבה באלון שבות שבגוש עציון.

אנשי "מימד" הפיצו שמועה כי פרופ' אבנר שאקי שנבחר בבחירות דמוקרטיות לעמוד בראש הרשימה האשים את מתחריו בנוכלות. האשמה זו הציתה אש של מחלוקת ופרופ' שאקי ביכר לתקן את הבריון, אולם תקף את האפליה העדתית שעליה צמחה "מימד".

תומכיו של שאקי פרסמו קריאה גלויה לזבולון המר השר לעניני דתות ובה שורה של האשמות חריפות, על שמשרדו נוהג באפליה עדתית וכי אחוז קטן מבין עובדיו הם יוצאי ארצות המזרח וכהקצבות המשרד לבתי כנסת נהגו אפליה חמורה כלפי בני עדות המזרח.

נסיון זה נועד למשוך את קולותיהם של בוחרים מיוצאי עדות המזרח, שבבחירות האחרונות נתנו את קולם לרשימה עדתית אחרת, מכיון שהיו מאוכזבים מהיחס של המפד"ל כלפי עדות המזרח ולא נתנו יצוג הולם. עתה מבקשים להדגיש את החלק הגדול של יוצאי ארצות המזרח שנכללו במקומות ריאליים ברשימה וזאת במגמה להחזיר למפד"ל של שאקי את אותם קולות שנפלו בחלקן של מפלגות אחרות.

ההדסים השלישו מחירם

מי שהזדמן לשוקים של ארבעת המינים, והריזון מקדימים למצוות, מיהם מן המחירים שנתבקשו לשלם בעד ההדסים המשולשים, אמנם אלה הדסים משולשים, אבל מה ההצדקה לתבוע מחיר משולש.

לפי התעריף שנקבע, לפי השמועה על ידי קרטל, עולה מחיר זה על מחירו של אתרוג מהודר ובלתי מורכב. זהו מחיר ללא כל יחס מציאותי. ומן הדין היה אילו בתי הדין בארץ, היו מתערבים בקביעת המחיר, כפי שעשו זאת בענין האתרוגים שנמכרים במהדרים מחלים על ידי מרכז אתרוגי ארץ ישראל, ומי שאינו מבקש להחמיר על עצמו יכול לצאת ידי חובתו באתרוג כשר לכל הדעות באותן קופסאות המוסכרות במחיר השווה לכל נפש.

המודיע
העתון של היהדות החרדית

ברל קצנלסון צם ביום כיפור

ברל קצנלסון מנהיג מפא"י ומן האידיאולוגים שלה, היה לא רק נגד גידול ואכילת חזיר, הוא גם צם ביום כיפור. דברים אלה גילה מר שמעון פרס כאשר תמר אשל ואחרים התקיפו אותו נגד השינויים במצע המפלגה בנושא הדתי. תמר אשל וצאווה אורד טענו, כי מר פרס מחפש את השטריימלך ומוותר על תלמידי ישיבת מרכז הרב...

הדברים עוררו תרעומת בין תלמידי ישיבת מרכז הרב שרבים מהם אינם מתגייסים לצבא, ואין להם דבר נגד ההסדר הדוחה את גיוסם של אלה אשר תורתם אומנתם. והם מעונינים בהמשך ההסדר. דבר שאושר ברוב קולות על ידי מרכז מפלגת העבודה. בהתנגדותם של 93 חברי המרכז שהצביעו בעד ביטול ההסדר עם בני ישיבות. מר פרס הגן על זה בלהט רב ולא נרתע מפני הדברים שהשמיעו נגדו מתנגדיו.

"רק בהמות עם קרניים"...

"האדם מפחיד רק בהמות עם קרניים"... זו הסיסמה שלאורה הולכת סיעת חד"ש לבחירות...

זה המסר המרכזי שלהם, בפתח חוברת הסברה שלהם. אלא שמי שקורא את שאר הדברים, המדברים על מדינה פלשתינית ועוד — יכול להתמלא חלחלה, עד היכן יהודים יכולים להגיע. האדם מפחיד לא רק בהמות עם קרניים...

תשובה תפלה וצדקה של בנות "בית יעקב"

תלמידות כתה ו' של "בית יעקב" הצפון למדו כל חודש אלול את הלכות ימים נוראים. שמעו דברים מרגשים שיש בהם לעורר את הלבבות לתשובה, מהם הלכו לתפילות ליד הכותל המערבי, ובמקומות קדושים אחרים, הצטופפו בעזרת הנשים הגדושה בימים הנוראים, אחוזות חרדה ופחד פשפשו במעשיהם, קבלו על עצמן לתקן את המעשים.

הילדות התמימות קיימו את התשובה והתפלה בשלימות ועכשיו הגיעו לשלב האחרון לצדקה. בנות הכיתה מרוב התרגשות תרמו כל אחת כהן מדמי הכיס, ויתרו על ממתקים ודאגו לעשרת ימי התשובה להעביר לידי אחד מעסקני הצדקה, הכסף נאה למסור לשבורי לב הזקוקים לעזרה. בבקשה צנועה, שתהא מצוה זו לנו לזכות לחיים טובים.

מהם יראו וכן יעשו, ובודאי עשו גם אחרים.

3 בתי כנסת מרכזיים יוקמו בשנה הקרובה ברמות ד' על כך הודיעה "אגודת משכנות ירושלים", בהנהלה פרוספקטים של שלושה בתי הכנסת שבהם יתפללו ותשבים מכל העדות והנוסחאות. האגודה הודיעה גם כי התכניות להקמתן של 680 יחידות דיור בשכונה החדשה בנווה־יעקב עברו שלבי התכנון וקבלו את אישורן של ועדות התכנון, החברות הקבלניות עושות את ההכנות המעשיות לקראת התחלת הבניה.

"בזיון בית המשפט" צריך לשמש תקדים כמו לגבי בזיון הרבנות הראשית"...

הצעה לדרוש מהיועץ המשפטי של הממשלה להגיש תביעה פלילית נגד כתבת של העיתון "ידיעות אחרונות", העלותה במשך השבוע בין העוזרים והאוהדים של הרב הראשי האשכנזי הרב אברהם שפירא, זאת בשל רשימה קצרה שבה לעג לדעת הכותבת, להופעתו של הרב בטלויזיה ערב ראש השנה.

הדורשים את התערבות היועץ המשפטי שאלו האם מי שהיה לועג כך לשופט בית המשפט ה... עליך לא היו נוקטים נגד הליכים משפטיים? במיוחד יצא הקצף נגד הגדרת הרב "כמפחיד" וכמי שינגדו רגש וחמלה". הרב הראשי — כתבה סילבי קשת — גרם לי להתעצבן. גם כשהוא בא לברך הוא מפחיד.

הרב זכה לביקורת החמורה משום שקרא את דבריו מתוך הכתב "גדול כזה בתורה לא יכול לומר את דבריו בעל פה? וכשהוא כבר נושא את עיניו אלי מעל למשקפיו, מדוע איני מרגישה זרימה של רגש וחמלה?"

אחד ממקורבי הרב רצה להסביר לכתבת כי כל הבעיה היתה הגבלת הזמן לדבריו של הרב "כל זאת בשל הרוח האנטי דתית שלכם שלא מרשים אפילו לרב הראשי לדבר קצת בחופשיות. "לו היו נותנים לו מעט מן הזמן שמקציבים לחבר כנסת מן השמאל או לערבים מן השטחים" טענו אנשי הרבנות הראשית.

המקור שלנו בבית הרבנות הראשית סיפר גם על הערה שהשמיע אחד מבאי הלשכה כאשר אמר כי בעצם עתה רואים את צדקת אגודת ישראל וחוגיה הנמנעים משיתוף פעולה עם מר סר זה. "מרשעים יצא רשע" — אמר אחד ממקורבי הרב.

יותר משלושת אלפים בסימנרים של ערכים - השנה

3.160 נפשות השתתפו בשנה האחרונה בסימנרים השונים שאורגנו על ידי אגודת "ערכים" להפצת התודעה היהודית.

"ערכים" מוסרת שעל אף המצב ממשיך תהליך גל החזרה בתשובה, ואפשר היה להרחיב את פעולת הסימנרים אילו היו עומדים לרשות האגודה האמצעים הדרושים, היה אפשר להגביר את הפעילות.

האם היהודים חוזרים לפולניה ורוסיה?

שאלה תמימה זו נשאלה ע"י גוי פולני שתמה מריבוי המבקרים היהודיים בפולניה וברוסיה, לאחר ששתי המדינות פתחו את שעריהן לביקורים של יהודים רבים, גם לאזרחי ישראל המבקשים להשתטח על קברי צדיקים וקברי אבות בעיירות פולניה.

השואל נמנה על הדור הישן של הפולנים, מבין אלו הזוכרים את הימים בהם תפסו היהודים מקום ניכר באותן עיירות. רבים מהן זוכרים עוד את ימי אושוויץ והם האמינו כי הגזע היהודי הוכחד. למראה היהודים המבקרים שוב בפולניה עולה אצלם החשש כי הפתיחות החדשה עלולה להעניק ליהודים את הזכות להתישב מחדש בפולניה. האם היהודים יתבעו חזרה את בתיהם ורכושם שנגזל שאל אותו פולני זקן שמתגורר בבית שהיה שייך ליהודים.

יהודי ברסלב שקיימו את תפילותיהם באומן בראש השנה במספר גדול, לא נתקלו בגויים הזוכרים את הימים בהם הם התגוררו יהודים רבים בעיר זו, שבה נמצא ציונו של רבי נחמן מברסלב אולם המחזה משך תשומת ליבם.

מציינים כי בשני ימי ראש השנה התפללו בבית מלון וניתנה להם הרשות לעבור ברגל את המרחק של 20 הדקות מהמלון עד לציון. אחדים אף לא נרתעו מלצאת רגלי גם בלילה לפקוד את קבר רבם.

הגויים, שזו הפעם הראשונה להם לראות יהודים בלבוש חסידי, בקפטנים לבנים ורובם בשטריימלך התעניינו התעניינות רבה מהולה בתמיהה. הם התקשו להבין שיהודים מוציאים כסף רב כדי לקיים את תפילתם בראש השנה ליד ציון רבם המנוח. גם שם שאלו את השאלה "האם חוזרים היהודים לרוסיה ולפולניה?" ואנשי המשטר הרגיעו אותם כי הדרך לשובם של היהודים לרוסיה ולפולין רחוקה. אגב הנסיעות אינן מוגבלות.

יהודים רבים יצאו גם לציון של בעל התניא ליום השנה לפטירתו ובראשם כמה רבנים ואדמו"רים. עד כה ביקרו במקום רק אזרחי ארה"ב ואירופה. השנה יצאו לשם גם יהודים בעלי דרכון ישראלי וללא כל פחד.

אפשר רק להניח את דעתם של הגויים. היהודים לא יחזרו לרוסיה ולפולניה. הזכרונות המרים עדיין טריים מידי. הגוי טען גם כי אם היהודים חזרו לחיות על אדמת גרמניה שביצעה את ההשמדה מדוע לא יוכלו לחזור לחיות בארצות אחרות שהיו רק מסייעות לדבר עבירה.

אש"ף נתבקש לסייע בידי המערך?

האמנם העביר מר פרס מסר לראש אש"ף, כי יסייע בידי המערך בתקופת הבחירות לכנסת, על ידי המנעות מהצהרות אנטי ישראליות? זאת לאחר שנתפרסם כי סופר צרפתי יהודי ידוע מסר על כך לעתון צרפתי.

מר פרס מיהר להכחיש את הסיפור, והסופר הצרפתי אישר את דברי פרס. אולם אנשי הליכוד רוצים להשתמש בסיפור כדי להוסיף ולהשמיץ את מר פרס, כאילו לא נמנע מלבקש עזרת אש"ף במערכת הבחירות. אנשי פרס מגנים בכל לשון השמצה כזאת, והם טוענים כי זה אחד "השפנים" שמוציא מכיסו הליכוד שהאשים את מר פרס בהוצאת שפנים משרוולו, מודעה שעוררה רוגז רב אפילו בחוגי הליכוד עצמו. המודעה הענקית מעוטרת בצילום של שפן מעורר תיעוב, ומומחים סבורים שבסופו של דבר היא עשויה לפגוע בליכוד עצמו.

מיפגשים עם נערים שנסתיימה בדקירה

במשרד החינוך בודקים מחדש את שאלת המיפגשים בין נערים יהודיים ונערים ערביים, לאחר שתלמיד בית הספר כפר גלים בחיפה תושב עכו דקר את חברו בסכין שהכין בכיסו.

במשרד החינוך חוששים שהורים ימנעו את ילדיהם מללכת למיפגשים כאלה שמא יפלו קרבן לדוקרים נערים ערביים המצוידים בסכינים.

גם הורים ערביים מסרבים לשלוח את ילדיהם למיפגשים, או לבתי ספר מעורבים, מחשש שהילדים עלולים להסתבך עם חבריהם ולהגיע לבית הסוהר במקום לבית הספר. נוכח היחסים המעודדים חילופי דברים בין הנערים.

מתנת חג לגימלאים

המפלגות נדהמו מהופעתה של רשימת הגימלאים לקראת הבחירות לכנסת, לאחר שמדובר בציבור גדול של מקבלי גימלאות ששכרם נשחק ללא הכר ולהם אין אפשרות להשתמש בנשק השביתה.

לכן נזדרזו האוצר "ליכוד" וההסתדרות ("המערך") להסכים שהגימלאים יקבלו בתשלום הקרוב תוספת של 20 אחוז. הגימלאים יקבלו, מתנת חג שהיא מתנת בחירות מבלי להמתין לחקיקה.

מ. גימלאי

סליחה - למעורר לסליחות

בעקבות הרשימה בשבוע שעבר במדור זה על ישראל עם קדושים — קמים לסליחות — על התקופה של השמש שסבב בין בתי ישראל וקרא בקול התעורר לסליחות וביקש להעיר לנו: מושג המעורר לסליחות בבוקר עוד לא נעלם לגמרי:

בשכונת גבעת שאול קיים מעורר העוסק במלאכת הקודש בקביעות זה למעלה מעשרים שנה, ומפרסמים עושה מצוה הי"ה הר' בנימין הרשקוביץ הי"ו, ומדי יום ביומו, מיום א' דסליחות ועד ערב יום הכפורים הולך וסובב בין בתי השכונה ובקולו הערב צועק "שטייט אויף צו סליחות" וכעבור כמה דקות הומים רחובות השכונה מאנשים וטף הממהרים למקוה ולביהמ"ד.

זכות הרבים תלוי בו.

ק. בנימין

כדאי להיות מנהל מודח

מנהל חברת "סהר החזקות" שהודח מתפקידו שנתמנה לו רק לפני שש שנים יקבל פיצוי בסך של 1.18 מיליון שקל חדש, עבור שש שנות עבודה.

זאת לאחר שבשעת כניסתו לתפקיד קיבל חוזה לעשר שנים, ואם יאלץ לעזוב את עבודתו בתוך התקופה יקבל את שכרו לכל התקופה. המנהל נאלץ לפרוש מתפקידו בגלל חילוקי דעות עם יו"ר מועצת המנהלים של החברה.

מומחים אומרים, שהמחיר לכל הפיצויים הוא כמחצית ערכה הכלכלי של החברה.

כדאי להיות מודח בתנאי שיש לך חוזה פרישה כמנהג המדינה, אחרת תהיה נדון לרעוב...

י. ירושלמי

ירושלים
עיריית ירושלים

שבוע עבודה בן חמישה ימים בעיריית ירושלים

החל מיום שלישי, כ"ג בתשרי תשמ"ט (4.10.1988), יונהג בעיריית ירושלים שבוע עבודה מקוצר בן חמישה ימים (ראשון עד חמישי).

עפ"י החלטת הממשלה ולפי הסכם שנחתם בין הממשלה והמעסיקים הציבוריים לבין ההסתדרות ומרכז השלטון המקומי יונהג שבוע עבודה מקוצר בן חמישה ימים במשק הציבורי, לרבות עיריית ירושלים.

כל משרדי העיריה יהיו סגורים בימי שישי פרט לשירותים הבאים:

שרותי כיבוי והצלה— יפעלו כרגיל.

המחלקה לחינוך— תמשיך לפעול ששה ימים בשבוע.

המחלקה לתברואה— תמשיך לפעול, בשלב זה, ששה ימים בשבוע.

גזברות העיריה—
קבלת קהל בימים ראשון עד חמישי. תוארך לשעות 13.00–8.00
ובימי שלישי גם בין השעות 18.00–16.00

המחלקה לאספקת המים— מוקד המחלקה יפעל בכל ימי השבוע בנושאים של פרצי מים וביוב ותיקוני חירום בטלפונים מס' 523584, 520539.

קבלת קהל בימים ראשון עד חמישי תוארך לשעות 13.00–8.00.
ובימי שלישי גם בין השעות 18.00–16.00

הפיקוח העירוני לאכיפת חוקי העזר העירוניים.

השרות הוטרינרי והפיקוח על הבניה
יפעלו כרגיל בכל ימות השבוע.

שרותי קהילה ומשפחה— תתקיים תורנות למקרים דחופים בלבד בלשכות הבאות: לשכת צפון; לשכת תלפיות מזרח־דרום; לשכת מערב; לשכת מזרח; לשכת נוה־יעקב.

האוניברסיטה העממית, מרכז ז'ראר בכר והיכל הספורט ע"ש גולדברג— יפעלו כרגיל.

שרות "מענה" ושרותי אחיות בתי הספר— יפעלו בימי ששי.

המינהל הכללי— בימי ששי תתקיים תורנות לקבלת מודעות דחופות ברחוב יפו 22, טל' 232251. כמו כן תתקיים תורנות בלשכת ראש העיריה וסגניו, לשכת המנהל הכללי, לשכת היועץ המשפטי, לשכת הדובר, לשכת היועץ לעניני מזרח ירושלים, בטחון וחרום, לשכת המודיעין הכללית והמזכירות הכללית.

המוקד העירוני—
פעל בכל ימות השבוע, 24 שעות ביממה, בטלפונים מס' 106, 666666.

המנהל הכללי

השנה כבר החלטתי... המתנה שלי לחג היא ורדינון

* מצעים ומגבות בעיצובים מרהיבים
* מבצעי נדוניה החל מ־113 ש"ח (הכוללים מצעים, מגבות בגדלים שונים ומגבות־מטבח).
* מגבות במשקל

הנחות עד 50% בחנות המפעל

מצעים ומגבות
ורדינון

פתח־תקוה, אזור התעשיה ק. מטלון
מבטחים 6, טל' 03-9221119

לשומרי מצוות
טיימגז מותר לשימוש בחגי ישראל.
מאפשר לסיים את הבישול בערב שבת.
מותר לשימוש בהתרת גדולי התורה.

טיימגז

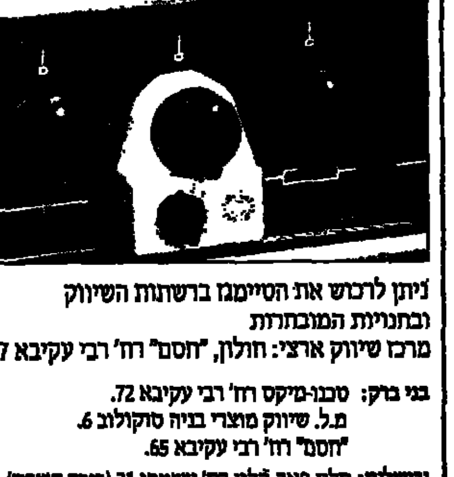

המכשיר המהפכני שסוגר את הגז במקומך בגמר הבישול!

טיימגז הוא חידוש עולמי של שנות ה־2000, בעזרתו את קובעת את זמן הבישול מראש (עד שעתיים). דבר המאפשר לך לפנות לעיסוקך ואף לצאת מביתך. המכשיר סוגר את זרימת הגז ומכבה את האש בכדיים.

- מתאים לכל סוגי הכירים.
- אסתטי וקל לניקוי.
- ניתן להתקנה עצמית בקלי קלות.
- אמין ובטיחותי.
- נבדק ע"י מכון התקנים ועמד ב־40,000 מחזורי פתיחה וסגירה.

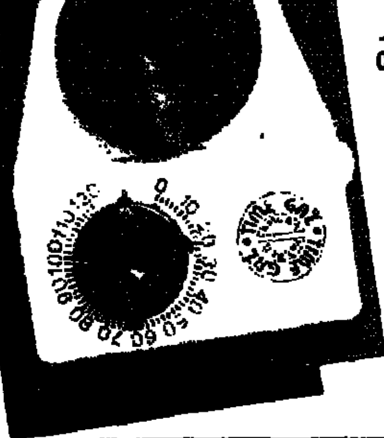

ניתן לרכוש את הטיימגז ברשתות השיווק ובחנויות המובחרות
מרכז שיווק ארצי: חולון, "חסם" רח' רבי עקיבא 17.
בני ברק: סטנו־מיקס רח' רבי עקיבא 72.
מ.ל. שיווק מוצרי בניה סוקולוב 6.
"חסם" רח' רבי עקיבא 65.
ירושלים: סלון פאר־הלוי רח' ישעיהו 21 (כיכר השבת).
"חסם" מרכז כלל חנות 108/א' קומה C1
ת"א: קופמן אימפקס בע"מ רח' אבן גבירול 6.
"חסם" רח' בוגרשוב 68.
גבעתיים: "חסם" רח' כצנלסון 153.
רמלה: "חסם" רח' ויצמן 55.
חיפה: "חסם" שד' ההסתדרות 183 צומת וולקן.

וכן בכל החנויות המשווקות אמגזית

דרושים חנויות וסוכנים להפצת טיימגז טל: 03-803170

לכב' אמגר
פיתוח ושיווק בע"מ
חולון: רבי עקיבא 17
אבקשכם לשלוח לי מכשיר טיימגז בדואר חוזר
מצ"ב סך של ‎-44 ש' בשיק לפקודתכם הסכום כולל מע"מ ודמי משלוח ואריזה
(מחיר המכשיר 38 ש' + 6 ש' דמי משלוח ואריזה)
שם ______ משפחה ______ טלפון ______
כתובת ______ עיר ______ מיקוד ______

טיימגז - המכשיר המהפכני שסוגר את הגז בגמר הבישול.

מכתבים לדרור / דע מה שתשיב

מ. אליח

כי ביום הזה יכפר עליכם

לדרור השלומות והברכות.

מכתבך האחרון הגיעני. לב־סוף, המסבים לי היטב, קראתים בתשומת לב מרובה. ודומני כי למרות הכל נכון עשית שהחלטת להוסיף את אחיך וב״ב להיות אורחיכם ביוהכ״פ. יתכן אמנם שמכתבי זה יתאחר מעט בגלל עומס הדואר, אולם הדברים ראוי־ים להאמר בכל עת.

* * *

מלבד אוירת חשבון הנפש האופפת את הכל בימים אלו של השנה, הרי מאמינים אנו בכל לבנו גם בעצם מהותו המיוחדת של היום, ובעצמתו הרוחנית הכבירה. מה עוד שנסיון השנים שהצטבר הוכיח, כי רבים רבים מבעלי התשובה בדורנו, את צעדם הראשוני בעולמה של היהדות המאמינה. עשו דוקא ביום קדוש ונורא זה.

ולפיכך, חושבני כי למרות כל חששותיך, הרי יש באורח זה הרבה מן הברכה.

לבקשתך להצטייד באי אלו נקודות לשיחה, הנני נענה ברצון. אם כי נסתפק הפעם בשבבי־רעיונות בלבד. ראויים אלו גם לשיחה של חג הסוכות בחג בשבת ובחול המועד. אולם קודם לכל, חושבני, דרור, כי מתפקידך להדגיש ולהעמיק לאחיך את ההרגשה שיום הדין ראשר מקוים ומיחלים אנו לצאת עמנו בשרביט מנצחים. משמעותו של יום זה עבורנו, אינה, ח״ו, בבחינת . מושג אליגורי בעלמא. כי אם בכל ישותנו מא־מינים אנו בקיומו המציאותי, כך שגם אם קטנים אנו מכדי למשש מציאות זו, הרי אין הדבר גורע כמלא הנימה מעצמת ועוצם קיד־מה.

וכדי שייקל עליך להעביר מסר זה הלאה, הנני להביא בפניך ספור, אותו שמעתיו מפי בעל המעשה עצמו, ואשר ארע בימים אלו שבין כסה לעשור ולפני כחמש עשרה שנה:

היה זה ידידי, אשר אחד מבני משפחתו הקרובים חלה, ל״ע, במחלה קשה וכאובה.

בצר לו, פנה ידידי אל אחד מצדיקי הדור, אולי יחוס על בן לעם עני ואביון, אולי ירחם... והנה, להתהפתו כי רבה, אך הביט אותו צדיק ב״קוויטעל״, ומיד החל לתאר את כל תולדות המחלה והתפתחותה. ממצאים רפואיים אליהם הגיעו רופאי בית־חולים, רק לאחר חודשים רבים של בדיקות ממושכות ומיסורות, נמסר על ידו על־אתר!...

והנה בעקבות שאלת ידידי: ״יומה הלאה״?... פתח הלה את החומש. וכיד נתקבלה התשובה הכואבת: כי שערי שמים בנושא זה ננעלו, ואפסה כל תקוה... וכאן, נוכח התחודת הקשה, הרהיב ידידי עוז בנפשו ושאל: ״כמה זמן נותר לחולה עד עלותו לשמי רום?...״

ועל כך נתקבלה התשובה: ״הרי בשבוע זה עומד להתקיים משפט בפלטרין של מלך... בא נא, אפוא, אלי למחרת יום־... בא נא, אפוא, אלי למחרת יום־הכפורים, ואזי כשאודע לפסק הדין, אודיעך עליו״ (!!!...).

כן, דרור היקר. ספור זה איננו מלוקט מ״ספר המעשיות״ של בן־יחזקאל, אף לא מאיזה שהוא ״אוצר אגדות״ כלשהוא. לשוחות דלפיל עדים מהימנים החיים עמנו כיום. המסוגלים לאמת את העובדות לאשורן. עובדות המ־למדות אותנו קמעא, עד כמה תד־ריעתו של יום הכפורים כיום דין. חיה היא וקימת בתודעתם ובכמ־ציאות חייהם של אלו העירין קדישין. אותם שתל הקב״ה בכל דור ודור.

כסומא בארובה, לבושתנו ול־דאבוננו, כך מראהו של חלק מה־אוכלוסיה הישראלית בכל הנוגע למהותם של ימים קדושים ונעלים אלו. וכשם שאין הסומא יכול להכחיש מציאות עקב אי יכולתו לראותה בעיניו, כאנו״כ שאין הללו קטני הדעת, צרי המוחין, אין הם מסוגלים להרגיש בחוש בעוצם קדושתם של אלו הימים. אולם נאמנת עלי עדותו של אחד מצדיקי הדור שליט״א. ששח באזני אודות ימים יפים מאלו, להם היה עד. כאשר גם גויי העיי־רה חשו בכביכול של חודש אלול לחללו של עולם. ועדותם של דגי הים לא היתה בגדר מליצה בעלמא. כי אם כמאמר הפסוק: ״ורעשו מפני דגי הים ועוף השמים וחית השדה וכל הרמש הרומש על האדמה וכל האדם... ונשפטתי אותו בדבר ובדם״ וכו' וכו'. (יח־זקאל, לח)

לאור האמור חושבני, דרור, כי כדאי היה להעלות את האמור, בפני אחיך ובפני בני משפחתו. ומנסיוני הדל יכולני להעיד כי ספור מעין זה המובא כאן לפניך, מה עוד שנשמע הוא ממקור אר־טנטי, יש בכוחו לגרד מעט משכ־בות האבק העובש הרובצת זה שנים מעל גבי לבותיהם של רבים רבים מ״חילוני״ ישראל.

נקודה נוספת אשר יתכן וכדאי היה שתעלה בפני אחיך, הינה עובדת נצחיות אוירתו המיוחדת במינה של יום זה. התחדות ומפ־ליאה מדי שנה בשנה בעומק חדירתה וכח הבקעתה את הרדי החולין והחדלון, המאפיינים כ״כ את הרחוב הישראלי החילוני משך השנה כולה. אוירה המוצאת את ביטויה בהזדהות הבלתי־רגילה, המקיפה גם חוגים אשר משך השנה כולה רחוקים הם מאותו ומאורח חיינו, כרחוק מזרח ממערב.

ודומני כי לא אטעה אם אומר, כי ביום זה טמון אחד הפרדוכסים הבולטים ביותר במערכת היחסים הדתית־חילונית במדינת ישראל:

כידוע לך דרור, אחת מטאק־טיקות הלוחמה האנטי־דתית, במחציתה הראשונה של מאה זו, התבצעה באמצעות שיטה עקבית של סלוף וזיוף מושגי הקודש באמונה היהודית. שיטה שעיקר מטרתה היתה לעקוף כל אפשרות של התנגשות חזיתית עם רוב רובו של העם היהודי. זה שלבו, מאז ומתמיד, היה פתוח וער לכל דבר הקשור במסורת ישראל ובמורש־תה.

בהתאם למדיניות זו הרי כמ־קום לנקוט בתהליך שתוצאותיו מובילות היו, באופן כמעט ודאי, לכשלון. במקום זאת, בחרה הה־נהגה החילונית את הדרך האיטית יותר, הארוכה יותר. אולם האל־גנטית יותר והבטוחה יותר. הלא היא דרך הסלופים והזיופים.

וכך למשל, הפכה במהלכה של שיטה זו המטבע המכונה ״ציון״, זו שראשית יצירתה כאש של קדושה, למטבע של חולין. מציון פלטרין של מלך, שער השמים לתפלותיהם של ישראל — ״והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם״. הפכה ״ציון״ למושג לאומי, אשר עד מהרה נתגלה לא רק כחסר כל זיק של קדושה, כי אם כמיצג נאמנה את ההיפך הגמור!

ושבת קדשינו גם עליה לא פסח המשחית. בהתאם למדיניות זו, אם כי מעולם לא הוכרז על בטולה, אולם ביד הדתית היא ער־רשלה ורוקנה מכל תוכן יהודי. עד כי פאר יצירתה החנוכית, במקרה הטוב מוצא את ביטויו במסיבות ״שבתרבות״ הסלותות בחילולה ובמיסותה של שבת קודשינו.

וכגורל השבת — גורל המוע־דים: הללו שהוחזוו ולידתם בקשר הבלתי ניתן לערעור בין העם לאלקיו. במאורעות הסטוריים כיציאת מצרים ומתן תורה, הפכו הם בעזרתה של אותה שיטה ל״חגי טבע״. על כל ההוזי הקר־בצי הפולקלוריסטי הנלוה על־הם.

והנה ראה נא, דרור, זה הפלא: דוקא יום־הכפורים, זה החסר כל משמעות לאומית או הסטורית, דוקא הוא, למרות כל אותן רוחות רעות שאיימו לכלותו, דוקא הוא נשמר במלא עצמתו וחיותו עדי היום הזה. עד כי לעתים כשתוהה אנכי בחרדה אודות הכוח שיש בכחה להבטיח את עתיד קיומה של המדינה היהודית־חילונית, מוצא אנכי תשובה כלשהיא לכך בהזכרי באותה אוירה יהודית מיוחדת במינה השורדת ביום יחיד ומיוחד זה ברחובי ישראל, אותו יום אשר לראבותנו בו כלבד ניתן למצא את הקשר בין המדינה, לעטרת השם אותו נטלה לעצמה.

והשאלה הרי מתעוררת היא מאליה: מה מקורו של שינוי רדיקלי זה? היכן טמון הוא שורשו של אותו יום טמיר ונעלם? מהי הסיבה כי דוקא ביום הכפורים מתעוררת הנקודה היהודית בלבות כל אותם מאות אלפים הנמנעים משך השנה כולה לפקוד את בתי הכנסת ובתי המדרש? והנה דוקא ביום הכפורים לפתע הם אינם חוששים מתגובתה של הסביבה החילונית העוינת כל דבר שבקד־דושה, והם אינם בושים לעטות על עצמם מחלצות אחרות, לחבוש כיסוי לראשם, ולהכנס לבית־הכנסת פנימה, לשפוך מעט שיח בפני אדון כל? ! האמנם קיים לכך הסבר ראציונאלי כל שהוא? !

מודע אני לנסיונם לשוות להתכנסות ההמונים בבתי הכנסת, התכנסות בעלת אופי לאומי־חברתי, כ״רצון ההזדהות עם העם היהודי ברחבי תבל״...

אולם למרות כל נסיונות אלו, מעולם לא זכיתי למענה, מדוע א״כ דוקא ביום הכפורים. זה אשר, ירצו או לא ירצו, משמעותו הי־חידה והבלעדית הינה דתית טהו־רה? האמנם אין מתאים למעמד בעל גוון ״לאומי״, יום כתשעה באב — ״יום האבל הלאומי״? או, ״יום השואה והגבורה״ בעל המשמעות הכה קרובה כה אק־טואלית, מדוע דוקא יום הכפו־רים? ?

לא דרור, מהללו אין אני מצפה לתשובה, הללו אף אם יזכו להכיר באמת הרי לא יהיה בהם די אומץ להודות עליה. אולם אנו, שזכינו לחנוך יהודי, מאמינים אנו באמונת אומן בכחו העל־אנושי של יום זה. במעלתו האלקית הבלתי ניתנת לערעור. שכן מפי הגבורה נתודענו לכך — ״כי ביום הזה יכפר עלי־כם. לטהר אתכם מכל חטאתיכם, לפני ה' תטהרו״.

וכדברי הנביא ירמיה: ״מקוה ישראל ה׳״. — ״מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב״ה מטהר את ישראל״.

וככל הנראה תופעה על־טבעית זו, אינה אופינית אך ורק לדורנו אנו. אם נטה לבנו לנוסח התפלה בליל ״כל נדרי״, אותו לילה המ־עורר צמרמורת וחלחלה בלב כל יהודי באשר הוא. הרי נבחין כי רק פעם אחת ויחידה בשנה כולה, מכריז שליח הצבור על ההיתר להתפלל עם העבריינים. ואין זה, ככל הנראה, אלא מתוצאותיו של כח היום, המושך משך הדורות כולם כבחבלי קסם גם את אנשי השוליים עבריני ישראל, לשוב לעצמם — לשורשם היהודי המ־קורי.

והיה דרור אם אכן תחוש כי דברים אלו מחלחלים מעט ללבות שומעיך, ואי פה אי שם נעים גם זעים אי אלו נימים, הרי כאן הוא המקום להזכירם כי אמנם כן, יום הכפורים אכן הוא כמקוה, אולם מקוה גם הוא זקוק להכנה... אין טבילה במקוה מטהרת אלא״כ קדמה לה ההכנה הדרושה, איך הטובל טובל ושרצו בידו. דורשת היא הטבילה הנתקות מכל חציצה שהיא. הנתקות המאפשרת למי המקוה הטהורים לחדור לכל פינה חבויה, להציפה בקדושה וטהרה.

זוהי אמונתנו! זהו מקור תע־צומנו! ועל כך גאותנו ואושרנו!

וכדברי רבותינו: ״אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרים ומי מטהר אתכם — אביכם שבשמים״!

עד כאן דברי ידידך דורש המאחל לך ולכל בני ביתך גמר חתימה טובה.

מ. אליח

אילו היה לישראל לווין השבוע לפני 15 שנה

יותר מכל חוששים הרוסים והערבים מהצטיידותה של ישראל בלווינים חמושים שניתן להנחיתם על כל יעד במזה״ת

מקורות צבאיים בעולם משוכנעים שישראל לא היתה בונה לווין כדי לשפר את הקשר הטלפוני בין עפולה לדומא. לתעשיית החלל הישראלית יהיו תרומות אזרחיות רבות אך מעל לכל יש היום ללווינים הנעים בחלל מטרות צבאיות. 70 אחוזים מהלווינים האמריקניים ו־80 אחוזים מהלווינים הרוסיים הם בעלי מטרות צבאיות. הם מדווחים בעתות שלום על ההערכויות של האויב, הם מזהירים ברגע שהצבא העומד מנגד מסיר את רשתות ההסוואה והם יכולים לתת תמונה מדוייקת ובו זמנית לפיקוד העליון תוך כדי קרב. מעבר לכל אלו הם יכולים לשאת פצצות קונבנציונליות ואחרות שינועו בחלל ולפי הוראה מן הקרקע ינחתו בכל מקום לשם יכוונו. אין מדובר בכל אלו בלווין הישראלי אלא במה שיוכל לעשות אם יחליטו על כך

מאת א. פאר סופרנו הצבאי

מאז הפסיקו למנות את מספר ההקפות ש״אופק 1״ עשה בחלל, התפנו הכל כדי לבחון היבטים אחרים של העובדה שישראל הצטרפה למועדון היוקרתי של יצרני הלווינים. ״הכל פועל יוצא מן הכלל״, הלווין מקיף את כדור הארץ בדייקנות של שניות. הכל טוב ויפה אך האם לא הקפיצה ישראל את עצמה לעולם החלל ויחד עם זאת הכניסה עצמה למר־רוץ חלל מזרח תיכוני?

הראשונים שמיהרו להביע דעה בנושא זה היו הרוסים. דוברים שונים במוסקה אמרו בסוף שבוע זה שהם מבינים את החששות שנתגלעו בארצות ערב משיגורו של הלויין הישראלי וכי עתה סביר להניח שיתפתח מרוץ חלל באזור שלא יוסיף לאף אחת מהמדינות.

הרוסים בהתייחסם ללויין הניסוי הישראלי, רואים בדיוק כמו הערבים, את השלבים האפשריים הבאים שלאחר שיגור הלווין הראשון. הם גורסים שישראל מסוגלת להפוך את הלוויינים הניסויים שישגרו בשלב כלשהו בעתיד ללוויינים צבאיים שמעבר לתחום הריגול יוכלו גם לשאת מטענים קונבנציונליים או אפילו לא קונבנציונליים ולפי הוראה יוכלו אלו לקבל הנחיות ל״יעד תחתון״ מעל ליעדים שישראל תהיה מעוניינת לפגוע בהם, כמעט מבלי היכולת של הרוסים או הערבים למנוע את הנזקים האד־רים.

עם כל ההסברים הישראליים על היותו של הלווין, לווין אזרחי, ברור לכל טכנאי מתחיל שהמרחק בין לווין אזרחי ללווין צבאי בעל יכולת ביצועים כאלו או אחרים הוא רק שאלה של החלטה ותק־ציבים. למדינה שיש לה את הי־כולת לבנות טיל המסוגל להזניק לחלל לווין, ויש לה את הטכנאים המסוגלים לבנות לווין אין שום קושי לבנות גם לווינים צבאיים וברור לערבים שישראל לא תש־קיע מאות מיליוני דולרים בלווינים כדי שניתן יהיה באמצעותם לייעל את התקשורת בין עפולה לדומא.

גם האמריקנים שלהם צרכים אזרחיים רבים משל ישראל, מש־קיעים 70 אחוז מהמאמץ שלהם בחלל לכיוונים צבאיים. לווינים הם היום גורם כבד משקל במערכת הפיקוד והבקרה במערכת המו־דיעין האמריקנית. לווני הריגול מאפשרים למעצמות העל להבחין בכל תזוזה על פני כדור הארץ. רק בשבוע שעבר דווחו השודים על צילומים שעשו בלווין משלהם שעבר מעל לערב הסעודית והבחין בטילים הסיניים המוצבים שם.

הן האמריקנים והן הרוסים שאבו את מרבית המידע שלהם על מלחמת אירן עירק מלווייניהם ואין זה סוד שהאמריקנים יודעים על הנעשה בתעשיות הרוסיות ולהיפך מהלווינים יותר מאשר מכל מקור אחר.

היום משתדלים יצרנים שונים בעולם לייצר הכל בצורות מוסוות ותוך שהם לוקחים בחשבון שמישהו מציץ בהם מן החלל. פעם היה מספיק להרחיק מפעלים למדבר, היום הלווינים מציצים לכל פינה בתבל.

מדינה כמו ישראל אילו היה לה לווין צבאי היתה יכולה להפיק ממנו תועלת מרובה. מלחמת יום הכיפורים שהשבוע מלאו 15 שנים לתחילתה היא ההוכחה לכך שב־העדר מודיעין מתאים ובזמן נכון לא ניתנו תשובות מתאימות כש־היה צריך לתת אותן. פעם ניתן היה לסמוך על זמנים ארוכים, יחסית, בין המועד שבו יחליטו ארצות ערב לצאת למלחמה ועד שגלגל המלחמה יחל לנוע. הזה ערכה היותה שהמודיעין יוכל לתת את האתראה המוקדמת וישראל תוכל לגייס את יחידותיה בתחילה דובר על 24 שעות. אח״כ את־אם ירדו ל־12 שעות. היום ברור שה־ערבים יכולים לצאת למתקפה בהוראה מיידית. הם צריכים מספיק יחידות וכלים המצויים לאורך קו העימות ורק מתן הוראה יאפשר להם להתחיל בתנועה. ישראל נזקקת איפה לכלי שיעקוב אחרי הכוחות האלו 24 שעות ביממה. ואין היום צורת מעקב טובה יותר מו שמגיעה לראיה יסודית ומהירה באמצעות לווינים.

יתירה מכך, המלחמות האח־רונות הוכיחו שקל יותר וזול יותר לנהל מלחמות. כשזירת הקרב פרוסה לנגד עיני הפיקוד הבכיר ומועברת באמצעות הלווינים אל המפקדה הראשית אז ניתן לדעת בהוראות מחולטת מי נמצא היכן, מה עומד לרשותו, מה הוא מתכנן וכיצד ניתן להגיב. אפשר לעשות זאת גם באמצעות מטוסים ומזל־טיים אך לאלו חסרונות רבים ול־עיתים אין מדובר בדיווח עכשווי.

הלווינים מנקודה זאת הם גם גורמי האתראה וגם גורמי תרומה לפיקוד ולבקרה.

ומעבר לכך, מה שהרוסים הביעו השבוע את חששותיהם. הלווינים מסוגלים בהתאם לגודל לשאת משקל מסויים, ואין זה משנה להם מה הם נושאים. הם מסוגלים לשאת מכשיר לבדיקת מצב החיידקים בסטרטוספירה, מצלמות למעקב אחר נדידת הברבורים מאירופה לאפריקה אך גם מטעני נפץ שלפי הנחיות מן הקרקע יופנו ליעד זה או אחר. ומשלב זה חוששים הסובייטים.

כל תוכנית הכוכבים האמריק־נית נועדה להביא את וושינגטון למצב שתוכל למנוע מהרוסים שיגור לווינים נושאי מטענים לעבר היבשת האמריקנית. הנה מתעורר חשש שכזה מצד ישראל. גם אם הוא לא מחושי היום, אומ־רים לעצמם הרוסים הוא עלול להיות מחושי מחר ומזה הם חוששים אולי יותר מהכל.

ולא רק הלווין מטריד את מנוחת הסובייטים והערבים. גם הטיל ששיגר את הלווין לחלל. בזמנו התפרסמו ידיעות רבות על בנייתו של טיל קרקע־קרקע יש־ראלי ארוך טווח שכונה לכינוי ״יריחו״. דובר אף על הגירסה השניה של טיל זה. הנה לפתע משגרת ישראל לחלל טיל. לא משנה השם, במקרה הזה ״שביט״. לכל ברור שטיל המשוגר בזוית כלפי מעלה יכול גם לנוע בזויות אחרות. טיל המשגר לווין חלל הוא טיל ארוך טווח ומדויק מאד. במילים אחרות הוא יכול להיות גם טיל קרקע־קרקע ארוך טווח ומדוייק. בדיקת כל הטילים ששמשו את ארה״ב וברה״מ, סין וצרפת לשיגור לווניהם לחלל מגלה שמדובר באותם טילים פחות או יותר המשמשים מדינות אלו לצרכים צבאיים.

ברה״מ והערבים היו רגועים כל עוד וישראל נזקקה לשירותי המעצמות בתחום הלווינים. היו ברור להם שאף מדינה לא תעמיד לרשות ישראל שרותים צבאיים בכל הקשור להססת מטעני נשק ולכל היותר ייתכן שישראל תקבל תצלומים שיועברו במאוחר וה־רומתם חשובה אך לא מוגזמת.

והנה לפתע פתאום הופכת ישראל לעצמאית בתחום זה. יש לה לווין היכול להתפתח לכל כיו־ון, לפי רצונה וצרכיה ובלי הצורך להסתמך עוד על טובותיה של מעצמה זו או אחרת.

עם זאת צריך לקחת הכל בפ־רופורציות הנכונות. הלווין ששוגר השבוע הוא ראשון, נסיוני ובא לבדוק את המתשא ואת יכולתו לשאת מערכות שונות. נכון לעכשיו זה הרבה אך עד לשלב שבו יהיה לישראל לווין צבאי שיענה על הדרישות תדרש עוד השקעה לא מעטה בכסף ובמוח ומעל לכל בזמן.

בתווך יתפתח בוודאי מירוץ חימוש חללי. הרוסים בוודאי יעזרו לערבים שירותים מרוחבים מלו־וייניהם ומדינה ערבית זו או אחרת או תאגיד של מדינות ערביות יחפש את הדרך לקנות או לבנות לווין משלו.

בשלב זה ההיבטים הכלכליים חשובים ובעיקר התקוה שניתן יהיה להחזיר חלק גדול מההשקעה על ידי מכירת שירותים שאפשר יהיה לתת מהלווין ליצרנים שונים.

כבר ב־1983 בראיון שנתן לבטאון חיל האוויר, אמר מי שהיה אז שר הפיתוח והמדע הפרופ' יובל נאמן כי אילו ישראל היתה משקיעה בתעשיית החלל 15 שנים קודם לכן, היתה יכולה לשפר את מצבה הכלכלי. לדעת נאמן ״תעשיית החלל מלבד היותה מפעל כלכלי בפני עצמו, בונה תעשיה זאת בכל מקום בעולם ויוזמה גדולה לפיתוח טכנולוגיות מת־קדמות במגוון של תחומים. חלק נכר מהמוצרים הטכנולוגיים המתקדמים כמו מחשבים ביתיים וידיאו־טייפים לחינוך, מוצרים רפואיים שונים ״הם בעצם מוצרי לוואי של תעשיית החלל״. לדעתו של יובל נאמן שמרנות ואי ראיית הנולד מנעו מישראל לראות כבר לפני 20 שנה את התועלת הבדורה שבכניסה לחלל והיום ישראל משלמת את המחיר. השימוש בשירותיהם של לוויני התקשורת הזרים עולה לישראל כמה עשרות מיליוני דולרים מדי שנה. ישראל יכלה בקלות, הוא מעריך, לו הק־דישה לכך מחשבה מתאימה, להיות היום ממפעילי הלווינים בעולם ולהנות מהתמלוגים שאחרים היו משלמים לה וייתכן שהתעשיה הזאת היתה יכולה להיות הסולם הכלכלי שבעזרתו היתה מדינת ישראל נחלצת מהמצב הכלכלי הקשה שבו היא שרויה.

פעילותו של שר המדע הביאה אז להקמת סוכנות החלל הישרא־לית שקיימה את ישיבתה הראשו־נה באפריל 1983. בראש הסוכנות הוצבה מליאה שיו״ר הוא שר המדע, והוא שבוחר את מרכז הסוכנות. המליאה בוחרת מתוכה מספר חברים לועדה המרכזת שהוא הגוף המקצועי המטפל בבעיות השוטפות. ליד המליאה מורכבות ועדות משנה לתחומים שונים כמו ליישומים מסחריים, ועדת מחקר ותשתית ועדה לקשרי חוץ ועוד.

באחת הישיבות הראשונות הוחלט להתחיל בהנחת התשתית למערכת של קשרים עם הגורמים הבינלאומיים העוסקים בתחום זה ואז גם הוגשה הבקשה הראשונה לארגון הבינלאומי המספק שרותי לווינים ומתאם בין אפיקי ההצבה לפנות מקום להצבתו בחלל של לווין ישראלי.

מקבלי הבקשה, אז, חייכו כשקיבלו את הבקשה הישראלית. מדינה קטנה בעולם, היו הרצות לייצר לווינים ולשגרם לחלל, אך לשמחת ההערכה הכללית לבטא לשכל הבינלאומי כחלק מוך מוסדות בישראל לא הגיעו לארגון הזה שמדובר בבקשה רצינית. אך ככל מוסד בינלאומי נרשמה הבקשה ופחות מ־8 חודשים מאוחר יותר קבלה ישראל הודעה רשמית כי אושר לה מקום להצבת הלווין.

אמר השר יובל נאמן אז: ״לוו־יני התקשורת המסחריים כגון זה שביקשנו לשלוח, מרוכזים כולם ברצועה צרה מעל כדור הארץ שאין בה מקום רב״. ומדוע דווקא רוצים כולם להיות דווקא ברצועה הזאת? התשובה פשוטה: ברצועה הזאת קצב הסיבוב שלהם סביב כדור הארץ זהה לקצב הסיבוב של כדור הארץ סביב צירו ולכן הם נראים כעומדים כל הזמן מעל נקודה אחת. הרצועה הזאת סמוכה לקו המשווה ויש צורך במרחק בטחון בין לווין אחד לשני, עוב־דות ההופכות את החלל באותה רצועה למקום צפוף הדורש ״רי־שוי״ והפעלת ״סדרן עבודה״ שהיא הרשות הבינלאומית ״אינ־טלסט״. כשישראל הגישה את הבקשה נותרו ברצועה רק מקומות בודדים פנויים. אך גם אלה כבר נתפסו ב״אופציות״ על ידי מדינות שונות שקיוו במוקדם או במאוחר, לשגר לווינים.

ימים אחדים לאחר שישראל הגישה את בקשתה, דחתה ״אי־נטלסאט״ את בקשתה של ישראל בנימוק שאין מקום. ישראל לא הסתפקה בתשובה הזאת וערכה בירור יסודי שגילה כי יש מדינות שיש להן אופציה אך אין להן שום סיכוי לממשה. החל לחץ על הועדה שבמהלכו הסתייעה במ־דינות ידידות ואכן אחרי כמה חודשים אושרה הבקשה.

אך בכך, מספר השר יובל נאמן, לא תמו הבעיות. כל מדינה החברה ב״אינטלסאט״ יכולה בתוך 160 ימים מהמועד שבו מישהו הגיש בקשה לקבל נקודה בחלל להצבת לווין חדש להגיש התנגדויות. ואכן מדינות הגוש המזרחי וארצות ערב החלו להגיש התנגדויותיהן אך מאוחר וכולן התבססו על נימוקים פוליטיים דחו נציגי המדינות המערביות את ההתנגדויות. אז החל לבוא גל של התנגדויות על רקע מקצועי. הטענה העיקרית היתה שישראל משדרת בשיטה שונה מהמקובל בעולם והגלים המופעלים בשיטה הזאת עלולים לשבש את שידורי הלווינים שלהם. כדי להתגבר על כך שינתה ישראל את שיטת השידורים שלה כדי שהנימוק לא יתפוס. הבקשה לבסוף אושרה.

נותרה עתה הבעיה הכלכלית. מדינה משקיעה מיליארדי דול־רים כדי לבנות לווינים. לישראל לא היו אפילו מאות מיליונים בשביל הפרוייקט הזה. סוכנות החלל פנתה איפה למשקיעים פרטיים והציעה להם להשקיע בתוכנית בתקוה שאח״כ יוכלו לנצל את הפוטנציאל המסחרי הגלום בשרותים שהלווין יוכל לתת. וכך גוייסו 150 מיליוני דולרים הראשונים לשם התחלת העבודה. אלא שכאן יש להפריד בין הלווין הזה, שהוא מסדרת ״עמוס״ שעליו עוד עובדים והוא אכן ישלם בתוך 3 שנים מהיום וישוגר לחלל באמצעות טיל אי־רופאי או אמריקני לבין הלווין ששוגר בשבוע שעבר, ״אופק 1״.

במקביל לעבודת המחקר והפיתוח ובמידה מסויימת בתוכו אתה החלו מומחים בתעשיה האוירית הישראלית בפיתוחו של לווין שכמעט כולו (להוציא מר־כיבים קטנים) נבנה בארץ. ״עמוס״ הוא לווין גדול מושלם ביעדים שהוכנו לו, בעוד ״אופק״ הוא לווין ניסויי הבא לבדוק אפשרויות

(המשך בע״מ י״ד)

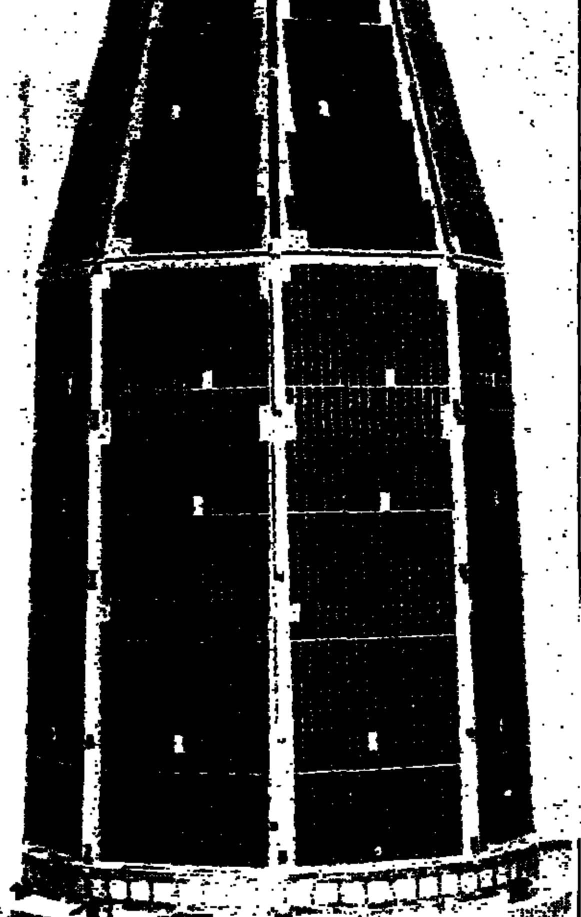

תמונת הלווין כפי שפורסמה ע״י ישראל

הטיל בעת שיגורו

ארועים פוליטיים / י. אברהם

הספור עם ״אומץ״ - לא הסתיים

בניגוד לתסריט שהיה צפוי — הסכסוך של הליכוד עם רפי־אומץ אינו עומד על סף סיום. להיפך, נראה יותר שהענין רק מתחיל. התחנה האחרונה בספור היתה ביום ששי האחרון בהצעה שהעניק הליכוד ללזמן שובל לפיה הוא יוצב במקום ה־40 ברשימת הליכוד, מקום אשר להערכת ראשי המפלגה הינו ריאלי.

בתמורה להרחקתו מן המקום ה־25 בו הוצב בתחילה עפ״י ההסכם שנחתם בשעתו בין הלי־כוד לבין אומץ. הבטיחו אנשי הליכוד לשובל כי לאחר הבחירות, באם יזכה הליכוד בבכורה, ימונה שובל לתפקיד דיפלומטי בכיר וזק לאחר המינוי הוא יפנה את מקומו בכנסת.

ההצעה שנראתה מאד לראשי הליכוד — מאד לא נראתה לחב־רים האחרים בליכוד המוצבים מן המקום ה־40 ואילך. אלו חוששים — ובצדק — כי כל מועמד המתווסף ל״חלקה המאד מכופ־קת״ שלהם מקטין את סיכוייהם במעט לאפס. חברים אלו ובראשם חיים קופמן המוצב כרגע במקום ה־40 ואם יצורף שובל הוא ידחק למקום ה־41 — עתרו בענין לבית דין פנימי של ״חרות״.

בערב יום הכיפורים הוליט אכן אותו בית דין מיוחד כי להסכם שחתם בשעתו הליכוד עם רפי־אומץ אין תוקף משפטי מחייב. שופטי בית הדין הפנימי הזה אומרים כי מדובר רק ב״זכרון דברים״ שלא הורחב לכדי הסכם משפטי מחייב ועל כן הליכוד רשאי לראות עצמו משוחרר מכל וכל מן האמור בו והוא חופשי לנהוג בענין כטוב בעיניו.

הפירוש המעשי של ההחלטה הזו היא: לא רק שהליכוד אינו צריך לתת ללזמן שובל את המקום ה־40 אלא הוא גם לא חייב לתת ליגאל הורביץ את המקום ה־6. חיים קופמן יוכל להיות שיעלה למקום ה־38 ולא רק שלא ירד למקום ה־41...

אומץ מרוגזת

הבעיה מסתבכת למעשה גם לפני העהירה המיוחדת הזו. בת־שובה רשמית שהעביר עוד בערב יום הכיפורים אל הליכוד דוחה זלמן שובל את ההצעה לשבצו במקום ה־40 והוא קובע שתנועתו דורשת כיבוד ההסכם עמה כפי שנוסח בשעתו, היינו הורביץ במקום ה־6 ושובל — בעשיריה השלישית.

שובל סבור שאמינותו של הליכוד כבר נפגעה. בכל אופן, אצל אנשי רפי־אומץ כבר לא מאמינים לליכוד. לא מאמינים להבטחות, גם לא מאמינים לה־סכמים חתומים. אולי יאמינו לעובדות. שובל רוצה לקבל מקום בכנסת — ושתישאר בידו הזכות להחליט כבוא היום אם לוותר על מקומו למען מינוי דיפלומטי או לא.

למקרה שהליכוד יתמיד בס־רובו — טוענים אנשי אומץ — אנו מכינים להם ״הפתעות״ לא נעימות. בדעתה של אומץ לעתור בענין לבית משפט אזרחי, כי״ שזה יהווה דעתו על הפרת ההסכם מצידו של הליכוד. הם גם טוענים שהמעוך יקבל מהפרשה שלהם חומר רב ואדיר לתעמולתו. עד שהוא יוכל בקלות רבה להציג את חוסר אמינותו של יצחק שמיר ונאמנותו ראשי הליכוד שאינם יודעים לכבד נייר פשוט התחום על ידם אישית.

בליכוד די חוששים מן הא־פשרות הזו. במטה הבחירות סבורים שהפרשה הזו לא תוסיף להם נקודה ברעת הקהל. אלא שראשי הליכוד יתקשו מאד לבוא עם הנימוקים הללו אל מי שמקו־מו בכנסת הבאה תלוי בחוט השערה. אלו לא רוצים לשמוע משובל ולא מעניינת אותם במיוחד האמינות של שמיר...

דוגמא אמריקנית

מדור זה, עסק לפני כשבועיים בתיאור ״יסוריהם של הפוליטקאים ובעיותיהם״ — כדי שיוכרו בשאיפת חייהם להופיע בשדור מטעם מפלגתם.

השבוע, מצאנו בידיעת סוכנות רויטר, דוגמא לבעיה מן הסוג הזה שצצה ועלתה במערכת הבחירות האמריקנית. הרי היא לפניכם:

וושינגטון — נציגי מחנות בוש ודוקאקיס הגיעו לאחר דיונים ארוכים להסכם על ״בעיית מפתח״ בענין העימות המוקרן הקרוב בין שני המועמדים — הם הסכימו על גובה הדוכנים, מאחוריהם יעמדו השנים.

דוברי שני המחנות מסרו כי המועמדים יופיעו מאחורי שני דוכנים בגובה שונה, בויכוח הראשון ביניהם ביום ראשון הקרוב, המועמד הדמוקראטי דוקאקיס יעמוד מאחורי דוכן בגובה של 102 ס״מ והמועמד הרפובליקאים בוש יעמד מאחורי דוכן בגובה של 120 ס״מ.

דוקאקיס, שגובהו 1.70 מ׳ לא היה מוכן להתגמד מאחורי דוכנו, בעוד שסגן הנשיא בוש, שגובהו 1.75 מ׳ לא היה מוכן להתכופף מעל דוכן נמוך.

״הגענו להסכם על דוכנים בגבהים שונים לעימות בין השנים ב־8 בנובמבר״, אמר נציג מחנה בוש.

הוא סיפר כי הוסכם, כמו כן, שדוקאקיס, מושל מסאצ׳וסס, יורשה לעמוד על כן הגבהה, כדי שיראה קצת יותר גבוה.

הויכוח בין שני המועמדים יתקיים בשני עימותים מוקרנים ופרשנים פוליטים אמרו כי הם עשויים להיות גורליים מאחר והשנים רצים עתה כמעט שווה בשווה בסקרי דעת הקהל.

הויכוח הראשון יתקיים בעיר וינסטון־סיילם בקארולינה הצפונית. (רויטר־עתים)

ועדת הבחירות המרכזית היושבת בבנין הכנסת — החלה אתמול בקבלת הרשימות החדשות והישנות המתכוונות להתמודד בבחירות הקרובות לכנסת. מטבע הדברים, הראשונים שהתייצבו בתור היו נציגי המפלגות החדשות. למפלגות החדשות יש ענין רב בהקדמת מועד הגשת רשימתם, מאחר וככל שיקדימו כן ייטבו סיכוייהם לקבל לעצמם את אות הסימן הנדיפה עליהן.

בועדת הבחירות המרכזית צופים לשבוע עבודה עמוס. פקידי הועדה ממתינים כנראה להזדמנות להפגש עם מיגוון של אנשים. עם ״תמהוניים״ עם כאלו המשוכנעים שהם ״מתקני עולם״, עם מציעים למיניהם הרוצים לבטל דברים קיימים ולחדש דברים שאינם קיימים — ואולי גם עם כמה יהודים דתיים או חרדיים שיש להם השגות על המלאי הקיים...

בכל אופן, המגמה בועדת הבחי־רות לסכם את הדיונים במהירות האפשרית, לטפל בכל השאלות, כולל הדרישות לפסילת מפלגות, בהקדם האפשרי כדי שמערכת הבחירות תוכל לצאת בצורה מסודרת לדרכה.

דיווחים שוטפים

★ לעירית ירושלים יש כנראה דעה נחרצת ביותר על תעמולת הבחירות באמצעות שלטי רחוב: ״חוץ מלכלוך — הן לא מוסיפות כלום״... כדי למנוע את הלכלוך הם מציעים להדביק את המודעות אך ורק על לוחות המודעות. מע־נין, הרי היה צריך לו היו מציעים לבטל את המפלגות...

★ מלחמת סיסמאות. ב״התחיה״ רוגזים על הדור הצעיר במפד״ל שפירסם מודעות בנוסח ההצבעה של אנשים דתיים להתחיה. בתגובה על כך שוקלים בתחיה לפרסם מסרים נגד המפד״ל תחת הכות־רת: ״אין אמונה במפד״ל״...

★ מצע־מפלגות. אתמול היו אמורים להתכנס מרכזיהן של כמה מפלגות. ביניהם מרכז המעוך שאמור היה לחזור ולאשר מצע אנטי־דתי בעקרונו ומרכז המפד״ל שהיה אמור לאשר דרישה לביטול גיוס בנות...

★ בכמה מסניפיה של מפלגת חד״ש ישנה התעוררות נגד הנהגת המפלגה. חברים ברק״ח סבורים כי הרקע לאי־שביעות הרצון מקורו בתקוה שהיתה לכמה מן הפעילים שההנהגה הותיקה עומדת לפנות מקומה — אלא שגם ברק״ח כמו במפלגות האח־רות יש כנראה ״דבק מגע״ בכס־אות...

עירית ירושלים

שינויים במספרי הטלפון בבית יצחק

מספרי הטלפון במשרדים שבבית יצחק, רחוב יפו 212, השתנו כמפורט להלן:

● **המחלקה לאספקת המים**

האגף לצרכנות – בירורי כמויות מים 392-237, 392-240
האגף הטכני – חיבורים חדשים 392-213, 392-207
אגף הביוב והניקוז 392-269
מסודי מים וביוב 392-235

● **המחלקה לשירותי משפחה וקהילה:**

מדור הנוער 392-377, 392-378
מדור הקשישים 392-303
מדור הנכסים 392-333
מדור זכאות 392-339
מדור השיקום 392-325
מדור תכנון 392-310
מדור לפיתוח שירותים סוציאליים 392-344
אגודת עמית 392-314, 392-308

● **מבקר העיריה:** 392-365

● **המורשה לטיפול בתלונות הציבור (אומבודסמן):** 392-367

● **החברה לאוטומציה:**

מתאם ביצוע 392-352
יחידת בקרה 392-386
דוד המחשב 392-290

● **ידיד הספרים:** 392-158

● **אגף התיירות:** 392-157

● **המרכזיה:** 392-122

עירית ירושלים — שלך ולשרותך

האגף להסברה וליחסי ציבור

הסתדרות צעירי אגודת ישראל בא״י
אחוד בתי הכנסת של צא״י
בני ברק קרית הרצוג

במוצאי יום א' דחג הסוכות תשמ״ט בשעה 8
בבית הכנסת המרכזי של צעירי אגודת ישראל
בקרית הרצוג תתקיים אי״ה

חגיגת שמחת בית השואבה

בהשתתפות: רבנים וראשי התנועה
תזמורת ״נתיבות עולם״ תנעים את החגיגה

- הציבור מוזמן -
תחבורה למקום קו 2 פנימי
מקומות מיוחדים לנשים

هكذا من الأصل

דבר בעתו: ביאורי הגר"א להלכות סוכה

שהופיעו לקראת יום הזכרון שלו: י"ט תשרי

הגאון רבי ישראל משקלוב זצ"ל, תלמיד הגר"א מוילנא, מודה לאלקים (בהקדמתו לביאורי או"ח) שהגדיל חסדו עלינו וזכינו לביאורו של הגאון המאיר כל תיבה ממש בשו"ע וברמ"א באור מקורותיו מן הש"ס וכל התורה כולה. אפס כי כל המעיין בביאור הגר"א יודע, כמה יגיעות יש להתייגע כדי להבין כוונתו, באשר כל דבריו העמוקים נאמרו ברמיזה קודש ובקוצר אמרים, הוא מציין מקורות ומוסיף מלה או שתיים בגירדא ו... אידך פירושא הוא זיל גמור. רעיון מזהיק הגה הג"ר ברוך מרדכי דקובר שליט"א, כיום בירושלים, לפענח סתומותיו של הגר"א בצורה מועילה שתתן ביד הלומדים ספר הפעתת דהיינו שמשלב את דברי הגר"א גופו עם השלמותיו — המכילות ציטוטים מלאים של המקורות שהגאון רמז עליהם כלשונם — באופן שיהפכו מיקשה אחת, אלא שלשון הגר"א ניכר ע"י צורת אות מיוחדת. עמדה לו חכמתו וכשרונותיו הוציא מתחת ידו יצירה משוכללת. קרלוסיך לעינים, ומלבד מה שציוני הגר"א מפורשים כעת באר היטב ע"י המובאות בלשונות הגמרא והראשונים עליהם מסתמך הגר"א, עוד זאת הוא מסביר את כוונתו של הגר"א בראיותיו והלכותיו, פעמים באורכה (בהערות מתחת לקו) ופעמים בקצרה כיד ה' הטובה עליו. פותח בשו"ע "אבן העזר", ג' כרכים, שזכו להסכמות גדולי הדור: גאב"ד טשיבין זצ"ל, הגרי"מ פיינשטיין זצ"ל, הגר"י קניבסקי זצ"ל, ויבדלו לחיים טובים: הגראי"מ שך שליט"א, הגרש"ז אוירבך שליט"א, ממנו עבר לשו"ע "אורח חיים". מפעל כביר המשתרע על פני עשרה כרכים, שכבר הספיק להו"ל תשע מהם — ועוד ידו נטויה.

הכרך התשיעי, שהופיע זה עתה, מכיל את דיני הימים הנוראים וכל הלכות סוכה וד' מינים. גדולת הגר"א בכל חלקי התורה משתקפת בין השאר בבקיאותו המעניינת במס' סוכה כפי שמספר תלמידו הגר"י משקלוב זצ"ל (בהקדמה ל"פאת השולחן") שהיה ידוע לפרט סוכות פסולות כמנין סכ"ה חסר וסוכות כשרות כמנין סוכ"ה מלא שנזכרו בסוגיות במס' סוכה. ברכה כפולה ומכופלת נגלה לעיני המעיין בכרך שלפנינו, הקורא לשקוד על תורת הגר"א עם כל אומנות בידו, כשהרמזים פוענחו כבר וכוונתו מוארת היטב, הן בגוף הביאור המורחב, הן בהרחבת הדברים (מתחת לקו) במקום שיש צורך. כל הלומד שו"ע הלכות סוכה מתוך "ברכת אליהו" נשכר בכפלי כפלים באשר מתגלים לו חידושים ופנינים והכרעות מתורתו של הגר"א. שלא היו ידועות קודם לכן כשנתקפלו בין חגוי הרמזים. אין ספק שהגהמ"ח מזכה את הרבים בכנס לא יסולא בפז ונותן גאולה לתורת הגר"א. בספר תולדות החי"ח מסופר שמנהג לשלוח להתפלל עבורו על קבר הגר"א בוילנא, בנימוק הידוע מן הגמרא "מתניתא דמר קא מתני בא", אחרי שעשה אזנים לפירוש הגר"א על תנ"ך. גם מחברנו זכאי להתברך מזכותו של הגר"א, אור עולם, מכיון שעשה את ביאוריו יותר שווים לכל נפש והוא דולה ומשקה לרבים מבאורי חכמתו. יברך ה' חילו.

א. ספרן

ירושלמי דמאי

אם כי הדבר לא תוכנן מראש, יש משום סמל, בהופעת הכרך הנוסף ירושלמי דמאי, בשעה שהמוני בית ישראל, ובראשם גדולי התורה בעולם כולו, סיימו מחזור שלם של הירושלמי, ומיד החלו במחזור חדש, שראשיתו מסכת זרעים, ובהתאם לקצב של הופעת הכרכים החסרים להשלמת סדר זרעים.

מפעל זה, מפעל אדירים לכל הדעות, של הרב צבי בראנשטין, ובעקבות מרצו העצום אין מרחק רב בין הרעיון והבצוע. עד כה הופיעו כבר ששה כרכים של הירושלמי מסדר זרעים: ברכות, פאה, דמאי, שביעית, תרומות, ומוכנים לדפוס כלאים, מעשרות, מעשר שני. וכאמור אנו מתקרבים לסיום הסדר כולו.

ראשיתו של מפעל זה, עם סימנו של מפעל קודם, עצום ומופלא, אף הוא ביזמתו. הרב בראנשטין היה בין הראשונים, ויתכן הראשון, שיצר את הקשר עם היהדות בארצות שמעבר למסך הברזל. גדול הוא משטר הפחד שהשריש המשטר הקומוניסטי בלב תושביו הנתונים לשלטונם. לעתים קשה לנו להבין, כי למרות ההסגר המתמשך של עשרות שנים בבריה"מ, תחת אימי המשטר הסוביטי, הסגר, שהביא עמו אלם ושתיקה על יהודים אלה, יהדות הדממה, עדיין לוחשת הגחלת.

שנים רבות סבורים היינו כאילו יהדות בריה"מ נטמעה כולה והתבוללה, ואין כבר מה לבוא ולהצילה, וגדולה זכותם של חלוצי היהדות הדתית שנועדו לשם וגילו כי עדיין בוערת שם אש גדולה, ויש עדיין יהודים השומרים על מצוות התורה, אף מתנהלים חיים יהודיים, אם לא בגלוי, הרי בחשאי ובמחתרת, ועד היום אנו מלאים כבוד בפני התופעה הזאת, כיצד יכלו לעמוד במשך שנים כה רבות תחת הלחץ, ולא להישבר, לשמור ולקיים תורה ומצוות חרף כל הנגישות והרדיפות.

הרב צבי בראנשטין, שהיה אחד השליחים הראשונים בבריה"מ, הצליח להשפיע גם על הצעירים כי ישובו למקור מחצבתם, וכן הוא שומר על הקשר עם יוצאי בריה"מ שהצליחו לצאת משם ולהגיע אלינו, בפנקסו רשומים מאות יהודים שהכניס אותם לבריתו של אברהם אבינו. תשע פעמים הגיע לבריה"מ למטרה זו וסובב בערים הגדולות ובעיירות הקטנות, כדי להכניסם לברית, עד שנחסמה לפניו הדרך ולא יכול להמשיך במפעל זה.

הרב בראנשטין, שהועמד לדין על פשעים ועבירות על החוקה הקומוניסטית, נידון לעשרים וחמש שנות מאסר קשה עם עבודת פרך. בימי שבתו בצינוק בקיוב, אף הגיע עד שערי מות, ורק בחסד עליון ניצל כדי להתחיל במפעל "הירושלמי".

מפעל זה הוא תוצאה של מפעלו הראשון. היה זה בשעת ביקור חולים אצל רבי יצחק אייזיק קראסשצילסקאו, משרידי גאוניה של רוסיה, שעסק במשך עשרות בשנים בחיבור פירושו המקיף על הירושלמי. רבי יצחק אייזיק קרסצילשקוב נודע בנעוריו בשם "העלוי מפולטבה". כל שנות חייו לא פסק פומיה מגירסא. כחמישים שנה היה שרוי תחת עולו של המשטר הקומוניסטי, אך לא שינה ממנהגו, הוסיף ולמד ואף הצליח לחדש ולהעלות את חידושיו על הכתב. ממש בימיו האחרונים גילה להרב בראנשטין כי מתחת לכר מצוי פירושו "תולדות יצחק", מעין פרוש רש"י על הירושלמי. "תבונה" מעין תוספות, פירוש מקיף על הירושלמי דף על דף.

באורח פלא הצליח הרב בראנשטין להוציא את כתב היד אל מעבר למסך, ואם כי הרב המחבר נפטר לעולמו, הרי עם הופעת כרכי הירושלמי, שפתותיו דובבות וחידושיו מאירים את עולמה של תורה, וכל גדולי התורה שותפים לדעה שהם מאירים עינים בהבנת הירושלמי.

חזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו, דבר שאינו מתוקן. בשעה שהרב בראנשטין עמד להביא לדפוס בהתאם להבטחתו את הירושלמי עם פירוש הרב קראשילשציקאוו, הוסיף אליו את כל המפרשים שנדפסו עד כה ואף הירושלמי הוגה מחדש על פי כתבי יד בדוקים ומוסמכים, וכאן לפנינו הם מוגהים ומסודרים מחדש עם הערות ומראי מקומות.

כל גדולי הדור מפליגים בשבחו, אך מרשימים במיוחד דבריהם של הגאב"ד הרב הגרי"ויס בעל "מנחת יצחק" וחברי הבד"ץ, המציינים את מלאכתו כ"מלאכת שמים שמתענג ומשתדל להוציאם לאור עולם בפאר והדר כראוי", הרב וייס מוסיף "אשרי לו כי חבלים נפלו לו בנעימים לעשות נחת רוח לנשמתו של אותו צדיק בגנזי מרומים, לקבץ ולרבץ פעלים לתורה, להבין ולהשכיל בלימוד תלמוד ירושלמי".

עוד המלאכה מרובה לפניו, הרב בראנשטין הנושא את עיניו להשלמת מפעל האדירים, הצליח לשלב במפעל זה, גדולי התלמידי חכמים בירושלים ובבני ברק, שהתמחו בהוצאת כתבי ראשונים, וזו הפעם הראשונה שאנו זוכים להוצאה מהודרת ומושלמת של הירושלמי, וכאמור לא רק "תולדות יצחק" ו"תבונה", אלא גם כל פירושי ראשונים ואחרונים. כל מי שנוטל את הספרים לידו נוכח לדעת עד כמה צדקו חברי הבד"ץ המפליגים בשבחו, והם מאחלים לו להשלים את המפעל, מתוך בריאות איתנה ורב טובה וברכה, מתוך שמחה ובריאות וכל הטוב.

זאת ועוד. במשך שנות מגוריו באה"ב נמנה הרב בראנשטין בין מקורביו של הגאון רבי משה פיינשטין, שעודד אותו בכל מפעליו, הן בראשיתו, בנסיעותיו לבריה"מ ליצור את הקשר עם אחינו שמעבר למסך, להכניסם בבריתו של אאע"ה, ואם במפעלו הנוכחי ההוצאה המהודרת של הירושלמי. הגר"מ פינשטין ראה סיפוק מיוחד בהוצאת פירושו של "תבונה" ו"תולדות יצחק" שנתחבר במוסקבה, במרחק מועט ממרכז השלטון הקומוניסטי הקרמלין.

ברצונו להיות שותף במפעל זה, מסר להרב בראנשטין את פירושו על כמה מסכתות של הירושלמי, שחיבר בעיירת כהונתו ליובאן, אף היא בתחומי השלטון הקומוניסטי, הרב בראנשטין השקיע אלפי דולרים, כדי לסדרם ולהביאם לדפוס, בהוצאת פירושו למסכת פאה השתתף המנוח רבי משה צודר מתלמידי רבי משה, ואילו בפירוש על מסכת דמאי שלפנינו יש לו חלק אישי להרב בראנשטין, שכן חתנו, הנדיב המפורסם ר' מנחם מנדל יארמיש מתלמידי הגר"מ פינשטין בישיבת "תפארת ירושלים", תרם את הסכום הדרוש להוצאת החידושים על הירושלמי דמאי. אף זכה לכך שבנו הרב ר' משה דוד, נכדו של הרב בראנשטין, מתלמידי ישיבת "תפארת ירושלים" בנשיאות הגר"מ פינשטין, טרח ועמל בהגהה ובסידורם לדפוס.

הזכרנו את פירושו של הגר"מ פינשטין, בגלל החידוש שבדבר, אולם המהדורה שלפנינו כוללת את כל הפירושים המקובלים לירושלמי, החל מפירושי הראשונים: רבי שמשון משאנץ ורבי שלמה סיריליאו עד פירושי האחרונים: הרדב"ז, פני משה ומראה הפנים, דרך ביאור הגר"א והגהותיו ופירוש החזון איש. הרב בראנשטין הצליח לשתף במפעל את הרבנים הר"ב וינטרויב, ור' דוד אברהם מנדלבוים שהתמחו במקצועם. ועל כולם את הגאון רבי חיים קנייבסקי, בנו של ה"סטייפלער" בעל קהלות יעקב, והוא המדריך ומכוון את צוות תלמידי החכמים העוסקים במלאכה, והוא משבח ביותר את כל העושים במלאכה, בראש וראשונה הרב בראנשטין.

ע"פ הצעתו של האדמו"ר מויזניץ שליט"א נוספו סימונים לציון הדפים של דפוס וילנא, כדי להקל על לומדי הדף היומי עוד במהדורת של דפוס וילנא, ובהתאם לדברי הקדושים "צריכים לעשות הכל כדי להקל על לומדי הירושלמי".

כולנו מצטרפים לאיחולים שיזכה להגשים את מפעלו בלבבו, וחזקה עליו שכיון שהתחיל עוד יזכה להשלימו להגדיל תורה ולהאדירה כזיכוי הרבים.

ירושלמי השלם מסכת דמאי הוצאת "מכון מוצל מאש" שע"י ארגון "אל תדום" בנשיאות הרב צ' הכהן בראנשטין

בצלאל לנדוי

פי' רש"ר הירש על חמשה חומשי תורה

לפני כשבעים-שמונים שנה העניקו מרבן הגאונים רבי יצחק אלחנן ספקטור ורבי חיים עוזר גרודזנסקי זכרונם לברכה הסכמתם הנלהבת לרעיון לתרגם ללשון הקודש את פירושו של הרש"ר הירש ז"ל על התורה. (אגב, גם רבו הגדול של הישוב הישן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד ז"ל, המליץ על כתבי הרב הירש וכתב על ספרו "חורב" ש"כולו רוח יהדות מובהקת" [האיש על החומה ח"ג עמ' 434, מכתב לאחיו שמואל]). בזמנם הדבר לא יצא לפועל, אבל לפני כעשרים שנה הרעיון עלה מחדש והחל בפירסום, וזה עתה הופיע ספר דברים ובזה נשלמה עבודת התרגום וההוצאה לאור של פירוש חשוב זה בלשון הקודש. וסוף וסוף נפתחו שעריו המצויינים לפני כל קורא תורני.

תבונת תורם הרב הירש ליהדות. הוא ידוע כלוחם נמרץ ומצליח ביותר נגד פורצי חומת הדת בציון האמנציפציה, בכל ענפי פעילותם. והעקרונות שפיתח במלחמתו, עדיין יש בהם להדריכנו גם היום.

כמו כן ידוע מאבקו להכין את הציבור היהודי לחיים בסביבה הנשלטת בתרבות החדישה. בלי הבנה זו היו — והיינו אנו — נשארים תוהים מול התרבות הטכנולוגית המודרנית כאשר, מחד, היינו שוללים את המדע העומד במקור התרבות הזו, ומאידך נהנים כמעט בעל כורחינו, מתוצרותיה הענפות: חשמל וכל המיכשור המופעל על ידו, אמצעי התעבורה החדישים, ועד השיטות החדשות ברפואה. הוא למד ולימד לסנן היטב את התרבות החדשה — את תוכה אכל ואת קליפתה זרק. ובזה יש בו להיות מורה דרך גם לנבוכי דורנו.

שתי תרומות אלה ידועות. אבל אותו אדם הגדול בענקים תרם עוד תרומה שלישית, אשר בה בלבד כבר היה די להבטיח לו מקום נכבד בקורות ימי ישראל: פירושיו המקוריים לתנ"ך ושיטתו המיוחדת בטעמי המצוות. תרומתו זו, ובמיוחד פירושו על התורה, היתה חבויה במעטה של שפה זרה עד שגאלה המתרגמים והעורכים הנכבדים, שני בני דוד דגולים, הרב מרדכי ב"ר שמשון ופרופ' מרדכי ב"ר יצחק ברויאר נ"י, נכדי המחבר. אותו פירוש ובכללו הרבה מחידושיו בטעמי המצוות, מונח לפנינו, בהוצאת מוסד יצחק ברויאר (בהפצת הוצ' ספרים פלדהיים, ירושלים), היום, כמלאת מאה שנה להסתלקות הגדול הנפלא הנ"ל.

פירושו זה רב צדדי הוא. כאשר דן במצוה כלשהי, הוא סוקר רבים מפרטי ההלכות — ובכך מזכה אותנו בכעין תמצית תושב"ע כולה. למשל, הלומד את הפירוש על פרשה משפטים, הרי הוא עושה חזרה על מסכת בבא קמא בנוסח מעשי ידי אומן, ומי שלומד את הפירוש על פרשות ויקרא וצו, הרי יש לו סקירה רחבה ומעמיקה גם יחד על סדר קדשים. הסקירות ההלכתיות הללו לרוב הן תשתית למציאת טעמי המצוות, שהרי שיטת הרב הירש היא שאת הטעם צריכים לגלות מתוך פרטי ההלכה.

בנוסף על זה הפירוש דן במושגי יסוד של התורה, דולה מדברי חז"ל ומגדולי הדורות תשובות לשאלות כגון תפקידו של האדם, של האומה הישראלית, בעיות חברה ודרכי החינוך.

במיוחד אופינית שיטת הרב הירש לבירור משמעותן של מילים מתוך אותיות השורש, כאשר הוא משוה שרשים שונים בחילוף אותיות ממוצא אחד. העורכים עשו טוב במה שהדפיסו את הקטעים הבנויים על דרך זו באות מיוחדת, כדי להקל על הקורא באיתור הנתחים הבלשניים הללו, ובמיוחד ראויים הם לשבח על מפתח השרשים (ממחבר הרוצה בעילום שמו) שצירפו לס' דברים, דבר מועיל מאד שעד כה היה מורגש חסרונו.

נקח כמה דוגמאות מתוך פרשת כי תצא.

א. בענין הבכור (כא, יז), הרב משוה את שני סוגי הבכורה "ראשית אונו" ו"פטר רחם" ומסביר את ההבדלים המשמעות שביניהם. לגבי בכור לאב, הוא מצביע על ההלכות שהבכור נוטל רק במוחזק בזמן הפטירה ולא בראוי לבוא, ומאידך שהבכור שנולד אחרי פטירת האב אינו ממעט את חלק הבכורה. שתי הלכות אלה רומזות שברגע מיתת האב, נכנס הבכור לתפקידו. מכאן מסיק שעל הבכור למלא במידת מה, ובאופן זמני, את תפקיד האב כמרכז המשפחה, אולי כדי להקטין את הזעזוע שהמשפחה עוברת זה עתה.

ב. במקרא (כב, ה): "לא יהיה כלי גבר על אשה, ולא ילבש גבר שמלת אשה" הוא מוצא רמז לחילוק תפקידים בין גבר ואשה שהתורה מעודדת. אין כאן שום הפרש בערך, רק בתפקיד, ומה שהתורה מיד אחרי כן מצוה על שילוח הקן הוא מסביר כאות הוקרה לתפקיד האמהות: אפילו צפור דרור גרידא, בשעה שהיא עוסקת בתפקיד נעלה זה, התורה מגנת עליה. בזה מוסברות גם המצוה עצמה וגם הסמיכות.

ג. במיוחד בולט המסביר של מצות ציצית שמציע לה טעם המסביר פרטי פרטים של ההלכות. רז"ל (כב, יב):

כבר אמרנו [בפירוש לפ' שלח לך (טו, מא)] שהלבוש האנושי משמש לשתי מטרות: הוא מעטה המסתיר את הגוף: "בגד", והוא כיסוי המגן על הגוף: "כסות". הציצית עשויה משני חלקים: היא מסמלת את ההתפתחות החופשית של הכוחות החושניים האנושיים האלוקיים שבאדם: "כנף" [החלק היוצא מהכריכה], והיא מסמלת את הקישור ההדוק של התחושות ואת הכנעתה ליסוד האנושי-האלוקי וליסוד היהודי: "גדיל". האזהרה היוצאת מן הציצית איננה תלויה לא בזמן ולא במקום, אלא היא אמונה "לדורותם", והיא נוהגת על ארבע כנפות [הארץ]. מכל העניינים האלה נזכרו כאן רק כנפות, גדיל וארבע כנפות, והם בדהו לקובץ הזה [משנה תורה], שנכתב לקראת תקופת ראשית ביטול הריכוזיות. שהרי שלושת היסודות האלה אומרים לכל יהודי הבא אל ארצו: הנה אתה עתיד להתרחק ממרכז המקדש ומצעיד ועתיד אתה להתיישב במלוא רוחב הארץ, במזרח ובמערב, בדרום ובצפון. בדרכים שונות, התלויות בשינויי המקומות, תיאבק באיומי הסכנה שקיומך הגופני תלוי בהם, אולם בכל מקום תהיה אתה השומר של עצמך ותשגיח על התאמת מעשיך לתורה: בכל מקום תקשור את חושניותך הגופנית בקישור הדוק של אנושיות אלוקית ושל קדושה יהודית. חוט התכלת יזהיר אותך בכל מקום על תפקידך האנושי היהודי הכוהני; בכותנו ובכל היי עוד האנושי האלוקי המתחבר אליך תכניע בחוזקה ובהידוק את החושניות הטבועה בך לבורא, ולעולם אל יינתק הקשר הקושר אותך כאדם עם ה' ועם מקדש תורתו".

בפרשת שלח הוא מסביר את משמעות הציצית כציץ ופרח המבשיל את תפקיד הבגד, בעוד את תפקיד הבגד עצמו אנו מגלים במקרה — אחר חטא אדם הראשון. על פי זה מסביר המחבר שם את כל פרטי הלכות ציצית: מספר החוטים, את התכלת (מלשון "כלה" — שהרי כאשר העצם מתרחק מאיתנו וראייתנו כלה, שם מעטה של תכלת מכסה את העצמים, ולכן התכלת ראויה לסמל את מה שמעבר להשגתנו.) — עד ההלכה שהענף צריך להיות גדול מהגדיל — הכל בא על מקומו בשלום יחד עם האיסור "לא תתורו" (בסוף הפרשה) הבא לתקן את הליקוי שהתגלה כאשר הלכו לתור את הארץ (בתחילתה).

ד. קרוב לזה (כב, טז): "שמלה" היא בגד שעוטפים בו דבר; ומכאן גם "סמל": הצורה החיצונית".

הלומד את הפירוש יראה יותר שם מרוחב המבט עם עומק המחשבה המתגלים מתוכו.

הסדרה של חמשה חומשי תורה, עם פירוש רש"ר הירש פותחת בשבחיהם והסכמותיהם של גדולי הדור שלפני דורנו: רבי יצחק אלחנן ספקטור ורבי חיים עוזר גרודזנסקי. היא מסתיימת (בסוף ספר דברים) במפתח ענינים ומפתח שורשים הנ"ל. גם מבחינה חיצונית החומש הזה מהודר. התרגום מוצלח וקריא, ההגהה נעשית בקפדנות — טעויות דפוס הן מעטות מאד. בנוסף החומש כולל תרגום אונקלוס, פרש"י והערות "תפארת צבי" שהן כעין "תולדות אהרן" מתוקן ומושלם. הכל בכריכה יפה ועמידה.

ולא נשאר לנו אלא לברך את כל שעסקו בהוצאה זו על שזיכו אותנו באוצר בלום זה של פרשנות ומחשבה שיועיל רבות לכל העובד בין [illegible]

יהודה לוי

ספר חסידים לר' יהודה החסיד

ספר חסידים לרבי יהודה החסיד הוא אחד הספרים הקדמונים שנתקבלו בכל תפוצות ישראל.

ידוע ומפורסם כי למרות היותו "ספר חסידים", כפי שקראו מחברו, המאור הגדול לדורו ולדורות — הרבו גדולי הפוסקים המקובלים, להביא מספר חסידים להלכה ולמעשה.

ספר חסידים הוא מאז דורות רבים אחד מספרי היסוד להתהוות היהודי והאיש הישראלי. הוא זכה למהדורות רבות ונדפס על פי כתבי ידות קדמונים ובערים ואמהות בתפוצות ישראל.

על ספר חסידים תוברו מקורות, הוספות וציונים, ואף פירושים וביאורים. דברי הספר חסידים מתומים בסימנים רבים וכל המהדורות הלכו בעקבות ההוצאות שלפניהן.

אף כי הספר חסידים במקורו לא ציין מקורותיו, אך רבים מאוד הן הפסוקים מתנ"ך ומאמרי חז"ל אשר רבינו יהודה החסיד הביא במדברותיו.

רבים, כאמור, עשו ציונים לספר. אך השוני בין הכתבי ידות הראשונים, הוא רב מאוד בין מהדורה למהדורה.

אחת המהדורות המקיפות ביותר היתה מהדורת ברלין, תרנ"א. הוצאה זו של "מקיצי נרדמים" הסתמכה על הכת"י העתיק אשר צויין ככת"י "פארמא" והוא הקדום והמקיף ביותר.

במהדורה זו נוספו מאות סימנים חדשים שלא היו ידועים, ברובם הגדול, בדפוסים קודמים. מהדורת ברלין הגיעה לתתתתשפ"ב (אלף תשע מאות שמונים ושלושה!) סימנים. נוסף לכך ערך המו"ל מפתח מפורט לכל סימן וסימן וכן ציונים, מקורות והערות, בשולי העמודים.

ואמנם מהדורה זו זכתה להוקרה נכבדה של עדת ישראל העולמית. אך משום מה, מאז קרוב למאה שנה, לא ההודרה מהדורה זו מחדש, למרות היותה היותר מושלמת מבחינת כמותה ואיכותה.

הופעת מהדורת הצילום, על נייר חלק ומאיר עיניים, ראויה להוקרה ולברכה, שכן המוני בית ישראל האמונים על ה"ספר חסידים" יהנו ויחבבו מהדורה זו, במקוריותה וייחודה.

★ מהדורת צילום, ברלין תרנ"א, על פי כת"י פארמא. 537 עמ'.

משניות בארצות החיים

אין זה מן הדברים הקלים לתמצת את שלושת חלקי הספר החשוב "גשר החיים" בדף ורבע, אולם נכדו של המחבר הרב צבי אריה טוקצינסקי עשה זאת, כאשר פתח ספרו "בארצות החיים" בהלכות מספר בעניני קדיש, יום השנה, וביקורי קברים, שנאספו על ידו מתוך ספר "גשר החיים" שחובר ע"י זקנו הגדול הגאון ר' יחיאל מיכל טוקצינסקי, אולם עיקר הספר הוא פירושו "ביאור הצבי" לפרקי המשניות הנלמדים בבית האבל, רח"ל. וכן ביום היאהרצייט וכו' לעילוי נשמות הנפטרים.

התוכנית לחבר ספרו זה עלתה בלבו בימי האבל על אמו הצדקנית ע"ה, והוא ידוע ועד אשר השקיעה עמל רב והרבתה תפילה ובכי, שבניה יתחנכו ויגדלו לתורה ויראת שמים עד אשר נקטפה בימי עלומיה. הוא חיבר איפוא את ספרו זה לזכרה של אמו ע"ה, ואין ספק שיש בספרו עילוי לנשמות, כי בימי האבל, כאשר הלומדים משמיעים את פרקי המשניות עם שם הנפטר ידעו את אשר לפניהם, ולא יאמרו זאת כמצוות אנשים מלומדה.

מתוך ההסכמות בפתח הספר אנו למדים כי הפירוש הוא ברור וקל, ביאור לכל נפש, כדי להקל על הלומדים, אולם המחבר לא עשה את מלאכתו אלא לאחר עיון בפירושי הראשונים, רש"י, הרמב"ם, הרא"ש, המאירי, וכן פירושי האחרונים. הוא ניסח את פירושו בצורה קלה עד כמה שאפשר, אולם כלל את העיקר להבין את המשנה כהלכתה.

נוסף על פרקי המשניות עם "ביאור הצבי" שהוא עיקר הספר, נכללו בו גם פרקי תהלים, האמורים בבית הקברות, באותיות גדולות ומאירות עינים וכן סדרי ההשכבות, הן לפי נוסח בני אשכנז והן לפי נוסח בני עדות המזרח, כך שהספר יכול להיות ספר שימושי. אנו מתפללים שיקויים בנו "ובלע המות לנצח" וכו' אולם כל עוד לא הגענו לכך, עשוי הספר הזה לסייע לכל הבאים לנחם את האבלים, ומעתה יוכל כל אחד הבאים לנחם, ללמוד ולהבין בעצמו את פרקי המשניות, ואף לבארם כהלכה באזני השומעים בשפה המובנת לכל.

המחבר, נצר למשפחה מפוארת ביותר, בנו של הרה"ג ר' ניסן טוקצינסקי שזכותו גדולה, הוא ראוי לשבח על מסירות ונשיאת עול לשמירת ולהתפתחות בתי התלמוד תורה והישיבה הגדולה "עץ חיים", ועד היום רואה כותב הטורים, זכות לעצמו על השנים הטובות שעשה בין כתליה.

אם זקנו הגרי"מ טוקצינסקי הציב בשעתו את "גשר החיים", הכולל את כל הדינים וההלכות שאדם עשוי להזדקק להם הן בימי השבעה, הן בעניני ה"שלושים" ו"יום השנה", הרי נכדו המחבר ר' צבי אריה הוסיף חוליה נוספת לזיכוי הרבים, ובזכות פירושו "ביאור הצבי" יוכלו הלומדים להבין את פרקי המשניות ולעשות נחת רוח [illegible]

ב.ל.

יד קשה נגד מפירי חוק תכנון ובניה

הוועדה המחוזית לתכנון ובניה של משרד הפנים במחוז הצפון ועירית טבריה החליטו לנקוט יד קשה נגד מפירי חוק התכנון והבניה לאורך חופי הכנרת.

לאחרונה נבנו מספר מבנים בלתי חוקיים בחוף פנורמה שיועדו לשמורת חוף.

עירית טבריה הוציאה צווי הריסה נגד אותם מבנים וכן הגישה תביעות משפטיות נגד מפירי החוק.

בריכת שחיה בלתי חוקית נהרסה במבצע משותף לוועדה המחוזית לתכנון ובניה ומשטרת מרחב העמקים.

הממונה על המחוז מר עמרם קלעג'י פנה לאחרונה בחוזר לכל הרשויות במחוז בו נתבקשו הרשויות לדווח מידי חודש על חריגות בניה.

הופיע קובץ ובו ליקוטים לסוכות ולהקפות שמחת תורה

חג הסוכות הוא מורכב מאוד ולא רק מבחינת מורכבותם או אי-מורכבותם של אתרוג הנלקחים למצווה. עניינים רבים נקשרו בימי החג, סדרות המצוות הנעשות בו, קריאת התורה בכל יום, ולבסוף גם יום שמחת תורה על הקפותיו, פרטיו ועינייניו.

ישראל קדושים טורחים במצוות אלה לברר ולגלות עינייהם ורמזיהם, וזאת לבד מהטרחה הגופנית העצומה יומם ולילה לברר ולמצוא אחר המהודר ביותר. לא מוותרים על כלום: אין פשרות בכל מה שקשור להידור-מצוה.

אחת ה"בעיות" בהן נתקלים המתפללים בבתי הכנסיות בימים אלה היא ריכוז התפילות וקטעי הפיוטים האמורים בעת ההקפות או לחילופין מגילת קהלת הנקראת בשבת חול המועד סוכות. כל המתפללים נאלצים לבקש להם חומש אחר ובו מודפסת המגילה ורק כך יוכלו להקשיב לבעל הקורא. מחזה נוסף בו נתקלים לרוב בבתי הכנסיות בשמחת תורה. היא הטיולים אנה ואנה לחפש סידור בו מודפסים הרשות לחתן תורה, לחתן בראשית וכיו"ב.

אחד מאברכיה של העיר בני ברק קיבץ את כל הפרטים הללו לקובץ אחד ובו כלולים בסדר נאה ומפואר: ליקוטי "יסוד ושורש העבודה" לחג הסוכות, סדר ההלל עם ביאורי יסוד ושורש העבודה, מגילת קהלת, עם פרוש רש"י המנוקד, קריאת התורה לחג הסוכות והושענא רבה, קריאת התורה לשמחת תורה, סדר ההקפות, שיר של יום כפי מנהג הגר"א בכל ימי החגים. ביני לביני מובאים קטעי הלכה קצרים מהגאון רבי יצחק זילברשטיין רבה של רמת אלחנן על עניני לולב ונטילתו.

הקובץ החדש מתאים במיוחד לבתי כנסת שלא יצטרכו מעתה לרכוש ספרים רבים. בקובץ הנאה ימצאו כל שלבם חפץ.

משה מיכאל צורן

שמואל ברמה

אור חודש האיר, בצאת לאור עולם ספר נכבד כלול בהדרה, "שמואל ברמה" לחד מגאוני הדור הקודם רבי שמואל גוטליב זצ"ל אבדק"ק טאלטשווא ובסוף ימיו רב ואבדק"ק פאפא שבהונגריה.

הגר"ש גוטליב מבחירי תלמידיו של בעל השבט סופר, ותתנו של רבי יוסף שלמה ריינין רב ואבדק"ק משקולץ היה אחד מדמויות הפאר שבין רבני הונגריה, ולמרות פטירתו בהיותו אך בן נ"ב שנה קנה לו מעמד כאחד ממנהיגי הדור העתיד. רב סגולות היה, ובעל כשרונות נדירים, נסוך בחן וחסד אצילי, ובעל פפיות. ולכן בפטירת אחד מגאוני הדור רבי יצחק גליק בעל "יד יצחק" נקרא הגר"ש גוטליב לשבת על כסאו בעיר טאלטשווא והוא אך בן ל"ב שנים. ומשם נלקח לשבת על כסא רמים בעיר פאפא. ושם, למרות שכמה רבנים שקדמו לו לא הצליחו לגשר על הדעות החלוקות בעיר, נשא הוא חן בעיני כל רואיו, והיו כל אנשי העיר סרים למשמעתו, ונהים אחריו.

ספרא רבא היה הגר"ש גוטליב, ובעל עט סופר מהיר, ככוחו בפיו כן בקולמוסו. אך למרות זאת, זכה להוציא לאור בחייו רק את ספרו "ויהי בנסוע" המהוה מעין שו"ע להולכי דרכים למען ידעו אורחות חיים בלכתם. הספר נתעטר בהסכמתו הנלהבת של הגה"צ רבי מרדכי לייב ווינקלער בעל "לבושי מרדכי". קמו בנו ר' יהושע ברוך גוטליב ז"ל שהחל במלאכה ונכדיו היקרים ועמלו בעמל רב ללקט נפוצים להוציא לאור העולם את אשר ניתן להציל מאשר נשתמר בידי תלמידיו וידידים. ואכן חפץ ה' בידם הצליחו להעלות על שולחנם של לומדי תורה ומוקיריה ספר נכבד כליל תפארת, על חמשת חלקיו, המהוה מעין מדגם מתורתו.

הספר כולל: דרשות, שו"ת חידושי סוגיות, מרבה ישיבה, ויהי בנסוע. — ונסקור מעט כל אחד מהם: אמן הדרוש היה הגר"ש גוטליב. העובר על דרשותיו מלא פיו תהילה ותפשו התפעלות מתוכן הדברים ומצורת הרצאתם. ידע הוא להביט אל נבכי נפש האדם ולמצוא נתיב להדריכו במסילה העולה בית ה'. ובלשונו המלבבת וסגנונו הצח כבש תחת הדעתו רוחות סער שונות. הספר מכיל דרשות לימים הנוראים, לחגים ולמאורעות שונים. — מעט מגדולתו בתורה ניתן להכיר בחלק השו"ת וחידושי סוגיות. אשר שם מטייל הוא בים התלמוד ומעלה ממצולה אבני סגולה לבנין בנינים נהדרים, כשנעזר הוא בספרות השו"ת וספרי החידושים מגדולי הדורות. מידי פעם בתשובותיו מתנצל הוא שאין זמנו איתו כרצונו להאריך, וימצא הוא זמן לזה בימי בין הזמנים, וכדומה. — הקונטרס "מרבה ישיבה" הי' אמור להיות מורה דרך לבחורי בית ישראל מראשית מחשבתם, אודות כניסה לישיבה עד אשר יגיעו לתכלית שלימותם. הקונטרס הי' אמור להכיל כ"ד פרקים כפי שהכין הגר"ש גוטליב את שער הספר, אך אנו לא זכינו אלא לי"ב פרקים. אך גם ממעט זה נדע להכיר את ענק רוח זה, ובאיזה דרכים רצה להדריכם, ולראות את שלימות הבחור.

תופס ישיבה הי' רבנו וידע את דרכי כל בחור, כי הרבה התחקה אחר תהלוכותיהם, כפי שמעיד על עצמו בקונטרס זה. ואין לנו אלא להצטער על שלא זכינו לכל כ"ד פרקי הספר. — "ויהי בנסוע" יצא לאור בשעתו בשפת האידיש "דייטש", שהיתה השפה המדוברת אז. ועתה תורגם ללשון הקודש כדי שבני זמננו יוכלו להפיק ממנו ג"כ תועלת. לספר זה, המהוה כאמור כשו"ע להולכי דרכים צורפו גם תפילות שונות הנצרכות בדרך. — בסוף הספר הועלו תולדות המחבר באריכות, הסוקרים את תולדותיו תהלוכותיו והליכותיו של דמות אצילה ורבת אנפין של הגר"ש גוטליב זצ"ל.

לא נותר לנו אלא להודות ולברך את נכדי המחבר אשר זכו להוציא מתחת ידם ספר אשר ברו כתוכו, כליל בהדרו, העשוי בכשרון רב כיאות לכבוד המחבר, דגול מרבבה. ולאכסניה של תורה מכון חתם-סופר בעי"ק ירושלים אשר דרכם יצא הספר לאור, ישאר ברכה מאת ה'.

א.מ.ה

בס"ד

ושאבתם מים בששון
באפיקי מים בסוכות
קיבוץ חפץ חיים מזמין את הציבור לשמוח ולהנות
באוירה חגיגית עם כל המשפחה
בפארק השמחה

בשעה 4.00 אחר הצהרים, בכל יום,
שמחת בית השואבה
בהשתתפות: האחים ברונר
אומן החליל רומן קונסמן
הפארק יסגר בשעה 17.30
מחיר כרטיס אחיד: 11 ש"ח בלבד
המחיר כולל כניסה לבריכות למגלשות ולכל המתקנים

הפארק יהיה פתוח עד מוצאי כ"ג תשרי תשמ"ט בכל איסרו חג.
לפרטים: פארק המים, 08-593939, 08-593880
הסעות לפי רישום מראש:
צ.מ.א ירושלים 02-818849
בני ברק דרכי נעם 03-5793431-3

לרשותכם בפארק השמחה:
• סוכות גדולות ומהודרות
• בריכות שחיה ומגלשות
• רכיבה על סוסי פוני
• סיור במשק הפרי
• סירות מתנענעות
• בריכת כדורים
• אופני מים
• מרחבי דשא

אפיקי מים

בוקר טוב עם
המודיע
העתון של היהדות החרדית

קורסים פרטיים לגברים ונשים בנפרד
כל יום נפתח קורס
להדפסה בשיטה עיוורת
להכרת המחשב ועיבוד תמלילים
משרדית — כל בו למשרד ולמחשב
רח' מלאכי 23, גאולה ירושלים טל' 272716, 285332
פתוח רצוף מ-8.30-20.00

חופשה מרוכזת
בחג הסוכות התשמ"ט
לעובדי עירית ירושלים

משרדי עירית ירושלים יהיו סגורים בכל ימי חג הסוכות החל מיום שני, ט"ו בתשרי תשמ"ט (26.9.88) עד יום שני, כ"ב בתשרי תשמ"ט (3.10.88).

השירותים החיוניים הבאים יופעלו כרגיל:
שירותי התברואה, מכבי האש, האגף לפיקוח עירוני והפיקוח התברואי, אגף הגננות, אגף האחזקה, השירות הוטרינרי, בית המטבחיים העירוני, מרכז דואר בבר וכן יתקיימו בימי החג אירועי התרבות והספורט כמתוכנן.

שירותי העיריה במזרח ירושלים יופעלו כרגיל.
המעוניינים להדביק מודעות דחופות ביותר יפנו למר בלפור, טל' 232251, בבנין העיריה, רח' יפו 22.

תורנות מיוחדות תקויים בשאר יחידות העיריה.

בעיות בעניני תנועה ודרכים, מבנים מסוכנים, בטיחות, מאור, פרצי מים, ביוב וניקוז ובכל נושא עירוני אחר ניתן לפנות למוקד העירוני, טל' 106, 666666.

המוקד פועל בכל שעות היממה, לרבות בחג הסוכות.

בברכת מועדים לשמחה
המנהל הכללי

שמרו על ירושלים — נקיה ויפה

לקראת חג הסוכות

בצלאל לנדוי

הכנסת אורחים
אושפיזין לחג הסוכות

שמחת החג שמחת עניים ומרי נפש — מעלת צדקה בערב סוכות — מנהג האושפיזין נזכר בזוהר הקדוש — סדר אבות העולם במדרשי חז"ל

"ושמחת בחגך" דרשו חז"ל (פסחים קט ע"א) חייב אדם לשמח את ביתו בחג, ושם מפורשים פרטי הדברים במה משמחם הן לגבי אנשים והן לגבי נשים הן בכלל והן באר"י בבגדי צבעונים וכו'. בעקבות הגמרא פוסק הרמב"ם (הלכות יו"ט פ"ו ה' י"ז), "חייב אדם להיות שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים אליו. הרמב"ם אף מוסיף "אעפ"י שהשמחה אמורה כאן היא קרבן שלמים — — יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד כראוי לו".

בהלכה הבאה מפרט הרמב"ם את עניני השמחה לגבי אנשים, קטנים, ונשים. "כל אחד ואחד כראוי לו" ומוסיף "וכשאוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו, ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כרסו ועל אלו נאמר זבחיהם כלחם אונים להם, כל אוכליו יטמאו כי לחמם לנפשם, ושמחה כזו קלון היא להם שנאמר וזריתי פרש על פניכם, פרש חגיכם". והדברים הועתקו כלשונם ע"י בעל הטורים בסי' תקכ"ט.

בעל "הלכות גדולות" וסייעתו מונים בשמחת הרגלים שתי מצוות: האחת "ושמחת בחגך" והשניה לשמח לוי גר ויתום ואלמנה. אולם לדעת הרס"ג אין כאן שתי מצוות אלא בכלל השמחה היא לשמח הבנים והבנות והעבד והאמה והלוי והגר היתום והאלמנה, וכדכתיב בקרא בעצרת "ושמחת לפני ה' אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר", וכן בחג הסוכות כתיב ושמחת בחגך אתה ובנך וגו' כל אלה הם שמחת עצמו שהוא שמח בשמחתם.

אף הרא"ם מסביר בספר יראים סי' קכ"ו "ומה היא מצות שמחה כדתניא בערבי פסחים חייב אדם לשמח עם בניו ועם בני ביתו ברגל שנאמר ושמחת אתה ובנך וגו' — ומדברינו משמע כדתניא בערבי פסחים חייב אדם לשמוח ולשמח עמו העניים מתוספי הרצאות שמחה והוא מתנה והולך שם בשר ויין וכל דבר שמשמח את האדם תודע ששמח בו, חייב לעשות".

לדברי הרמב"ם הנ"ל מציין בעל "מגיד משנה" את הגמרא הנ"ל (פסחים ק"ט ע"ב) ומוסיף כמקור את הפסוקים עצמם כדבריו. דבריו אלה מבוארים בכתוב הפסוקים שהביא רבינו לראיה ראויים אליו להביאם". במקורות וציונים הוצאת רפפורט צויין כמקור ירושלמי מו"ק פ"ג ה"ה.

בשו"ע סי' קכ"ט ס"ב פוסק מרן "חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד הוא ואשתו ובניו — — — וחייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר עניים" בעל מגן אברהם מסמיך לכך דברי הזוהר, ואילו הגר"א בביאורו מסתפק בציון "מפורש בתורה".

בעל "כתב סופר" מסמיך לכך את המדרש על הכתוב ושמחת לפני ה"א אתה וכו' ועבדך ואמתך וכו' וכהמדרש "אם אתה משמח את שלי אני משמח שלך ע"פ הרמב"ם מי שאוכל ושותה ומעגנ נפשו ונועל דלת אין זו שמחה של מצוה אלא מילוי כרס, ועליו נאמר וכו', ויש לכוין זה בכוונת המדרש אם אתה משמח שלי שאתה נותן לשלי, אז אני משמח שלך, שלשמי אתה משמח ביום טובה בטוב לב ומשתה תמיד, אבל כשאין אתה משמח שלי רק שלך, אז ידוע כי אין אני משמח את שלך, לא לשמי ולכבודי אתה משמח א"ע וב"ב, אלא שמחה של רשות ומילוי כרס היא" (כתב סופר ח"א סי' עט)

בעל בנין שלמה דן בדין מצות שמחה דכבר הצלה השאגת אריה בסימן ס"ה, דנוהג גם בזמן הזה, מן התורה — אם כיום ישנה מצוה לשמח את הלוי והגר היתום והאלמנה כמו דכתיב בתורה, או דילמא האידנא דליכא עבודה אינו מחוייב לשמח את הלוי, ואפשר דגם לשמח יתום ואלמנה לא שייך האידנא".

לדעתו, אף דהאידנא לא שייך לשמח ללוים ממש, כיון שאין להם עבודה ושירות כלל בזמן הזה, הם עוסקים במשא ומתן וסחורה כשאר בני ישראל, אולם עתה "התלמידי חכמים והלומדים ורבני הקהילות ורבני המרצ"ים אשר בכל דור ודור הם הם המורים והם המלמדים, ומהם תצא תורה והוראה לישראל, וגם הם הכהנים הלוים העוסקים בעבודה כדאמרינן במנחות דף ק' וכו', ודומה ממש כאלו בית המקדש בנוי.

לדעת כותב הטורים ניתן להוסיף כאן דבריו המפורסמים של הרמב"ם ובסוף הלכות שמיטה ויובל פי"ג הי"ג) "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מבאי העולם, אשר נדבה רוחו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו... ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו, כמו שזכה לכהנים הלוים".

וכך מסכם בעל בנין שלמה: "וכמו שהטילה התורה מצות עשה לשמח את הכהנים הלוים ברגל ולתת להם צורכי החג בעבור שברגל הוטל עליהם עול התורה והעבודה ביותר מכל השנה כולה, הכי נמי מוטל מצות עשה האידנא לשמח את התלמידי חכמים ורבני הקהילות ברגל (סי' לב).

בעל "מועדים וזמנים" מסתמך על נוסח הרמב"ם הנ"ל שלשמח עניים הוא חלק ממצות שמחה שלו, וע"כ אם דאג רק לעצמו וב"ב ולא שימח עניים ואומללים ביטל עיקר המ"ע דשמחת החג שיסודה לשמוח ולשמח דוקא, וקיומה הוא רק אם גם משמח אחרים, ולכן מעיקר מצות שמחת החג הוא לדאוג לעניים ואומללים שיוכלו לשמוח ברגל ורק בצורה זו מתקיימת מצות שמחה כדידיה כהלכתה (ח"ז קס"ו).

מקור נוסף נמצא בזוהר הקדוש יתרו, פח ע"ב, בעקבות הסבר שלוש סעודות בשבת, שבני ישראל מוכיחים על ידם את קשריהם להיכל המלך ולזרע ישראל, ובהמשך מודגשת חובת העזרה לעניים בחגים: "ותא חזי בכלהו שאר זמנין וחגין, בעי בר נש לחדי ולמחדי למסכני, ואי הוא חדי בלחודוי, ולא יהיב למסכני עונשיה סגי, דהא בלחודוי חדי ולא יהיב חדו לאחרא "וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם, ואי איהו בשבתא חדי ולא יהיב לאחרא לא יהבן עליה עונשא כשאר זמנין וחגין, דכתיב פרש חגיכם".

בהקדמת ספר הזוהר (י ע"ב) מובאת דרשתו של רבי שמעון על השמחים בחגים שאינם נותנים את חלקו של הקב"ה "נקרא רע עין, שטן שהוא אותו לקטרג עליו, ומהו חלקו של הקב"ה - שואל שם הזוהר - לשמח העניים ככל יכולתו, שכן בימים אלה הקב"ה יוצא לבקר את הכלים השבורים שלו כלומר את העניים המסכנים ומשהוא רואה שהעניים נמצאים במצוקה ולא משמחים אותם כראוי, הוא בוכה וישנה סכנה להחרבן העולם עד שמפייסים אותו.

על מנהג האושפיזין בחג

אם בכל החגים ישנה חובת שמחה, וכאמור הוא כוללת גם לשמח עניים ואביונים, על אחת כמה וכמה בחג הסוכות, לגביו כתוב בתורה במפורש "ושמחת בחגך" והימנו לומדים על יתר החגים. ובתפילה נקראת זמן שמחתינו.

וכאן אנו באים למנהג האושפיזין שאמנם הכוונה המקובלת בפינו כיום לשבעת הרועים: אברהם, יצחק, יעקב, יוסף, מתייחסת לגבי אושפיזין בתרגומם העברי: אורחים, שיש להדר ולהזמין אותם לסעוד על שלחנו בחג הסוכות לפני "יום החיתום" הוא הושענא רבה.

בפרשת המועדים (אמור, ח"ג ק"ע ע"ב) הובאו דבריהם של רבי אלעזר רבי אבא וכל בני החבורה על חובת הכנסת האורחים בחג הסוכות, ועיקרם "דמאן דאית ליה חולקא בעמא ובארעא קדישא, יתיב בצלא דמהימנותא לקבלא אושפיזין למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ובעי למחדי למסכני וכו' מובנת איפוא ההקפדה המיוחדת בחג הסוכות להזמין אורחים להסב על שלחנו.

סדר האושפיזין ומקורותיו

יסודו של המנהג בקדוש הוא הזוהר הקדוש (אמור ח"ג ק"ג ע"ב) "תא חזי בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא צילא דמהימנותא, שכינתא פריסת גדפהא עליה מלעילא, ואברהם וחמשא צדיקיא אחרנין שוין מדוריהן עמיה. אמר רבי אבא אברהם וחמשה צדיקייא ודוד מלכא שריין מדוריהן עמיה, הדא הוא דכתיב בסכות תשבו שבעת ימים".

["בוא וראה בשעה שאדם יושב במדור הזה בסוכה, שהוא צל האמונה, השכינה פורשת כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם שהוא חסד וחמשה צדיקים אחרים, שהם סוד גבורה, ת"ת ונה"י, עושים משכנם עמו, א"ר אבא אברהם וחמשה צדיקים ודוד המלך שהוא מלכות, עושים משכנם עמו, זה שכתוב בסוכות תשבו שבעת ימים"]

הזוהר הק' מוסיף "ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אילין דשריין עמיה, [וצריך האדם לשמוח בכל יום ויום בפנים שמחות באלו האורחים השורים עמו], ואמר רבי אבא כתיב "בסכות תשבו שבעת ימים", ולבתר ישבו בסוכות, בקדמייתא תשבו ולבתר ישבו. אלא קדמאה — לאושפיזי. תנינא — לבני עלמא".

[בתחילה כתיב תשבו ואח"כ — ישבו, אלא הראשון הוא להד אורחים, ולכן מדבר הכתוב לשון נוכח "תשבו", השני הוא לבני העולם, לכן מדבר הכתוב בלשון נסתר ישבו]

"קדמאה לאושפיזי, כי הא דרב המנונא סבא כד הוה עייל לסוכה הוה חדי וקאים על פתחא דסוכה מלגאו, ואמר "נזמן לאושפיזין", מסדר פתורא וקאים על רגלוהי ומברך ואומר בסוכות תשבו שבעת ימים, תיבו אושפיזין עלאין תיבו, תיבו אושפיזי מהימנותא תיבו, ארים ידוי וחדי ואמר זכאה חולקנא, זכאה חולקיהון דישראל, דכתיב כי חלק ה' עמו וגו' והוה יתיב".

[הראשון הוא לאורחים כמו רב המנונא סבא כשנכנס לסוכה היה שמח ועומד על פתח הסוכה מבפנים ואמר "נזמן את האורחים" וערך השלחן ועמד על רגליו ומברך: לישב בסוכה ואומר "בסוכות תשבו שבעת ימים", שבו אורחים עליונים שבו, שבו אורחי האמונה שבו.

"תנינא לבני עלמא, דמאן דאית ליה חולקא בעמא ובארעא קדישא, יתיב בצילא דמהימנותא לקבלא אושפיזי, למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי".

[והשני שהכתוב אומר "ישבו" לשון נסתר לבני העולם, כי מי שיש לו חלק בעם ובארץ הקדוש יושב בצל האמונה לקבל האורחים לשמוח בעולם הזה ובעולם הבא]

"ובעי למחדי למסכני, מ"ט בגין דחולקא דאינון אושפיזין דזמין דמסכני הוא" [וצריכים לשמח את העניים, משום שחלקם של אלו האורחים שהזמין לסעודתו שייך לעניים"]

"וההוא דיתיב בצלא דא דמהימנותא וזמין אושפיזין אלין עלאין אושפיזי מהימנותא, ולא יהיב לון חולקהון, כלהון קיימי מניה ואמרי (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין וגו', אשתכח דההוא פתורא דתקין דיליה הוא ולאו דקודשא בריך הוא... ווי ליה להוא בר נש בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתוריה" [ואותו היושב בצל הזה של האמונה ומזמין האורחים העליונים האלו, אורחי האמונה, ואינו נותן להם חלקם מן הסעודה, דהיינו לעניים, כל האורחים עומדים ממנו ואומרים "אל תלחם את לחם רע עין וגו' נמצא ששלחן הזה שערך הוא שלו, של רע העין ואינו של הקב"ה, אוי לאותו האדם, בשעה שאלה אורחי האמונה עומדים מעל שלחנו. [לפי תרגום בעל ה"סולם"]

"אושפיזין עילאין" פירושו אורחים עליונים הבאים לצל הסוכה, ובזכות מצות הכנסת אורחים, אורחים תחתונים, עניים, האדם זוכה להסתופף בצל שבעה הרועים שהם האורחים העליונים, ונתלוותה לכך חובת השמחה בימים אלה וכדברי הזוהר "ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אילין דשריין עמיה".

בהמשך דברי הזוהר שם על חובת ההזמנה לאושפיזין (קד ע"א) מובאים דבריו של רבי אבא על העונש הצפוי לאלה שאינם מכניסים אורחים וכל אחד משבעת הרועים פוסק שם את פסוקו: אברהם, למשל, אומר את הפסוק האמור בפרשת קרח, סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה" לאחר פירוט הפסוקים של יתר שבעת הרועים, מובאת שוב האזהרה "שלא יאמר האדם אוכל ואשבע ואשתה קודם, ומה שישאר אתן לעניים אלא חייב לפרוס מראש לחמו לעניים" וכאן באה שוב סדרת פסוקים של ברכה, שאם הוא משמח את האורחים הקב"ה שמח יחד אתו. אברהם קורא עליו, אז תתענג על ה', יצחק אומר את הפסוק "כל כלי יוצר עליך לא יצלח". לדברי רבי שמעון יחוס פסוק זה לדוד המלך, ואלו יצחק אומר, גבור בארץ יהיה זרעו, דור ישרים יבורך וכסיום הקטע מובא "אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא שנאמר עליהם, ועמך כולם צדיקים (ישעיה ס).

הצדיקים עמודי העולם

הצדיקים הם עמודי עולם, כדברי רבי יוסי (במס' חגיגה יב ע"ב) "אוי להם לבריות שרואות ואינן יודעות מה רואות, עומדות ואינן יודעות על מה הן עומדות, הארץ על מה עומדת על העמודים... עמודים עומדים על המים, המים... על ההרים, הרים ברוח... רוח בסערה... סערה תלויה בזרועו של הקב"ה, וחכמים אומרים על י"ב עמודים עומדת שנאמר (דברים לב ח) יצב גבולות עמים למספר בני ישראל" ויש אומרים שבעה עמודים שנאמר (משלי ט א) חצבה עמודיה שבעה, רבי אליעזר בן שמוע אומר על עמוד אחד וצדיק שמו שנאמר וצדיק יסוד עולם".

במדרש "אלפא ביתא" (המובא בבתי מדרשות הוצאת ורטהימר) מפורטים שמות הצדיקים עמודי העולם "פוקד לארץ ועבר את ארץ חדשה, וחצב שבעה עמודי צדקה, ותלה כל העולם על ראשם, כנגד שבעה צדיקים שבעולם הזה, שעליהם נתיסד העולם, ואלו הם אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן דוד ושלמה.

שם מובא מדרש גם על הפסוק "קום ריב את ההרים (מיכה ו א) אין הרים אלא אבות העולם, וכן במדרש (במדבר רבה כ יט) על הפסוק "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו" (במדבר כג ט) כי מראש צורים אלו אבות ומגבעות אלו אמהות. בפיסקה לפניו (כ יט) מובאת גם רשימת הצדיקים מאדם ועד משה: אדם, הבל, נח, אברהם יצחק ויעקב, ומשה, שכולם בנו מזבחות ועבדו... שהקריבו עולות נתקבלו ברצון ע"י הקב"ה.

בכמה מדרשים מופיע סדר שונה של אבות העולם. (בפסיקתא רבתי ח, ד) אברהם יצחק ויעקב קהת עמרם משה ואהרן, אותו מדרש מובא גם בילקוט ושם בא במקום אהרן — לוי, והסידרה היא אברהם יצחק ויעקב לוי קהת עמרם ומשה.

פירוט זה של אבות העולם מובא גם בפסיקתא דרב כהנא על הפסוק "צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עליה", הרשעים היכן הולכים פורחים באויר, אלא מהו וישכנו לעד עליה. ישכינו שכינה בארץ, עיקר שכינה מתחילה בתחתונים היתה, וכיון שחטא אדם הראשון נסתלקה לרקיע הראשון, וכך נתעלתה למעלה, וכנגדן עמדו שבעה צדיקים והורידו אותה לארץ, ושמה מפורטים שמות שבעת הצדיקים החל מאברהם אבינו שזכה והורידה מהעולם השביעי לששי, וכך המשיכו אחריו יתר אבות העולם יצחק, יעקב, לוי, קהת, עמרם עד שעמד משה וזכה והורידה לארץ, וכך נאמר (במדבר ז א) "ויהי ביום כלות משה".

פירוט זה של אבות העולם משמש הוכחה נוספת ש"כל השביעים חביבים" ו"לעולם שביעי חביב" וכאן בא סיכום שבעת אבות אברהם יצחק ויעקב, לוי, קהת, עמרם משה "ומשה עלה אל האלקים" (שמות יט י).

לפני שאנו מגיעים לאושפיזין המפורטים בזוהר נזכיר שבאחד המדרשות "אותיות דרבי עקיבא השלם" (כלול ב"בתי מדרשות ורטהימר ח"ב עמ' שפג) נמנין שמונה אבות, וכך מפורטים שמות אבות שמגינים על ישראל; אברהם יצחק ויעקב, יוסף, משה ואהרן דוד ושלמה, זכותם של אברהם ויצחק במזרח, זכותם של יעקב ויוסף במערב, וזכותם של משה ואהרן בדרום, זכותם של דוד ושלמה בצפון".

מעלת הצדקה בערב סוכות

... ספרי יראים מחייבים להרבות בצדקה ערב סוכות איש כמתנת ידו אחד המרבה וכו', וכך מספר רבי מאיר פאפירש ב"אור צדיקים" שרבי חיים ויטאל היה מחלק מה שהיה בקופת העניים בערבי סוכות, ועיין בפרי עץ חיים שער כ"ה סוף פ"ד טעם נכון ע"ד האמת בסוד צדקה זו.

"ביום זה הצדקה מועילה הרבה מפני שהשכינה הנקראת צדק עולה למעלה, למקום הנקרא צדקה, ולכן נכון לכל איש ישראל לעסוק בצדקה ביום הזה, כל איש לפי מכסת ידו ולכוון שנותנה בכוונה זאת. מדרך אנשי מעשה הוא מוסיף שלא השיגה ידם לעשות צדקה, ויש עושים בבביה יום אחד קודם ערב סוכות, איש מאת מכירו ולחלקם לעניים ביום ערב סוכות, ומה טוב ומה נעים חלקם וגורלם של עושי אלה".

כן מסופר על רח"א ממתקאטש שהיה נוהג בערב סוכות לשלוח סכום הגון לחלק בו ביום לעניי עיר גלויים ונסתרים, והאו אצלו אז בחלוקת צדקה זו בערב סוכות התעוררות גדולה, וגם ידעו עניי העיר הפשוטים לבוא לפניו וחילק לכל אחד מנה יפה ותלתה אז הצדקה להון רב".

"ומה טוב — הוא ממשיך להאכיל לעניים על שלחנו בימים ההם ובזמן הזה ולהתברך מפי קדושים משרתי עליון. ברכות שמים מעל וברכות תהום רובצת תחת, כי כך היא המידה אשר המתברך בארץ יתברך מאלקי ומובטח הוא שלא יחסרו מזונותיו כל השנה "הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד". עליו לרדוף כאשר ירדוף הקורא בהרים, להביא עניים מרובים על שלחנו ולהתברך מפי אבותינו הקדושים בשבע ברכות עליונות, אשר מי ימלל גבורות ברכות אלו לפי סודם לידעי דעת ומביני מדע".

כאשר אדם עומד לדין הוא מחפש סניגורים וכאן תובע בעל חמ"י להרבות צדקה לעניים "מה טוב חלקם ומה נעים גורלם של כמה בני אדם אנשי חסד יראי אלקים, אשר עושים לעניים בליל ראשון סעודה בסוכות כדי לצאת ידי חובת סוכה, חכות הרבים תלוי בהם, ומנהג אנשי מעשה — הוא מוסיף — אשר לא השיגה ידם להביא עניים לסוכתם או שצר להם המקום עושים בערב יו"ט תבשיל אחד מיוחד לעניים ונותנים אותו להם ואומרים בשעת נטילה זה חלק מסעודתנו, יהא חלק האושפיזין הקרובים שיבואו לסוכתינו. והפרשה זאת נותנים לעניים בני טובים, ובשעה שהעני אוכל את הסעודה על שולחנו, כאילו סועד על שולחנו של בעל הבית המתנדב.

בסוגריים יצויין שבעל "מועדים וזמנים" דן בגדר המצוה לשמח עניים אם יוצא מצותו במה שנותן להם לפני החג, כדי צורכם בחג, ואפילו אם אינם שרויים אצלו בחג לאכול על שולחנו. או דעיקר המצוה מקיימין כשאוכלים אצלו דוקא אבל בנותן להם קודם החג אף שמקיים בזה מטרת המ"ע מ"מ את המ"ע כצורתה לא קיים. שאלה זו עולה במיוחד בקשר למשלוח מנות לקראת פורים ואכמ"ל.

חשיבות מצות צדקה בערב סוכות ובחג עצמו מדגיש בעל "בני יששכר" בהסתמכו על תנא דבי אליהו (אליהו רבא פכ"ד) "כשיצאו ישראל ממצרים" כרתו ברית לעשות חסד זה עם זה והוא לפלא, ופירש בשם מהר"א מיחס על המדרש "בא וראה כמה כחן של צדיקים, וכמה גדולה כחה של צדקה, וכמה גדול כח של גומלי חסדים, שאין חוסין לא בצל כנפי הארץ ולא בצל כנפי שר ולא בצל כנפי שיש וכו', אלא בצלו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, הדא הוא דכתיב מה יקר חסדך וכו' ובצל כנפיך יחסיון, ופירש בזה כנפיים הם השרים של מעלה ואשמעינן ר' אביו כי בעלי צדקה וגמילות אינם מתנהגים ע"י שר אלא ע"י ית"ש, והיינו דבצאת ישראל ממצרים כרתו ברית לעשות חסד זה עם זה, בכדי שלא יהיה הנהגתם ע"י שום שר רק ע"י השי"ת ב"ה בעצמו וכן זכו "וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן" וכו'.

בחג הסוכות מהראוי ביותר להתנהג בצדקה וחסד, ואז בצל כנפיו ית"ש נחסה ונתלונן, בלי שום שר אמצעי, רק הוא ית"ש באברתו יסך עלינו, ובעל "בני יששכר" מסביר "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, ועל כן בא אברהם אבינו לישראל בחג הסוכות, שהוא היה הגומל חסד הראשון תרמז בתורה כל האזרח וכו' הוא אברהם".

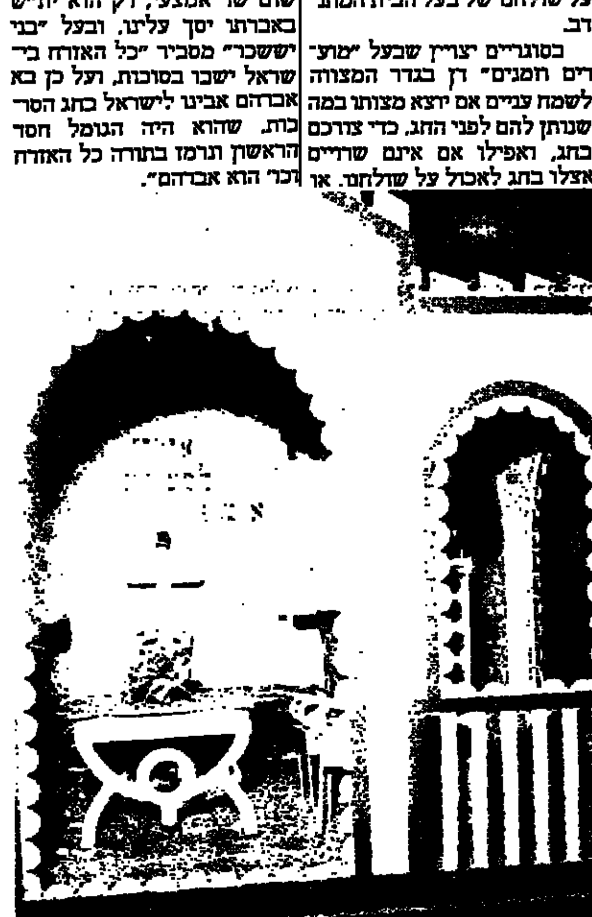
"אושפיז לסעודה" בסוכת משפ' שטרן, בבני ברק. שמור בבצלאל.

הכנות לחג

מרכז מכירות סכך לחג

ברכות ואיחולים לבביים ל"תכשיטי-המשבץ"
לרגל קבלת תואר בית העסק המובחר 1988
השם הטוב שבענף... תכשיטי המשבץ

את מנהלי בית העסק הנבחר המובחר "תכשיטי המשבץ" אין צורך להציג בפני קוראי "המודיע". שנים רבות מלווים הם את הציבור החרדי בפרט בעת שמחה. כל מחותן יודע את הכתובת לשעון זהב לחתן וכלה — שעון זהב אורגינאלי, לשרשרת צמיד או תליון זהב. והכתובת היא רח' ר' עקיבא 76 (בפסג) שם נפגשים בפנים המחייכות והאמינות של מנהלי "תכשיטי-המשבץ" אשר ידועים ביראתם הקודמת לחכמתם ולמסחרם. הר"ר נחמן קינד הי"ו והר"ר אלעזר גוטמן הי"ו אשר הם מומחים ידועי שם בענף תכשיטי הזהב והיהלומים זה שנים רבות.

כיום ניתן לראות כבר את הדור השני של אותם שלפני שנים קנו עבורם תכשיטי חתן וכלה וכיום הם באים לקנות עבור חתנם או כלתם. במשך השנים רכשו לעצמם שם טוב שהוא טוב משמן טוב... והחלו לייבא בעצמם ביבוא ישיר, שעוני זהב, תכשיטים ואף פנינים. וכמובן שהלקוח מרוויח את פער התיווך... כאן בתכשיטי-המשבץ, משבצים לך — הלקוח את היהלום בתכשיט במקום ולעיניך בלבד.

המבחר הגדול והמרשים של תכשיטי הזהב בדגמים החדשים ביותר ובעיצובים הנפלאים שרק אצלהם תמצא כדוגמתם, והמוצגים לראווה בחלונות הראווה היוקרתיים במתכון אשר בניו-יורק בלונדון ובפריז.

לא בכדי ניתן לראות בין לקוחות "תכשיטי המשבץ" פנים ירושלמיות, אנשי הצפון והגליל, מאופקים ותוניבות ועד ערד שבדרום.

הוא אשר אמרנו השם הטוב שבענף... השם טוב לא רוכשים ביום אחד כי אם במשך שנים רבות של שרות אמין ואדיב ללקוחות, והם מחזירים הכרה טובה ולראיה בחרו ב"תכשיטי-המשבץ" כבית העסק המובחר לשנת 1988.

יבורכו הר"ר אליעזר גוטמן והר"ר נחמן קינד המנהלים המסורים והאדיבים של בית העסק המובחר בענף תכשיטי זהב ופנינים "תכשיטי-המשבץ" אשר שוכן כבוד ברח' ר' עקיבא 76 (בפסג) בני-ברק. כה לחי עלו והצליחו.

מצטרפים לברכות עורכי המדור
"שרותי פרסום פרידמן"
בני ברק רח' ר' עקיבא 91 טל. 707138 (792441)

טוב שם טוב, משמן טוב...
שלמי תודה וברכה
תודתנו נתונה בזאת לכל אותם אלפי לקוחות בעיר ומחוצה לה אשר בחרו בנו
כבית העסק המובחר-1988
בענף תכשיטי זהב ופנינים
תקוותנו שבע"ה נמשיך לשרת את לקוחותינו כבעבר במירב האמינות והאדיבות
נחמן קינד — אלעזר גוטמן
מנהלי "תכשיטי המשבץ" — בית מסחר לתכשיטי זהב
שרשראות, צמידים, תליונים, בעיצוב וגימור נפלאים
★ שעוני זהב לחתנים וכלות ★ יבוא ישיר
של שרשרות מפנינים ★ שיבוץ יהלומים במקום
בני ברק, רח' ר' עקיבא 76 (בפסג') טל. 702885
"תכשיטי המשבץ"
השם הטוב שבענף...

ברכות מאליפות
למנהלי "תכשיטי המשבץ" בני-ברק
לרגל זכייתם בתואר הנכבד
בית העסק המובחר-1988
יהי רצון שתשרה הברכה במעשה ידיכם
מאחלים משפחת אברמוביץ
בני ברק

ברכות שמים מעל
לידידי היקרים והנכבדים רודפי צדקה וחסד
הר"ר אלעזר גוטמן שליט"א והר"ר נחמן קינד שליט"א
מנהלי "תכשיטי המשבץ"
לרגל זכייתם בתואר
בית העסק המובחר-1988
כה לחי עלו והצליחו
מאחל ברוך ולצ'ר
סמנכ"ל מוסדות ויזניץ בארה"ק

גל פרינט
מוצרי פרסום וקידום מכירות ★ מדבקות מכל הסוגים
★ קופות צדקה ותעודות הוקרה למוסדות
רח' השומר 74 בני ברק טל. 772431
ברכות נאמנות
למנהלי "תכשיטי-המשבץ"
לרגל זכייתם בתואר
בית העסק המובחר-1988
ראו ברכה בעמלכם
מאחל מרדכי גלבשטיין

"מנורה"
ייצור ושיווק כלי כסף
בני ברק רח' ר' עקיבא 95 טל. 5790105
ברכות ואיחולים נאמנים
לתכשיטי המשבץ
לרגל קבלת התואר
בית העסק הנבחר-1988
מאחל משה איצקוביץ

ברכות נאמנות
לידידי היקרים והנכבדים רודפי צדקה וחסד
הר"ר נחמן קינד שליט"א והר"ר אלעזר גוטמן שליט"א
מנהלי "תכשיטי המשבץ" ר' עקיבא 76 ב"ב
לרגל קבלת התואר
בית העסק הנבחר-1988
ראו ברכה בעמלכם
מאחל ברוך גרינברגר
תל אביב

דפוס "האות"
רח' ר' עקיבא 76, ב"ב, טל. 768271 (בפסג')
לידידי מנוער היקרים והנכבדים
הר"ר נתמן קינד הי"ו והר"ר אלעזר גוטמן הי"ו
מנהלי "תכשיטי-המשבץ"
לרגל זכייתם בתואר
בית העסק המובחר-1988
יהא רעוא שתשרה הברכה בפועלכם
מאחל אברהם אהרן ויזניצ'ר

ברכות ואיחולים לבביים
ל"תכשיטי המשבץ"
בני ברק
לזכייתם בתואר
בית העסק המובחר
1988
מאחל
יעקב חלינגר בע"מ

טפטים בני ברק
רח' ר' עקיבא 43, ב"ב, טל. 790701
המרכז הגדול ביותר באזור
לטפטים פ.ו.י.סי ועוד
השירות הטוב ביותר במבחר הגדול ביותר
ברכות נאמנות ל"תכשיטי המשבץ"
לרגל זכייתם בתואר
בית העסק המובחר-1988
כה לחי עלו והצליחו

ישראל גרינפלד-סוכנות לביטוח
בני ברק רח' חזון איש 23 טל. 703755
ברכות נאמנות
לידידי היקרים והנכבדים
הר"ר אלעזר גוטמן הי"ו והר"ר נחמן קינד הי"ו
מנהלי "תכשיטי-המשבץ"
לרגל זכייתכם בתואר
בית העסק המובחר-1988
כה לחי עלו והצליחו

هكذا من الأ

בס"ד

סופר צ'יפ מרקט

גבעת שאול - בכניסה להר־נוף

קומת קרקע (מפלס חניה)

מבצע הוזלות לרגל הפתיחה!!!

חמרי נקיון ואבקות כביסה

★ סינטבון גדול	0.86	0.79
★ סינטבון לימון	1.08	0.95
★ לובן קלין 1 ליטר	1.19	0.99
★ לובן קלין 4 ליטר	4.61	3.99
★ טיפ עם מרכך כביסה	3 ק"ג בשקית	16.90
	5 ק"ג בשקית	25.90
	10 ק"ג בשקית	27.90
★ טרקלין 4 ליטר		רק 5.90
★ משחת קלין	1 ליטר בגביע	3.49
	3½ ליטר בדלי	11.80
	2 ק"ג בשקית	5.90
★ סנופרש כל הסוגים		רק 3.49
★ סנופרש גלי		רק 1.99
★ פרסיל אבקת כביסה 3 ק"ג	16.75	רק 14.90
★ פלמוליב 1 ליטר		רק 3.96
★ ביומט אבקת כביסה	3 ק"ג בשקית	רק 13.08
★ ביומט אבקת כביסה	3 ק"ג במזוודה	רק 14
★ ביומט אבקת כביסה	5 ק"ג	רק 20.60
★ אורו	ספוג מתכת 20 גר'	רק 0.79 אג'
★ אורו	ספוג מתכת זוג	רק 1.59

פירות וירקות (עד סוף החגים):

★ תפוחי עץ	גרנד זהוב, חרמון, יונתן אורליאנס 1 ק"ג	1.68
★ גזר		רק 1.68
★ תפוחי אדמה		רק 1.18
★ בצל יבש		רק 0.68 אג'

מחלקת בשר ודגים (עד גמר המלאי)

★ שניצל הודו מהדרין	1 ק"ג	רק 12.80
★ דג פילה פוטית פליס "סול"	1 ק"ג	רק 9.95
★ דג מקרל	1 ק"ג	רק 2.25

★ טונה סטרקיס שמן/מים	(לקונים קרטון 48 יח')	רק 2.70 ליחידה
★ קורנפלקס תלמה 500 גר'	5.60	4.69
★ מטרנה 500 גר'	8.50	7.95
★ גרבר ירקות ופירות	1.15	0.95
★ לקונה קרטון 24 יח'		רק 21.99
★ קפה עלית 200 גר'	6.37	5.99
★ תה ויסוצקי "פגודה"		רק 1.59
★ תה ויסוצקי "כחול"	1 גרם 100 יח'	רק 3.80
★ תה ויסוצקי "צהוב"	1 גרם 200 יח'	רק 5.90
★ תה ויסוצקי "74"	125 יח'	רק 1.49
★ חמאת בוטנים סקיפי	340 גר'	רק 6.99
★ חומוס בהכשר בד"צ	1 קג'	1.69
★ שעועית שלמה	500 גר'	1.49
★ חיטה תפוחה "פה גדול"	2.52	2.39
★ שלווה רגיל	60 גר'	רק 0.89

נרות זיכרון:

★ בכוס זכוכית	0.71	0.51
★ בפחית	0.61	0.49
★ נר זיכרון ל־7 ימים		רק 4.99
★ נרות 72	5.83	5.20
★ נרות 72 דהלוקס	9.55	8.90

פתוח במוצאי שבת

מצאת השבת ועד השעה 21.30

קו־אופ ירושלים

אורנית

אל"ף מי"ם

זדונות נעשות כזכויות

— עיונים במחשבת החסידות —

אמרו חז"ל (יומא פ"ו ב'): השב מיראה זדונות נעשות לו כשגגות, והשב מאהבה זדונות נעשות לו כזכויות.

דברי חז"ל אלה טעונים עיון מעמיק: דעתו של אדם עשויה להבין, כיצד המעשה החמור מתרכך ומאבד מחומרתו, לאחר שעושה המעשה התחרט וחזר עליו בתשובה; ואולם כיצד ניתן להסביר את העובדה, שעל־ידי התשובה. המעשה הרע, שנעשה בזדון — הופך להיות למעשה חיובי? — לא רק שהוא מאבד את חומרתו, אף אין הוא רק נמחק כליל, אלא הוא הופך להיות זכויות, והוא נרשם בטור החיובי של מאזן ההשגים של האדם?

תשובה הנעשית מאהבה — כוחה כה גדול, שהיא משנה את הרע למפרע ומהפכת אותו

גדולי החסידות משמיעים לנו, שתשובה הנעשית מאהבה, כוחה כה גדול, עד שהיא משנה את אופיו של המעשה הרע למפרע. וזאת — מפני שאנו בנים לה' אלקינו, והקדוש ברוך הוא אבינו אוהבנו, וכשאנו חוזרים בתשובה שלמה ולהוטת לפניו, ברוב אהבתו אותנו וקרבתנו אליו, גם פשעינו שלשעבר נראים אז בעיניו כדבר שהוא שמח בו.

וממשיל הרה"ק המגיד, ר' דובר ממזריטש זיע"א, על כך משל, בעקבות הכתוב (ישעיהו, ד', ד'): "אם רחץ ה' את צואת בנות ציון"...

משל למלך שמנקים ומכבדים את ארמונו, כדי שיבוא המלך לשכון בו, ולצורך ניקוי הארמון, יש לו עבדים מיוחדים העושים את המלאכה.

אבל אם בנו של המלך התלכלך — אין המלך מונע את עצמו מלנקותו, כי אף שלכלוך של תינוק דבר מכוער הוא, בכל זאת יש לאב המנקהו תענוג גדול.

כך — הקב"ה, רוחץ אפילו את הזוהמה של בני־ציון, כשהם חוזרים בתשובה שלמה לפניו, והוא משתעשע עם ילדו האהוב, ישראל, עד שגם עבירותיו נעשות לו כזכויות, כשהוא חוזר בתשובה.

* * *

משל זה משל ממשיכו של הבעש"ט הקדוש מלמדנו, שהבן, אף על פי שזיהם את עצמו. אביו אוהבו ומשתעשע בו, והוא נעשה חביב עוד יותר בעיני אביו לאחר שנוקה.

פריבלגיה זו, אם כן, שמורה רק לבני ישראל, שברוב אהבתו של הקב"ה אלינו ואהבתנו אותו, אפילו לכלוכנו יקר בעיניו כשאנו נטהרים; וברוב חיבתו אלינו הוא מקבל את תשובתנו מאהבה עד שגם זוהמת חטאינו נהפכת לנו לזכויות.

* * *

הרה"ק רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א, בעל "דגל מחנה אפרים", רואה את הזדונות ככח מדרבן אדיר לעשיית הטוב, שכן האדם השב מאהבה על מעשים שבזדון, האנרגיה הרוחנית שהוא משקיע, כתוצאה מן הצורך לשוב על הזדונות, היא עצומה, וכוחה האנרגטי צומח כאילו מן הזדונות, מפני שהם, בעצם היותם, מעוררים את כח התשובה. הרצון לעקור את מעשי הזדון, מעיינות החרטה הנובעים בשלהם וההתעוררות העזה הפוקדת את מי שנכשל בעשייתם — הם פועל יוצא מעצם היותם. תשובה מאהבה מבקשת להגיע אל הקוטב הנגדי של הזדונות.

לאחר שהזרע נרקב באדמה הוא מצמיח את הפירות הטובים

בעל "דגל מחנה אפרים" רואה את הזדונות כזרעים שנזרעו בקרקע. כשנרקבים הזרעים יוצאים לאור צמחים רכים ורעננים.

כך הוא גם ענינו של העושה תשובה מאהבה. וכאלו דבריו של הרה"ק הנ"ל.

רמז לתשובה מאהבה קראנו בדברי הנביא ישעיהו (יש' ס"א י'): "שוש אשיש בה' תגיל נפשי באלקי"... שמחת נפש זו בה' מרמזת על תשובה מאהבה. וההסבר מבואר בהמשך הפסוק: "כי הלבישני בגדי ישע, מעיל צדקה יעטני".

"בגדי" — לשון בגידה, אלא שבעקבות התשובה מאהבה נעשו ממעשי הבגידה מעשי ישע — פשעי הבגידה נעשו כזכויות שהן מביאות הישועה לאדם.

"מעיל" — לשון מעילה. מעשי המעילה הזדוניים נעשתה מהם "צדקה" — כלומר: זדונות נעשו לזכויות בעקבות התשובה.

ואם ישאל השואל: כיצד אפשרי הדבר, שבגידות ומעילות יהפכו למעשי ישע וצדקה — מסיים הנביא את דבריו בדימוי: "כגנה זרועיה תצמיח" — כלומר: הזדונות דומים לזרע שנרקב באדמה ולאחר מכן הוא מוציא פירות. עוונותינו ששבנו עליהם בתשובה מאהבה — וככך "נרקבו" ייעשו כזכויות כי מהם יצמח פרי המעשים הטוב.

* * *

הרה"ק רבי שמלקא מניקלשבורג זיע"א, מסביר, שתשובה מאהבה משפיעה על כל אישיותו של השב, עד שכל המעשים שעשה בעבר, שהם שייכים אף הם למרכיבי האישיות שלו (כי, כידוע, האדם נפעל על פי פעולותיו, וכל פעולה הנעשית על ידו, חורטת את רישומה באפיו ובתכונותיו), מקבלים את השפעתה של התשובה, וסופגים אל קרבם מטעם צופה הערב.

תשובה מאהבה חודרת לכל תאי האישיות ומטיבה אותם.

"דומה הדבר למעשה מרקחת, שבו מבשלים דברים חמוצים ביחד עם דברים מתוקים, ועל ידי כך גם הדברים החמוצים מתמתקים. כך הוא גם במעשי האדם: אם עשה "דברים חמוצים" חטא לבוראו ועבר עבירות, הרי כשחוזר בתשובה מרקחים את כל מעשיו ביחד, ואף העבירות מקבלות טעם ונעשות מצוות.

הוא שנאמר בפרשת הקטורת: 'רוקח מעשה מרקחת ממולח טהור קודש' — כלומר אם מרקיחים את הממולח ואת הטהור יחד בדרך הקדושה, נעשה הכל טהור וקודש:

כי הקדושה הנוצרת מן התשובה מאהבה חודרת אל כל תאי המעשה האנושיים ומספיגה אותם במתיקותה ע"י כך מאבדים מעשי העבר השליליים את טעמם הרע האופייני. האישיות שנשתבחה על־ידי התשובה מאהבה נעשית למעין מרקחת קודש, שבה מתמתקים גם התאים שנגבו מן המעשה הרע. וזדונות העבר נעשות ממילא לזכויות, מאחר שפגה מרירותם ועסיס הקדושה זרם לתוך רקמותיהם.

וכך מסביר בעל ה"שפת אמת" הק' זיע"א את דברי יוסף אל אחיו בהתגלותו אליהם (ויגש מ"ה, ה'): "ועתה אל תעצבו... כי מכרתם אותי הנה, כי למחיה שלחני אלקים לפניכם".

חז"ל אומרים שהמלה "ועתה" היא לשון תשובה, והרי ראינו שכבר שבו אחי יוסף בתשובה לפני־כן באמרם (מקץ, מב כ"א): "אבל אשמים אנחנו"...

אלא שתשובתם הקודמת היתה תשובה מיראה שתקפה אותם ואילו בהתגלות יוסף אליהם אח"כ עשו תשובה מאהבה ועל־ידי כך נהפך חטאם לזכויות. הוא שהסביר להם יוסף, שעוונם נתהפך לטובה, מכירתו וירידתו למצרים גרמו להוצאה טובה "כי למחיה שלחני אלקים לפניכם".

כל ההתרחשויות הן ביטוי לרצון ה', ובסילוק כוונת האדם השלילית נשאר הטוב הגמור:

וכיצד אפשר שעוון יהפך לזכות? — כל האירועים מתהווים על־ידי הקדוש ברוך הוא. אמנם החוטא מקבל את ענשו, אולם כאשר הוא חוזר בתשובה. הופך כל חטא שלו לזכות ממש ולקיום תכנית הבורא לפיכך אומר יוסף לאחיו (ויגש מ"ה ח'): "ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה"... הרי הם הם אשר שלחוהו בפועל למצרים, על־ידי שמכרוהו לאורחת הישמעאלים? — אולם לאחר שחזרו בתשובה (ועל כך מרמזת, כאמור, המלה "ועתה") נמחה עוונם כליל, ולא עוד אלא שנעשה זכות, תתהפך הכל להיות רק מעשה אלקים, שהוא הטוב הגמור. תשובה מאהבה זאת הפכה את חטאיהם לזכויות, כי נשארה במעשיהם רק הכוונה האלקית של ההתרחשות.

מכאן מובן כיצד זדונות נהפכים לזכויות — כי ההתרחשויות כולן נעשות ברצון ה' ולכן כולן לטובה; החוטא, הגורם להתרחשות, צריך לקבל את ענשו, מפני שהדחפים שלו היו שליליים, אבל כאשר הוא חוזר בתשובה נטל מההתרחשות האופי השלילי שהאדם הכניס בה, והיא נהפכת להיות רק מעשה ה' שהוא הטוב הגמור.

* * *

התשובה יונקת לפעמים את עצמתה ולהטה מתחושת החוטא על גודל הריחוק שהחטא הרחיק את עושהו מהקדוש ברוך הוא, שהדבקות בו היא צורך הנשמה האלוקית שבקרבנו.

בעל ה"תניא" הרה"ק ר' ש"ז מלאדי זיע"א מתאר את כיסופיה של הנפש המשתוקקת לדבוק בבוראה כצמאון עצום. אבל החוטא, שנתרחק ממקור החיים האלקי, שרוי בארץ ציה וצלמות ונפשו, שנתרחקה מאור פני ה', ממילא צמאה ביותר עז לה' מפאת ריחוקה ומליחות החטא המפעפע בה, וצמאותה עז עוד יותר משל הצדיקים, שאינם מכירים את מליחות החטא והצמא המשווע מתוכו. על בעל תשובה כזה, שהאהבה והכיסופים לבוראו עד כליון הנפש גורמים לו להידבק בה', אמרו חז"ל שזדונותיו נהפכות לו לזכיות, מפני שעל ידי הזדונות ותחושת הריחוק שיצרו אצלו בא אל תשובה מעולה מאהבה.

הרחוק ממעיין החיים חש ביתר עוז את הצמא של הולכי ציה

ועל כגון זה אף אמרו חכמינו, שבמקום שבעלי תשובה עומדים — אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, מכיוון שצדיקים גמורים אף פעם לא היו בריחוק כה רב, וממילא לא חשו מעולם את צמאונו של המהלך בדרך ציה וצלמות.

* * *

הרה"ק ר' שמואל מסוכצ'וב זיע"א, בספרו "שם משמואל" (פרשת יתרו) מסביר אף הוא, שהזדונות הופכות לזכויות אצל השב מאהבה, מפני שהזדונות, הן הן נותנות את המנוף והדחף לתשובה הנסערת, המעולה, הלוהטת. וכך הוא מסביר:

ההתבוננות בשפל המדרגה שהאדם שרוי בה, יוצרת אצלו את האתגר להעפיל אל ראש ההר.

מה גורם לאדם לעשות תשובה מאהבה? — עוונותיו הרבים שגברו למעלה ראש, הם המעוררים אותו לראות את מצבו הנורא שבו הוא שרוי.

מתוך התבוננותו אל התהום ששקע בה ורצונו הכביר להחלץ ממנה — מגיע האדם לכלל תשובה מאהבה. נמצא שהעונות, ודוקא החמורים שבהם, היו סיבה לחזרתו בתשובה. ומאחר שהם גורמי התשובה — נעשות לו כזכויות, שבשלהן זכה.

מתברר לפי דבריו שדוקא ההתדרדרות הנוראה יצרה אצל האדם את התשוקה העזה להתרומם מן השפל שהגיע אליו: כשהתבונן האדם בזדונותיו נתחוללה בו סערה פנימית שנוצרה מתוך הכרתו את מעמדו הרוחני הנחות ומהתבוננות זו נוצרה הריאקציה, שהיא התשובה מאהבה. כך נעשו הזדונות לזכויות, משום שבגינן באה התשובה מתוך רחשי אהבה וחום הלב.

* * *

ואולם — מדריך אותנו בעצת קדשו הרה"ק ר' אלימלך מליז'נסק זיע"א בספר "נועם אלימלך" (פרשת צו): הוא עומד על דברי חז"ל (יומא פ"ו, ב') המספרים בערך התשובה: אמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות, שנאמר "שובה ישראל עד ה' אלוקיך, כי כשלת בעונך" עוון — מזיד הוא, וע"י התשובה הוא הופך למכשול, שהוא שגגה. וממקום אחד לומד ריש לקיש, שזדונות נעשות כזכויות, שנאמר (יחזקאל): "ובשוב רשע מרשעתו ועשה... וצדקה... יחיה". "רשעה" היא זדון והתשובה מהפכת אותו ל"צדקה" שהיא זכות. ראינו שזדונות נעשות כזכויות.

ואומרים חכמים, שאין סתירה בין שני הפירושים הנ"ל, כי כתוב אחד (השני) מדבר בשב מאהבה, וכתוב אחד (הראשון) מדבר בשב מיראה. אומר, אם־כן, רבנו הקדוש מליז'נסק זיע"א:

מאחר שרבותינו ז"ל האירו את עינינו והודיעו לנו, שעל ידי התשובה מאהבה הזדונות אינן הופכות לשגגה, כבתשובה מיראה, אלא הן הופכות לזכויות — הרי יכולנו לחשוב, שכדאי שמי שהעיר הקב"ה את רוחו לשוב מעוונותיו, שיעשה מיד תשובה מאהבה — ובכך יגדלו לאין שיעור נכסיו הרוחניים, שהרי גם מעשיו השליליים שבעבר מצטרפים אל זכויותיו.

מעשה התשובה צריך להיעשות בהדרגה.

אכן, אין זה אפשרי, שהאדם ישוב מיד בתשובה מאהבה, גם מעשה התשובה צריך להיעשות בהדרגה: תחילה ביראה ומן היראה בא השב אל האהבה. וכוונת חז"ל היא, שקודם כל, בעשות החוטא תשובה מיראה, נעשות זדונותיו לשגגות וכשהוא מתקדם עוד, בבואו לעשות תשובה מאהבה, נעשות כזכויות.

* * *

נמצאנו למדים שמדובר בתהליך הדרגתי ולא במעשה חד־פעמי. התשובה הנובעת מיראה מרככת את פשעי האדם, כאילו היו שגגות, ולאחר מכן, על־ידי התשובה מאהבה נעשות אותן שגגות לזכויות. בהדרגה משתפר טיבו של המעשה הרע, לפי מידת התעלותו של עושהו.

מעשה התשובה הוא, לפי זה, תהליך מדורג שבו האדם עולה דרגה אחר דרגה. הקפיצה החד־פעמית מן השפל אל הגובה אינה לפי כוחותיו של החוטא, וכמו שההמראה הפתאומית נעשית בדילוג על דרגות הביניים, גם הנחיתה עשויה להיות פתאום מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, בדילוג על השלבים שבדרך.

בעל ה"נועם אלימלך" מציין את הערך של ההסתגלות הרוחנית. העליה צריכה להיעשות שלב אחר שלב, ואולם חשוב יחד עם זאת, שתיעשה בהתמדה וללא מעצור. אל יעצר האדם במקומו ואל יסתפק במועט בתחום הרוחני.

* * *

עצה זו מייעץ הרה"ק רבי אהרן מקרלין זיע"א (דברי אהרן קי"ז) לאדם, ביחס להתנהגותו הרוחנית הכללית, וכה דבריו: טיבו של היצר הרע — אם פוגעים בו — הוא מכה בחזרה. צריך ללכת עמו במתון.

יש ללכת במתון עם היצר.

ומה משמע "ללכת במתון עם היצר?" — אין לנסות להכניעו על ידי פעולות קשות ודילוגים למדרגות גבוהות מדי. לא, כי יש ללכת צעד־צעד: קודם כל בפעולות קלות, שהחומר והכוחות הגשמיים לא יקרצו בהן ויקבלו אותן בסבר פנים יפות, ואחר שירגיל האדם בפעולות אלה יוכל להתקדם, ולפעול פעולות קשות מעט מהראשונות, אך גם הן תהיינה קלות, שהרי כבר התקדם שלב אחד קודם לכן. וכך ימשיך, וישתלשלו פעולותיו בקלות לעילא.

בדומה לאדם העולה בסולם, עליו לעלות שלב אחר שלב. מי שיבקש לדלג במהירות מן השלב התחתון אל העליון שבסולם — לא יוכל כלל לעלות, וגם כי שינסה לעלות שלבים רבים בבהילות, תהיה העליה קשה לו. (פרקי משה [עמ' קכ"ה] לרבי משה אלמושנינו זיע"א)

ומסביר בעל "דברי שלום" בפרשת יתרו:

אדם המבקש לעלות במדרגה הגבוהה מכנו בעבודת ה' עלול ליפול, כפי שנאמר (תהלים ק"ז כ"ו): "יעלו שמים — ירדו תהומות" — מי שמבקש לעלות במהירות שלבים רבים מדי ולהגיע למדרגה נעלה, שהיא לעומת מעמדו העכשוי בחינת "שמים", הוא עלול לשקוע בתהומות.

וכן מזהיר ומתריע הרה"ק רבי מקוצק זיע"א בפרשה זו, על הכתוב (שמות י"ט, י"ב): "השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו" — השמרו לכם מעלות בהר בבת אחת, כשמבחינת מדרגתכם. אתם נמצאים רק במצב של "ונגוע בקצהו".

העליה במדרגות הרוחניות חייבת. אם כן, להיעשות בשימת לב ליכולת. יש לאדם להתבצר במעמד הרוחני שהגיע אליו. ורק לאחר שהוא חש שמעמדו שם יציב. יכול האדם להתקדם הלאה.

רק לאחר שאדם עומד איתן בשלב הראשון הוא יכול להתקדם ולעלות הלאה.

וכך חוזר ומדגיש הרבי מקוצק זיע"א: כשאדם עומד על השלב התחתון של הסולם, הוא בודק היטב אם הוא ניצב איתן, ורק כשהוא בטוח הלאה. תכיף תקדם להתקדמות ולעליה בחינת היציבות של השלב שהאדם ניצב עליו — כך בעבודת הבורא, יש לעלות בשלבים, מדרגה אחר מדרגה.

* * *

לא זו בלבד:

כאדם המבקש לעלות בסולם הגבוה שראשו נוגע בערפלים נישאים — אם הוא רוצה להכיר את מידת ההתקדמות שלו — הוא בודק את השלבים שעבר. וכך אף האדם השב לבוראו יסקור את מהלכי העבר ותמיד יוכל להוסיף להזדכך ולעלות. יהיה זקוק לסקירה ולהגנה, כי מי שמזוהם על־ידי חטאים ופשעים, לא באחת יסור הרבב ממנו. דבר זה גם בתורתה של סלובים למדנו:

"כמכבסת בגד — המים הראשונים שזבים עכורים ביותר. אחר־כך זבים מים קצת יותר צלולים וככל שירבו השטיפות יצטללו המים יותר, עד שיזובו צלולים ומזהירים לגמרי".

כמו כן בענין התשובה: גם מי שכבר טהר מזדונותיו צריך שמירה תמידית. הכיבוס התמידי של ליבו הוא ערובה לטהרה כל השב של חטא, כי "בכל שירבו השטיפות יצטללו המים".

וכה דברי הנשר הגדול הרמב"ם ז"ל: מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני ה'...

* * *

ואולם — יש האדם עם כל מאמציו, ועם כל התנופה הרוחנית הפוטנציאלית הקיימת בו — חש, שהוא מדשדש במקומו. ואינו נחלץ משפל מצבו. יאוש ותרדה אופפים אותו ואלה, כידוע, הם האויבים העזים ביותר של ההתקדמות הרוחנית.

מסתבר, שהתחושות המסוכנות הללו של ייאוש ואין אונים, לא תמיד מהוות מסקנה אמיתית של העובדות. ההחלצות מן החטא היא פעולה קשה ומורכבת, על כן מי שמצוי בתוך התהליך יתקשה לבדוק אותו אובייקטיבית. בחינה נכונה של המצב מתאפשרת רק מזוית ראיה חיצונית, ואילו מי ששרוי בתוך ההתהוות לא יוכל לסקור אותה בפרספקטיבה הולמת. הכלל הוא, אם כן, על האדם לפעול, בצמוד לעצות שהוא מקבל מגדולי הדעת ומחושלי העבודה הרוחנית, ואילו תחושותיו הסובייקטיביות העלולות להטעותו — אסור שתנמכנה את רוחו ותזרענה בו ייאוש.

וכך מספרים משמו של הרה"ק ר"א מסלונים, שאחד מחסידיו שאל אותו, שהיות וכל ימיו הם בתשובה, — בכל זאת אין הוא רואה שינוי לטובה במצבו — היום הוא נראה בעיני עצמו כדאתמול, ומה, אם כך, יהיה בסופו.

השיבו הרבי במשל לאדם שנכנס לבוץ ומתאמץ לצאת ממנו. פוסע הוא פסיעה ועוד פסיעה, ואף על פי שבכל פסיעה שוקעות רגליו שוב בבוץ, בכל זאת — שום פסיעה אינה לריק, כי כל צעד מקרב אותו לשפת הבוץ ומקדם אותו לקראת יציאתו למרחב.

כמו כן בעניין התשובה.

האדם הנתון במעשה ההחלצות אינו מסוגל להעריך את מידת התקדמותו.

משל זה ללמדנו בא, שמעשה התשובה — כל שלב בו מחלץ את האדם מקטע של המציאות העכורה שנשתקע בה, וגם אם האדם אינו חש בהתקדמות (ולעתים רק מפני שהוא נתון ראשו ורובו במעשה ההיחלצות, אינו מסוגל לשאת עיניו אל המרחב הרוחני ולסגל לעצמו מבט חופשי ואובייקטיבי) הרי יש הצטברות של המאמץ וזאת יוצרת התקדמות, אף אם אינה מורגשת בהווה.

הכלל הוא, אם עושה האדם את המוטל עליו, יוכל להיות סמוך ובטוח שהוא מתקדם, שום פעולה אינה אובדת וכל מעשה יש בו כח יוצר.

ההכרה הזו, ששום פועל רוחני אינו אובד בתהום הנשיה, וכל פעולה, לחיוב או לשלילה — עושה רושם, תחדד את שימת הלב האנושית לכל פרוד מעשה או מחדל ותגביר את אחריותו של האדם להתנהגותו.

תורת החסידות רואה את העולם הגשמי והמתרחש בו כדגם של העולם הרוחני, וכשם שבטבע, למשל, קיימים חוק שימור החומר וחוק שימור האנרגיה — גם בעולם הרוחני שום "יש" אינו מתנדף, וכל אנרגיה רוחנית יוצרת דינמיקה של התקדמות או נסיגה.

אמנם, לא תמיד חושינו הרוחניים הם חדים דיים, כדי לחוש ולעקוב אחר היישויות הרוחניות שיצרנו. עלינו לזכור, אבל, שחרף זאת, הן קיימות ופעילות.

זאת ועוד: גם המחדלים שלנו הם בעלי ערך שלילי, שיש לו דינמיקה של התפתחות. הבטלה ודחיית הפעולה לא יוכלו, לפיכך, להיות לנו למפלט, כי גם אלה רושמות את רישומן במציאות חיינו.

התשובה ועבודת ד' אינן סובלות דיחוי.

כמו שהבטלה הגופנית גורמת לניוון, כך גם הפוטנציאל הרוחני אינו מנוצל — מתעבה טור ההפסדים, גם מפני שהזמן החולף הוא דבר שאין לו תחליף. כורה היהלומים המתבטל מעבודתו ודוחה אותה לאחר זמן — הפסיד את מכסת היהלומים שיכול היה לכרות, וגם הפסיד את האמץ והשכלול של איבריו כתוצאה ממנוחת השרירים שגזר על עצמו.

נמצאנו למדים, שהתשובה ועבודת ה' אינן סובלות דיחוי, תכניות לעתיד הן חסרות משמעות. כל רגע תובע מן האדם את ניצולו. אומר הרה"ק ר' מגוד זיע"א בספרו "בית ישראל":

נאמר "ועתה ישראל, מה ה' אלקיך שואל מעמך", כי אם ליראה..." צריך אדם לזכור שה' אלקיו דורש ממנו את דרישותיו עתה וממש ברגע זה אין לדחות את מילוי הדרישה הזו לאחר זמן או אפילו למחרת. ניצול ההווה, כל הווה, הוא המוטל על האדם. רק כך יוכלו הכוונות הטובות לבוא לכלל מימוש. הבטחות בחיק המחר הן דרך להרגעת המצפון ולהתחמקות מן המשימות. הכתוב מכה על קדקדו של האדם ודורש ממנו: "עתה!" "עכשו!" לא לדחות, לא לעכב, לא "לצאת לחופשה" — לנצל כל פרור רגע וכל שניה, לכך נוצר האדם. ואין הוא רשאי לקחת נתחי חיים ולנטול אותם מן העליה לעצם קיומם.

* * *

נמצאנו למדים:

★ תשובה מיראה — מרככת זדונות לשגגות, ותשובה מאהבה עושה אותן לזכויות. משום שתשובה מאהבה צומחת מהכרת התהום שאדם נידרדר אליה ומעוררת בו את כח התחיה לקוטב הנגדי של הזדונות, ואחר שהזדונות מהוות עילה להתקדמות הרבה, הן נחשבות לזכויות. כי בשלהן זכה האדם. הריהן כזרעים שנרקבו ואחר־כך מצמיחים פירות ללא דופי, וכמעשה מרקחת שהמתיקות חודרת בו גם למרכיבים החמוצים.

★ ואולם יש להזהר מדילוג על שלבי הסולם ומקפיצה פתאומית לגובה, שעלולה לגרום גם לנחיתה מהירה. יש להתבצר בשלבים השונים של העליה הרוחנית, כי רק בכך תהיה ההתקדמות מבוססת לאורך ימים.

★ יחד עם זאת נדרש השב לסקור את עברו ולהתמיד בהזדככותו, כדי למחוק כל רושם של מעשיו השליליים בעבר.

★ יש שבעל התשובה אינו חש בהתקדמות, על אף מאמציו הרבים. עליו לזכור, שמאמציו נושאים פרי ותחושותיו עלולות להטעות אותו, מפני שהן מושפעות מראייה צרה סובייקטיבית.

★ כל פעולה או מחדל רוחני חורתים את רישומם במציאות. הבטלה גם היא בעלת דינמיקה משלה. "גם מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית". לפיכך התורה דורשת מעמנו, לא לדחות את תכניותנו הרוחניות, כי אם ליישמן עתה, בהווה ועתה, ישראל, מה ה' אלוקיך שואל מעמך..."

מתיחות רבה בין רומניה להונגריה

מאת דף

הרעיון עצמו כל כך נואל ואבסורדי שכמעט ואין רצון לדון בו. שוו בנפשכם שממשלת ישראל היתה מחליטה פתאום לחסל את כל הקיבוצים, המושבות והכפרים בגליל, ולחייב את יושביהם לעקור ולעבור למרכזים שהוכנו עבורם. לפתע יעלמו מן הנוף כל המקומות המוכרים כל כך, ובמקומם יוקמו מרכזים "חקלאיים־תעשייתיים" מודרים, שהמדינה תכננה הקימה. ממשלת ישראל ורוב הממשלות האחרונות לא היו, כמובן, מעלות רעיון כל כך אוילי ותמוה, ואף אילו העיזו לעשות כן, היה העם נעור ועולה על הבריקדות. אך ברומניה דבר זה אפשרי, ובימים אלה הוא אף רוקם עור וגידים. במידה רבה פוגעת התכנית כולה במיעוט ההונגרי בן שני מיליון הנפש, המתרכז ברובו בחבל טרנסילבניה. ממשלת הונגריה רואה את הדבר כפגיעה מכוונת בתושבים ההונגרים, והמתיחות בין שתי הארצות מחריפה והולכת.

לאחרונה נערכה פגישת פיסגה בין הנשיא צ'אושסקו לבין מנהיג הונגריה, בנסיון ליישב את הדבר, אך נראה שהפגישה הסתיימה בלא כלום, והרומנים אף הוסיפו חטא על פשע ושפכו לאחר מכן קיתונות של בוז על ממשלת הונגריה, ועל הרפורמות הכלכליות שלה, שלדעת העיתונות הרומנית נסתיימו "באינפלציה... באבטלה גוברת, במחסור חמור בדיור וכו'". עתוני רומניה זועמים על שההונגרים מתערבים בענייניה הפנימיים של רומניה, עובדה המבטאת, לדעתם, את הנטיות "העוינות, השוביניסטיות והלאומיות של ההונגרים". ההונגרים מצידם כועסים על מנהיג המדינה, קארולי גרוס, על שחזר בידים ריקות מן הפגישה, ורואים בפגישה כולה, שנערכה תחת לחצה של בריה"מ ובחסותה, השפלה לגרוס ולעם ההונגרי כולו.

התוכנית המתוחה כולה, שהרומנים מכנים אותה בשם "סיסטמטיזציה", עלולה להותיר צלקת על אדמת רומניה ולאמלל חלק ניכר מתושביה למשך עשרות בשנים. ה"סיסטמטיזציה", שעלתה כתאוריה כבר בשנת 1972, ורק עכשיו הגיעה לשלב מעשי, מזכירה מאד את המדיניות הרה האסון של ה"חמר־רוז'" בקמבודיה לפני כעשר שנים. שלטון קומוניסטי עריץ זה, שהודח מזה זמן על ידי וייטנאם, רוקן את עריה ומושבותיה של קמבודיה ושלח את מליוני יושביהן אל השדות. מליוני אנשים מתו אז בסבל לא יתואר. אך בעוד שה"חמר־רוז'" שאפו לכך שכל יושבי קמבודיה יחיו כאיכרים, חותר צ'אושסקו לכך שאזרחי רומניה כולם יחיו כעירוניים. הוא מתכנן לרוקן כמחצית מ־15.000 הכפרים שברומניה מיושביהם עד לסוף המאה הנוכחית, ואלה ישלחו, כאמור, ל־558 מרכזים "אגרו־תעשייתיים". לכמה מקומות כבר הגיעו בולדוזרים להתחיל במלאכה. אם מטילים אתם ספק ביחס לאהבתו של צ'אושסקו לבולדוזרים והתלהבותו מהישגיהם, אין לכם אלא להטריח עצמכם למרכז הבירה בוקרשט ולראות מה עוללו שם הבולדוזרים. כמעט את כל המרכז הישן והפיקנטי של העיר הרסו, ובמקומו אמור לקום ארמון נשיאותי גרנדיוזי ועוד מבנים שינציחו את עידן צ'אושסקו. הקו הרשמי של הממשלה הוא שיטת ה"סיסטמטיזציה" תשפר רבות את החקלאות הרומנית, אך נסיון העבר, ולאו דוקא ברומניה, מתקבל הרושם שבעיות המחסור עוד יחריפו בעטיה. אלה שראו את הדירות שמכינה הממשלה לכפריים במרכזים החדשים, מכנים אותן אורוות.

באכזר, מיעוט ההונגרי בן כ־2 מיליון נפש חי ברומניה, והוא כבר מזמן לצנינים בעיני השלטון. הסיסטמטיזציה, הפגע, כאמור, בעיקר במיעוט ההונגרי זה, ויש הבניסים את ליבם ואומרים שהכוונה היא "הפתרון הסופי" הרומני לבעיי המיעוט ההונגרי. האשמה זו אכזרית מדי, אך אין ספק שיש כאן נסיון ברוטאלי להטמיע את המיעוט ההונגרי בתוך העם הרומני, שעולה באכזריותו על הנסיון שעשתה לפני כמה שנים בולגריה להטמיע את המיעוט הטורקי במדינה. בשל כך נמלטים המוני הונגרים מרומניה אל גבולות הונגריה.

הפוליטיקאים בבודפסט מאבדים אט אט את ההקפדה הקשה בגוש המזרחי ביחס לביקורת בתוך המחנה בין מדינה למדינה. אחד מבכירי הסוציאליסטים בהונגריה, אימרה פוזסגאי, חבר הפוליטביורו ההונגרי, גינה את מדיניות צ'אושסקו כ"בלתי סבירה ואידיוטית". עד עתה היתה גרמניה המערבית המדינה היחידה שגינתה גם היא את תכנית הנשיא צ'אושסקו. המיעוט הגרמני הוא השני בגודלו ברומניה — 230,000 איש.

מה יכול לגרום לו לצ'אושסקו להחזיר את בולדוזריו? נראה שסנקציות כלכליות מצד מדינות המערב לא ישיגו כאן את מטרתן, משום שרומניה למדה לחיות כמעט ללא הלוות ויבוא ממדינות אלה. הפסקת אספקת הנפט הסובייטי, לעומת זאת, עשויה כן להועיל, משום שרומניה נעשית תלויה בו יותר ויותר. אך קשה להניח שגורבצ'וב ירצה להסתכן ביד קשה כלפי אחת ממדינות הגוש הקומוניסטי.

יש האומרים שצ'אושסקו קנאי גדול לכבודו האישי, ורוצה להבטיח הוקעה פומבית של המדיניות התנ־ יהיה בעל כוח כמו עצרת האו"ם. לכן התארגנו כמה גופים להקים רעש ומחאות בחוצות העולם. נראה אם יצליחו.

בית המדרש
חניכי הישיבות - צעירי אגודת ישראל
רחוב בן זכאי 50 בני ברק
כולל בין הזמנים
הננו שמחים להודיע בזה לציבור לומדי התורה על דבר קיום
כולל בין הזמנים
בבית המדרש שלנו, רח' בן זכאי 50
בהשתתפות רבנים וראשי ישיבות שימסרו שעורים
הלימוד הוא בכל יום בין השעות 10־1 בצהריים.
בשעה 1 תפילת מנחה

בית מרקחת
אליסון
רפואה שלמה
הצוות מאחל לכם שנה טובה והרבה בריאות
רח' ישעיהו 10 ... טל. 362753
פתוח 8.30-14.00
חול המועד רצוף 8.30 — 19.30

הנוער האגודתי בא"י — מחלקת הארגון
הס' צעירי אגודת ישראל — המועצה וההנהלה הארצית
ברכת מזלא נאה ורב טוב
לחברינו והמשפחות שהשמחה במעונם
הרב דב רוזין הי"ו
חבר המועצה הארצית
ורב בית הכנסת "בית אליהו"
ולגב' מלכה סירוקה תחי' — להולדת הנכד – הבן
הס' צעירי אגודת ישראל בא"י
המועצה וההנהלה הארצית

למתפללי בית הכנסת
הרב הלל כהן הי"ו — להכנס הבן למצוות
הרב משה ארי' קובלסקי הי"ו — להולדת הנכד
הרב שמעון קופמן הי"ו — להולדת הבן
הרב שמחה סטל הי"ו — להולדת הנכדה
הרב יחיאל וולד הי"ו — להכנס הבן למצוות
הרב יעקב שטראוס הי"ו — להולדת הבן
הרב חנוך קופמן הי"ו להולדת הבן
הרב יהודה בודנר הי"ו להכנס הבן למצוות
בית כנסת צעירי אגו"י־מרכזי
רח' רוזנהיים 20 רמה אהרן בני ברק
הגבאים * המתפללים

הרב דב רוזין הי"ו
רב בית הכנסת
להולדת הבן
צעירי אגודת ישראל — "בית אליהו"
רח' הרב שפירא 15 "שיכון ה'" בני ברק
הגבאים * המתפללים

למתפללי בית הכנסת
ר' יעקב פרידמן הי"ו — להכנס הבן שלמה למצוות
ר' צבי אסטרייכר הי"ו — להולדת הבן
בית כנסת צעירי אגו"י־מרכזי
קרית הרצוג בני ברק
הגבאים * המתפללים

هكذا من الأصل

א' די־זהב

הדין והרחמים בחינוך

בתינוק, הרואה לראשונה את אור העולם, טמונות כבר כל התכונות שירש מהוריו, מהורי־הוריו וכו'. עולם מלא כשרונות תמירות ורוחניים, רגשיים וגופניים ספונים בו, כבר בנולד. הילד, הגדל אצל הוריו, נפגש עם תכונותיהם, הרגליהם, הסביבתם וחולשותיהם. על כל אלה מגיב הוא ונוקט עמדה. בהיותו ילד אין מַטְעוּת בתגובותיו. עדיין אינו מבין דבר מן החיים, אולם עולמו הרגשי מגיב במלוא העצמה ואט נוצר בנער עולם חדש המורכב מעולמו האישי המגוון וממסכת תגובות אין־מספר על הסביבה החיצונית: אהבות ושנאות, התנגדויות, פחדים ותהיות, התמסרויות וכו'. בנוסף להרכב הזה מחלחל בין נפתולי־הנבכים גם רעל הנחש, השקריות, שהוחדרו לאדם מאז חטאו הראשון.

וזהי הדמות, שמוצאים ההורים והמחנכים בבואם להדריך את הפיקדון שבידיהם ולהנחותו אל המסילה העולה בית ד'. לפניהם נצב ילד בעל צרכים מגוונים ומורכבים מחד גיסא, ומאידך גיסא ניצבים הם מול כח שלילי ושקרי השואף לרווחים ולַעֲשִׂיַּת חיל לעצמו.

גם את זה לעומת זה עשה האלוקים.

באדם המופקד על החינוך ישנם שני כוחות מקבילים. הפן האחד הוא לב רחב, גדוש־רגש המסוגל לקלוט ולהרגיש מכאובי־ילד. גם עומדת לו תבונתו במציאת מהלכים בשבילים המעוקלים של נפש הנער. רעיונותיו וחכמתו מסייעים לחניך להשתחרר מן המצוד ומן המצוק, שנקלע בינותם, ומן הפן האחר מבורך המחנך המחונן בקליטה מהירה ותודעת־שכל, המאפשרים לו לתפוס את מזימות הנחש ולהכיר בכוונות הזדוניות. גם קיימים בו כח ועצמה להשליט סמכות על תלמידיו בצורה נחרצת וגלויה ולעצור מעשי שחיתות והדרדרויות.

מול תסביכי הנפש ופרפוריה, העמוקים מִנִּי־ים, דרושות מעלות פנימיות כמו רגש ובינת הלב. מול נוכלות, גסות ושקריות, עיוותים שטחיים יותר נחוצות פִּקְחוּת וסמכות, שהן כוחות חיצוניים ומעשיים יותר.

* * *

מן האחראים המופקדים להעמיד את הדור הצעיר על רגליו ישנם פִּקְחִיים וסמכותיים הנוטים מטבעם יותר לצד החינוכי, וישנם בעלי־רגש והבנה, הנוטים יותר לבניית אישיות התלמיד.

טבע האדם לבטא את עצמו בכשרונו המיוחד. וחולשתו היא להשליך את כל יהבו על התכונה האחת, להעניק לה ערך בלעדי ולהעלים עין מתכונות אחרות, אשר אינן חזקות אצלו, אך פיתוחן נחוץ בהחלט. נוח לו לשכוח מהן או לזלזל בהן. כאדם שאחת מעיניו טובה ובריאה והשניה לוקה בחסר. ללא משקפים ישתמש רק בעין הבריאה ואילו העין השניה תרפה ותתאבן. עד שלא יראה בה כלל. המחנך הוריו, הפיקח והשתלטן עלול להזניח ולבטל את הטיפוח האישי של כל ילד וילד. כפי שאינו בקי באמנות זו. יתר על כן יהפוך הוא את חולשתו לשיטה: הוא ינהג בנוקשות עקבית. המלמד הנוח, הרך הרחמן, המבין לנפש התלמיד, ושפת הזדון זרה לו, יוַתר לילדים ולא יבחין בכוונות הזדוניות. הוא יהיה ללעג ולצחוק בעיני התלמידים. ומשתגבר מצוקתו, יתפרץ פתאום ויעניש בחומרה את... התלמיד העדין והצייתן ביותר. הוא שמובא בילקוט שמעוני: "אמר ר' יהושע בן לוי, כל שהוא רחמן על אכזרים לסוף נעשה אכזר על רחמנים". אם הרחמנות בתוך האדם היא ביטוי לערך האלוקי. ישתמש בה בעל הרחמנות רק כדי לגמול חסד עם הבריות הזקוקים לרחמנותו. על אכזר לא יחוס ולא ירחם! מי שמרחם על האכזר אינו מבטא ברחמנות אהבת הזולת אלא את חוסר עמידתו והכנעתו לאכזר. לדידו, הרחמנות היא העדר אומץ, חולשה אנושית ואינה ערך אלוקי. יוצא אם כן, כי הוא שבוי בידי רחמנותו ויחוס על אנשים שאינם ראויים ובצורה מְעֻוֶּתֶת.

גם המחנך הנוקשה שבוי בידי נוקשותו ועלול להיכשל עם תלמידיו החנפנים אותם דוקא יקרב.

*

נאמר בבראשית א' פס' א': "בראשית ברא אלקים", ומסביר רש"י: "ולא נאמר ברא ד' שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין והיינו דכתיב ביום עשות ד' אלקים ארץ ושמים".

לא לדין יש קיום בפני עצמו, ולא לרחמים — ערך עצמאי. העולם בנוי על שיווי משקל בין שניהם. שמאל דוחה — ימין מקרבת. לכן המלמד הישר, המודע לסגולותיו ולמגבלותיו ישקיע את רוב המאמץ בכיוון הנוגע לטבעו, ויחזק את הצד החלש. הצד החזק אינו דורש תשומת לב מיוחדת. הוא מתפקד כמעט באופן אוטומאטי. המחנך יחוש בהדרגה, שבמקום היותו כדור משחק בידי כוחות הנפש שלו, הופכים כוחותיו לכלים בידיו. הוא מרגיש איזון בין ההבנה לבין הפקחות ורוכש שליטה עליהם. ורק אז תגיע אישיותו החינוכית והאמיתית לידי ביטוי והוא יזכה להעמיד תלמידים הרבה.

* * *

באשר לבחירת התחום המתאים ביותר לאדם בשדה־החינוך — הכשרון העיקרי יכריע את הכף. הכושר המיוחד הוא האות מן השמים לתפקידנו בחיים. הוא יכוון את המחנך אם לטיפול אישי של התלמידים או לעמידה בפני כיתה. הנטיה הטבעית תקבע את גיל התלמידים, שימשמש את יעודו בחיים. אדם יכול להכיר את סגולותיו המיוחדות על־ידי שכלו הישר ובינת ליבו או בעזרת חבר אוביקטיבי המייעצו בנידון.

בחינוך ילדים אצל הוריהם קיים יתרון בכך, שהתפקידים מוטלים על שני אנשים. מה שחסר לאחד מהם, יוכל זולתו להשלים, דרושה גבורה מכל הורה להודות בחוסר־תכונה כלשהי ובגבורת לראותה אצל משהו. במקום לקנא בשותף לחיים יש לשמוח עם ההשלמה ההדדית היוצרת שיווי משקל.

החכמה האלוקית קבעה במעשה בראשית, שלשם בְּנִיַּת אדם דרושים כוחות מנוגדים כאהבה וסמכות. עבור זה יצר הקב"ה שני אנשים, שכל אחד מהם יוכל לתרום את איכותו המיוחדת.

באופן מאד כללי האב סמכותי והאם רגשית. האם מקרבת את הילד והאב מעמידו על מקומו. האם קולטת את ילדה בחום ליבה וזקוקה להבנת הבעל בהדרכת צאצאיה. האישה המעשית ערה לסטיות ילדיה וזקוקה לסמכות בעלה להטיל אימתו עליהם. שרה אימנו ע"ה גילתה את אופיו האכזרי של ישמעאל, עד שאמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה להשליט סמכות ולגרש את בן האמה.

אינו דומה כח השפעה מביצוע אקט חינוכי על־ידי האדם המתאים לביצוע אותו אקט חינוכי מאדם בלתי מתאים. גם אם מבחינה טכנית עושים הם מעשה זהה, האיכות — שונה לחלוטין. בעל האיכות במעשה ובדיבור הופך את המעשה ואת הדיבור ליצירה של ממש המחוללת פלאים.

כתוב בדברים פרק כ' פסוקים ב', ג': "והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודיבר אל העם. ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לבבכם אל תראו..." ובפסוקים ה', ו' "ודברו השוטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו... ומי האיש אשר נטע כרם..." והתורה ממשיכה בפסוק ח': "ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו... מסביר רש"י: "ויספו השוטרים — למה נאמר כאן ויספו מוסיפים זה על דברי הכהן שהכהן מדבר ומשמיע מן שמע ישראל עד להושיע אתכם ומי האיש ושני ושלישי כהן מדבר ושוטר משמיע וזה שוטר מדבר ושוטר משמיע".

מה רבה החשיבות, הרגישות וההבחנה הדקה, שהתורה מייחסת למדריכי העם המשוחחים ומכינים את עם ישראל למלחמת מצוה. דברי מוסר נאמרים בדיבור ובהשמעה מפי־דמויות בעלות רמה רוחנית — הכהן — היודע לדבר לליבו של האדם ולהרגיעו ממורא ומפחד. קיים תחום ביניים בין צורך רוחני לבין תלות מעשית — אז הכהן מדבר ושוטר משמיע. והממד השלישי של הירא ורך הלבב השייך לשוטר לבדו. אין סְפֵק דיבור ראוותניים, סתמיים וטכניים. איכות המקבל דורשת בהתאם את איכות הנותן. אופי השומע דורש בהקבלה את אופי המשפיע. לכן אנו, הורים ומחנכים, לא נהסס רגע ולא נבוש למסור תפקיד חינוכי, שאינו מתאים לנו, לאדם המתאים. נהיה מודעים תמיד לכך, שצלם אלוקים מופקד בידינו ורק טובת החניך תהיה נגד עינינו, תהיה ברום שאיפותינו.

בחינת הילדים

באדיבות גנזך קידוש ה'

שמשון לרנר

החינוך לעין טובה

במס' אבות (פ"ב משנה ט') פונה התנא הגדול רבי יוחנן בן זכאי אל תלמידיו ומציע להם: צאו וראו איזו היא דרך ישרה שידבק בה האדם? כלומר: שידבקו באיזו מדה עליהם להיאחז ואיזו מדה טובה עליהם לאמץ להם, למען ייטב להם בעוה"ז ובעוה"ב גם יחד, והתנא הגדול ר' אליעזר, לאחר בדיקה יסודית מגיע למסקנה — עין טובה — וכאשר שאל ר' יוחנן אותה השאלה במבט השלילי: איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם? המשיך ר' אליעזר בשיטתו והשיב: עין רעה!

ובתוספות־יום־טוב שם (בד"ה שידבק בה האדם) כותב וזה לשונו: כתב מדרש שמואל, הר"ר יונה ז"ל פירש, כי בודאי שבכל (הדרכים) הטובות הישרות יש להדבק, אלא רצה לומר, במדה אחת — להיות בה שלם לעולם, כי טוב לו לאדם לאחוז במדה אחת לעולם בשלמות, ונקל לאדם (ע"י מדה זו) להשיב ממנה (באמצעותה — המדות) הטובות והחשובות כולם וכוף (עיי"ש) כלומר יש מדות מסויימות — שכאשר האדם משלים עצמו באחת מהן, זה מסייע בידו שיוכל להשיג את שאר המדות, לכן שאל אותם ר' יוחנן בן זכאי, איזו מדה — לדעתכם — על האדם לסגל לעצמו, שבאמצעותה יזכה גם לשאר המדות, ולאחר התבוננות, השיב כל אחד מהם את מסקנתו, מסקנת ר' אליעזר היתה: עין טובה! כלומר אם יסגל לעצמו מדה זו, ע"י ירכוש את כולן.

בעצם, מהי משמעות המושג של עין טובה, עיין בברטנורא הכותב, וזה לשונו הטהור: עין טובה — מסתפק במה שיש לו, ואינו מבקש דברים יתירים!

* * *

כאשר אנו מתבוננים במכלול הבריאה, אי אפשר שלא להתפעל, בראותינו שכל היצורים, כל אחד משלים את חברו. ומסייעים זה לזה. הכל מתוכנן בתבונה אלקית.

נעים זמירות ישראל, דוד המלך ע"ה, כשהתבונן בכך הגיב בקריאת ההתפעלות: מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית!

בכדי להשיג גדולת הבורא, אין צורך לנדוד מעבר לים, די אם נתבונן במכניקה הגופנית של האדם, בתרכובת האדירה והעצומה של אברי האדם, בפעילות אבריו, כיצד עובדים הם בהרמוניה מפליאה, לכל אחד התחום והתפקיד שלו כל אבר מספק את מה שנצטוה, והמערכת היא מערכת מורכבת מאד, האברים, מערכת הגידים, ומערכת העצבים, כיצד זורמת מערכת הפקודות מן המח אל כל אבר ואבר, וכיצד מעבירים האברים את תחושתם אל המח, בגוף הקטן הזה פועלים מליוני תאים, ולכל אחד התפקיד שיוצר האדם ייעד לו, הכל בשיתוף פעולה מדהים, כל אחד מהם מאומן למקרה של תקלה רח"ל. כאשר רואים זאת, אי אפשר שלא להתפעל. טובי החוקרים יושבים וחוקרים את מערכת האדם שנים כה רבות, ועדיין הם מגששים באפילה בשטחים רבים, למרות שהם נעזרים במיכשור אלקטרוני חדיש.

והנה, אם בעניני הגוף כך, בעניני הנפש על אחת כמה וכמה, דרכי הנפש, מחלותיה ורפואותיה, הינם נעלם גדול המרחק בינם לבין עניני הגוף — רחוקים מאד, ואין ביניהם כמעט כל דמיון. די אם נכיר את דברי בעל חובת הלבבות (שער חשבון הנפש, חשבון כ"ט) הכותב, וזה לשונו: ודע, כי גופך יותר קרוב להירפא מן הקשה שבחלאים — כשיפול בו — מרפאות נפשך ממדה היצר. כשהוא גובר עליה.

משמעות הדברים, שקל יותר לרפאות את האדם מן המחלה הקשה יותר בעולמנו... מאשר לרפאות את הנפש מהמחלה הקלה ביותר.

ומכאן אנו חוזרים שוב אל שאלתו של רבי יוחנן בן זכאי: איזוהי דרך רעה שידבק בה האדם? התשובה הראשונה, תשובתו של ר' אליעזר היתה: עין טובה!

* * *

הקנאה והשנאה, הם האויבים הגדולים ביותר של האנושות בכלל ובפרט, הם המביאים את האדם למעשים הגרועים ביותר, הקרבן הראשון למחלות־נפש איומות אלה, הוא מי שאין בו עין טובה, כאשר הוא רואה שפלוני זכה להשגים, מיד בוערת בו הקנאה. הקנאה הארורה מביאה לשנאה, והשנאה גורמת לפירוד־לבבות, ופירוד לבבות הורס הכל.

ההיפך במי שיש בו עין טובה.

מובן מאליו שאין המדה הרעה הזו — עין רעה — מופיעה אל האדם רק בבגרותו. אלו שהם לקויים בה (בדרך כלל) נולדו עמה, ומכיון שאין הם לוחמים בה, היא משתרשת בהם, ומעמיקה, עד שמדרדרת את האדם כליל רח"ל. הגם שאין זה מהדברים הקלים — לשנות מדה רעה, אף על פי כן בגיל ילדות קל יותר לתקן, כל עוד שהשתיל רך, ניתן לשנותו ולהסותו אל הטוב.

האמת, הקנאה נוגדת את האמונה. שהרי ברור הוא שמי שמאמין בהקב"ה, יודע שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזים עליו מלמעלה (כדברי חז"ל) אדם זה לא ישנא את רעהו על הצלחתו, מפני שהוא מאמין ויודע ומשוכנע שהכל משמים, הבעיה היא שהאמונה אינה מספיק איתנה, ואז יש קנאה ארורה — על כל השלכותיה ההרסניות.

אצל הילדים — אשר אינם מומחים להסתיר את רגשותיהם — אפשר להבחין בקל במדה רעה זו. נביא בזה מספר דוגמאות.

— כאשר נולד ילד במשפחה שבה אחים או אחיות מעט יותר גדולים, וכשנדמה להם שמפלים לטובה את הרך הנולד, הם מיד מגיבים (כ"א בצורה שלו) בכדי למשוך תשומת לב. יש מקרים שילד מפתח שנאה אל הרך הנולד ומנסה להציק לו לפעמים אף להזיק לו. בגיל כזה, לא שייך הסברים, והפתרון היחיד — לתת גם לגדול תוספת של תשומת לב, שיהא זה כמשקל־נגד, על התשומת הלב המרובה שהקטן מקבל. וכן לפעמים רצוי לדבר על הקטן לפני הגדול, שיחוש שהוא הגדול...

דוגמא נוספת:

בכתה, כשיש תלמידים רבים, וטבעי הדבר שביניהם יש גם טובים, ואולי גם טובים מאד, המלמד או המורה, חש מחוייבות לשבח את התלמיד המצטיין, ובבדק, קורה שעינם של התלמידים האחרים צרה במעמדו של התלמיד המצטיין. חלקם מגיבים בקריזות ובשלילים, אך יש המגיבים בשנאה נגד המצטיין ויש המוסיפים גם תעלולים וכדומה. במקרה כזה — למען חינוך התלמידים — צריכים המחנכים וכן ההורים כאשר זה בבית, שילד אחד מצטיין יותר מאחיו להגיב בכמה מישורים, האחד: לא להפריז בשבחו של המצטיין מדי הרבה, עדיף לשבחו בינו לבין עצמו, או: להרבות בשיחות חינוכיות עד שיצליחו לשכנע את המקנאים, שבעצם התלמיד המצטיין אין עליו אשמה כל שהיא, ואם גם הם רוצים מעמד — הכל תלוי רק בהם.

כאשר הילדים גדלים קצת, אפשר לשוחח עמם ולהסביר להם את הגנות והגנאי שב־צרות עין, ואת המעלה השבח שבעין טובה.

לצערנו, הרבה מהמבוגרים, אינם מושלמים בשטח זה, וכאשר רואים שלשני יש דירה יותר מפוארת, או משכורת יותר גדולה, או מעמד יותר נכבד, מיד מגיבים בצרות עין, הילדים עומדים מן הצד ומאזינים, וההורים אינם חשים כלל כיצד הם — בידיהם — הורסים את חינוך ילדיהם. אין ההורים הללו מרגישים כלל שהתנהגותם מחדירה גם בילדים

(המשך בעמ' י"ד)

מ.י. צלא

העדר הכנה של המלמד הגורם להעדר הריכוז אצל התלמידים

איתא בגמ' פסחים, (דף ג' ע"א) "אמר רב הונא אמר רב, לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה". ומסביר שם רש"י (באמצע ד"ה וכל היכא) וז"ל: "ללמדך שישנה אדם לתלמידו לשון קצרה, לפי שמתקיימת גירסא שלה יותר מן הארוכה".

והרמב"ם הלכ' דעות (פ"ב הלכ' ד') כתב וז"ל: "וכן בדברי תורה ובדברי חכמה יהיו דברי האדם מועטים וענייניהם מרובים, והוא שצוו חכמים... לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה". ובהלכ' ה' כתב וז"ל: "וילמד לתלמידים בשובה ונחת בלא צעקה ובלא אריכות לשון" וגו'.

בתחילת היום כשהתלמידים עדיין רעננים, יוצר המלמד שקט בכיתה ומכריז: "כולם להקשיב! עומדים ללמוד שעור חדש! בזה מכניס את תלמידיו לריכוז גבוה. עוד מעיף מבט כללי, והנה רואה שיעקב עדיין חולם, חיים עדיין משחק מתחת לשלחן, מעיר להם בשובה ונחת בלא צעקה, יעקב מקשיב! חיים הצעצועים בתיק אוכל! ועוד כהנה לפי מידת הצורך. בכיתות הנמוכות מוסיף בהכרזתו "על כולם להחזיק אצבע בספר!" ומקפיד על כך במשך כל השיעור עד כמה שאפשר, וכשהתלמידים הטו אזנם לשמוע את דברי רבם, מתחיל למסור שיעורו, אותו הכין ונפה בנפה עד שהוציא קומץ דברים על עניינים מרובים, בדיוק מה שצריכים התלמידים לקלוט. יודע הוא מה להגיד, ומה עדיף שלא לומר בכדי לא לבלבל אותם, עיני המלמד פתוחים בעת שיעורו לתלמידיו יותר מאשר בספר שלפניו, מכיון שעניני השיעור מסודרים במוחו קטע אחר קטע. וכמעט ויודע אותם בע"פ, אומר שעורו בשובה ונחת בבטחון עצמי מלא, בשטף ללא היסוס, בלא צעקה. [הגבהת קולו של המלמד בעת אמירת השעור, בדרך כלל הינו ללא תועלת, וכדאי להתרגל לומר שעורו בקול סביר] והעיקר "בלשון קצרה" במילים ספורות והגדרות מדויקות, ללא אריכות דברים.

ובמקביל, התלמידים הכמהים לדברי רבם כצמא למים, מקשיבים קשב רב, ובולעים כל הגה היוצא מפי רבם, ניכר על פניהם מצב של "יחי בהם" רואים את תוכן השיעור בצורה מוחשית, מוחם שקוע בדברי רבם, אין להם פנאי לחשוב על דברים צדדיים, ומן המותר לומר שאין בעיות של משמעת ומשחקים באמצע השיעור, או שאר מרעין בישין. הנה תלמיד מצביע, ברצונו לשאול איזה שאלה מסוימת, מחכה הוא עד שתנתן לו רשות הדיבור שואל, מקבל תשובה בצירוף כמה מילות עידוד.

לפעמים יש ברצון תלמיד לשאול שאלה: כשהמלמד עדיין לא גמר להסביר איזה קטע כל צרכו, ועל ידי כך גורם להפסיק את ההקשבה אצל חבריו אשר עדיין לא הבינו כמוהו, ועלולים להשאר ח"ו בהבנה מקוטעת. כדאי הוא למלמד להסביר לתלמידים שבגנאי הוא לשאול ולהפסיק את דברי הרבי, צריכים להצביע ולחכות עד שתנתן להם רשות הדיבור.

אך צריך להיזהר שלא לגעור "ולהתנפל" על תלמיד השואל, כדי שלא להבהילו, ולהפחידו, ולגרום לכך שלהבא לא ישאל, אלא צריך להסביר לו בְּרַכּוּת שיתנו לו לשאול אחר כך. עכשיו, באמצע העניין, זה עלול להפריע לחבריו בכתה. בכך משיגים גם "מסר" חשוב בהתחשבות בזולת שזו אבן יסוד בבין אדם לחברו.

שיעור הנאמר באופן כזה נקלט היטב, ומתקיימת גירסתו לאורך ימים, ובפרט שמדובר בגירסת הילדות שאינה משתכחת, כמבואר בפרקי אבות (פ"ד משנה כ') "הלומד ילד למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר חדש" וכו' כמו שפירש הרע"ב בזה. אין לשער ולתאר את ערך המלמד בעיני התלמידים ממש כאדם השלם בתורה, מקבלים ממנו יראת־הכבוד, כל מילה היוצאת מפיו הופכת אצלם לקודש קודשים. כשרק נכנס לכיתה יושבים הם במקומותיהם מאליהם, מתנהגים אליו בדרך ארץ, ובכבוד. זה חוסך הרבה בעיות של משמעת אף שלא בעת השיעור, ומצודתו פרוסה אף בעת שהתלמידים בביתם, שגם שם נזהרים במעשיהם, מחשש שלא יבוא לאזני המלמד.

כמו"כ מקבלים תשוקה רבה לבוא לחדר ולשמוע שיעורים, בנוסף לאהבה היתירה למלמד, ואפי' אם חייו באנס תלמיד מלבוא בחדר, מצטער על כך, ולפעמים אף בוכה על זה, מחכה ומצפה הוא מתי כבר יוכל לבוא לחדר.

אבל בהעדר הכנת השיעור אצל המלמד כל צרכו, אף שהכין השיעור בשטחיות, או שחוזר אחור משנה קודמת, אך לעכשיו זה לא מועיל די הצורך, כי עדיין לא קבוע אצלו באלו מילים יסביר את הקטע לתלמידיו, אלו מילים יבליט על הלוח, באיזה צורה יכתוב את הטבלה — במידת הצורך — לכך בעת אמירת השיעור נוספה לו עבודה ל"ייצר" מילות הסבר, ומשום כך נאמר השיעור בהיסוס ולא בשטף מחשש שאולי אינו אומר נכון, ואז הוא מחוסר בטחון, מאריך בלשונו ללא צורך, ובכך מכביד על זכרונם של התלמידים, כפי שצוין לעיל, ברש"י. ולפעמים גם מרגיש שאמר שגיאה, ומתקן את דבריו, דבר המבלבל מאד את זכרונם של התלמידים. עיני המלמד צמודות לספר שלפניו, ולא כנגד תלמידיו, ואילו עיניהם נשואות אליו בצפיה לשמוע. ואילו הוא חושש שמא תלמיד הולך לשאול שאלה ומה אענה לו? ומשום כך לפעמים גם מסמיק!

כאן המקום, לציין מה שכתוב ברש"י בפרשת ואתחנן, ושננתם לבניך: אלו התלמידים. מצינו בכל מקום שהתלמידים קרויים בנים, וגו'. ושננתם: לשון חדוד הוא שיהיו מחודדים בפיך, שאם ישאלך אדם דבר לא תהא צריך לגמגם בו, אלא אמור לו מיד.

במידה ויש צורך לכתוב טבלה על הלוח, כשאין הוא מוכן מראש לשיעור הרי קורה באמצע הכתיבה נוכח לפעמים שיש לכתוב אחרת, ומוחק, וכותב אחרת, והתלמיד אינו יודע, איזה מהדורה לקלוט א' או ב', ומתבלבל לגמרי.

במצב זה, התלמידים עוד בתחילת השיעור מרגישים בדבר, כי הם הראשונים שתופסים חולשות אצל המלמד, ועוד הם עלולים להחליט בלבם שרבם אינו יודע ללמוד, והשיעור לא מעניין אותם, ריכוזם פג, עד מהרה נוצרות בעיות של משמעת, משחקים וכדו' שהרי לא יתכן שילד יישב זמן רב בשקט מבלי שיתעסק במשהוא. ובמקום שהמלמד ימלא זמנו באמירת השיעור צריך לבזבז זמן רב בהשלטת סדר.

לפעמים מחמת העדר הכנה צריך עדיין המלמד לעיין ברש"י או מפרש אחר, או שצריך לצאת מהכיתה כדי לשאול למלמד אחר חברו, כיצד לפרש איזה קטע ובדקות אלו נקטע העניין מהתלמידים לגמרי. הם יצאו לגמרי מן המסלול ועל המלמד להתחיל שוב לפחות מתחילת הקטע, ובדרך כלל אינו עושה כן, והתלמידים נשארים ללא ידיעת הנלמד על אף שאח"כ משקיע המלמד הרבה כוחות בזה שמסביר כמה פעמים, וכשמרגיש שלא קלטו מתקן את דבריו, תיקון אחר תיקון, וכל זאת ללא תועלת.

לפעמים נודע למלמד אחרי שחוזר על השיעור עם תלמידיו כמה פעמים, שהחסיר הסברת נקודות מסוימות בקטעים שונים, ומשלים זאת אח"כ, ואינם נקלטים יפה אצל תלמידיו. מרגלא בפומא דמשגיחים, מה שהמלמד יודע לפני שמוסר את השיעור, יידעו תלמידיו, ומה שנודע לו רק אח"כ לא ידעו התלמידים, על אף שמשלים זאת.

בפרשת "ואלה המשפטים" מפרש רש"י וז"ל: "אשר תשים לפניהם" אמר לו הקב"ה למשה לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפיהם כמשנתה ואינו מטריח עצמו להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר "אשר תשים לפניהם" כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם.

הנה נתבונן: אחרי שלמד משה רבינו את התורה מפי הגבורה, ובודאי היתה אצלו כשלחן ערוך ומוכן לאכול, דהיינו שידעה עם כל ההסברים והטעמים, אומר לו ד' כך גם תלמדה את בני ישראל עם כל ההסברים והטעמים, כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם.

כן הוא גם בעינינו, כשאצל המלמד מוכן השיעור עם כל ההסברים והטעמים ממש כשלחן הערוך ומוכן לאכול, אז יכול למסור שיעור לתלמידיו, אבל אם אצלו זה עדיין אינו מוכן עם כל ההסברים והטעמים כשלחן הערוך ומוכן לאכול, איך ימסור שיעורו לאחר מכן??

ישנם מילים ומושגים שכשלומר אותם לעצמו נראים לו פשוט ומובן, אך אצל ילדים הם בלתי מובנים, כגון "רישא", "סיפא" ועוד כהנה רבות, וכשהמלמד מכין רק בשטחיות אינו מעלה על דעתו את המצב לאשורו, ואח"כ מסביר בשיעורו. "ברישא מדובר באופן זה, ובסיפא מדובר באופן אחר". ותלמידיו אינם קולטים את העניין, כי חסרה להם ידיעת הפירוש של המילים "רישא" "סיפא" אבל אילו מתעכב מראש ומבליט על הלוח "רישא" כמו ראש — תחילה, סיפא — סוף, ואח"כ מסביר את הסוגיא לפי הרישא והסיפא, אז התלמידים קולטים יפה ומשתתפים בשיעור.

בכתות הנמוכות דרושה יותר הכנה לשעור, היות ורמת הבנת המלמד הינה יותר גבוהה מרמת התלמידים, ועליו להצטמצם ולרדת לרמה שלהם, על אף שמדובר בכמה פסוקי חומש, אשר נראה שקל להבינם, וכאילו שאין צורך להכינם.

מומלץ למלמד שירשום לפניו במחברת הכנה מיוחדת את הפרטים דלהלן:

א. תאריך: וכן גם לציין דף הלימוד, במידה ועומד ללמד מתוך ספר מסוים.

ב. נושא השעור: במילים קצרות לתת כותרת על איזה נושא ידובר.

ג. מטרת השיעור: מהם המטרות העיקריות שרוצים להקנות לתלמידים בשיעור זה.

ד. הלוח: כיצד יראה הלוח בשעור, כגון טבלה, רשימת מילים קשות וכדו'.

ה. מהלך השיעור: זה החלק העיקרי במחברת ההכנה והוא למעשה כולל את כל השעור, גם את השאלות שישאל את התלמידים במהלך השיעור, והתשובות המשוערות שינתנו על ידיהם.

ו. סיכום השיעור: בכמה נקודות לסכם בקצרה את העניינים שנלמדו, וגם זה יהיה מוכן במחברת זו. או לפחות שיצייר במוחו בשעת ההכנה כאילו תלמידיו יושבים לפניו ומקשיבים מה שלומד בפניהם, וכן יחזור לעצמו מראש על כל השעור. על ידי כך מרגיש הוא בכל הנקודות הטעונות הסבר, שעלול היה ל"יתתקע" בהם.

אחרי שהמלמד הכין כנ"ל, מובטח לו שיאמר שיעורו כפי שצויין שם, כמו"כ ישבחוהו ההורים, כשבניהם יצטיינו־

לסיום: על מלמדי התשב"ר, להכין את עצמם, ולהיות ראויים למה שחז"ל הפליגו בגודלם ובחשיבותם ואמרו עליהם את הפסוק: "וכזוהר הרקיע מזהירים".

עירית חיפה

ב"ה, מינהל הת.ת.ר • האגף לתרבות • המחלקה לתרבות תורנית

"ושמחת בחגך והיית אך שמח"

הציבור מוזמן להשתתף

בשמחת בית השואבה בחיפה

האירועים יתקיימו אי"ה במקומות ובמועדים הבאים:

מרכז תרבות דתי נוה שאנן, רח' התיכון 39
• מוצאי א' סוכות, יום שני
ט"ו תשרי תשמ"ט, 26.9.88, בשעה 20.30 החזן־זמר ישראל פרנס ותזמורתו
ברכת החג — הרב נפתלי ויסבלום — רב השכונה

ישיבת מורשה בבי"כ "מגן אברהם" רח' השילוח 6
• יום שלישי, א' דחוהמ"ס
ט"ז תשרי תשמ"ט, 27.9.88, בשעה 18.00
הזמר אריה גלזר בנגינה ושירים חסידיים
ברכת החג — הרב אליהו בקשי־דורון — הרב הראשי ורב"ד חיפה

ישיבת נחלת הלויים, רח' בן ארצי 27, נו"ש
• יום רביעי, ב' דחוהמ"ס
י"ז תשרי תשמ"ט, 28.9.88, בשעה 19.30 "תזמורת ההדרה"
ברכת החג — ראשי הישיבה

רחבת בית הכנסת המרכזי, ק. שמואל
• מוצאי שמחת תורה, יום שני
כ"ב תשרי תשמ"ט, 3.10.88, בשעה 20.00
הקפות שניות עם החזן־זמר דודו אולמן ותזמורתו
ברכת החג — הרב עקיבא הכרמי — רב השכונה

בברכת גמר חתימה טובה, טובה, וחגים ומועדים לשמחה!

אריה גוראל
ראש העיר

שרגא רוזנברג
יו"ר הועדה לתרבות תורנית

ספרים חדשים

חייתו ארץ

היחס לבעלי חיים בתורה

"רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", ותרי"ג המצוות מקיפות את מכלול חייו של האדם מישראל, לא רק בינו לבין המקום אלא גם בין אדם לחבירו, בכל עניני החברה והכלכלה. זאת ועוד, מצוות רבות ניתנו לישראל להרגילם למידות טובות. וכדברי "ספר החינוך" רצה הקב"ה שעמו יהא מלא ומעוטר בכל מידות טובות ומעולות כי מתוך כך תחול ברכה עליהם (מצוה מ"ב), והאדם חייב ללמוד זאת, וכך אנו מוצאים במצוה תר"א, "מלמד נפשינו להיותינו נפש יפה", וכמה מצוות מיועדות להשרשת מידות טובות בלב האדם.

ספרו של הרב מנחם סלי, "חייתו ארץ" מיועד לציין מקורות למעמדם של בעלי חיים בחז"ל, בהלכה ובאגדה גם יחד, וכן פסקי הלכות ושו"ת ראשונים ואחרונים בעניינים הנוגעים לבעלי חיים וכך לפנינו פרק שלם בקשר לעניני אכילת בשר ביו"ט ובשבת. הפוסקים דנים, למשל, אם יש חיוב או מצוה לאכול בשר בשבת או ביו"ט, ובמידה מרובה הדבר תלוי בחיוב שמחה בשבת מדברי ה"ספרי" "וביום שמחתכם — אלו שבתות". על יסוד מדרש זה היו בין האחרונים שרצו לחייב שמחה בשבת, אולם המסקנה היא, כפי שהיא מובאת ע"י המהרש"ם מברעזאן שהשמחה הכתובה בתורה הכוונה לשמחה רוחנית ולא גופנית.

הרב סלי, המביא את דעת הפוסקים לעניין אכילת בשר, איסור והיתרו, מביא מדברי הרצ"פ פראנק (בשו"ת "הר צבי" אר"ח ח"א סי' פ"ד) על יסוד דברי חז"ל עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שייקבעו בארץ ישראל (מגילה כ"ט ע"א) ומבאר שגם בדומם ישנן ניצוצות קדושה וכדבריו "אף שעניין זה נעלם מעינינו, עיני בשר, אבל הדבר ברור שכל הבריאה אף הצומח והדומם, יונקים שפע חיותם מניצוצי הקדושה השורה עליהם — המעשים הטובים משפיעים שפע של חיים ואורה בכל הבריאה, וכדברי רמח"ל לוצאטו בספרו "מסילת ישרים" "עילוי גדול הוא לבריות כולם, בהיותם משמשי האדם השלם" והוא מסמיך לכך את המאבק בין האבנים שרבו ביניהם לגבי יעקב אבינו וכל אחת מהם טענה "עלי יניח צדיק את ראשו".

האר"י הקדוש מאריך להסביר כי האכילה נועדה לבירור ולהעלאת הניצוצות, וע"י שהאדם אוכל מבשרו של בעל חי שנשחט והוכשר כהלכה ומברך עליו הרי הניצוצות זוכים לגאולתם הסופית ו"יל־העלאתם" בלשון המקובלים. ותקצר היריעה מציין המקורות בענין זה.

פרק מיוחד דן בענין אנשי מעלה המקבלים על עצמם שלא לאכול בשר מטעמי היהדות, וכן ישנם כאלה המקבלים על עצמם הגבלות נוספות בעניני אכילה, אולם כמובן שענין זה הוא דבר מסור ללב ולכל אדם לפי דרגתו ומעמדו.

"קדושים תהיו" — הוסיפו חז"ל — קדש עצמך במותר לך, והאדם המוסיף משמרת למשמרת זוכה לשבחים מרובים, ע"י חז"ל בספרי המקובלים, אף מפורטים עניני פרישות וסיגופים כתיקונים לבעלי התשובה מבין האחרונים הדנים בענין נציין את תשובתו של בעל "נודע ביהודה", ה"רוקח" שודבריו דברי קבלה מחייב בעלי תשובה לקבל על עצמם הגבלות וסיגופים מסוימים. בעל "נודע ביהודה" מביא את דברי הרוקח, אך מביא את דעתו בתשובתו "שלא מצינו בכל התלמוד מספר התעניות לכל חטא, ואשמה, לפי חומר העון. השל"ה הקדוש מעיר בקשר לכך כי, לימוד התורה צריך להיות בשמחה, וכן "אין להתפלל אלא מתוך שמחה" ולכן יש למעט בכך "בני אדם חלשים בגופם מאד, שאל יקנא יתענה האדם עינוי נפש, פן יחלש ולא יוכל לעשות עבודת ה' יתברך בשלימות. שיטה זאת הובאה להלכה גם ע"י בעל משנה ברורה בביאור הלכה תקע"א בשם האר"י וספר חרדים "שכל הסיגופים וההתעניות המובאים בספרי הפוסקים. לא נכתב אלא למי שאין עמלו בתורה, ובעל "חיי אדם" מסכם בדבריו כי "התורה היא מקוה טהרה" ויש סמוכין לכך גם בדבריהם של אבות החסידות וראש וראשון שלהם רבי מנחם מנדל מקוצק, והדברים עתיקים.

אדם מצווה על צער בעלי חיים, אולם כמובן שיש להבדיל בין בעלי חיים מזיקים כגון שקצים ורמשים שיש להשמידם ובעל "אור החיים" הקדוש אף קובע שאין להרוג בהמה סתם ולא, התורה המתחן אלא על עוון פלילי, כגון שור שנגח אדם ומת, שדינו לסקילה, ועל כך מחליטים הסנהדרין. אולם, מאידך התורה התירה לשם אכילת בשר, וכבר הזכרנו דברי המקובלים שיש בכך משום העלאת הניצוצות.

בין הבעיות שנידונו בספר "חייתו ארץ", גם בעיות הכרוכות בהחזקת חיות בית. מספרים על גדולים וצדיקים שנהגו לקיים דברי חז"ל שאסור לו לאדם לאכול לפני שיאכיל לבהמתו, ויש גם שאלה בקשר לביקור קטנים וגדולים בגן חיות וכל הבעיות האלו צויינו בספר שלפנינו "חייתו ארץ".

יסודו של הספר, שחובר ע"י הרב מנחם סלי בחומר שכונס ונאסף בפרויקט השו"ת המחשב. המחבר משתדל לפתוח צוהר להאיר עינינו וסידר את הדברים בצורה למופת בחמש עשרה הפרקים הוא מקיף את כל הבעיות ביסודיות, החל ממקומם של בעלי החיים בתוך הבריאה, עניני צער בעלי חיים להלכה, עד החזון לעתיד לבוא כאשר "גור זאב עם כבש", ולאחר ציון הדעות השונות הוא מצטט מדבריו של הרב אלימלך בר שאול על החיוב ועל השלילה, והעיקר שיכל הכוונות תהיינה לשם שמים".

ב.ל.

סיפורי חז"ל - ש"ס לנוער"

"כפיר — ש"ס לנוער" סיימו בימים אלה והגישו בפנינו את שבעת הכרכים של סדר "זרעים־מועד" בתוך קופסא נהדרת, בהם מאוגדים יחדיו סיפורי חז"ל המופיעים במסכתות הנ"ל, המעובדים בצורה קלה, מושכת ומעניינת.

לספרים אלה נוסף מימד פרנוני ממדרגה ראשונה, באשר עורכיו הציבו לעצמם מטרה לדלות ממימיהם הזכים וממעיינותיהם המפכים של חז"ל, להרוות בהם את צמאונם של הנערים. דגש מיוחד הושם על הרחבתו של החלק הסיפורי כדי לרכז את כל מעייניו של הנער ורצונותיו אל האישים המתוארים ואולי כשנפשו מתפעלת ולבו מלא התרגשות על גדולתו — שואף הוא בכל כוחו להתדמות אליהם ולהגשים את הטוב הגלום בהם.

עורכי הספרים מיצו את כל האפקטים החינוכיים הגלומים מן הטקסט המקורי.

כמו כן ערוכים הספרים בלשון צחה, במטבעות לשון עשירות, ודפוסי סגנון מעולים, המעשירים את סגנונו של הקורא ומקנים לו אפיק מחשבה רחב.

הספרים נופו בכמה נפות מבחינה דקדוקית ובעלי תריסין עברו עליהם ושאבו מלא חפניים שביעות רצון ועונג רב.

לרגל סיום סדר "זרעים־מועד" והתחלת סדר "נשים־נזיקין" יוצאת הוצאת הספרים על ידי המפיץ הראשי "מרכז הספרים" בבני ברק — למבצע מכירה מיוחד, במסגרתו ניתן יהיה לרכוש את הסדרה בת שבעת הכרכים בתוך קופסא מהודרת במחיר 100 ש"ח בארבע תשלומים.

גם לקוראי האידיש שבינינו, דאגה הוצאת הספרים, לאחר לחץ כבד מצד פונים רבים לתרגם את הסדרה ליידיש, הוחל במלאכת התרגום, וכרך א' המכיל את מסכת ברכות נמצא בדרכו אל מכבשי הדפוס, בעוד כחודש בעז"ה נראה את הספר על דוכני הספרים, כשהמסכתות הבאות יבואו בעקבותיו.

אלבום ובו 4 קלטות חינוכיות לילדים בענייני השכמת הבוקר

חז"ל דורשים את הפסוק "טוב אחרית דבר מראשיתו" שאם הראשית היא טובה, אם כבר בתחילה דואגים שהכל ילך על הצד הטוב, אזי גם ה"אחרית" תהא טובה שבעתיים. איך שמשכים יהודי בבוקר כך הוא ילך לישון בלילה...

ואם למבוגר כך, על אחת כמה וכמה אמור הדבר לגבי ילד יהודי הנתון להשפעות כה מרובות על כל צעד ושעל. לכן נהגו כל אמהות בישראל לשבת ליד ילדיהן בלכתם לישון, כי אם ילך לישון מתוך אווירה טובה, אזי גם יקום טוב. ואם יקום טוב. ילך טוב לישון טוב...

אם נרצה למצות את יתרונותיו של אלבום הקלטות המופלא שהופיע זה עתה בשם "ושננתם לבניך", נוכל לומר שאכן זוהי המטרה שעמדה בפני המחבר: לחנך את ילדי ישראל לקום "בצד ימין", כדי שכל היום עד לכתם לישון יעביר את רגעיהם על הצד הטוב. האלבום המכיל 4 קלטות מיוחדות במינן, מכילות חומר חינוכי מגוון ומביא בפני הילד את כל הצדדים בהם הוא צריך להתחזק בקומו ממיטתו, הן מבחינת ידיעת ההלכות והן בתיאור סיפורים וקטעי־הוד מגדולי ישראל בכל הקשור בעניין השכמת הבוקר.

כבר בתחילה כוונה הרב יחיאל מיכל דסקל, עורך הקלטות, ב"מודה אני": מקורו ומשמעותו. מהו מודה אני, מהיכן החיוב לאמרו? כל הפרטים הללו חשוב שהילדים ידעו ומן המקור הראשון. הצד הראשון של קלטת 1 ממשיך בדינים באמירת מודה אני, לאחר מכן הבאת עובדות מגדולי ישראל ובסיומה ממש מתחיל הסיפור המרתק בהמשכים שימשיך לאחר מכן ביתר הקלטות פטנט מוצלח למשוך את הילדים להאזין לכל הקלטות בדריכות עד הסוף.

שאלות ותשובות בענייני נטילת ידיים, אופני וצורות הנטילה, לבישת הבגדים, דברים הגורמים לשכחה, דיני כיסוי הראש, מקורות וטעמים לברכות השחר, 18 ברכות השחר והסבר כוונתם, דיני ברכות התורה ועוד אוסף הלכות נדיר ומותאם במיוחד לגילאי הילדים — כל זאת תמצאו באלבום המפואר שיצא בהוצאת "אזמרה".

הספורים וההלכות מובאים בשפה ברורה וצחה, וכאמור בשפת הילדים. עורך האלבום בחר בספורים מיוחדים במינם שבכל אחד מהם לקח־מוסרי מאלף. העובדות המובאות כאן מגדולי ישראל משופצות גם בתיאורי היהודים־של־פעם מהם יכולים המאזינים הצעירים לשאוב הרבה־הרבה לקח.

האמת היא שעצם הרעיון להוציא קלטת על השכמת הבוקר יש בה משום תועלת רבה. אך כשמדובר בקלטת איכותית עם יתרונות כה רבים — חשוב הדבר פי כמה וכמה.

משה מיכאל צורף

אדירי התורה

(ליום ההילולא של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל)

פרק מתוך הספר "רבי עקיבא איגר" העומד לראות אור בקרוב בעז"ה

מאת: ר. פרידמן

רבינו הגדול רבי עקיבא איגר מתפנה מכל עניניו ומכין עצמו לנסוע לאייזנשטט. אמו הקשישה מתגוררת שם ולבה האמהי מלא בגעגועים אל בנה האהוב: "כבד את אביך ואת אמך" — ציוה התורה. ורבנו שש לקיים את המצוה היקרה תהא הטירחה כפי שתהא.

כבר רתומה העגלה, והעגלון היושב על הדוכן נוטל המושכות בידו ורבנו מתכנס בפנים בלוי כמה מתלמידיו החשובים.

הדרך מפותלת לאייזנשטט ורחוקה. המסע מתנהל במספר ימים. תוך חניות ביניים בתחנות שונות.

הנה הגיעה העגלה לניקלשבורג. שעת בין ערבים היא. רבנו מבקש לעצור במקום. משתוקק הוא לבקר בבית הגאון הנודע רבי מרדכי בנעט זצ"ל, רבה של מורביה כולה. להפגש עמו פנים בפנים ולהכירו מקרוב.

רבנו מתקבל בבית רבי מרדכי בכבוד הראוי. השמועה כי צדיק בא לעיר עושה לה כנפיים. תוך זמן קצר צובאים בני קהילת ניקלשבורג על דלתי בית רבם, כדי לקבל שלום מן האורח הדגול. אותו ערב שרתה שמחה גדולה במעונו של הרב. גדולי ניקלשבורג וחכמיה התוועדו בביתו משתעשעים בדברי תורה עם גדול הדור. מציגים לפניו שאלותיהם ושוטחים לפניו את חידושיהם. רבנו קיבל במסבת רבה את כל מבקריו. האיר פניו לכל מקבלי פניו, אך מיעט לדבר. האזין בתשומת לב מרובה לדברי המדברים, אך מיעט להגיב. כוח אזנו כאפרכסת לקלוט ולשמוע את דברי התורה היוצאים מפי רבי מרדכי בנעט, אך מחמת ענוותנותו הטבעית, נמנע מלהביע דעתו ולהשמיע הערה כלשהי בעמדו במחיצתו של שר התורה.

מאוחר בלילה עלה על יצועו כאשר בדעתו להמשיך בדרכו למחרת, היה זה כיום החמישי בשבוע, וכאשר נודע לבני ניקלשבורג כי רבנו עומד לצאת מן העיר באותו יום, הרבו להפציר בו שישבות עמם בשבת. גם רבי מרדכי בנעט צירף בקשתו לעתירת בני עירו. אך רבנו בשלו, עליו לצאת לדרכו עוד היום. אמנם אין הוא מגלה לשואליו את פשר הסירוב, כי מה יעיד להם? כי הוא בענוותנותו האמיתית בוחל בכבוד המרובה הניתך עליו במקום זה, ומבכר לשבות בשבת קודש במקום שאין מכירים אותו...

נפרד על כן רבנו מבני ניקלשבורג בראשות רבם. מברכם לשלום, ופונה לעגלתו. אך רבי מרדכי בנעט אשר שמע גדולת רבנו הגיע לאוזניו מכבר הימים, ובשהותו בביתו כמעט ולא נזדמן לו לשוחח עמו כראוי הצטער על פרידתו החפוזה, ובחיוך על שפתיו נפנה ואמר לרבנו: "פתגער רב איר ווירד שבת קודש היער זיין?" (רבה של פראג! בשבת קודש תשכנו פה...)

חייך רבנו אף הוא ובצעדיו המדודים פנה אל העגלה המחכה במבוא החצר.

עמד רבי מרדכי בנעט, הגאון האדיר אשר שמע גדולתו הדהד למרחקים, והביט אחר דמותו הצנועה של רבנו, המתכנס בעגלה. "אינני מבין — שומע בן ביתו העומד לצידו, את המילים המתמהות מפי רבי מרדכי בנעט — הזהו רבי עקיבא איגר הגדול אשר רוסיה ופולין נרעשים מגדלותו?... שעות רבות עשיתי במחיצתו ולא שמעתי הימנו כלום"...

העגלה עושה דרכה בניחותא בין כפרים מוריקים ועיירות מאוכלסות. לפנות ערב מצוה רבנו על העגלון לעצור. יהודי מקומי צץ מבין סבך עצי תפוח, הוא מביט בעיניים קרועות לרווחה בעגלה העומדת, וכדרכו של בן כפר מתקרב עד לעגלה ומביט פנימה. ניכר כי רבנו אינו מוכר לו, כי על כן אינו מתרגש למראהו. אך יהודי יהודי הוא ושש לקראת אחיו. סוקר הוא את פני היושבים בעגלה, מחליט החלטה כלשהי ומושיט ימינו לרבנו ל"שלום".

"דומני — מוסיף הכפרי — כי ראיתיכם ביום מן הימים, ולא רק ראיתיכם אלא שמעתי קולכם!"

רבנו מחזר אחרי הכפרי מוסיף: "דומני, אם אינני טועה, כי חזן הנכם! ואלו המשוררים — מצביע הוא על תלמידיו — הלא כן?" רבנו מנענע ראשו בהסכמה כאשר חיוך של שביעות רצון פושט על פניו. הוא מרמז לבני לווייתו לאחוז באמונת השתיקה. במקום זה שאין מכירים אותו יהנה כראוי בשבת קודש...

"כיון שחפצים אנו לשבות בשבת קודש בכפר זה — מבקש רבנו את הכפרי — כלום תואיל להראות לנו היכן ביתו של השוחט?" "למה לכם ביתו של השוחט?" — שואל הכפרי.

"כי חפץ אני לבדוק את הסכין טרם ישחוט את העוף עבורנו."

משאלתו של רבנו מעוררת תהיה בלב הכפרי. לאו כל אדם מבקש לבדוק את סכין השחיטה. משמע כי אורח זה אינו מה שהוא מתימר להציג. אם מסתיר הוא עצמו — ישלם לו באותה מטבע. כי לפניו גדול הדור רבי עקיבא איגר — כזאת לא עולה בדעתו. אלמלא כך לא היה מרהיב בנפשו לחמוד עמו לצון.

"אני הוא השוחט" — משיב הוא לרבנו.

"טוב מאד. שמא אוכל לראות את סכין השחיטה?" — מבקש רבנו.

"כתר לי זעיר — משיב הכפרי — הנה ארוץ ואביא מבוקשו."

ממקום כלשהו משיג הכפרי סכין אותו הוא מציג לפני רבנו. בוחן רבנו הסכין ופניו מעידות כי אינו שבע רצון כלל.

"אנא — מבקש הוא את הכפרי — השחז נא בטובו מעט את הסכין מחדש!"

הכפרי ממהר לעשות רצון רבנו, אך כיון שלא למד מעולם אמנות השחיטה, אינו יודע כיצד אוחזין משחזת ומאיזה הצד יתחיל להשחיז...

רבנו בוחן את הסכין. מבטו מרפרף מידי ה"שוחט" לסכין השחיטה ולבו בל עמו. אין הוא חפץ לבייש את השוחט בפרהסיה, אך יש לתקן את המעוות. והרי שוחט הכפר הוא! מובן מאליו כי לא יוכל לשבות בשבת במקום זה...

העגלה סבה על צירה. וכבר מגמעים האופנים את הכברות שבין הכפר לבין ניקלשבורג...

רבי מרדכי בנעט קורן מחמת אושר, יוצא לקבל את פני אורחו.

הוא מבחין כי דעתו הקדושה של רבנו אינה מיושבת עליו. מעין צל מרחף על פניו.

מבקש רבנו לשוחח עם רבי מרדכי בנעט ביחידות, הוא סח לו אודות אותו שוחט בלתי אמון אשר בכפר, הנותן במחוז רבנותו. כלום אפשר חלילה להותיר מכשלה שכזו? מי יודע כמה יהודים אוכלים משחיטתו של הלז.

מצחו הרם של רבי מרדכי נחרש קמטים. הדברים אודות שוחט הכפר מדהימים אותו. בתור רב הכולל מכיר הוא היטב את השוחטים אשר בגליל רבנותו. אף השו"ב המשרת באותו כפר מוכר לו כיהודי ירא שמים הנזהר בקלה כבחמורה. כיצד אם כן שייך ליישב את התמיהה...

רבי מרדכי בנעט שולח לקרא לשוחט הכפר. מסתבר כי הבר נש שהגיע אינו כלל אותו "שוחט" בו פגש רבנו. הטעות מתבררת. איש מאנשי הכפר חמד לצון... מי הוא האיש?...

בינתיים ודבר שובו של רבנו לניקלשבורג מתפרסם ונודע. מן הסביבה כולה באים התושבים לקבל שלום ולהתברך מפי גדול הדור. בין הבאים אף ה"שוחט".

כאשר הוא נוכח מי הוא רבנו בא במבוכה איומה. עם מי הרהיב להתלוצץ? הרבנים נוכחים במבוכתו. רבנו מביט בו בתמיהה. "יסלח לי רבנו — מגמגם הכפרי — אילו ידעתי כי כ... כבוד תורתכם הוא.. הרי הרי ש.. לא הייתי מרהיב לשטות...

הזהו אתה ה"שוחט"? — מביט בו רבי מרדכי בתמיהה — הלמאי נהגת כפי שנהגת?

"אני — מדבר הכפרי בכבדות — לא ידעתי מי הוא... אך כאשר הציג עצמו לפני בתור חזן — עשיתי לי חשבון: אם הלז — חזן הוא, אזי אני שוחט..."

בת שחוק ריחפה על שפתותיהם של שני הגאונים. "אם כך הוא, לך לדרכך לשלום" — שלחו את ה"שוחט" מלפניהם בטוב לבב. כאשר יצא זה מן החדר, נפנה רבי מרדכי בנעט אל רבנו ואמר: "והלא כה אמרתי לכבודו, תהא הסיבה אשר תהא — כבודו ישבות עמנו בשבת..."

* * *

הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו. רצה רבנו להסתיר גדלותו מידיעתו של רבי מרדכי בנעט, ולא עלתה בידו. בשבת קודש, בצוות שני הגדולים בשולחן שבת קודש התפתחה ביניהם שיחה תורנית אשר רבנו נגרר לתוכה בעל כרחו. אך פתח רבנו פיו, ומרגליות ופנינים החלו קולחים ממנו כממעין המתגבר. עמד רבי מרדכי נבהל ונשתומם מול גדלותו של אותו ענק, ולא נתקררה דעתו עד שהפציר בו לדרוש בשבת קודש בבית הכנסת הגדול במעמד הקהל. ורבנו נעתר.

בוקר של שבת קודש אחר התפילה. קהל הקודש מאזין בדריכות לדרשה הגאונית מפי הרב האורח. המילים נשזרות אלו באלו בבהירות ובהתאמה המפליאים את גדולי הגאונים המקומיים. רבי מרדכי בנעט מקשיב בענין רב לדבריו. והנה מתעוררת קושיה בלבו. הוא פונה אל רבנו ומציג לפניו קושיתו. משתתק רבנו מעמיק במחשבותיו ואינו ממשיך בדבורו — משמע כי ניצחו רב המקום רבי מרדכי.

בדרך הביתה חש רבי מרדכי נקיפות לב. כלום לא העליב את רבי עקיבא איגר ברבים? מדוע היה עליו לשאול את הקושיא במעמד הקהל? — עליו לפייסו. לבקש סליחתו...

רבי מרדכי מוצא את ההזדמנות הראשונה ומתחיל להתנצל לפני רבנו על המקרה המצער שארע הבוקר. אך רבנו מביט בו בתמימותו האפיינית — אינו מבין כלל דבריו. על אתר מוכיח הוא לו לרבי מרדכי כי למעשה לא היתה זו קושיא כלל. דברי דרשתו בנויים על יסודות איתנים נאמנים מאין כמותם. בפשטות הוא מסיים לפני רבי מרדכי את הדרוש כולו אותו דרוש שלא סיים במעמד הקהל.

"רבנו! — מזדעק רבי מרדכי מקירות לבו — מדוע שתק?! והלא הצדק עמו! מדוע נתן לקהל את התחושה כאילו סיים דרשתו בגלל שנוצח על ידי?!"

חייך רבנו בטוב לב והשיב: "רבה של ניקלשבורג, מה לכם להרעיש ולהספיד על הדבר. כלום לא נכון נהגתי?! אני אורח ליום. היום כאן ומחר במקום אחר. אך אתם — הלא רב המקום הנכם, ומן הראוי כי בני קהילתכם יכבדו אתכם כראוי ויראו בכם את שר התורה שאין עליו עורערין."

עמד רבי מרדכי בנעט דומם מול גדלותו של הענק. לא רק גאון אמיתי הוא בלימוד התורה, אלא גאון הגאונים במדת הענוה! אך לא איש כרבי מרדכי בנעט יתכבד במקום שאינו ראוי לכך. שמים בשמים נשקו. צדיקים אלו במקום גדלותם שם ענוותנותם. עוד באותו שבת שלח רבי מרדכי לקבץ את הקהל לבית המדרש. במעמד הכל סיפר אותו מעשה בסיימו:

"לא עוד אתמה כי פולין ורוסיה רועשים מגדלותו של רבינו, לא רק גאון הוא בלימוד התורה אלא גם מופלא ומופלג בצדקותו וקדושתו."

מרן רבי עקיבא איגר

רבי מרדכי בנעט

שיחות עם הרוסים - כיצד?

עת תורה מעדיפה שתדלנות על פני הפגנות העלולות להזיק
פיקוח נפש של יחיד דוחה הרבה ★ פעילות הצלה נעשית גם מאחורי מסך והסתר

אין ספק שמסורבי העליה
יהודות בריה"מ בכלל מעודדים
מאהדה העצומה של יהדות
"הב אבל מי יכול להעריך
צורה נכונה את ההיקף המלא
ל התגובות הסובייטיות להפג־
ת כאלו.
החפץ חיים זצ"ל לא העביר
ם בלי להוריד דמעות על מצבם
זמור של יהודי רוסיה במשך
ובל שעבר מאז, התרחשו הרבה
ינוים, רובם לטובה, אבל בין
נתאר אותם כ"דטנט" או כ"גל־
סנוסט" הבעיות היסודיות נשא־
ת עדיין. אסור ללמד תורה ליל־
ם יהודים בבריה"מ, וההגירה
גבלת בצורה חמורה. הרבה
גיות עומדות לפני היהודי הרוסי.
גישתנו בהושטת עזרה לאחינו
צרה נקבעה ע"י חז"ל לכל הזמ־
ם, באמת כפי שהסביר הרב
מצון שוואב (רב קהל עדת ישר־
ן) בצורה תמציתית (בכנס ארצי
ל אגו"י דאורה"ב), "יהודי
מתחיל בפעולות למען אחינו
בריה"מ צריך ללכת עם חומש
די" אי לכך, קיים בפנינו מקור
חד להדרכה והוא העימות
ראשון בין יעקב אבינו עם אחיו
שיו. תפלה נטלה בה חלק נכבד.
לינו לשאול כפי ששאל יעקב
ומנו, עלינו ללכת בעקבות יעקב
בינו ולספח דאגה עמוקה בלבנו
אחינו הסובייטים ולהעלות תפלה
ל שפתנו למענם. אולם, האם
לינו להסתפק בתפלה לבד?!
לנו לשאול כפי ששאל יעקב
בינו האם אפשר לעשות עוד
תר? אם התשובה היא חיובית
ז יש להרחיב את סדר היום, אבל
ש לבחון היטב כל אופציה לפני
מוצה.
הפעולות למען שפור גורלם
ל היהדות הסובייטית באמצעות
עילויות גלויות ופומביות נמשכת
בר שמונה עשרה שנים; הפעיל־
ות הרבות כוללות כתיבת מכת־
ים לחברי קונגרס, עד ארגון
פגנות המוניות במרכזי הערים
גדולות של ארה"ב, מאמצים אלו
גיעו לשיא בכנס של למעלה
מאתיים אלף משתתפים בהפגנה
ושינגטון הבירה יום אחד לפני
סגת ריגן גורבאצוב בחורף
קודם.
אולם, לא כל פלגי הצבור הי־
ודי המודאג היו בוושינגטון,
נדרו בחלקם הגדול, עולם הי־
שיבות קהלות חסידיות והדרך
לל, אלו שמזהים עם אגודת
שראל, חוגים אלו נמנעו כל הזמן
הפגנות פומביות בהתאם להור־
ות ההנהגה התורנית.
אין זאת אומרת שנפסלה כל
צורה של בטוי פומבי, לפני שבע
עשרה שנה כשהתנועה למען יה־
דות בריה"מ יצאה לרחובות העיר
בצורה דראסטית ותקשורתית,
אנחנו נמנענו, אבל באותה עת כן
ארגנו והשתתפנו בתפלות המוניות.

היה בזה צעד מכוון להתרחק מההפגנות, שלפעמים קרובות נהפכו לעמותים מכוערים. כפי שהוסבר בכרוז אחד שפורסם באותו זמן ע"י מועצת גדולי התורה באמריקה. לא היה בו גנוי להפגנות פומביות כשלעצמם, אבל הושמעה אזהרה "כל הפגנה בענין רוסיה שהיא פרובוקטיבית ושחצנית היא מעשה מסוכן ביותר ועלול להזיק להרבה אנשים, ולכן איננו יכולים להשתתף בהפגנות הכלליות המתקיימות משום שבלתי אפשרי לנו לשלוט על האופי והסגנון של כנוסים אלו".

מאז אותה תפלה המשיכה הקהלה החרדית לפעול תחת הנהגת גדולי התורה בדאגה גוברת למען אחינו בבריה"מ, באמצעות שורה של תוכניות זהירות שיום אחד עוד יסופר עליהם, למען אלו שהצליחו להגר מבריה"מ, באמצעות בתי ספר מיוחדים למהגרים רוסיים, כמו ועדת הקליטה של אגו"י באר"י "באר הגולה" וה"סיני אקאדמי היי סקול" שנוסד לפני זמן מה בברוקלין, או ע"י הישיבה והכולל "שבות עמי" בירושלים, באמצעות מאמצי קליטה וקירוב כמו "ראשיין אימיגרנט רסקו פאנד" (ריאף) התוכניות המאמצים לדיוד של ועד הצלת נדחי ישראל למען בעלי תשובה רוסיים בארץ ישראל, וע"י פעילויות של ארגון געו"פ ותיכון בית יעקב באורה"ב ועוד. אפשר להפגין דאגה כנה בצורות יעילות ביותר שאינם תופסים את כותרות העתונים.

יש להודות שהאוירה ששרתה על ההפגנות ההמוניות השתנתה מאז המהומות הפרועות של שנות השבעים המוקדמות, אבל הזהירות היא עדיין מלת המפתח בחוגים תורניים, על כל צעד יש שקולים מסוימים.

קודם כל מובן מאליו שאנחנו מהססים להשתתף בהפגנות אם ההנהגה התורנית איננה שולטת לחלוטין על התוכן, על הסגנון של הכנס, איננו יכולים לוותר על זהותנו המיוחדת כעם התורה ולהגיש יפוי כח בלתי מוגבל לאחרים לדבר בשמנו.

ויש שקול נוסף, - אי אפשר לדעת בודאות מה תהיה התוצאה של אפילו ההפגנה "המוצלחת" ביותר. לב הבעיה הוגדרה פעם בצורה קולעת ביותר ע"י מי שהיה ראש ממשלת בריטניה בתקופת מלחמת העולם השניה, סיר וינסטון צ'רצ'יל, בנאום ברדיו בשנת 1939 אמר "אינני יכול לחזות תגובת בריה"מ — היא חידה עטופה במיסתורין בתוך תעלומה". אבחנה עגומה זו על שלילת אפשרות לחזור אל החברה המדיניות הסובייטית עליה חוזרים כהד, מומחים מערביים לאין ספור נשארת כהערה נוקבת על מצב הסובייטולוגיה גם בעידן של גורבאצ'וב.

"במדה גדולה הרי מה שאמר צ'רצ'יל אז תקף גם כיום" — מעיד ארנולד בייכמן, עמית מחקר במכון הובר, שחקר בהרחבה את בריה"מ... ולא פחות מכך גם את גישת הקרמלין כלפי היהודים וטפולם ביהודות הסובייטית.

ללא ספק מסורבי העליה ויהודים סובייטים שואבים עדוד מהאהדה הגדולה של יהדות העולם ויהדות ארה"ב, אבל מי יכול להעריך בצורה נכונה את הקפם המלא של התגובות הסובייטיות להפגנות אלו? הבה נשקול למשל הכנוס בוושינגטון, גורבאצוב והכריז ראו בפגנה דצמבר משיאי ההישגים במאמץ להציג תדמית מתונה וחביבה לפני החברה המערבית כנוס כמה מאות אלפים, יום לפני בואו של גורבאצוב, המכריזים שוכניות האורח בבריה"מ היא אגדה, לא היה בכך כדי לחבב את היהודים ותוכניהם על הקרמלין, כך גם הדרישה, הלא מעשית, שעל הסובייטים לשנות את כל המערכת החברתית שלהם, ואפילו אם גורבאצוב היה חוזר למוסקבה, כדי לשחרר מיד כמה מבין מסורבי העליה הסוכרים, מה היה מונע ממנו מלהתייחס בצורה הרבה יותר קשה מבעבר לשני מליונים שישארו בשליטתו, האם יכול או מותר למאן דהוא להחליף את רווחת הרבים למען שחרור המיעוט. לאלו שרואים בכך סכון מועט, עליהם לשים לב שיש כאן ספק פקוח נפש, ובמה שנוגע לעסוק בחיי אדם יש להחמיר.

למעשה, אחדים מהפעילים היעילים ביותר למען שפור חיי היהודים ברוסיה כבר עמדו שוב ושוב על הנקודה שבשעה שאולי ההפגנות מסייעות להגירה הרי רבוי האוכלוסיה היהודית ברוסיה באמצעות לידות, עולה על סך הכל מספר המהגרים, עובדה זו מדגישה את הצורך לשמור על קשרים שקטים, כדי להרשות פעילויות שמטרתם שמירת הנצוץ היהודי אצל יהודות רוסיה ובודאי להמנע מהחמרת מצבם זה מביא אותנו לשקול השלישי כדלהלן:

גדולי התורה, אנשי חכמה, יעצו מאז ומעולם כמדיניות צבורית, שבלי קשר לויכוח על התועלת בהפגנות, צריך להיות פלג בתוך כלל ישראל, שלפי הערכת הרוסים, אינם מאלו שמדברים אליהם באמצעות הרחוב או התקשורת ההמונית, ההנהגה התורנית הדגישה מאז ומעולם, שמבחינה מעשית, מן החכמה לשמור בתוך עם ישראל גדוד כתתודה, שבגלל המנעותן מהפגנות פומביות, יוכל לשרת מטרה הרבה יותר חשובה ברגעים חיוניים, במגעים עם השלטונות הסובייטים, כפי הצורך!

יש לחזור ולהדגיש, שהקהלה התורנית המחשיבה את עצמה כחלק מפלג זה פועלת יותר מאשר המנעות פשוטה מקשר עם הפגנות פומביות, היא מבטאת את דאגתה, במעשים חיוביים וראוים להערצה ועוסקת בפעילות ביותר הרחבה לרווחת יהודים סובייטים שעוד יסופר עליהם בעתיד.

ומלה אחרונה: לאלו הבחורים ... להשאר בבית מתוך הכרה, לכבד ... את המניעים של אלו שהשתתפו ... בהפגנה ההמונית בוושינגטון, וכו ... בזמן עליהם לחזק את המעצומים ... בבחירה מודעת, בחירה שהורשת ... תמיכה מוגברת באלו שמבצעים ... שליחויות זהירות לסייע ליהודות ... בריה"מ, בחירה שמעמידה מאמצים תנוכיים למען יהדות סובייטית בראש סולם העדיפויות הבחירה שגם דורשת שיתוף אמיתי של תחינה מחמדת למען "אחינו כל בית ישראל..." ובאותו מדה לאלו שבחרו לנסוע לוושינגטון, להבין שכל אחד הולך בעקבות דרכו שלו. כתגובה למניע האמיתי שלו ההדרכה הנהגתו.

(תורגם מג'ואיש אובזרבר)

המודיע
העתון של היהדות החרדית

המודיע הצעיר

פרשת האזינו
גליון 136

פנינים

לעבר בשכונת גאולה בירושלים או ברחוב רבי עקיבא בבני ברק, זה כמעט מבצע בלתי אפשרי בימים אלו. המדרכות עמוסות וגדושות בקשוטי סכה, בארבעת המינים, ובמה לא? מוכרים עומדים צפופים. קריאות קולניות נשמעות מכל עבר. אוירת החג ממלאת כל פנה וחור.

נסיתי השבוע לפסע בין הדוכנים כדי לרכש דבר מה. הייתי עם עגלה, ולמרות כל המאמצים לא הצלחתי לקנות. אבל לא התרגזתי, שמחה ונחת רוח מלאו את לבי. כל כך יפה לראות את זה! ראיתי אנשים שברגיל מתפרנסים בדחק, בקשי גומרים את החדש, והנה הם מוציאים את כספם לצרכי החג בשמחה ובפנים מאירות.

המראה הזה הוא כל כך יהודי, כל כך מחמם ומרחיב את הלב. בספר הזכיות של השנה החדשה, בודאי נרשמות הרבה הרבה זכיות לעם ישראל בימים הללו.

חג שמח!
עד כאן בינתים,
חני

עצות ומלח

לחני, שלום רב!
הילדים הגדולים במשפחה שלנו, ואני ביניהם, עובדים מאד קשה לקשט את הסוכה. ואז באים אבא ואמא ותולים את כל השטויות שהילדים הקטנים מביאים מהגן ומהחידר, וזה ממש מכער את הכל. איך אפשר לא לתלות את זה?
בתודה,
פנחס קלמן קוס.

שלום לפנחס קלמן!
איך אפשר לא לתלות את זה? אי אפשר! באמת אי אפשר! ואין גם כל סיבה שלא לתלות את זה, אפילו לו היה אפשר. איך היית מרגיש, פנחס קלמן, אילו מישהו היה מכנה דבר שעמלת עליו בשם "שטויות"? היית נפגע מאד, אני בטוחה.

הסוכה איננה מוזיאון או יצירה אומנותית. אין זה נוי לשם נוי. מצוות קישוט הסוכה היא כדי להתנאות במצוות לפני הקדוש ברוך הוא. ילד שעובד ועמל כדי לעשות נחת רוח להשם, גוזר ומדביק ומצייר, ורוצה אחר כך לתלות את פרי עמלו — מה יותר חביב מזה? אינני יודעת, אבל לי דווקא נראה שה"שטויות" של הילדים שלכם טובות ויפות בעיני השם יותר מהרבה הרבה קישוטים נוצצים שנמכרים בחוצות העיר.

אינני יודעת באיזו כיתה אתה. האם כבר למדת על הקרבנות? אם למדת, אתה יודע שהמנחה העלובה שמביא העני חביבה לפני השם בדיוק כמו הקרבן המפואר של העשיר: "אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוון ליבו לאביו שבשמים". ו[illegible] בקרבן כך, קל וחומר בקישוטי סוכה. לא מודדים אותם לפי ה[illegible] אומנותי: מעריכים אותם לפי הכוונה, הרצון והלב המושקעים [illegible]ם.

נ[illegible] מדבריך משתמע שאין לך די אמון במה שאבא ואמא עושים, חו[illegible]ה. אבא ואמא מבינים יותר ממך, ואם הם תולים — כנראה שזה [illegible] ואם כך, לא צריך לחפש עצה איך לא לתלות את זה, אלא [illegible]זה יפה ומיפה.
[illegible]חד במיטב כחותיו, והתנאו לפניו במצוות.
בברכה,
חני.

טעמים שאינם תלויים בנו

ספור

"הוי", נאנחתי לעצמי בדרך לחנות, "בודאי אצטרך כעת להמתין זמן רב בתור. בערב סכות באים כלם לקנות מוצרי ניר וקשוטים, והחנות תמיד צפופה מאד". אך כשהגעתי לחנות הפתעתי מאד למצא אותה סגורה ומסגרת. בחוץ על הדלת היה תלוי שלט כזה:

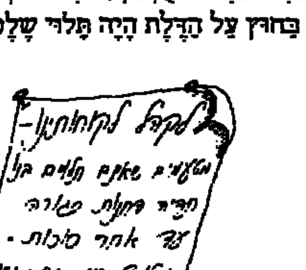

קראתי את השלט פעם ופעמים. מה גרם לידידינו, משפחת זמל, לסגר את החנות דוקא בעונה הטובה ביותר בשבילם? מה יכולים להיות טעמים שאינם תלויים בהם? התחלתי קצת לדאג. אולי קרה, הלילה, משהו לאחד הילדים? גם סיום המודעה עשה עלי רשם משנה. מה פתאם צריכה משפחת זמל להפנות את הקונים לחנות אחרת? הם לא יכולים להתמודד בלי העצה הזו?

ראשית חכמה צעדתי לכל בו שיר, כדי לקנות שם את הגליונות הדרושים לי. מצאתי שם צפיפות ודחק עצומים. מיד בכניסתי ראיתי רבים מן הלקוחות שהייתי רגילה לפגש בחנות של הזמלים. "גם את באת בגלל המודעה?" שאלה אותי אשה אחת. "כן", עניתי. "גם אני, גם אני" — נשמעו קריאות מכל עבר. חכיתי זמן רב בתור, ועם שקית הקניות בידי פסעתי לגברת זמל. צריך לברר מה קורה שם, החלטתי. אולי הם זקוקים לעזרה? צריך לקרות דבר מיחד, כדי לגרם להם לסגר את החנות דוקא עכשיו.

נקשתי קלות על הדלת, כשבפי מוכנות כבר מלות עדוד ונחום. אחרי דקה־שתים פתחה גב' זמל את הדלת. מה אומר לכם? היא לגמרי לא נראתה זקוקה לעדוד. אדרבא, כבר זמן רב שלא נראתה טוב כל כך. פניה היו רגועות, מלאות, והיתה בהן איזו הארה פנימית שאף פעם לא היתה בהן קדם. גם בעיניה הופיע ברק מיחד, מין ניצוץ של אנשים מאשרים. "הו, לזכות לבקור כזה של ידידה!" קבלה אותי גב' זמל והכניסה אותי פנימה. אחרי כמה דקות ישבנו ליד ספלי קפה רגועה. "אומר לך את האמת, פשוט דאגתי" — הסברתי לה. "מה פתאם סגרתם את החנות? הרי עושה כאן רשם שהכל בסדר, ברוך השם" התפלאתי. "קדם כל, איפה קנית את הדברים?" שאלה גב' זמל. "לפי ההמלצה שלכם, בכל בו שיר", עניתי. "נו, ומה המצב שם?" התענינה. "צפוף — עד אפס מקום. ומה הפלא? ראיתי שם הרבה קונים שלכם", הסברתי בתשובה. גב' זמל נשמה לרוחה: "ברוך השם, אני שמחה לשמע שזה הולך טוב". התחלתי ללחץ עליה, שתאמר לי במה הענין. רק אחרי הפצרות מרבות ספרה לי:

"את יודעת שערב סכות — זו העונה הטובה ביותר בחנות שלנו. בכל שנה, החל מאמצע אלול, אנו מזמינים מלאי חדש ומלהיב בכמיות ענק. השנה, יום אחרי ההזמנה, בקר אצלנו בבית מנהל של תיכון ממלכתי בבאר שבע. 'אנחנו מכינים בבית הספר תערוכה בנושאי מסרת ישראל, וזקוקים לכמיות גדולות מאד של קשוטים תירות', הסביר. ישבנו אתו שעה ארכה והסברנו לו מה שיש לנו להציע ובאילו מחירים. בגמר השעה נדהמנו: המנהל חתם על הזמנת ענק, פשוט הזמנת ענק. 'נצטרך להעביר לו כמעט כל מה שיש בחנות', אמרתי לבעלי מרבה. יומים תמימים ארזנו את ההזמנה והמשלוח. בסכומם, כשערך בעלי את החשבונית קרא לי ואמר בהפתעה: "את יודעת כמה שהרוחנו בעסקה המצינת הזו? בדיוק אותו סכום שהרוחנו בשנה שעברה מיום כפור ועד סכות" הייתי מרצה עד מאד. פרושו של דבר שעוד לפני העונה — הרוחנו את כל העונה?! שאלתי מפתעת. "בדיוק כך!" ענה בעלי. "ונראה לי שזה בא לומר או ללמד משהו, אינני יודע מה. אחרת — איך משתוה הסכום בדיוק לסכום הרוח דאשתקד, עד הפרוטה האחרונה?!"

עוד אני מהרהרת בדבריו, והטלפון צלצל. 'שלום, כאן חנן מכל בו שיר. רציתי לבקש הלואה לשבוע בסך אלפים שקלים. אני מאד מאד לחוץ מבחינה כספית, מכרה את הסכום הזה. אולי אסגר את החנות לזמן מה, העסק לא הולך והחובות גדלים'. הסכמנו מיד להלוות לחנן, שהוא איש הגון וישר. תמיד כששלוה, מחזיר בזמן ואפילו לפני הזמן. אחרי שהעברנו אליו את הסכום, עלה פתאם בדעתי:

רגע, למה בעצם שאנחנו לא נסגר קצת את החנות? הרי להרויח את שלנו — כבר הרוחנו. להתעשר יותר — בשביל מה? מי צריך יותר מהרוח היפה שכמוהו היה גם בשנה שעברה? נשלח את הקונים לכל בו שיר, וכך ירויח הוא ונרויח אנחנו! אנחנו נלמד להסתפק בשלנו, והוא ירויח יפה בערב החג.

החלטנו — ועשינו", ספרה בשלוה גב' זמל, כאילו מדבר במשהו פשוט ורגיל. "תלינו את השלט על החנות, ואנחנו ממש מאשרים. תראי כמה היטיב אתנו ה'! זמן לנו את הרוח בקלות, בבת אחת, ונתן לנו אפשרות לקים מצוה כל כך חשובה. מה יכול להיות יותר טוב מזה?" סימה גב' זמל בשאלה.

"אבל גב' זמל, חשבתם על הכל? אולי יהיו לקוחות שבכלל יעברו לשם? וחוץ מזה, מי אמר שבגלל שלהם קשה אתם צריכים להפסיד? ואם ה' זמן לכם עסקה טובה, אז מה? בגלל זה אתם חיבים לותר?" — שאלתי.

אפשר היה בהחלט להעלב רק מן המבט שבו סקרה אותי האשה. "מי מדבר על חיבים וצריכים? מדברים על רוצים! קבלנו יחד גם פרנסה וגם אפשרות לגמל חסד, אז לא ננצל אותה?" שאלה בתמהון. "מי שזוכר שפרנסה באה משמים, מסתכל על זה במבט אחר", הוסיפה כשראתה שעדין אני משלימה.

"מטעמים שאינם תלוים בנו" — נזכרתי בשלט שלהם. נכון, זה באמת אינו תלוי בהם, וכי משהו אינו יודע שפרנסה תלויה בהשם יתברך?!

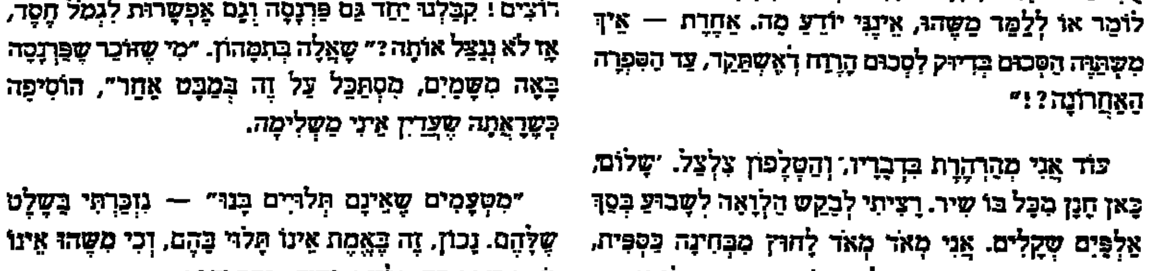

מה בפרשה? האזינו

ירדו גשמי ברכה. ומה אחרי הגשם? השדות ששתו לרויה מצמיחים תבואה. בפרדסים מלבלבים אילני הפרי. בגנה גדלים פרחים לתפארת. וברחובות? בוץ ושלוליות. בכבישים? תעלות מים שמקשות על ההליכה. מה ההבדל? הרי הגשם הוא אותו גשם? פשוט וברור: במקום שחרשו וזרעו בו, המטר מצמיח בו. אך במקום שלא עבדו את האדמה, הגשם רק מטריד ועושה ביצות. האשם אינו בגשם, אלא בצורה שבה הכינו את האדמה.

"יערף כמטר לקחי": גם לתורה יש את תכונת הגשם. אם אנו חורשים וזורעים את לבנו, עובדים על עצמנו ומנסים להשתפר, דברי התורה מצמיחים בנו מצוות ומדות טובות. אך מי שלבו לא עבד, שאינו מכין שום דבר, מי שאינו מגרש את יצרו, התורה עלולה להזיק לו יותר מאשר להועיל.

זכה — נעשית לו סם חיים. מי שזכך את עצמו, התורה מחיה אותו. אבל לא זכה, מי שלא זכך ולא עבד, נעשית לו סם מות. התורה עוד מזיקה לו.

יום החודש	יום השבוע		עלות השחר	עטיפת הטלית	נץ החמה	סו"ז קר"ש להמג"א	סו"ז קר"ש להגר"א	סו"ז תפילה להמג"א	סו"ז תפילה להגר"א	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלג המנחה	שקיעת החמה
יד	א	ערב סוכות	3.53	4.30	5.25	7.42	8.27	8.58	9.28	11.29	12.00	3.03	4.18	5.36
טו	ב	א' סוכות	3.56	4.31	5.26	7.43	8.27	8.58	9.28	11.29	12.00	3.02	4.17	5.35
טז	ג	ב' סוכות												
		חוה"מ–יו"ט שני	3.57	4.32	5.27	7.43	8.27	8.58	9.28	11.29	11.59	3.02	4.17	5.33
יז	ד	ג' סוכות	3.58	4.31	5.27	7.43	8.27	8.58	9.28	11.28	11.59	3.01	4.16	5.32
יח	ה	ד' סוכות	3.58	4.33	5.28	7.44	8.27	8.58	9.28	11.28	11.58	3.00	4.15	5.31
יט	ו	ה' סוכות	3.59	4.35	5.29	7.44	8.28	8.58	9.28	11.28	11.58	2.59	4.13	5.29
כ	ז	שהוהמ"ס ו' סוכות	4.00	4.37	5.29	7.44	8.28	8.58	9.28	11.27	11.58	2.58	4.12	5.28

פרשת האזינו שבת חוהמ"ס יד– כ תשרי תשמ"ט

לפי אופק ירושלים · מתוך לוח דבר יום ביומו

המודיע השבוע לפני שלושים שנה

כנס רבנים קורא לממשלה לחזור מהנחיות הרישום וסדרי הקבורה

ירושלים יום א' (ע.) — קריאה אל הממשלה להרחיק את גורמי הפירוד בעם ולשוב מן ההחלטות הנוגעות להנחיות הרישום ולתקנות הקבורה האחרונות — הד שמעה בכנס רבנים שהתקיים היום אחר הצהרים מטעם הרבנות הראשית ובנשיאותם של הרבנים הראשיים לישראל הרב הרצוג והרב נסים.

הצעת ההחלטה של הכנס מביעה הדיעות מן הנסיון להפריד בין העם ואלקיו, החלטות הממשלה מראות על תיכנון פעולה המכוונת להחליש את הקשר בין ישראל לדתו, ואין זאת אלא עצת שטן העשויה לבטל את זיקת יהדות העולם אל מדינת ישראל ולהעמיד את קומץ העם היושב בציון בבדידות מסוכנת שתצא תיה מי ישורן — נאמר בהצעת ההחלטה.

הצעת ההחלטה גררה ויכוח סוער בין הרבנים שהשתתפו בכנס, לבסוף התקבלה הצעת הרב הראשי נסים, שההצעה תנוסח בידי הרבנים הראשיים ולאחר מכן תפורסם בלשונה החדשה.

לפני קריאת הצעת ההחלטה, שניסוחה לא נתקבל, הסתגרו חמישה רבנים בחדר מיוחד וניסחו את נוסח הצעת ההחלטה ברוח הנאומים אשר הושמעו קודם לכן במהלך הכנס.

"שלושה דברים בחיי האדם היוצאים מגדר תחומו של הפרט, נוגעים לעצם היהדות נעשו בכל הדורות וגם במדינת ישראל כהלכות גוברין יהודאין", והם: ברית המילה, קידוש האשה וקבורת המת, הכוללים בתחום סמכותם של הרבנים. הנסיון לפגוע בהם מצר את תחומה של הרבנות. הרבנות תעמוד על המשמר למען יוחזר המצב לקדמותו, נאמר בהחלטות כנס הרבנים.

בהמשך ההחלטות נאמר כי "ההלכה היהודית קובעת, מעת היות ישראל לעם, מיהו יהודי ומיהו אינו יהודי, אין הרבנות נוטלת לעצמה סמכות זאת אלא פוסקת לפי הלכה שהיא ברורה, ואין בכח של כל ממשלה או סמכות איזו שהיא אחרת לקבוע בענין זה".

בדיוני הכנס הובעו תמיהות וספיקות בערכן של ההתייעצויות של "חכמי ישראל" שהממשלה חושבת לשמוע דעתם בשאלה זו, מכיון שהקביעה מיהו יהודי אינה כחומר ביד היוצר של הרבנים ואין זה מקום לחילוקי דעות. "כלום תנהג הממשלה בשעת ספק בשאלה משפטית להעמיד מועצת חכמי משפט לבירור השאלה והדבר יחייב את בית־המשפט? וכלום דעתם של "חכמי ישראל" שבתפוצות, שהממשלה חושבת לשאול לדעתם, תחייב את קהילות הגולה, למה, איפוא, חושבת הממשלה שהדבר צריך לחייב אותנו? — שואלים הרבנים.

בעית המשפחות המעורבות ניתנת — לדעת הרבנות — "לפתרון פשוט וקל על ידי גיור, תהליך של טהרה והתקדשות, אשר הוא אינו קשה יותר מאשר בכל דת אחרת, להבדיל, וחזקה על כל מי שלבו שלם עמו להיות כיהודי שיעשה זאת ואין כל פרט רשאי להחליט על הדרך שבה יכנס ליהדות לפי מצפונו או ראות עיניו. כי במקום להגדיל ולעצם כוחה של האומה — תתפורד אחדותה ויתעותו דרכיה".

ההכנות לבחירות לכנסת ייערכו תוך חדשיים והצי

ירושלים יום א' — על הצעה ההסדר חדש, שיאפשר עריכת בחירות לכנסת תוך חדשיים וחצי במקום תשעה חודשים כיום — נמסר בשנתון הממשלה תש"ך שיצא לאור ביום ב' (מחר).

בהתאם להסדר זה יערך פנקס בוחרים רצוף שייכנס לתוקף במשך שנה תמימה. פנקס הבוחרים יעודכן מדי שנה ויוצג לכל דורש כך, שהנוגעים בדבר יוכלו להגיש ערעורים למשרד הפנים ולבתי המשפט. לאחר השלמה והתיקונים יהיה פנקס הבוחרים בר תוקף ומוכן לשימוש. ההסדר זה יוחזר כל שנה.

הצעת חוק ברוח עקרונות אלו עובדה ע"י משרד הפנים והועברה כתזכיר לכל משרדי הממשלה להערותיהם. לאחר מכן היא תועבר לאישור הממשלה ותונח על שולחן הכנסת.

משרד הפנים החל כמו כן בעדכון רשת הקלפיות לקראת הבחירות לכנסת הרביעית. הגידול במספר הזכאים לבחור, הרחבת היישובים הקיימים וכן הקמת יישובים חדשים ושכונות, מחייבים שינויים ניכרים ברשת הקלפיות כפי שהיתה קיימת בבחירות לכנסת השלישית בשנת 1955. כן גיבש משרד הפנים עקרונות חדשים לבחירות לרשויות המקומיות במטרה לפשט את התהליכים ולהתאימם לאלו של הבחירות לכנסת ובמגמה לצמצם ככל האפשר את תקופת ההכנות לבחירות אלו.

אוירה של קדושה ברחבי הארץ ביום הכיפורים

ירושלים מוצאי החג — (מאת סופרנו) — אוירה של קדושה והתרוממות הרוח אפפה את הארץ כולה עם התקדש יום הכיפורים, עת התכנסו רבבות אלפי תושבי ישראל בבתי הכנסיות בכל רחבי הארץ לתפלת "כל נדרי" ושבתון מלא לבש את הארץ מעת התקדש החג ועד צאתו.

בעוד היום גדול בערב יום הכיפורים הורגשה קדושתו של היום הממשמש ובא, כאשר אט־אט שבתה כל מלאכה בערי הארץ ומושבותיה ואף התנועה העירונית והבין־עירונית פסקה שעות מספר לפני התקדש החג, כאשר תושבי ישראל התכנסו בבתי הכנסיות לתפלת המנחה ולאחר מכן בבתיהם לסעודה המפסקת החגיגית. השירה והזמרה בקעה מבתים פרטיים מבתי כנסיות ומבתי חסידים ממש עד לרגע כניסת היום הקדוש.

עם ערוב היום הדהדה ממאות בתי כנסיות קבועים וארעיים כאחד, תפלת "כל נדרי" כשבתי כנסיות רבים צרים מהכיל את כל באיהם והמתים מצטופפים בסביבותיהם. המוני חסידים מילאו את חצרות אדמו"ריהם בכל רחבי הארץ, בירושלים, תל אביב, בני ברק ועוד.

דיין פורש מהצבא

ירושלים, יום ב' — האלוף מ. דיין ביקש את אישורו של שר הבטחון לשחרור מצה"ל, החל מ־1 לנובמבר השנה. ושר הבטחון אישר את הבקשה.

כידוע, החל האלוף דיין בהופעות פוליטיות מיד עם סיום כהונתו כרמטכ"ל. דיין, שאמנם לא עסק בתפקיד צבאי. אולם יחד עם זאת נשאר אלוף מן המניין, עורר בהופעותיו ובנאומיו מורת רוח בקרב חוגים נרחבים בציבור. לאחר התערבות ולחץ ציבורי הורה לו ראש הממשלה להפסיק את פעילותו הפוליטית.

עתה, עם שחרורו המלא של משה דיין מצה"ל נראה שהוא ירתם מיד למסע התעמולה של מפא"י לקראת הבחירות.

נתמנה ראש אגף המטה הכללי בצה"ל

תל אביב יום ב' — דובר צה"ל מודיע: אלוף משנה מאיר זורע, נתמנה לראש אגף המטה הכללי, במטה הכללי של צה"ל.

נסתיימה הועידה הבינלאומית לשימוש האטום

ג'נבה, מוצ"ש (ע"ר) — הועידה הבין לאומית לניצול האנרגיה האטומית לצרכי שלום ננעלה כאן היום.

בנאום הנעילה שלו בפני 5,000 נציגים מ־69 מדינות, העלה נשיא הועידה, מר פנסיס פריין, על נס את האוירה של שיתוף פעולה תוך אמון הדדי, שנוצרה הודות לגילויים הגלויים ביותר בשטחי המדע החשובים ביותר", אשר שררה בועידה.

מר רפיין הציע לערוך את הועידה השלישית בשנת 1962.

ששה חדרי מגורים עלו באש שפרצה בישיבת באר־יעקב

באר יעקב — יום ה' (מאת סופרנו) — בשריפה גדולה שפרצה בליל יום הכיפורים בשטח צריפי המגורים של ישיבה באר יעקב עלה באש צריף מגורים גדול בן ששה חדרים על כל מה שהכיל בתוכו.

השריפה פרצה לאחר תפילת ערבית של ליל יום הכיפורים, בשטח צריפי המגורים והאש השתלטה במהירות על אחד הצריפים הגדולים שהפך כולו למאכולת אש, מבלי שניתן להציל ממנו דבר. כתוצאה מהדליקה נשארו שמונה עשרה תלמידים מבני הישיבה ללא קורת גג וכל רכושם נשרף כליל. בין תלמידים אלה גם בני־בלי־בית הישיבה היא ביתם.

בשריפה הגדולה עלה באש גם מחסן הכביסה וכן מחסני בגדים ומזוודות שהיו באותו צריף, חלק גדול מחפצי בני הישיבה וכן מחפצי האורחים הרבים מבני הישיבה לשעבר, שבאו להסתופף ביום הקדוש במקום תורה, ניזוק קשה.

כבאי ראשון לציון, צריפין, ורחובות שהגיעו למקום לאחר חצי שעה לפרוץ הדליקה הצליחו לאתר את האש ולמנוע התפשטותה לעבר הפרדסים הסמוכים.

כפי שנמסר היה הצריף מבוטח אך סכום הבטוח יכול לכסות אך חלק קטן בלבד מהנזק הגדול שנגרם על ידי הדליקה.

נדחתה הצעת הגוש הדתי להקמת ועדה לחקר מצב המבנים בבתי הספר

ירושלים יום א' (מאת סופרנו) — הצעת הנהלת עירית ירושלים לרשימת המבנים שיוקמו עבור בתי הספר בעיר, המקפחת באופן בולט את חלקו של החינוך העצמאי בפרט בתוך קיפוחו של מערכת החנוך הדתי בכללה שמספר תלמידיה הוא הגדול ביותר בעיר, אושרה הערב לאחר ויכוח סוער ברוב קולות סיעות הקואליציה והחרות נגד קולות הגוש הדתי ובהמנעות נציג סיעת הציונים הכלליים.

ההצעה שהוגשה על ידי סגן ראש העיר והממונה על מחלקת החינוך העירונית הד"ר יעקובי מסיעת הפרוגרסיבים שניסה להציג את רשימת העדיפות למבנים כ"רשימה אובייקטיבית" זכתה לביקורת חריפה ביותר מצד נציגי סיעת אגודת ישראל הפועל המזרחי־מזרחי. הרב משה פרוש והרב ה' ליברמן הוכיחו בדבריהם בזיכות במספרים ועובדות כי הקיפוח כלפי בתי החינוך הדתיים הוא בולט ביותר. הדוברים הדגישו כי הנהלת העיר הנוכחית לא בנתה הממשלה נתנה הלוואה לעיריה משרד הבריאות שמצאו וגילו כי מבני בתי החינוך של החינוך העצמאי אינם מתאימים ליעודם כבתי ספר, אך ביקורת גלויה זו לא דירבנה כלל את העיריה לדאוג למבנים עבור החינוך העצמאי.

בהמשך דבריו פנה הרב פרוש בשאלה על מגמת מחיקת "בני ציון" מרשימת הבניינים שהמועצה החליטה על הקמתם עוד לפני שנתיים. הוא ציין כי הממשלה מצאה לנכון לתת פרס לגמנסיה העברית בסך 50.000 ל"י לרגל מלאות 50 שנה להיווסדה הרי ת"ת בני ציון קיים זה 40 שנה ובמשך שנות קיומו הצליח להוציא מתוכו רבנים לבני עדות המזרח. בכל לשכות הרבנות שבארץ יושבים רבנים מתלמידי המוסד הזה וראוי הוא כי העיריה תבנה עבורו בנין חדש.

לאחר ויכוח סוער הציעו הסיעות הדתיות לבחור בועדה מצומצמת שתבקר בכל בתי הספר ותעמוד על הצורך לבנינים חדשים ולפי המלצותיה תנהג העיריה בהקמת המבנים, אך הרוב דחה את הצעת הדתיים וקיבל את הצעת ראש העיר לאשר את הצעת ההנהלה.

המודיע
העתון של
היהדות החרדית

רשות לרופא

חלב אם אין יותר טוב

מה תוכלי להעניק לתינוק - חלב אם, חלב פרה, או אבקת חלב? על שאלות אלה ואחרות עונה ד"ר לוי בנזון, מומחה למחלות ילדים ותינוקות

תזונה נכונה וגישה מתאימה להאכלה. חשובות במיוחד בשנה הראשונה לחיי הילד. גדילתו והתפתחותו מושפעים מהמזון המרכיב את ארוחותיו. הבחירה בין חלב אם, חלב פרה ואבקות חלב היא אחת מתוך ההחלטות החשובות ביותר שעומדות בפני האם, שכן תזונה נכונה היא התפריט היומי המספק את אבות המזון — חומרי הבנין של הגוף, אשר מספקים לו את כמות האנרגיה הדרושה לשמירת חום הגוף, לגדילה ולקיום תהליכים אחרים בגוף. כאשר תינוק נולד, עומדת לפני האם השאלה איזה סוג של חלב לתת לו: חלב־אם, חלב פרה או אבקת חלב?

חלב אם — זהו החלב הטוב ביותר שקיים. הוא מכיל את אבות המזון הדרושים לתינוק בחודשים הראשונים של החיים וגם נוגדנים נגד מחלות שונות.

חלב פרה — יכול להתאים לכל תינוק בריא, שמלאו לו כבר 3 חודשים. בעבר ניזונו בו ילדים, אשר לא קיבלו חלב אם.

חלב פרה מכיל כמות גדושה של חלבון: פי שלושה מהכמות שיש בחלב אם. יש בו כמות קטנה יותר של סוכר (צריך להוסיף סוכר ענבים לחלב) וכמות גדולה של מלחים (בחודש הראשון לחיים צריך לדלל את החלב על ידי הוספה של 1/3 מים). רמת הברזל בחלב פרה שווה לרמת הברזל בחלב אם, אך יכולת המעיים לספוג ברמה זו נמוכה ועד גיל 6 חודשים צריך להרתיח את חלב הפרה.

אבקות חלב — מתקרבות בהרכבן לחלב אם. מקור אבות אלה בחלב פרה, אך הרכב החלב שונה — במיוחד — בכמות החלבון ובריכוז המלחים. כמו כן גדולה יותר כמות הסוכר. האבקות מכילות גם ויטמינים וברזל והרכב דומה להרכב של חלב אם ומשקלן הסגולי הותאם למניעת בעיות בספיגה של חלב זה במעיים של התינוק. תחליפים אלה יקרים יחסית לחלב רגיל, אך הם עדיפים עליו במיוחד בשלושת החודשים הראשונים לחיים.

הקניית הרגלי אכילה

לכל תינוק קצב אכילה משלו ומגוון ארוחות. יכולים להשתנות בהתאם לצרכיו האישיים, רצוי, לדעתי להרגיל את התינוק למועדי ארוחות קבועים, כלומר, מתחת למשקל 2,900 ג' — כל 3 שעות, ומעל משקל 2,900 ג' — בכל ארבע שעות. עד גיל חודשיים זקוק התינוק גם לארוחות ליליות. כמות המזון בארוחה יכולה להשתנות מארוחה לארוחה או מיום ליום בהתאם לתיאבונו וצרכיו של התינוק. לפעמים התיאבון גובר ולפעמים הוא פוחת. על כן, כאשר מפסיק התינוק לאכול — אין להכריחו לגמור את המנה. כפיית האוכל על התינוק משפיעה על התנהגותו ועל היחס בינו לבין ההורה. משך הארוחה המומלץ הוא 20־15 ד'. וחשוב להקפיד על אוירה רגועה בזמן הארוחה, באופן כללי משמשת עליה עקבית במשקל הוכחה לכך שהתינוק אוכל ברמה הדרושה לו, בעיקר בחודשי חייו הראשונים. כללית: גדילה מינימלית במחצית השנה לחיים היא 15 ג' ליום ובגיל 6־5 חודשים תינוק צריך להכפיל משקל הלידה. בגיל 10־9 חודשים משקלו צריך להיות פי שלושה ממשקלו בלידה. אך יש לזכור שלא חייבת להיות עליה במשקל בכל שבוע, לכל תינוק קצב משלו של עליה במשקל ושל גדילה.

מעקב גדילה

מעקב הגדילה מתבצע בטיפת חלב. בתיקו הרפואי של התינוק מצויות "עקומות גדילה" — רשומים גרפיים, המציינים את גדילתו ואת התפתחותו בהתאם למשקל, לגובה ולגיל. תינוק בדרך כלל עולה בעקומת גדילה מתמדת, כאשר יש ירידה בעקומת הגדילה, חייבת להעשות הערכה קלורית ובדיקת רופא.

החל מגיל שבועיים ועד גיל שנה יש להוסיף לחלב ששותה התינוק ויטמינים D ו־A, כאשר הגוף של התינוק זקוק ל־1000 יחידות ליום של ויטמין A ו־400 יחידות ליום של ויטמין D. כמות זאת נמצאת בשתי טיפות ליום של תכשיר A + D המסופק לתינוק במרפאות. חשוב להקפיד על מתן תוספת הויטמינים כדי למנוע מחלות כמו רככת עצמות. עם זאת יש להקפיד ולהסתפק במנה המומלצת, מאחר ועודף של ויטמנים עלול להצטבר ולגרום נזקים במערכות הגוף השונות.

מגיל חודש גוף התינוק זקוק לתוספת של ויטמין C, המצוי בפרי הדר, בפילפל בחות שדה ובעגבניות. המיצים ניתנים בצורה הדרגתית: בהתחלה כפית מהולה במים, לאחר מכן, מעלים את הכמות ומפחיתים את המים. תוספת פירות החל מהחודש השלישי, בצורה הדרגתית, עד שמגיעים לכמות של פרי שמחליף ארוחה אחת של חלב. את הפרי יש לרסק ויש להקפיד שלא לחמם אותו על מנת למנוע את הריסת ויטמין C. החל מגיל 3 חודשים אפשר לתת לתינוק מחית ירקות.

לאחר מכן גם בשר, רצוי כנף עוף. כאשר יש צורך להוסיף קלוריות לתינוק או כאשר התינוק פולט בכמות גדולה את החלב, רצוי להוסיף דייסות. הדייסות בשוק הן: קורנפלור, אורז, סולת, תירס וקוואקר. יש תינוקות הרגישים לחלבון החיטה לכן לא מומלץ לתת דייסות אלה, פרט לקורנפלור, עד גיל ארבעה חודשים.

חוסר ברזל

אחד המינרלים החשובים לתינוק הוא הברזל, הנחוץ לבניית ההמוגלובין בדם האדם, בדרך כלל, לתינוק שנולד במועד, יש מאגרי ברזל המספיקים עד גיל 6־7 חודשים, לתינוק שניזון מתזונה נאותה יש כמות ברזל ברמה טובה ונמנעת תופעת האנמיה — חוסר הדם. ברזל בכמות מספקת נמצא במזונות שונים כמו בשר בקר, בשר הודו אדום, קטניות חומות, שעועית לבנה ועדשים. ניתן לספק ברזל לתינוק גם באמצעות תוספי ברזל, בגלל מספרם הרב של תינוקות עם חוסר ברזל, ממליץ משרד הבריאות על מתן תכשירים אלה מגיל ארבעה חודשים עד תום השנה הראשונה לחייהם.

מוגש ע"י למען ירושלים

טעמי המקרא
מפי הרה"ש שווארץ
ביידיש ובעברית
עכשיו הזמן ללמוד
להשיג בחנויות ספרים וקלטות
בבני ברק ובירושלים

המודיע הצעיר

לַתָּמָר יֵשׁ שְׁנֵי קְשָׁרִים לְחַג הַסֻּכּוֹת. הוּא אֶחָד מֵאַרְבַּעַת הַמִּינִים, וְהוּא אֶחָד מִמִּינֵי הַסְּכָךְ הַנְּפוֹצִים בְּיוֹתֵר. הַרְבֵּה כָּתוּב בַּחֲזַ"ל בְּשֶׁבַח הַתָּמָר. כָּל כֻּלּוֹ לְתוֹעֶלֶת הָאָדָם. הָעֵץ — לְבְנִיָּה, הַכַּפּוֹת — וְהַסִּיבִים — לַחֲבָלִים, הֶעָלִים — לִסְכָךְ וְהַפְּרִי לְמַאֲכָל. פְּרִי הַתָּמָר עָשִׁיר בְּחֶלְבּוֹנִים, בְּסֻכָּר וּבְוִיטָמִינִים.

בָּעוֹלָם יְדוּעִים כִּשְׁלֹשִׁים מִינֵי תָּמָר. מִתּוֹכָם נְפוֹצִים בְּעִקָּר שְׁנַיִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָאֶחָד — מוֹצָאוֹ בִּדְרוֹם עִירָק, הוּא הַתָּמָר הַגָּבֹהַּ שֶׁלּוּלָבָיו כְּשֵׁרִים. וְאִלּוּ הַשֵּׁנִי — מוֹצָאוֹ בָּאִיִּים הַקְּנָרִיִּים. הוּא נָמוּךְ יוֹתֵר, מְגַדְּלִים אוֹתוֹ בְּעִקָּר כְּצֶמַח נוֹי, וְלוּלָבָיו אֵינָם כְּשֵׁרִים. הַתָּמָר זָקוּק לְמַיִם וּלְחֹם. לֹא פֶּלֶא שֶׁהוּא גָּדֵל בִּנְאוֹת מִדְבָּר וּבָאֲזוֹרִים הַחַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם. בָּאָרֶץ מְפֻרְסָמִים הַתְּמָרִים הַגְּדֵלִים בִּירִיחוֹ — נְאַת הַמִּדְבָּר הַגְּדוֹלָה שֶׁל הָעֲרָבָה.

לַמִּתְעַנְיְנִים: מַהֵם סַנְסִנִּים? הַתִּפְרַחַת שֶׁל הַתָּמָר גְּדֵלָה עַל סַנְסִנִּים.

בשכונה שלנו

סיפרה: שולמית

ערב סוכות.

עליזות של ערב חג ממלאת את השכונה ואת הבית. כולם בונים, כולם נושאים קרשים, כולם דופקים, וכולם מכינים קישוטים לסוכה. הללו באים ואתרוגים בידיהם, והללו הולכים ולולביהם עימם. איזה זמן נהדר!

גם רוחל'ה, אחותי הגדולה, מכינה קישוטים לסוכה. אבל השנה, אומרת רוחל'ה, "זה לפי צבעים ולפי נושאים". וכשרוחל'ה רוצה לקשט סוכה לפי צבעים ולפי נושאים, אין לי סיכוי להשתלב בעבודה. זה קשה ומסובך מדי בשבילי. רוחל'ה דייקנית, ואני איני יכולה לעמוד בדרישותיה. למען האמת הצטערתי מאד, וכי מי זה רוצה לעמוד מן הצד בשעה שמכינים קישוטים לסוכה? אני בוודאי שלא. אבל החלטתי לא לכעוס. הרי עשיתי תשובה לא מזמן, בערב יום הכיפורים... אך היות שזה די קשה לא לכעוס, לכן חשבתי שהטוב ביותר הוא לעשות משהו אחר: אולי אעזור לאבא ויהושע בבנית הסוכה? החלטתי לנסות. בדיוק כשהגעתי למרפסת, טיפס יהושע על הברזלים של הסכך ומדד את המרחק מן הקיר ועד המקום שהסוכה שלנו כשרה, כלומר: עד המקום שהמרפסת של השכנים אינה מסתירה את הכוכבים. אינני יודעת מדוע, אבל בסוכה שלנו נערכות מדידות חדשות וחישובים חדשים מדי שנה בשנה.

"תיזהר שלא ליפול", ביקשתי מיהושע. העמידה שלו הפחידה אותי. "אני נזהר", השיב בשלווה. — "שולי, טוב שבאת!" אמר פתאם. "תביאי לי בבקשה את הקרש ההוא, זה שבפינה הימנית. אני רוצה לראות אם הוא מתאים". הרמתי את הקרש, הוא היה קצת כבד, אבל בהחלט לא נורא. והוא התאים! איזה יופי! גם לי יש חלק בסוכה שלנו! הרמתי והורדתי, עזרתי במדידה ובתכנון, ואפילו קשרתי את הקורות זו לזו בחוט ברזל. במשך כל הזמן הזה עדין עמד יהושע על הברזלים. הוא חיבר את הקורות מלמעלה.

— יהושע, איך אתה עומד כל הזמן למעלה? שאלתי אותו מודאגת, פחדתי שיפול.

— יש לי שני כללים, בעצם שלושה... הראשון: לזכור כל הזמן שעומדים למעלה! השני: לעמוד במקום יציב. והשלישי: לנסות! לפעמים דווקא מקום שלא חשבתי עליו התגלה כמצוין.

המשכתי לעבוד כשאני חושבת על הכללים של יהושע. נדמה לי שהכללים שלו טובים גם בעניני תשובה ומצוות. איך נשארים למעלה? קודם כל "לזכור שעומדים למעלה!" — ולא לכעוס על רוחל'ה כשהיא לא משתפת אותי בהכנת הקישוטים. הכלל השני: "לעמוד במקום יציב" — זאת אומרת לא להחליט דברים מדי קשים. והכלל השלישי — אין כמוהו. "לנסות! לפעמים דווקא מקום שלא חשבתי עליו" — כמו, למשל, לבנות סוכה עם יהושע ואבא — "התגלה כמצויין. דוקא כאן צריך אותי מאד.

— "יהושע, אתה גאון!" אמרתי לו. יהושע לא הבין מה אני רוצה, אבל כשיהושע עסוק במשהו, ראשו ורובו באותו ענין ולא מעניינים אותו דברים אחרים.

הקורות עמדו כבר במצב הכן. הגיע הזמן לסכך. הרמתי את הקנים; יהושע קיבל אותם מידי, וסדר לאט לאט, בזהירות ובדייקנות. מדי פעם שאל אם הכוכבים נראים במקום זה או אחר. תפקיד הצופה מצא מאד חן בעיני. ואפילו כשהסכך כבר היה מוכן, ויהושע ירד סוף סוף, המשכתי להסתכל בהם. אולי שני הכוכבים הקרובים האלו הם חדוה ואני? ואולי הגדול שם הוא אמא? ואיפה רוחל'ה יכולה להיות? אולי הצדדי, הנחמד? כן, גם רוחל'ה היא בעצם כוכב. כולנו כוכבים! חייכתי, ושמחתי שבחושך אף אחד אינו רואה אותי, ואינו שואל מדוע אני מחייכת.

סיפרה: שולמית

אליהו הוא ילד עליז ושמח, ותאוותו לשירה ולנגינה אינה יודעת גבולות. הוא מקשיב לניגונים שוב ושוב, ונשמתו אינה יודעת שובע.

אמו מספרת: "כשהיה בן חודשים מספר תפסנו פתאום שהמוזיקה מרגיעה אותו. מאז, כל פעם שבכה ללא סיבה נראית לעין, הדלקנו לו קלטת והוא נרגע". כשאליהו מגיע לתזמורת, ואינו זז משם עד שהנגנים הולכים. הוא אוהב את המקל שעולה, יורד ודופק על התופים. הוא אוהב את האורגן שמנגן בלחיצת כפתור. ביותר הוא אוהב את החצוצרה המשמיעה קולות רמים וברורים.

גם לשיר יודע אליהו, ומי שלימדה אותו לשיר היא דווקא סבתא שלו. אצל סבתא של אליהו אין קלטות ולא רשמקול, אין תופים ואין חצוצרה. כשאליהו בא אל סבתא, היא אומרת לו: אליהו, לקול שהי' נתן לאדם, אין תחליף. אתה רוצה מנגינה? תשיר ותהיה לך מנגינה. ואליהו שר. את כל השירים שהוא לומד מן הקלטות הוא שר לסבתא. וסבתא מבחינה בזיופים הקלים ביותר, זו הסיבה שהוא למד לשיר דווקא מסבתא.

בערב פסח, כשאמא מרוקנת את הארונות, מטפס אליהו על המדף העליון. ושם, עם מקל ארוך, הוא דופק על הארון הריק, על הקיר ומדי פעם — כמובן כשהמנגינה דורשת זאת — על התמונות שמסביב. במשפחה התרגלו לעבוד בקצב התיפוף של אליהו. קרה פעם שאליהו הגיע הביתה והבית היה ריק, העציב הדבר את אליהו, כי הוא לא אוהב בית ריק. חשב וחשב: מה בכל זאת אפשר לעשות בבית ריק? לפתע עלה בדעתו שלהמציא מנגינה, יותר נעים כשאף אחד לא שומע. והוא ניסה. חזר על כל קטע שחיבר כמה וכמה פעמים, עד שנקלט במוחו, וכך בסופו של דבר היה בידו שיר שלם, שהוא בעצמו הלחין. אליהו שר את השיר שלו שוב ושוב עד שאמא חזרה. אמא הקשיבה ושאלה: "מה זה? שיר חדש? אף פעם לא שמעתי אותו!" — "נכון", ענה אליהו, "כי רק עכשיו חיברתי אותו".

בלילות חולם יהושע שהוא לוי, לוי בבית המקדש. ויש לו כינור, או נבל ענק, או אולי חצוצרה, והוא שר ומנגן. וכל ישראל העולים לרגל שומעים ומתעוררים משירתו ומנגינתו. והוא שר, ושר, ושר עד שהוא מתעורר...

רגע חושבים! 136

בגלל קדושת המועד, נקבל את פתרונות רגע חושבים גם מאוחר מן הרגיל. שמרו את העיתון, ופתרו אחרי חול המועד.

1. מים בששון

בסוכות נידונים על המים. לפניכם רמזים למילים שבתוכן המילה מים:

א. רקיע.
ב. אביו של הרמב"ם.
ג. להטים.
ד. מרצים הרצאה.
ה. אינם אוכלים.
ו. גבוהים.

2. בסוכה

בסוכה שלפניכם מתארחות אותיות. נסו לצרף אותן, לשבעה אורחים "סוכתיים".

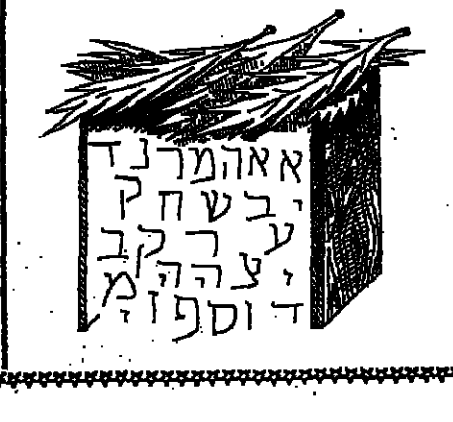

פתרונות לרגע חושבים 132

1. לראש ולא לזנב
2. שב, שוב, שובת, תשובה, תושב, שבת, בת.

הזוכים ל"רגע חושבים" 132

פרס ראשון — הדסה ציטרון רחוב בעל שם טוב 20 קרית אתא מיקוד 28000 ת.ד. 55.

פרס שני — רפאל שטיינהרטר רח' הרצל 14/ב' בני ברק.

פרס שלישי — צבי שפר עזרת תורה 37 ירושלים.

גְּדוֹלָה-קְטַנָּה

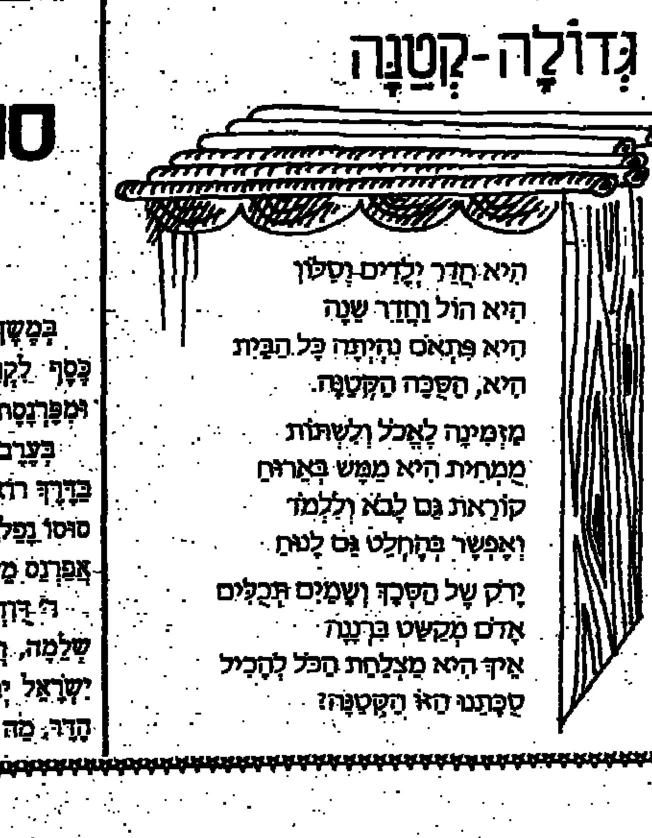

הִיא חֲדַר יְלָדִים וְסָלוֹן
הִיא הוֹל וַחֲדַר שֵׁנָה
הִיא פִּתְאֹם נִהְיְתָה כָּל הַבַּיִת
הִיא, הַסֻּכָּה הַקְּטַנָּה.

מְזַמִּינָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת
מַמְתִּינָה הִיא מַמָּשׁ בְּאַרְוָחָה
קוֹרְאוֹת גַּם לָבוֹא וְלִלְמֹד
וְאֶפְשָׁר בְּהֶחְלֵט גַּם לָנוּחַ.

יָרֹק שֶׁל הַסְּכָךְ וְשָׁמַיִם תְּכֻלִּים
אָדֹם מְקֻשָּׁט בְּרִנָּה
אֵיךְ הִיא מַצְלִיחָה הַכֹּל לְהָכִיל
סֻכָּתֵנוּ הַזֹּאת הַקְּטַנָּה?

סוס הָדָר

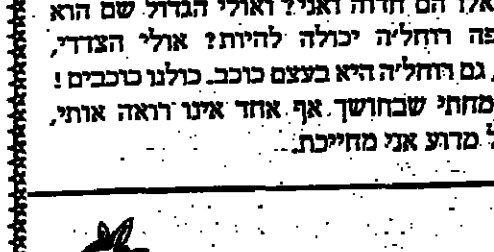

בְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה תְּמִימָה חָסַךְ הָאַדְמוֹ"ר ר' דָּוִד'ל מִלְּלוֹב כֶּסֶף לִקְנִיַּת אֶתְרוֹג יָפֶה לְחַג הַסֻּכּוֹת. חָסַךְ מִלַּחְמוֹ וּמִפַּרְנָסָתוֹ, הַכֹּל כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּאֶתְרוֹג.

בְּעֶרֶב הֶחָג נָסַע בְּשִׂמְחָה לָעִיר, וְכַסְפּוֹ בְּיָדוֹ. וְהִנֵּה, בַּדֶּרֶךְ רוֹאוֹת עֵינָיו דָּבָר נוֹרָא: לְעֶגְלוֹן יְהוּדִי קָרָה אָסוֹן. סוּסוֹ נָפַל וָמֵת. הָעֶגְלוֹן עָמַד בַּדֶּרֶךְ, בּוֹכֶה וּמְיֹאָשׁ. "מִנַּיִן אֲפַרְנֵס מֵעַתָּה אֶת יְלָדַי?"

ר' דָּוִד'ל לֹא הִסֵּס לְרֶגַע. לָקַח אֶת הַכֶּסֶף שֶׁחָסַךְ שָׁנָה שְׁלֵמָה, וְנָתַן אוֹתוֹ לָעֶגְלוֹן, שֶׁיִּקְנֶה לוֹ סוּס חָדָשׁ. "כָּל יִשְׂרָאֵל יְבָרְכוּ עַל אֶתְרוֹג מְהֻדָּר, וְדָוִד'ל יְבָרֵךְ עַל סוּס הָדָר, מַה בְּכָךְ?" — מִלְמֵל לְעַצְמוֹ...

איסור צביעה לא מוכר להן?

אשה נכבדת, ידידת המשפחה, מטלפנת אלי וקולה דואג, תובע:

— "הכיצד, איך אפשר? שילכו לשאול את הרב שלהם אם זה מותר? למרוח את השפתים בשבת, בחג ולבא כך להתפלל את תפלת ראש השנה?"

— מה את מדברת? ראית דבר כזה, אינני מאמינה, זה לא מתקבל את הדעת", נדהמתי.

— הלואי ואינני צודקת. הערתי כמה וכמה פעמים לנשים שהשפתון שלהן היה נראה טרי טרי. חלקו טענו שזה מאתמול, שפתון מיוחד שמחזיק מעמד, והשאר לא יודעות את חומר האסור, אפילו הודו לי שהערתי להן, ואחרות, מתעלמות.

ואני עדיין תמהה, יש באמת במחננו נשים שאסור צביעה לא מוכר להן? מי הן?

שו"ש

להקשיב...

מה זה "להקשיב"?

להאזין. לא לעשות כלום. רק להטות אוזן. להטות לב, פסיביות — כל כך פשוט. כל כך קשה. הרבה יותר קל להשיב לך, לייעץ לך, לומר לך מה דעתי. לדבר... לדבר... לדבר...

לא לשמוע את סופי משפטייך. להפסיק אותך. לא לשמוע אותך כלל. לא לראות את הבעת פנייך. לא לחוש את רגשותייך, כאבייך, דאגותייך, חששותייך.

כי אני יודעת. אני מבינה. אני יודעת יותר טוב ממך מה טוב לך. מה "צריך" לעשות. מה הייתי אני עושה. שזה ספשי לדאוג, ובכלל לכאוב, ולהתרגש, ולהפגע ובכלל, חבל:

— ואני יודעת הכל מצויין כשזה קשור אלייך ולא אלי: וכשהכאב שלך ולא שלי, ולכן יש לי שפע של עצות ומילות הרגעה למכביר והמון המון מילים. ורק דבר אחד חסר לי וזו היכולת להקשיב.

כי "להקשיב" זה המון, "להקשיב" זו פסיביות, אבל פעילה. שדורשת ממני יותר מאשר דורשות מילים, כי המילים הן אוטומטיות, זורמות מאליהן, מתוך הרגל. ולעצור אותן זה קצת קשה. להצטמצם ולהכנס אל הנעליים שלך ולהקשיב לך, ולהרגיש אותך.

וזה קשה.

זה לשכח אותי כרגע, לשכח את דאגותי, חששותי, הרגשותי, כאבי, שמחותי, תקוותי. ואילו אני עסוקה עם ה"אני" שלי ולא כל כך עם שלך.

עכשיו אני על הגובה. אני המייעצת, הנותנת, הפותרת, המשפיעה התורמת, ואת זה את לא רוצה, לא הרגע בודאי, הרגע את רוצה שרק ישמעו לך.

וזה כל כך קשה.

לצאת מה"אני" שלי ולהכנס לשלך, להרגיש אותך, להשתתף אתך. להבין אותך ולקבל אותך, ככה כפי שאת, כי זה מה שאת צריכה עכשיו.

— עצות הן דבר נפלא כשמבקשים אותן.

— פתרונות הם פנטסטיים כשהם מתאימים לך.

— להגיש עזרה מה טוב כשרוצים אותה.

— ולהכביר מילים זה נפלא בשעור מוסר, למשל.

והנפלא ביותר זה "להקשיב" כשצריך. יש בה עצמה, בהקשבה, עצמה אמיתית, כנה. יש בה התבטלות, השתתפות, התעלות והתקרבות. התעלות מה"אני" שלי והתקרבות ל"אני" של הזולת.

ולכן, כשאת מבקשת שיקשיבו לך, ואני מדברת, מבטלת, מטיפה מייעצת, מישבת, לא נותני לך את שבקשת ואת נשארת עם דאגותייך, חששותייך רגשותייך וכאבייך ועוד כאב קטן נוסף לך: "גם היא לא מבינה אותי".

ואני נשארתי עם ה"אני" שלי. ומה יקרה לו ל"אני" שלי, כשמתי יתחלפו התפקידים?

אז אולי באמת כדאי ללמד "להקשיב".

ה. לוב

הטור שנו ושלכן

"גזל שאין להשיב"

שבת מלכתא פורשת כנפיה. הגיע היום אשר ציפינו לו בקוצר רוח במשך ששת ימי המעשה. סעודת השבת בשחרית הגיעה לסיומה. מגיעה לה שעת המנוחה כמו שאמרו חז"ל "שינה בשבת תענוג". והנה בשעת מנוחה זו אנו זוכים לקולות ובוקים "עמוד עמוד" מי רוצה "שבויים" וכו' הכדור קופץ חוזר הלאה וכמובן הצעקות אחרי הכדור. הורי הילדים הלכו לנוח ולישון ואת הילדים הם שולחים למטה או לרחוב השני לשחק (ולהפריע). הם לא שוכחים לומר לילדים לא להפריע, כנראה שלדעתם אפשר לשחק למטה בלי לדבר ולרוץ. קשה לתאר את הסבל שגורם לנו מרעש הילדים. לא לחינם כינוהו "גזל שאין לו השבה" וכי יכולים להחזיר שינה שנקטעה באמצע או מנוחה מלווה בכאב ראש.

אין להאשים את הילדים כי בסך הכל הם עושים את רצון הוריהם ויכול להיות שבגלל טרדותם הם מרשים להם לרדת. ההורים אשמים כי הם המחנכים וצריכים לתת להם דוגמא של ניצול נכון של הזמן בשבת. אולי כדאי שגם המורות יקדישו קצת מהשעורים לנושא זה כי "גדול תלמוד המביא לידי מעשה".

בכבוד רב
דיירי הבית...
בני־ברק

נ.ב. אבקש לא לפרסם את שולחי המכתב.

בעריכת שו"ש

הבית שלנו

כפרת עוונות או לעמוד במבחן

יש יום הכפורים פעם בשנה.
ויש יום כפור קטן — פעם בחודש.
ויש לכל אחת רגע מבחן המהווים הזדמנות לכפרת עוונות יום יומית.

★

זה לא להתרגז כשנשברה כוס.

★

זה לא להתרגז כשנשברה כוס דורלקס ואלפי רבבאות רסיסיה נתפזרו לכל עבר בדיוק אחרי שגמרת "לעשות פסח" בסלון.

★

זה לא להתרגז כשהנ"ל קרה בדיוק אחרי שאמרת לבן החמש: "זהור שזה לא יפול!"

★

זה לא להתרגז כשהנ"ל קרה בדיוק לפני שאורחים הגיעו.

★

זה לא להתרגז כשהנ"ל קרה בדיוק כשהאורחים יושבים ורואים...

★

זה לא להתרגז כאשר התצוק של השכנה, הילדון הנחמד, את שמלתך מרח במפרח שר קולד — או לפחות בריבה — מרוב חיבה — בדיוק כשיצאת מוכנה, חגיגית, לבושה, מטופחת, לשמחה משפחתית — ובחוץ כבר מחכה המונית...

★

זה לא להתרגז כאשר השכנים שחזרו מאוחר משמחה משפחתית עומדים ודופקים (בחצות, כמובן) ודופקים דופקים כי אין להם מפתח (למה הם לא לוקחים מפתח? למה לא השאירו לפחות אצלך מפתח?) וילדיהם אינם מתעוררים למרות הדפיקות הגבורות בדלת — וילדיך כן התעורר כולל התינוק החולה ל"ע שזה אך נרדם סוף כל סוף תבכיו שבוע התחיל מחודש.

★

זה לא להתרגז כאשר השכנה מחייכת אליך (במתיקות?) ואומרת: "מה את בבית היום?" בדיוק חמש דקות אחרי שגמרת לצעוק (נניח על אחד מילדיך, במקרה הטוב) והיו צרחות כאלה שגורמות לך עד היום להפסיק ולחשוב שמי יודע אם לא שמעו אותך עד תל־אביב"

★

זה לא להתרגז כשקנית תפוחים יפהפיים ואת מגלה שבתוך רובם — תולעים! וזה עוד אצל הירקן שהבטיח לך מפורשות שהפעם זה לא כמו האפרסקים מהשבוע שעבר, ואין לך פירות אחרים ומה תגישי לאורחים?

★

זה לא להתרגז כשאמרת בפעם החמישית כשאת מלאת אהבה ובסבלנות עילאית: בוא מהר, ילדי, נשמה טובה שלי" והוא בכלל לא שמע או לא בא ועושה רושם שזה בכלל לא מעניין אותו...

★

זה לא להתרגז על כך שבכל אחת מהפעמים הנ"ל ובעוד מקרים טרגיים כאלו, לא עמדת במשימה ההתרגזות בכל זאת...

★ ★ ★

גולדי

פנת לימוד הזכות

זה לא בדיוק כמו שזה נראה

כמה פעמים זה כבר קרה לי? ובכל פעם אני הנ..מה מכך, מחדש: זה לא בדיוק כמו שזה נראה.

לכשל, אותה חברה, שכאשר הכרתי אותה — במסגרת פגישות עבודה בקבוצה עם עוד חברות הנפגשות לשם כך לעתים מזומנות — היתה לי תחושת מרחק.

מובן שעבודה משותפת נותנת אפשרות להכיר את האדם מקרוב — והכרתי אותה: נאה, נאה מאד. לבושה היטב, מתנשאת. הייתי אומרת — די יהירה, כמובן. יש לה הכל. לזכותה יכלתי אז לאמר שיהירותה לא באה לידי ביטוי באפן בולט וגס — זה היה קצת בעדינות.

קרה לי פעם ופעמיים "להתחכך" אתה. זה היה כאשר היינו חלוקות בדעותינו לגבי נקודה כלשהי בתחום עבודתנו. גם לי צדדי החלשים, גאותי שלי (ואולי באפן בולט יותר משלה...) וידעתי: הזהירות — עלי לנקוט ביתר זהירות ביחסי אתה, על מנת שלא "להתחכך" יתר על המדה. ידעתי — אתה אי אפשר להתווכח. אותה לא ניתן לנצח. היא תעמוד על שלה — עד הסוף.

וכמובן, לא היה לי ענין אישי להתווכח אתה או לנצח אותה. חשבתי שמצב זה אף חוסם אפשרות להבהרת דברים; המצב חוסם אפשרות להבנה ולתחושת קרוב־לבבות.

ויום אחד, לאחר תקופה ארוכה של יחסים קורקטיים למדי — יום אחד התברר לי שאמנם "זה לא בדיוק כמו שזה נראה". התברר לי שאותה אשה, שנראתה לי כמי שיהירותה נשענת על כך שיש לה הכל — הסתירה בהופעתה הנאה סבל רב שעבר עליה באותו פרק קשה בחייה כאשר היתה אלמנת מלחמה, ל"ע, עם תינוקיה המיתומים... צעירה כל כך היתה... ואז התברר לי שהצורך שלה לעמוד על שלה, היה חלק ממלחמתה על קיומה, כאדם. שאילו לא התהלכה בהקרינה מסרים של "אל תרחמו עלי", "יש לי הכל", "אני לא מסכנה; ואיני זקוקה" — כי אז יתכן והיתה נשברת.

לאחר שהבנתי, הרגשתי כלפיה המון חום וסמפטיה — מה שלצערי לא היה לפני כן. כמובן שעתה הייתי מנועה מהאפשרות לגלות יחס פתוח וחם כך פתאם — לאור יחסינו בעבר — וקויתי רק שעם הזמן אוכל בהתיחסות אמתית־חדשה זו לכפר על תחושותי מן העבר.

ולמה לא יכלתי לקבל אותה בלי זה?

למה צריכה הייתי לדעת את שנודע לי — בשביל להיות יכולה לרחוש אהדה אליה? מדוע לא יכלתי להתעלות על רגשותי הפעוטים הקטנוניים, ולתת קרדיט לאדם?

לתת קרדיט — לדון לכף זכות. ואנו נדרשים לכך דוקא אז. דוקא לפני שאנו יודעים ומבינים את מה "שמאחורי" הדברים. כאשר לכאורה "לא־מגיע" לתת קרדיט — דוקא כאשר זה כמו שזה נראה — דוקא לפני שאנו נעשים חכמים עם הגילוי — שאמנם "זה לא בדיוק כמו שזה נראה..."

גולדי

המטבח שלנו

מעדני חג - רעיונות גיוון לסוכות ולשמחת תורה

אנו בעיצומה של שרשרת הימים הטובים הבאים ברצף של שבת, חג שבת וחג. לפניך הצעה לתפריט בשר במצע פֵּרוֹת; חגיגי וטעים. המתכון הוא של קציצות בשר טחון. תוכלי לשנות ולהכין אותו עם מנות עוף או קוביות בשר בקר. משך הבישול ישתנה בהתאם. לקראת שמחת תורה העשירי את התבשילים באגוזים. מוצעת לך פשטידת אטריות־אגוזים מיוחדת, וקלה להכנה.

וכמובן, לקידוש ולכיבוד עוגת אגוזים נהדרת, פשוטה בהכנה, גדולה בכמות ונשמרת היטב במקפיא.

כדור בשר במצע פירות
(6-8 מנות)

למצע הפירות:
- 3-4 בצלים גדולים וקלופים
- 5-6 כפות שמן
- קורט פלפל שחור
- קורט קינמון
- קורט מלח
- 1 כוס מים
- 2 כפות דבש
- 200 גרם שזיפים מיובשים
- 250 גרם גזר גמדי קפוא
- או — כוס קוביות אננס משומר
- 100 גרם משמש מיובש — אפשרי

לאגוזי הבשר:
1. 750 גרם בשר טחון מתובל ומוכן כמו לקציצות
2. או — 6-8 מנות עוף
3. או — 1½ ק"ג בשר בקר חתוך לקוביות קטנות

אופן ההכנה:

קצצי את הבצלים דק ושימי במחבת. צקי השמן. וטגני על להבה נמוכה עד להזהבה. בזקי התבלינים והוסיפי את המים והדבש. המשיכי לאדות על להבה נמוכה, תוך כדי בחישה, עד שנוצרת תמיסה אחידה וסמיכה. שטפי והשרי את השזיפים והמשמש כרבע שעה בקערה עם מים. סנני את הפירות והוסיפי לכלי רחב ושטוח בחשי קלות.

צרי בידים לחות כדורי בשר קטנטנים מהתערובת הטחונה, והחליקי אותם לכלי עם הפירות. אם את מעדיפה מנות עוף או קוביות בקר — סדרי אותם בין הפירות בכלי. הוסיפי תוך כדי בישול מים לפי הצורך, בכמות של רוטב.

כדורי בשר קטנטנים יתבשלו כחצי שעה. מנות עוף כשעה ורבע וקוביות בשר כשעתיים עד שעתיים וחצי.

כ־10 דקות לפני תום הבישול המתוכנן הוסיפי לתבשיל את הגזר הגמדי או את קוביות האננס.

(המשך בע"מ י"ד)

כדאי לדעת

הכל על המימיות

כיצד להסיר את ה"שחור" שבמימיות?

כמה תשובות לבחירתכן:

א. שטיפה יסודית בעזרת מים ואקונומיקה.

ב. עצה נוספת שטובה גם לבקבוקי תינוקות: להכניס למכונת כביסה, יחד עם הרחצה ולכבס. הכבסים המסתובבים מטפלים נפלא במימיות בחוץ ובפנים. הצבע השחור אמנם לא נעלם לגמרי אך אין בו מכשות מלבד צבע. הרתחה מסירה ריחות ומרעננת את המימיות.

ג. אפשר להשתמש בשתי העצות גם יחד, בעיקר בסוף הקיץ.

ד. שמוש קבוע במימיות "חד פעמיות" בהן לא נוצר אף פעם עובש.

יש לשמוש בהן מעלה גדולה, לאף אחד לא כואב כשהן נאבדות. תוכלי להשתמש בהן כמוני — למלא אותן אך ורק במים, בלי שום תוספות אולם קפואים. מים קפואים מפשירים לאט ולכן אפשר להוסיף תמיד מים ולהנות מהמימיה פי כמה.

ילדים מכינים לעצמם את הקפואים. מעלה נוספת.

הבקבוקים קטנים וקומפקטיים וגם לאחר כמה שעות של חום נשאר באחד מהם קרח להתרעננות נוספת.

להודיה
ז. נפים
בני ברק

מול פרק חיים מתקפל

שני סיבובים במנעול התחתון, וסיבוב אחד בעליון. הידית חרקה קלות — ונשמעה לי, דילגתי מעל ערימת מיכתבים, התראות ותיירות נוספת שנידחקה מזה זמן רב מתחת לסף הדלת — ואני בפנים, בחדר המגורים.

צריך להתרגל לאפלולית; התריסים מוגפים, החשמל אינו פועל, מנותק. אילולא שיכבת האבק המרפדת כל רהיט ושטיח — הייתי בטוחה שבעלת־הבית כבר תצא לקראתי, תזמין אותי לשבת, כמו פעם.

בית ככל הבתים, עד לפני שלוש שנים.

ניצבתי במרכז והעפתי מבטים לכל עבר, בדירה הקטנה והמסודרת. על שולחן נמוך אגרטל בדולח, שפירחי המשי שבו שמטו ראשם. במזנון ממול — תמונות בני המשפחה, ממוסגרות ומחויכות, תמונות וקומות תלויות סביב, ועל הריצפה פזורים שטיחים.

נכנסתי למטבח. שולחן קטן מכוסה במפה פרחונית, רקומה, ושני שרפרפים. מעל לכיורים הקטנים ניצב כמו תמיד קומקום המתכת, שסימני הבדיקה עוד ניכרים עליו. מרפים עטופים במפיות מעוטלנות, מגהצות וכלי הרטיסה פרוסים עליהם להפארה. יד תרוצה חוריה היסיבה לטפל בהם.

כשפתחתי את המקרר לפתע אחזני יד קרה, מבפנים, קופסת שמורים מרוקנת עד חציה עדיין על המדף, מעופשת, ביצים בודדות על תא הדלת, וכד חלב שהתגבן זה מזמן, ירקות אחודים במגירה, צמוקים. שלוש שנים ללא תנועה, הזדרזתי לצאת, לחדר השינה. מיטה מוצעת כאילו רק מקודם קמו בעליה משנתם. כתונת, מגלי בית, וספר תהילים על השידה.

בארון — שורה ישרה של קיפולי לבנים, מצעים ומפות, קשורים זוגות בסרטי משי מעל מפיות תחרה נהדרות, תיקי ערב, בשמים ומישחות טיפול. באותו הרגע הרגשתי כגנב במחתרת. מה לי ו"לפני ולפנים" של אישה אחרת?

ברגע שהאלמנה הדרה מרמרה, נישאה בלמדה הצעירה. מיום ליום נסוגה ניתבססה לתוכה, ניתחזקה לקונכיה שלה. ניצמדה לימי הנעורים, כששלוה ונינוחות עוטפים אותה, כמו עולל רינק, חסרי עצמאות ותבונה בוגרת.

כשהפסיקה לתפקד — הגיעה למשפחה אומנת, לימי זיקנה שלוים, חסרי דאגות, וכך, לפני שדירתה עוברת לידים זרות, תכולתה מועתקת להוגנת צעירים בראשית דרכם. נכנסתי להצצה אחרונה, כולי זולגת דמעות.

מול עיני רוחי דמותה השפופה, פניה המקומטות ועיניה חסרות ההבעה, זקנה, וסביב סביב, ממש מולי, בדירה הקטנה וההדורה מרחפת עדיין רוחה של עקרת בית זריזה, בעלת טוב טעם, אלגנטית, נבונה ומתפקדת.

שתי קצוות למסלול אחד — הם כל כך נבדלים זה מזה, קוטבים עד כדי כאב מוחשי וצרב.

עמל חייו של אדם, פרטיותו ועצמאותו מיתובדים ברוח ותלים באופק. ובמקומם — חוסר אונים ותלות מוחלטת בזולת. זו סטירת לחי מצלצלת לאדם צעיר, נמרץ ושאפתן השואף לחבוק עולמות ולהיות מוסכמות ופוגש גם נקודת סיום שכזו.

וכך כשכולי נבוכה וכואבת, ניזכרתי בתפילתה הרוטטת הדומעת של הרבנית מלמדתי של ימי ילדותי. אנו הקטנים, חיכינו בקוצר רוח לתפילתו של החזן "שמע קולנו" בימים הנוראים, ואף פעם לא אוכזבנו. הרבנית פותחת בתפילה, ופרץ דמעות ניגר על פניה. כשהגיעה למלים "אל תשליכנו לעת זיקנה" — היו יללותיה מיתגברות, וכולה רטט חסר מעצור, ואנו חוזכים, מה לנו ולזיקנה? מושג בלתי ניתפס מעבר השני של האופק.

ופה — מול פרק חיים מיתקפל — הבנתי את תפילתה הקורעת, בקשתה של אישה מתבגרת.

"אל תשליכנו לעת זיקנה..."

— פייגי —

מתקן קטן ויעיל מטהר את מי השתיה המזוהמים

אחד המקורות החיוניים לקיומנו ולבריאותנו הם המים שאנו שותים, או ניזונים מהם בכל דרך שהיא.

המחקרים בארץ מתריעים בחומרה רבה נגד איכות המים המגיעים לצרכן. מי השתיה מכילים גרגרי אבנים וחלקיקי חול, ולא מעט זיהומים כימיקליים, כגון: חומרי דישון, מדבירי מזיקים לחקלאות, מי שפכים, וזיהומים אורגניים. כל אחד מרגיש לפעמים גם טעם־לוואי ולעתים גם ריחות רעים, המהולים במי השתיה.

איכות המים במערכות ההספקה האיזוריות והעירוניות, נעשית אמנם ע"י פיקוח וביקורת של משרד הבריאות והרשויות. אך ביקורת זו אינה מגעת עד לזרימת מי השתיה מהברז. היא כוללת רק פיקוח במערכות ההספקה וההלוקה, אך בשום פנים ואופן לא במערכות ההספקה הביתיות. כאן טמונה הסכנה, למרות שהבדיקות לא מצאה מימצאים חמורים קודם לכן.

לא מזמן פירסם מחקר ישראלי תוצאות מדהימות על הכלור המהול במי השתיה בארץ. "שותים ועל" — קובע מחקר אחר. אחרים מתריעים: "מי השתיה המזוהמים גורמים לעליה בתחלואה".

אלו הן עובדות אין עליהן עוררין. וכדי לשנות את המצב, צריך לעשות משהו, שהמים יהיו צלולים, זכים, טהורים, טעימים וגם בריאים!

★ ★
★

אחד הפתרונות לבעיה הינו מתקן אמריקאי, קטן ויעיל. מתקני N.S.A מסלקים מהמים זיהומים אורגניים וכימיים, מטהר מהם את הכלור, מסנן זיהומי צנרת חלודה, מבטל טעמי לוואי וריחות ובוודאי — חול ולכלוך.

מיליוני אמריקאים כבר הכירו בחשיבותו של המתקן. הם התרגלו להשתמש בו לפני ששותים מים.

ארבעה שלבי טיהור עוברים מי השתיה במתקן, בתהליך פשוט ויעיל ביותר. 1. סינון קדמי ע"י מסך מקרוני להסרת חול וחלקיקים. 2. שיכבת פחם לספיגת זיהומים אורגאניים ומניעת חיידקים במערכת החיטוי. 3. שיכבת פחם לספיגה מחולטת של הכלור וזיהומי חלודה המסירה טעמי לוואי וריח נילוזה. 4. סינון סופי ונת מקרוני לטיהור כללי וסופי.

מתקן הטיהור N.S.A מוכן ללא צורך בחשמל וללא שימוש בכימיקלים. אחזקתו פשוטה ואינו דורש טיפול. הוא הטוב מסוגו בעולם, בכיסוי שטח מגע גדול ובעל כמות הפחם הגדולה ביותר. פעולתו פשוטה, ועל הכל ובעיקר הוא מעניק מי שתיה נקיים וטובים.

האמנם פכים קטנים?!

"את נראית רע היום", פסקה שרה את פסוקה. כך פשוט, ללא שום גנוני לשון. היה זה בעת אסיפה משותפת לעבודה. למרות השעה המוקדמת היה מצב רוחי שפיר והרגשתי הכללית טובה. אולם המשפט הקצר והבוטה הזה שינה הכל. הזילותי חשה ולא בנוח ואפילו מעט ברע (פסיכולוג יטען, אמת "גוף תפש חוד הם"). יום קשה עבר עלי בביה"ס.

שרה הנה חברתי לעבודה מזה שנים, שפה משותפת לנו והרמוניה שוררת בינינו. ברור היה לי כי הערתה לא נבעה מכוונה רעה חלילה, אולם לו היתה פונה אלי בשאלה אם תוכל להקל עלי מעומס העבודה לאותו יום כיון שחזותי מעידה כי משהוא אינו כשורה אצלי, היו פני הדברים אחרות.

שוה לי אשה בגיל העמידה כי בן ובת לה אשר הגיעו לפרקם ומידי שבת בהגיעה לביהכנ"ס נשאלת היא מחודש אם חלה תזוזה במצב צאצאיה. כל שאלה כזו דוקרת את ליבה כבמדקרות חרב. לא אכביר בדוגמאות, רבות הן ומוכרות. כמה פעמים מעירים אנו הערות שונות מתוך ספונטניות, מתוך הרגל, ואיננו מודעים לנזק אותו אנו מעוללים.

מאידך, מדוע נחסוך במילים טובות, בהערה מחמיאה? תוך כדי מפגש עבודה עם גב' מ. ספרה לי כי היא אם לילדים בוגרים. הופתעתי וציינתי בפניה כי היא נראית כה צעירה עד שקשה להאמין לעובדה זו. היא חייכה בהנאה. נקראתי החוצה וכאשר שבתי הזדרזה היתה גב' מ. צוחקה בהתבוננות בראי והטבת תסרוקתה: פניה זהרו. חשתי בצליל־כי מלותי ממש רוממו אותה.

מחמאה כנה כזו שיש לה כסוי, היא נאמרת בטוב טעם (וזה מאד חשוב) בכוחה להפיח חיים חדשים ולהימין מבט שסטה קצת "שמאלה".

★ ★ ★

שעת צהריים. חצי תריסר פיות מורעבים ממתינים בשקיקה למנת האוכל מתוך הסירים המהבילים. מכשיר הטלפון צורם בצלצולו ומעבר לקו אשה פלונית המשתכנעת כי אוכל להשיא לה עצה טובה בבעיה רפואית. "ההכרח לא יגונה". אני משתדלת לגבור על קולות המחאה הבוקעים מן המסבה, ולענות במיטב הסבלנות. בקשה אחת לי אליה, שתואיל נא לעדכן אותי בקשר לתוצאות. "היא הבטיחה חגיגית כמעט נעלבת. "הרי זה ברור".

את האינפורמציה שאבתי ממקור אחר וכך ספקתי את דגש האינפורמציה שלי. אני עדיין ממתינה לחיוג מבנה, ולו גם בצהרי־היום...

את דינה לעומת זאת, הנני ממש מעריצה אף שבעצם מעולם לא פגשתיה. דינה מיודדת עם חברתי לאה והיא סבה שאוכל לסייע בידה. בשיחת טלפון ממושכת הבהירה את הנושא. לאחר מאמצים סדור העניין שכבית, אך עדיין לא ברור היה כיצד יוקאים לאישיותה של המדוברת. לאחר נסיונות ואכזבות העבר נמנעתי מלהכביד את עולי ולא בקשתי להתעדכן בתוצאות. כעבור שבוע לערך זיהיתי את קולה של דינה מעבר לקו: "ברצוני להודות לך אני כה מרוצה ומעריכה את פועלך". וכאן בא תאור מפורט של השתלשלות העניינים".

חשתי, כי אני משוחחת עם מישהי בעלת אישיות הראויה להערכה. נשמע מוגזם? כן, הרי דינה נקטה באקט כל כך טבעי כל כך מתבקש, אך לאור המציאות, כה מיוחד ונדיר.

★ ★ ★

השתתפתי בנוחיות על כסא מרגוע, מפקחת על הזאטוטים המשחקים בלי הים המלחכים את החוף. שלא ברצוני האזנתי לשיחתן של שתי אמהות אודות ילדותיהן בנות השבע, אשר סעדו לבן בסמוך אליהן וסיעו לאוזהן הקטנים.

אם א': "ואתי (מה שמה?) כזו בלתי מפשמעת, בזמן האחרון על כל דבר מתווכחת.

אם ב': "ושלי (מה שמה?) אפי' אינה מתווכחת, פשוט מסרבת וזהו!"

מין היתחרות סמויה שרחה ביניהן מי תצליח להכפיש את בתה יותר, ואת כאשר האוזניים כרויות והלבבות...? חשתי כי לו הייתי אני ילדה בת שבע אשר נגזר עליה לסעוד ליבה ולב אוזה לצליל מגינה כה בלתי עריבה הייתי נמלטת מהמקום כל עוד נפשי בי.

איני דנה אודות אסור לשה"ר (כן, לא לשכוח גם לגבי ילדים). אך מדוע לעתים כה קרובות מתירים אנו לעצמנו לזלזל בכבוד ילדינו? לספר בגנותם ולכנותם בשמות? (הנודניק הזה, הפרא הזה, החצוף הזה). האם בגלל תחושת האפוטרופסות שלנו עליהם? דוקא זה מחייב, מחייב מאוד! איננו חשודים כי בזדון לב אנו עושים זאת, הרי אנו כה אוהבים אותם ודואגים להם. בודאי גם הערותינו השוטפות אינן נובעות מרוע חלילה אלא מתוך כח ההרגל. גם חוסר הכרת הטוב ואי קיום הבטחה הנם עקב מרוץ החיים השוטף אותנו.

אבל רגע, שמא דוקא העדר מחשבה המלווה כל אותם ארועי היום יום הקטנים (שהם כ"כ חשובים) הוא בעצם עָוֶל? הוא כן זדון? כי לשם מה חונן הבורא בכח חשיבה כה מבורך? האם רק לצורך למודי המתמטיקה והמחשבים או לחלופין להערכת חשבון הקניות למיניהן?

המעיין בביוגרפיה של גדולי ישראל מגלה כי מחשבה מקדימה ליוו ומלוא ההתייחסות השקיעו "בפכים קטנים" אלו. הצעדים כחוט השני במסכת חייהם.

פ. מרים

מסגרות
מכל הסוגים
ב"פוטו גאולה"

בדיקת שער
בדיקה אלרגיה למזון
ד"ר אבן חן P.H.D
03-239682 03-790257

במוצש"ק פתוח!!!
מחירים אטרקטיביים
לדגמי הקיץ החגיגיים
"בת מלך"
סוקולוב 4 בני ברק

בעלי כרטיס חבר
ב"בפוטו גאולה"
מתבקשים לבוא לקבל
שי לשנה החדשה

נורית־ויעל
אופנה לנשים ולנערות
רח' ניסנבוים 18 בני ברק
טל. 797095
מכירה מיוחדת
לקראת חג הסוכות
מחירים מיוחדים
במוצאי שבת
בשעות 7-10 בערב

פנסי
מלכי ישראל 8 ירושלים
מכירה גדולה במוצש"ק
(פר' האזינו)
הנחות גדולות
ובתשלומים נוחים
פתוח: בין 9-11
חג שמח
ולהתראות

קלאסה
אופנה בקו צעיר
מכירה!
במוצש"ק פר' האזינו
8.00-11.00
דגמים יפהפיים בלעדיים
לעונת המעבר!
תשלומים נוחים!
חג שמח!
רח' המכבי"ם 4 גאולה ירושלים

רהיטי ויזל
ר"ע 14 ב"ב
פתוח 16.30-20.30
תצוגה חדשה
הזמנויות מיוחדות מהתצוגה

לקראת החגים מחירים מיוחדים
ב"תכשיטון"
מבחר תכשיטי זהב ופנינים
שרות מיוחד להשחלת פנינים רשב"ם 2 בני ברק • טל. 706776

מבצע סוכות
כל הקונה פילם
ב"פוטו גאולה"
מקבל פילם 110 חינם

אפנת נשים מעולה
אלה שפי
הכונו!!
למכירה הגדולה
במוצש"ק פר' האזינו
מ־8 עד 11.30
לנוחותכן ב־
4
תשלומים
שוים
וגם עד 15% הנחה
פתוח גם בערב חג
עד השעה 1.00
להתראות
רח' יעקב מאיר 9 ר"ם
טל. 384257

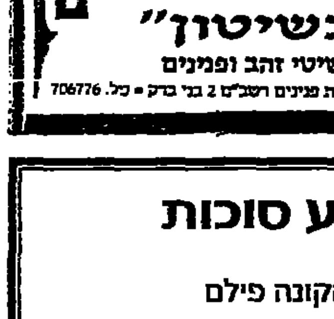

הספר לילדים
מי מה כמה

התינוקה-הטלפונים הוחלפו
נהרו מספר מקומות ל־
התינוקה ברמת אהרן
כל הקודם זוכה

הזדמנות אחרונה
מחירים מתחת לקרן
בגדי קיץ שמלות וחצאיות
קיציות לילדות, חליפות קצרות לבנים, במבחר סריגים
קיציים וחורפיים, דגמים
חדשים של שמלות חגיגיות
שנתיות
המכירה תתקיים איזה
במוצש"ק האזינו
באוזן 11 ב"ב בין השעות
8.30-10.30
כדאי לנצל

ישיר מאירופה
מבחר אדיר של
שרשראות, צמידים,
מפנינים וציפוי זהב
משובצים מלאכותיים
מחירים מפתיעים
בדגמים מהודרים
במוצש"ק 7.30-10.30
רח' שרת 32 רמת־אהרן

בנק חלב אם
אמהות יקרות
זעקה מעמקי הלב - הצילו!!!
פיקוח נפש!!!
זה עתה קבלנו תינוק נוסף
שחייו בסכנה
הגיע עד לאיבוד נוזלים, ואשפז בביה"ח — התזונה
היחידה שמסוגל לעכל ולהרפא היא
חלב אם (מלבד שבעה תינוקות שעדין
חייבים להמשיך ולקבל חלב אם).
אנא עיזרו לנו דחוף ביותר!
ירושלים: 02-441283 02-382102
ב"ב: 03-5741348 03-707719
רחובות: 08-492328

קמינר
מרכז תשמישי קדושה
רח' ר' עקיבא 77
בני־ברק
מבחר עצום
של כל סוגי
תשמישי קדושה
לחג
ולכל ימות השנה
★ מחזורים
★ סידורים ועוד בכריכות עור
★ סליחות
★ ציציות
★ תפילין מהודרות
★ מזוזות מהודרות
★ גרטלער
★ קיטלער
★ שופרות
★ כיפות מכל הסוגים
★ ומתנות
ללקוחותינו
ולכל בית ישראל
כתיבה וחתימה טובה

דור ישרים מונע דמעות
הורים יקרים
בדיקת דם לילדיכם בעוד מועד, עשויה למנוע מחלות גנטיות ח"ו
בדיקות הפועלות בהדרכת מרנן גדולי התורה
הגרש"ז אויערבך שליט"א הגרי"ש אלישיב שליט"א
הגר"ש וואזנר שליט"א והגר"נ קרליץ שליט"א
טל: 02-421213, 02-864274, 03-792352, 03-5791067
הבדיקות נערכות ללא תשלום ובאנונימיות

מפעלי עזר למשפחה הברוכה
הקורס
להנהלת חשבונות 1, 2
לבנות ולנשים דתיות
בפיקוח משרד העבודה
ובשיתוף המכללה למינהל
יפתח בעז"ה בפתח תקוה
ביום ראשון ה' מר חשון תשמ"ט (16.10.88)
מספר המקומות מוגבל
לפרטים 03-9223416

סופר־אמ
כל־בו לאשה בהריון
ר"ג ביאליק 59 פינת נורדאו 1
פ"ת ההסתדרות 15
בני־ברק ר' עקיבא 78 בפסג'
ירושלים מרתף העיר בן־יהודה 34

לוח המודיע

עבודה

★ דרושים עובדים מקצועיים מענף המתכת שיעברו הסבה לענף התכשיטים (03)7527446 (03)7527444

★ מתכנתת מחשבים מעוניינת בעבודה בתכנות או בעבוד תנ־לילים בירושלים (052)921857

★ דרושה אשה לשהות עם אשה מבוגרת + אש"ל מלא רצוי דוברת התגרית טלפון (03)797607

מכירות/קניות

★ 100-120 ש"ח כל שמלה מחו"ל לנשים ולנערות מוצש"ק 10.00-8.00 אבן האזל 9 ר"ם.

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ ברמות א' 3 יפהפיה כתנים + ארונות + מרפסות שרות אפשרות להרחבה (02)868925

★ הר נוף 4, שטיחים, מטבח אמריקאי, גינה צמודה, 80 מ"ר + תוספות 135,000 דולר החל מ־27.9, 532976

★ ליד אפריון 3 חדרים (1 קטן) + מרפסת גדולה ק.ב. (02)821046

להשכרה

★ להשכרה ע"י גאולה דירת 4 מרוהטת ומסודרת לסוכות טל. (02)287812

★ לסוכות! להשכרה בסורוצקין דירת 3 חדרים + סוכה להתקשר (02)386977

★ ליד רמות פולין 3½, קי"ד + טלפון + דוד"ש וארון קיר (02)829993

★ 3 + גינה ק.ק. רובינשטיין רוממה תורה מציון בשכ"ח $416 שנה מראש (02)765188

★ דירת 3 בבית וגן רהוט מלא לתקופה ממושכת $400 (02)424964

בני ברק

למכירה

★ מרוהבת ל־3 ומסודרת דוד"ש וטלפון ברח' מימון טל. (03)257898, (03)5791341, (03)847321, (03)5057414

★ בבני ברק בגרשטנקורן 2½ גדולים, ק"ב, שקט (03)313482 (03)311561

להשכרה

★ לסוכות דרושה בבני־ברק דירה עם סוכה לזוג (03)381306

★ 3½ מרוהטת ברח' פרל ע"צ עדיפות לזוג, לשנה, מיידי (02)423219

● רבת עמון — ירדן ואש"ף ידרשו ממדינות ערב סיוע של יותר מ־500 מיליון דולר לתושבי השטחים המוחזקים. (ע"ר וע"צ)

● ביירות — העתון הלבנוני "ידניא" מוסר כי ג'ורג' חבש מתנגד להקמת ממשלה פלסטינית גולה, בעקבות סכסוך חריף בלשכה המדינית של החזית העממית בפ־גישתה האחרונה. בעבר תמך חבש ברעיון זה. (ע"מ)

שנתיים מאסר לבכיר במע"ם

פקיד בכיר במשרדי המע"מ ברחובות, ראש חולייה הממונה על אכיפת החוק, נידון לשנתיים מאסר בפועל לאחר שהורשע בקבלת שוחד, דרישת שוחד, מירמה והפרת אמונים.

השופט מתח בגזר הדין ביקורת חריפה על נוהלי חקירה ופיקוח במ־שרדי מע"מ ברחובות.

שופט שלום ברחובות נסים ישעיהו מתח ביקורת נוקבת על נהלי העבודה הלקויים במשרדי המע"מ ברחובות, המטפלים בכ־20.000 נישומים. השופט מתריע על המצב בתחנה שבו לכל עובד בכיר או זוטר, ישנה סמכות לגבות, הודעה תחת אזהרה מנישומים, וההחלטה הסופית אם לפתוח בהליכים פליליים, אם לאו, נתונה בלעדית למנהל התחנה ולסגנו, אשר שניהם חסרי השכלה משפ־טית. (עתי"ם)

ארה"ב דוחה עד לאחר הבחירות דיון על יחס ישראל כלפי עובדים פלשתינאיים

ושינגטון — לשכתו של הנציג המסחרי האמריקאי החליטה לדחות עד לאחר הבחירות לנשיאות ארה"ב את הדיונים על יחס שלטונות ישראל כלפי עובדים פלשתינאיים.

מקור מוסמך בלשכתו אמר, כי ההחלטה נתקבלה בחלקה כדי למנוע פגיעה בסגן הנשיא ג'ורג' בוש, המבקש להיבחר לנשיאות.

המקור אמר כי ההחלטה נתקבלה כדי להבטיח תהליך בחירות מסודר וחופשי, "אך גם כדי למנוע שהנושא ייהפך לנושא בחירות".

סטיפן זילביגר, נציג הקונגרס היהודי האמריקאי בוושינגטון, האשים את לשכת הנציג המסחרי בכניעה ללחצים מצד מנהלי מערכת הבחירות של בוש.

זילביגר אמר כי מנהלי מערכת הבחירות אינם רוצים כי נושא זה יכעיס את הקהילה היהודית ואת העתונות היהודית לפני הבחירות.

הוא הוסיף, כי לוא היו מתנהלים הדיונים לפני הבחירות, "היתה הקהילה היהודית מבינה את חומרתו של נשא זה". (עסט"א)

האינפלציה השנתית בבריטניה עד אוגוסט 5.7 אחוז

לונדון — האינפלציה בב־ריטניה מתחילת השנה עד אוג־סט היתה ברמה של 5.7 אחוז, סימן נוסף ל"התחממות יתר" של המשק.

מדד המחירים הקמעונאים עלה 1.1 אחוז באוגוסט לעומת החודש הקודם.

הסיכומים ביולי היו 4.8 אחוז.

שר האוצר ניגל לאוסון המואשם על ידי מפלגת הלייבור בגרימת המשק ל"התחממות יתר", אמר כי ההעלאה האחרונה הינה בגורמים חד־פעמיים. (רויטר־עתי"ם)

19 נפצעו מהתפוצצות מוקש בתחנת אוטובוסים ביוהנסבורג

יוהנסבורג — המשטרה מסרה כי מוקש מתוצרת בריה"מ גרם להתפוצצות שפצעה 19 איש, שניים מהם קשה, בטרמינל של אוטובוסים ביוהנסבורג.

רעש ההתפוצצות נשמע בכל אזור העסקים שבלב יוהנסבורג, בשעה שנוסעים לבנים רבים עמדו בתור לאוטובוסים.

השר לעניני חוק וסדר, אדריאן פלוק, אמר כי פיצוץ זה מר־כיח עד כמה ה"טרוריסטים" מוכנים להרחיק לכת במאבקם נגד הממשלה.

מראשית השנה נהרגו כ־30 איש ונפצעו מאות ביותר מ־100 פיגועי גרילה עירוניים.

הממשלה הטילה את האחריות לרוב הפיגועים על הקונגרס הלאומי האפריקאי, הארגון הלאומני השחור שמטרתו להפיל את המשטר הלבן.

דובר המשטרה אמר כי הפיצוץ נגרם על ידי מוקש סובייטי מסוג ס־ב־מ שהוטמן בפח אשפה, ליד תחנת אוטובוסים. (רויטר־עתי"ם)

עליה בתיירות העולמית, במיוחד באסיה

מאדריד — יותר מ־380 מי־ליון תיירים ייטיילו בעולם בסוף 1988, עליה של 5 אחוז לעומת השנה החולפת — הודיע ארגון התיירות העולמי ממשרדו במ־אדריד.

העליה, משותפת לכל יבשות תבל, אבל היתה מורגשת במיוחד במזרח הרחוק ובאזור האוקינוס השקט.

מגמת העליה, שיש לה סימו־כין גם בעלית מספר הנוסעים, תעלה את מספר התיירים בעולם לחצי מיליארד עד שנת 2000 נאמר בהודעה.

התיירים בעולם כולו הוציאו 150 מיליארד דולר בשנה החול־פת. עדיין אין מספרים לשנת 1988. (רויטר־עתי"ם)

ארה"ב תשלם חובותיה לאו"ם בעידוד להמשך הרפורמות

ושינגטון — הנשיא רייגן הורה לממשל לשלם סכום של קרוב ל־520 מיליון דולר שארה"ב חייבת למוסדות האו"ם — מסר הבית הלבן.

הממשל והקונגרס סירבו בש־נים האחרונות לשלם מסים לאו"ם בטענה כי דרושות רפורמות בגוף הבינלאומי.

מזכיר האו"ם פרז דה קויאר הזהיר כי סירובה של ארה"ב לממן את פעולות הארגון מאיים על פעולותיו הסיוריות ועל הפעלת כוחות המשקיפים במקומות שונים בעולם.

דובר הבית הלבן מרלין פיצ־ווטר אמר כי אכן בוצעו רפורמות באו"ם אבל הן אינן מספיקות. עם זאת היתה התקדמות והנשיא רייגן החליט לשלם את החוב האמריקאי ומבקש כי הדבר ייחשב כעידוד להמשך הרפורמות במוסדות האו"ם.

הוא ציין בהקשר זה את המ־אמצים שעשה האו"ם כדי לשים קץ לסכסוכים ולמלחמות כמו מלחמת איראן־עיראק.

בשעתו על פי הוראות הקונגרס כדי להפעיל לחץ על האו"ם לבצע רפורמות.

מתוך אלה 44 מיליון דולר הדובר אמר כי נוסף על החוב של 520 מיליון דולר תשלם ארה"ב 180 מיליון דולר נוספים. הוא אמר כי כסף זה לא שולם ישולמו מיד ר־144 מיליון דולר ישולמו עד ה־1 באוקטובר.

גיאות של זהב ונפט צפויה בפאפואה

בריסביין — פאפואה־ניו גיניאה עומדת על סף גיאות אדירה של זהב ונפט ופקיד אוסטרלי בכיר מסר כי תושבי פאפואה עשויים להמנות על העשירים ביותר בעולם.

"אנו סבורים כי פאפואה־ניו גיניאה עשויה תוך 20 עד 30 שנים להיות אחת המדינות בעלות ההכנסה הגבוהה ביותר לנפש בעו־לם", אמר גרהאם בריגר, נציב הסחר האוסטרלי בפורט מורסבי, בהרצאתו בסמינר שהתקיים בב־ריסביין.

שר התעשייה והמסחר באלוהה קווארארה אמר בפני עשרות משקיעים שהשתתפו בסמינר: "אנו על סף גאות שלא היתה כמותה בבריה והנפט".

זכות השביתה תוענק, ככל הנראה, לפועלי בריה"מ

הלסינקי — זכות השביתה תוענק, ככל הנראה, בקרוב לפועלי בריה"מ — מסר פעיל בכיר באיגוד המקצועי במוסקוה לעתונות הפינית.

יו"ר הקונפדרציה של האיגודים המקצועיים הסובייטיים, סטפן שאלייב, אמר בראיון במורמנסק שבפינלנד, כי העניין נדון בעת הדיונים להכנת חוקה חדשה של זכויות האזרח בבריה"מ.

"לא דרושות לנו שביתות, אולם הזכות לשבות חייבת להישמר", הוא אמר בראיון לעתונות כאן. "אם הפועלים לא יוכלו להשמיע את קולם באמצעות ועדת הייצוד של המפעל, או באמצעות האיגוד המקצועי שלהם, חייבת להינתן להם זכות השביתה".

שאלייב דחה את התופעה של הפסקות עבודה פראיות ואמר כי המעוניינים בשביתה יצטרכו לפנות בענין זה לגורמים המוסמכים בצורה מסודרת. הוא גם אמר כי סולם הדירוג ישוכלל ולא תהיה תיקרת שכר, אם כי רציפות שכר חייבת להישמר. עוד אמר כי דרושים אנשים חדשים בעלי יוזמה באיגוד המקצועי והוסיף כי החוקים החדשים עשויים לתת בידי העובדים זכויות לסלק מנהלים לא מוכשרים. (רויטר עתי"ם)

הסנט אישר מינוי ברידי כשר האוצר האמריקני

וושינגטון — הסנט האמריקני אישר פה אחד את מינויו של ניקולאס ברידי כשר האוצר, בחודשים האחרונים של מימשל רייגן.

המינוי של ברידי, לשעבר יו"ר בנק השקעות גדול בניו־יורק, עבר ברוב של 92 נגד 2.

ברידי יבוא במקומו של ג'יימס בייקר, שפרש מתפקידו כדי לעמוד בראש מטה הבחירות של ג'ורג' בוש.

על אף שתקופת כהונתו של ברידי תסתיים עם עזיבת רייגן את הבית הלבן בינואר, ציינו סנטו־רים רפובליקנים, כי ברידי צפוי להשאר בתפקידו אם בוש ייבחר לנשיא. ברידי היה יועץ בכיר עד מינויו במטה הבחירות של בוש. (ע"צ ורויטר עתי"ם)

הגירעון במאזן המסחרי האמריקני ירד ל־9.53 מיליארד דולר ביולי

ושינגטון — הגירעון במאזן המסחרי האמריקאי ירד ביולי ל־9.53 מיליארד דולר, לעומת 13.22 מיליארד ביוני — נמסר בוושינגטון.

הגירעון הוא הרבה יותר קטן מזה שהעריכו כלכלנים בוול סטריט, שדיברו על גרעון ביולי של 11.5 מיליארד דולר.

השיפור הניכר במאזן המסחרי, יסייע לסגן הנשיא בוש במאבק הבחירות לנשיאות. הוא טוען במסע הבחירות שלו כי המדיניות הכלכלית של המימשל מניבה פירות חיוביים ואל להם לבחורים להסתבך במדיניות כלכלית שמציע המועמד הדמוקראטי מייקל דוקאקיס.

ניקולאס ברידי, מועמד הנשיא לשר האוצר במקום ג'יימס בייקר שהתפטר, כדי לעמוד בראש מטה הבחירות של בוש, הגיב בחיוב על ההתפתחות האחרונה.

בעדותו בפני ועדת הכספים של הסנט, הדנה באישור המינוי, הוא אמר כי אחת ההפתעות האחרונות היא המהירות בה מצטמצם הגירעון במאזן המסחרי האמריקני.

"הגירעון המסחרי שלנו עבר מיפנה והוא ימשיך להצטמצם", אמר ברידי. (רויטר עתי"ם)

כנס מטעם ישיבת "אור יום טוב"

במוצאי שבת "שובה" התק־יימה באולם אפריון בירושלים עצרת מטעם ישיבת "אור יום טוב". בעצרת שנועדה להכנה לקראת יום הכיפורים השתתף קהל רב.

נשאו דברים: ר' יעקב מצליח, הרה"ג יצחק יוסף וראש ישיבת "אור יום טוב" הרה"ג אהרן זכאי. הם עוררו בדבריהם את הקהל לשוב בתשובה.

בעדשה מסביב לעולם

ולקחתם לכם — ממראות נאה שערים צילום: הרצוג

מכונית תופת נוספת התפוצצה השבוע בביירות

שרי אוצר מ־24 מדינות מתפתחות התכנסו בעירית קרן המטבע בברלין

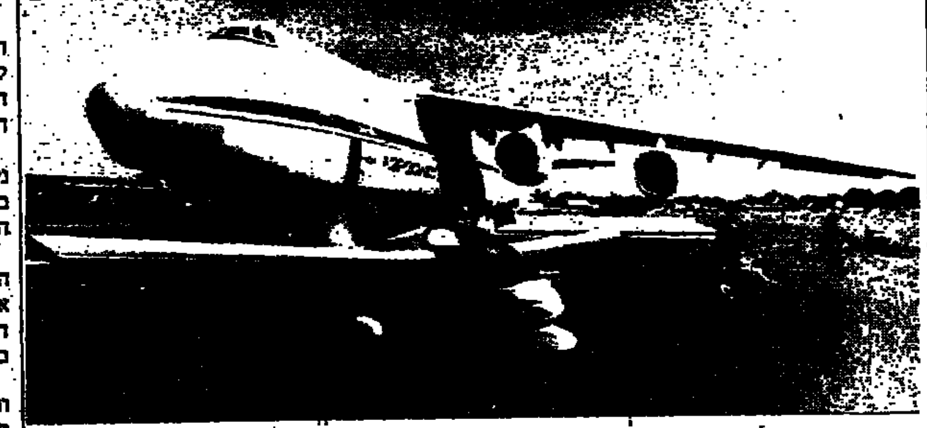

המטוס הגדול ביותר והמטוס הקטן ביותר בתערוכת פארנבורו

ממראות רנגון השבוע

ילדים בזקא בדרך לקבוצת אוכל נזקקים לעבור עד צוואר במים בעקבות השטפונות

מעדני חג -

(המשך מעמוד י"ג)

הכיראי חם.

★ את מצע הפירות את יכולה לבשל ללא תוספת בשר, ולהגיש כתוספת ליד אורז וכדומה. בתב־שיל של תוספת — אין צורך בכמות מים נוספת.

פשטידת אטריות ואגוזים

(6־8 מנות)

הפשטידה גבוהה והדורה ומ־עטרת אותה שכבת אגוזים וקצף חומה.

250 גרם אטריות לקוגל
7 ביצים מופרדות
1½ כוסות סוכר
1 שקית סוכר וניל
קורט מלח
½ כוס שמן
2 כוסות אגוזים טחונים
קליפת לימון מגוררת דק

אופן ההכנה:

בשלי את האטריות לפי ההוראות שעל גבי האריזה. שטפי במים קרים, והנני.

שימי את האטריות בקערה רחבה, הוסיפי את החלמונים, חצי כוס סוכר, וניל, מלח ושמן. בחשי הכל לתערובת אחידה, טעמי, ותקני התיבול.

שמני קלות תבנית אפיה בינו־נית בגודל 27×35 ס"מ. חממי את התנור בחום בינוני (180° צ, 350° פ). צקי את תערבת האטריות לתבנית, אפי את הפשטידה כחצי שעה. בינתיים הקציפי את החל־בונים עם כוס אחת סוכר לקצף יציב. הוסיפי בבחישה את האגוזים וקליפת הלימון. הוציאי את הפשטידה מהתנור, כסי אותה בשכבת הקצף, החליקי במרית גומי לשיכבה אחידה.

החזירי את התבנית לתנור, והמשיכי לאפות באותה דרגת חום כחצי שעה נוספת עד להשחמה נאה.

הפשטידה טעימה כשהיא חמה או קרה.

★ הפשטידה טובה בהקפאה. לפני ההגשה הפשירי במקרר. להגשה חמה — חממי כרבע שעה בתנור בחום בינוני־נמוך.

פרוסות אגוזים

(תבנית בגודל 27×35 ס"מ)

עוגה מרשימה ומקסימה. בסיס העוגה מבצק פריך מעודן במעט אגוזים טחונים. מעליה שיכבת ריבה דקיקה ומכסה על הכל מ[...] גבוהה של קצף ואגוזים.

העוגה מצוינת בהקפאה.

לבצק:
300 גרם קמח תופח
150 גרם מרגרינה
5 חלמונים
70 גרם אגוזים טחונים דק
150 גרם אבקת סוכר
לימון — מיץ וקליפה מגוררת דק

למלית:
2־3 כפות ריבה משובחת
5 חלבונים
200 גרם סוכר
200 גרם אגוזים קצוצים דק
2 כפות קקאו — אפשרי
או — קליפת לימון מגוררת דק

אופן ההכנה:

נפי את הקמח לקערה. הוסיפי את קוביות המרגרינה והתחילי לעבד בצק. הוסיפי תוך כדי לישה את שאר החומרים עד שתקבלי בצק גמיש ודק. רפדי תבנית משומנת קלות בבצק, הדקי באצ־בעותיך לשיכבה אחידה. חממי את התנור בחום בינוני (180° צ, 350° פ). אפי את הבצק כ־10 דקות עד להזהבה קלה.

הכיני את המלית:

הוציאי את התבנית מהתנור ומרחי את הבצק בריבה.

הקציפי את החלבונים לקצף יציב, כשאת מוסיפה את הסוכר בהדרגה. הכליפי בתנועות קיפול את האגוזים (הקקאו) והלימון.

מרחי את תערובת הקצף מעל לשיכבת הריבה. החזירי את העוגה לתנור. המשיכי לאפות באותה דרגת חום כ־45 דקות נוספות.

קררי את העוגה ופרסי לפרוסות ארוכות וצרות.

בברכת גמר חתימה טובה

צ.ק.

● ביירות — העתון "אל ושן אל ערבי" מוסר כי הנהגת הכחות הנוצריים עצרה בנמל ביירות זהיטים ומכונית פאר, אשר נשלחו לכתובתו של רימון אדה במערב ביירות. הרכוש לא שוחרר למרות פניות שונות. (ע"מ)

● ירושלים — שר המשפטים מר אברהם שריר קיבל המלצת ועדה בראשות מנכ"ל משרדו למ־נות מינוי של קבע את הגב' אסתר חומש־גופר לכהונת פרקליט מחוז הצפון, שמושבו בנצרת.

קוראים כותבים / על מסע פיתוי

ברצוני בזה להתריע בפני הסכנה שבמיהקפת ההתקשרויות הטלפוניות, שהב־ילות החילוניות עורכות לאחרונה לבתינו.

נציגים של מפלגות חילוניות גדולות, שקיבלו תדרוך פסיכולוגי־תקשורתי, מדברים בניחותא וברוב־חשיבות אל עקרת־בית צייפה או אל קשיש מתייסר־בדד. במתק לשון מציע המטלפן החביב לשומעיו את מלוא תשומת־לבו לבעיותיהם: תרופה ועזרה, שיכון ותעסוקה, פטור ממס־הכנסה וממס־נסיעות. לקינוח השיחה הטלפונית גם מבצע סוף־שבוע במלון בן חמשה כוכבים. כל זאת, תמורת בקשה "צנועה" — שנצ־ביע עבור שולחי המטלפן המיטיב, המערך למשל.

נשית־נא את לבנו:

הציבור החרדי קצת־נבוך, הרשימות החרדיות טרם התגבשו, קרי־פעולתן עדיין לא החתה. נציגי מפלגות חרדיות לא יחזרו אחר האנשים במתק־לשון, אין זה מודרכן.

במצב זה של בלבול ההתרוצ־צות, חשופים שלומי אמוני־ישראל לטלפנים של מתקשרים מן המפלגות החילוניות שעטו עור כבש ומביעים התעניינותם בש־לומנו, במצוקותינו, בתקוותינו ובכל אשר לנו.

הציבור החרדי, ישר־מטבעו, עלול לחוש במחוייבות כלפי המטלפן שהיטיב עמו בהבל־פיו וחלילה להתפתות ולהצביע עבור מפלגה חילונית. שכן המערך וה־ליכוד מבקשות למשוך משודותינו קולות (שהם מכנים "צפים") ולשכנעם שיצביעו עבורם, בתוא־נה כי מה־שחשוב־באמת הוא בטחון, שלום שטחים־למען־שלום וכו'.

לכל שומע, מתאימים הטלפנים ברוב־חשיבות משהוא מהסופר־מרקט התקשורתי שהכינו: שלום, שויון, מלחמה בתאונות דרכים, יחסי עבודה תקינים, התגשמות־כביכול של כל השאיפות.

במסע־הפיתוי הזה מובלעים למעשה כוונותיהן האמיתיות של המפלגות החילוניות, כגון: גיוס בני הישיבות, להנהיג שרות לאו־מי/צבאי לבנותינו, להמשיך ולקפח את מוסדות החינוך הדתי־ים החרדיים ואת הציבור החרדי.

אותם מטלפנים אינם מזכירים לאנשים התמימים את המפגשים שהנהיגו בין בני נוער יהודים וערבים, את ה"אוניברסיטה המורמונית" שהקימו מול שריד בית־מקדשנו בירושלים למגינת ליבנו. הם גם אינם מרחיבים את הדיבור על הרפורמים והקונס־רבטיבים שהם משתדלים לכלול במושג "יהודים" כפי־הבנתם.

הבה נסיר את המסכה מן המ־פלגות החילוניות ונראה למה הן באמת חותרות:

★ כאשר הן מדברות על שויון־זכויות לכל — הן אינן מתכוונות למתן פטור־ממסים לישיבות, כפי שהן נותנות למוסדות־דת נוצריים ומוסלמיים.

★ אין הן מתכוונות כלל להשוות ההטבות הניתנות לבחורי ישיבה כלסטודנט ערבי באוניברסיטאות.

★ הן אינן מבקשות לסייע לבניית פנימיות במוסדותינו החרדיים כפי שנבנים מעונות לסטודנטים זרים ונוכרים.

★ כאשר המפלגות החילוניות מדברות על אי־כפיה דתית, הן בעצם מתכוונות שמדינת ישראל לא תהיה מדינה יהודית ושכמ־דינתם יכפו את החילוניות על תושביה הפאגאניים־יהודים.

★ הם גם אינם מתכוונים להפסיק את מסע־השיסוי התקשורתי נגד הציבור הדתי־חרדי.

ידע ויזכור כל החרד לדבר ד': הבחירות הקרובות הן בנפשנו־ממש, בנפש ילדינו. חלילה לנו לתת את קולנו למ־פלגה חילונית מתוך הגינות־שאינה־במקומה, פן נישא באח־ריות להרס השבת, לגיוס בני ישיבה, לגיוס בנותינו ולאובדן הצביון היהודי של ארצנו הקדו־שה.

כולנו חזית־מאוחדת נהדוף את הסתערות המפלגות החילוניות בקרב מחנינו: כל נרחם על המת־נכרים לתורתנו הק' וחלילה־לנו מלסייעם לדכא את שלומי אמונ־נו.

הרבנית לאה אשלג

יותר מכל

(המשך מעמוד ה')

את הביצועים השונים הידרשו ממנו.

יסוד שונות ועליו אפשר להרכיב את הביצועים השונים שידרשו ממנו.

הפרסום הראשון של ישראל בנושא זה בראשית שנות השל־שים הביא לארץ את אנשי סוכנות החלל הבינלאומית שבקשו לעמוד על סיכוייה של ישראל לשגר בבוא היום לוויין ואגב כך בדקו כאן גם את הרמה המדעית של המהנדסים והמומחים. התרשמותם היתה חיובית. הם גילו שבארץ יש קבו־צת מדענים שהתמחתה בבניית אמצעי חישה שונים המאפשרים איתור מחצבים מהחלל, ובאותן טכניקות ניתן גם לאתר ויהומים באוויר וכדומה. תחום זה מאד נדרש בעולם ומאז הדוק הקשר בין סוכנות החלל הבינלאומית לסוכנות החלל הישראלית ומספר מדענים וחברות קבלו לביצוע עבודות משנה עבור יצרני לוויינים גדולים בארצות הברית ואירופה.

המשמעות איפה משיגור הל־וויין הישראלי השבוע היא אדירה בשלב זה ויכולה להיות גם צבאית. לווין אינו נבנה ביום אחד ומערכת השיקולים שקדמו לבניה ובמהל־כה הם עניין של שנים. ישראל החליטה לבנות את הלווין וקבלה זרוז לכך בשל אירוע טראומטי שהיה השבוע לפני 15 שנה — מלחמת יום הכיפורים. התברר שאין לישראל מספיק מידע מו־דיעיני שיוכל לאפשר לה את המשך ההתבססות על צבא קבע קטן וצבא גדול במילואים. דרושה לה אתראה מוקדמת טובה יותר. איל היה אז לישראל לווין ייתכן והיום היתה יכולה להציב בו יותר ויותר ערוצים של טלפון על פני מיכשור אחר...

החינוך לעין טובה

(המשך מעמוד י')

שחיתות, ובמקום שההורים יגיבו במבט של אמונה ויאמרו: לבריאות! שיערב לו במה שהקב"ה נתן לו, מגיבים הם להיפך, וזה גם לא הגיוני, מפני שטבע העולם, ש־לכל אחד נדמה שה"דשא של השני יותר ירוק", את צרותיו של השני, אין הוא יודע, וכפתגם העולם: לכל אחד ה"חבילה" שלו", ואם בנקודה זו יש לשני הצלחה, ישנם שטחים שאין לו בהם הצלחה, אם זה בבריאות, או בשאר בעיות (אשר מציקות לאנ־שים רבים, אלא שהם אינם מפ־רסמים אותן) א"כ הרי שאין מה לקנאות בהם.

צרות־העין היא מדה גרועה, איומה ופחותה מאד, רבים חללים הפילה, צריך לעקוב אחר התנהגות הילדים והתלמידים ולחנך הרבה בשטח זה, או אז נמנע הרבה בעי־ות. וכן בצד החיובי, כאשר המחנך מגלה שיש תלמיד שיש לו עין טובה, ואין עינו צרה כשל אחרים, צריך לשבחו, ולשוחח הרבה על מעלת המדה הזו, ויש חזקה, שאם יגעים — מוצאים!

★ ★ ★

עירית צפת בחרה נציגה לגוף הבוחר לרב ספרדי לעיר

מלאת מועצת עירית צפת אישרה את נציגיה לגוף הבוחר את הרב הספרדי לעיר הקודש צפת.

מתוך 36 חברי הגוף הבוחר בחרה העיריה את הרב אברהם שורין, הרב אריה קפלן, הרב י.ח. ברקוביץ, זאב פרל, דוד ממן, דניאל חזן, חיים פרץ, אורי מילר־סלבסקי, מר איטה יחיאל. אמנון ברעון, עמוס לוטן ומר חיים עידן.

ישיבה זו נערכה במלאות שנה לפטירתו של רבה הספרדי של עיר הקודש הרה"ג דוד דיין זצ"ל ובה הועלו קוים לזכרו.

הרוג ו־7 פצועים במהומות ברצועת עזה

אדם אחד נהרג ועוד שבעה נפצעו במהומות אלימות שהיו ברצועת עזה ביום הכיפורים. בשעה 20.00 במוצאי יום הכי־פורים הוסר הסגר מהרצועה ות־נועת כלי רכב ואנשים הותרה ממנה ולתוכה.

אש"ף עצר פעילים של "המפקדה הכללית"

ביירות — העתון הלבנוני "טסירה" יודע לספר כי אש"ף הצליח ללכוד חלק מאנשי "המ־פקדה הכללית" ארגונו של חוד אחמד גבריל, בעק־בות הריגתו של גביל בשאשה במערב מוזין באיזור.

במקביל עושה סוריה למען מינוי של אחד האחראים לשעבר במשטרת הבטחון של המפלגה הפרוגרסיבית סוציאליסטית במ־קום כשאשה בסיון לחדש את השפעת "המפקדה הכללית" באקלים אלחדוב. (ע"מ)

מובארק יצא לסיור בכמה מבירות אירופה

קהיר — נשיא מצרים, חוסני מובארק, פס לבלגראד בתחילת מסע, בו יבקר גם בלונדון, פריס ובון ויבקש סיוע להקלת מצוקותיה הכלכליות של מצרים.

כמו כן ידון הנשיא המצרי בסיכסוך הישראלי־ערבי.

המטרה העיקרית של הסיור שימשך שבעה ימים, היא לזכות בתמיכת מדינות אירופה במצרים, בעיקבות הקיפאון שנוצר במשא ומתן בינה לבין קרן המטבע הבי־נלאומית, אמרו פקידים בקהיר לקראת הסיור.

פורסמו תמיכות הרבנים בהסעות בחברות שומרות שבת

הסעות מיוחדות לשומרי שבת בין ירושלים וב"ב מתקיימות ע"י חברת השבת מזה קרוב לשלושה חדשים. ההסעות מתבצעות באוטובוסים מפוארים ועומדים בלוח זמנים קפדני.

לקראת החגים יתבצעו 4 נסיעות בכל כיוון.

בערבי שבתות 2 נסיעות בכל כיוון. במוצאי שבת וחג, שתי הסעות מכל כיוון בשעות 8.00 ו־9.30.

הרבנים הגאונים חברי הבד"ץ שיבחו את פעילות הוועדה בעידוד חברות התחבורה שומרי השבת וקראו לצבור עם מקדשי שביעית להקפיד ביותר על נסיעה בחברות השומרות שבת.

בד"ץ העדה החרדית: "ע"כ בודאי מצוה רבה להחזיק בידם ולסייעם כעבה"ק ולהקפיד ולהיזהר לנסוע עם חברות שיפורסמו ע"י הוועדה הנ"ל ששומרים שבת כהלכתה".

הגאון ר' ניסים קרליץ: כאשר הועדה למען השבת עוסקת בפרסום ואירגון חברות להסעות שומרי שבת. הננו להודיע ברבים כי זכות גדולה היא לחזק פעולות אלו ועל הצבור להשתמש בנסיעותיהם בחברות אלו וכן בנסיעות בין ירושלים ובני־ברק.

בי"ד החסידים: "והנה כבר תקופת זמן שהועדה הנ"ל עוסקת בעידוד ואירגון חברות הסעה שומרי שבת וכעת יוזמת הוועדה אירגון הסעות ירושלים ב"ב ע"י חברות הסעה גדולות ונותנות שומרי שבת ובודאי שמהראוי והנכון לעודד פעולות אלו ומצוה גדולה לסייע לכך וכל האמור לעיל בגודל יקרת מזכי הרבים תחול על ראשי".

הגאון רבי שמואל ואזנר: "עלי לברך ולעודד יוזמתכם החשובה בחברות שומרות שבת, וגם ההסעות לירושלים שיש כזה ענין נשגב לשם שמים ושמירת שבת קודש".

בד"ץ קהל מחזיקי הדת: "ולכן ראוי לנסוע בכלי התחבורה שהם מאורגנים לציבור החרדי, ובזכות שב"ק נושע במהרה תשועת עולמים". "והננו בזה לעורר את כל מי שיראת ה' נגעת בלבו להטות שכם ולסייע לפעולותיה החשובות של הוועדה למען השבת".

בד"ץ שע"י קהל עדת ישורון חוסידי ויזניץ: "תועלת חשובה לציבור תומרת השבת להשתמש אך ורק ע"י חברות התחבורה שומרות שבת. הן בנסיעות פרטיות וגם בהסעות לירושלים וב"ב".

מכתבי הרבנים במלואם פורסמו לידיעת הצבור ועדודו הד חיובי רב להתחזק ולעודד ידי שומרי השבת ותנועות אחרות ומסייעות מתקבלות במשרדי ועדת השבת.

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ דירה מפוארת 4½ למכירה ברח' קדושת אהרן ליד בית הכנסת החדש (02)525618

★ בבית וגן הפסגה ק"ק 4 + 1 + סוכה גדולה כניסה מיידית 123,000 (02)421507

★ וילה + מגרש + אפשרות בניה, בסביבה דתית, מתאים לצרכי ציבור. 02-882676

★ בהר נוף 4, גינה, מרווחת, מפוארת, מטופחת, מיידית, 133.00 בלעדי לאנגלו סכסון (מלד"ן) (02)221161

★ בבית וגן 4½ עם גינה, נוף מרהיב, מטבח חדש, ארונות, 165,000 אנגלו סכסון (מלד"ן) 02-221161

★ בהר נוף, 6, נוף 2 טרסות, מטבח מפואר, כניסה מיידית, 155.000 אנגלו סכסון (מלד"ן) (02)2211661

★ בהר נוף 4, מפוארת, שטופת שמש + מרפסת גדולה 130.000 $ (02)538417

"שא ברכה ללא דמי תווך מכרז מידע לדירות לקיץ/לכל ימות השנה להציע דירה — חינם לחפש דירה — דמי הרשמה סמליים גאולה — לבוש מרדכי טלפון [illegible] ברכת חג שמח!

★ במרכז הר נוף דירות בנות 3-4-5-6 חדרים בשלבי בניה מתקדמים ודומיות חניה מקורה למודרדים! האפשרות לבחור "הטורים" (02)380573

★ בסנהדריה המורחבת 4½ + 3 מרפסות — דוד"ש, 125 מ"ר ק"ד 118.000, (02)815272

★ בצפניה, 3 חדרים + גג 67 מ"ר 3 כיווני אויר (02)821077

★ באנטסדורף 4 חדרים מפוארים, כונים + דוד"ש + השקעות לרציניים בלבד! (02)386748

דמ"פ

★ 3 + הול גדול, ק"ק במקור ברוך 49000 $ תיווך גאולה מיכה (02)383406 2

השכרה

★ ליד רמות פולין 3½ ק"ד דוד"ש ארון קיר (02)829993

★ להשכרה חדר קטן בעזרת תורה (כניסה ושרותים נפרדים) מהיום — י"ב תשרי טל. (02)820849

★ להשכרה לשמחת תורה ולאסרו חג 3½ חדרים. 6 מיטות בשומרי אמונים (02)829724

★ בעזרת תורה 3, ק"ד רהוט מלא לתקופה ארוכה/קצרה (02)527875

★ בסנהדרין!!! 4 חדרים, מרוהטת קומפלט + טלפון, מיידי! "אבי־אשכול" 02-249060 (02)231759

★ מעונינים לשכור דירת 3 חדרים לזוג צעיר בשכונה חרדית לתקופה ממושכת (02)860537

★ מיידית בעזרת תורה 3½, מיטות לפי הצורך + כל הנחיות + סוכה (02)857110

★ באנטסדורף 4 מרוהטים + סוכה משבת-תוהמ"ס עד אחרי ש"ת (02)382292

★ לזוג צעיר דירת 3 (1 קטן) נהדרת קומפלט ק"א מחשוף־ניסן 400 $ ברח' בצלאל (לא בחזית) (02)242627

קייט

★ דירת 3 חדרים + סוכה לחג הסוכות (02)386686

★ ברמות ד' 3 חדרים רהוט מלא וסוכה מכבה לסוכות (02)861030

ביקוש דירות

★ דרושה דירה 4,5 חדרים לתקופה ממושכת (02)828248

★ דחוף! דחוף! דרושה דירה + סוכה בקרבשלים באזור סביר לכל החג או לחלק מהחג (02)825404 (02)814491

עכשיו כדאי לקנות ב"קניון רפאלי" רח' ר' עקיבא 115 בני ברק מבחר מתנות לחג תכשיטי זהב בתשלומים נוחים שעוני יד ממיטב היצרנים + תעודת אחריות בהנחות עד 30% למי שעוד לא קנתה! מבצע מיוחד לשעוני "שבלייה" היוקרתיים 145 ש' בלבד במחלקת בשמים: שפע דאודורנטים, בשמים, אפטר שייב ודאודורנטים בהנחות מיוחדות חג שמח, וגמר חתימה טובה "קניון רפאלי" עקיבא 115 בני ברק סגור בחול המועד מפני קדושת המועד

עסקים

★ מחסן בשכ"ח בשטח 24 מ"ר במלכי ישראל 14 ירושלים (02)225951

בני ברק

למכירה

★ אידיאלי למשפחה עם ילדים 4 + חדר אוכל משופצת אמריקאית חצר מטופחת 350 מ"ר תעוד 150.000 $ (03)785702

★ 2 חדרים ק"ב 48.000 $ בסוקולוב 44 בני־ברק מידי (03)773178

★ ברמת אהרון 5 ע"ע חזית כונים מצוינים פינוי לשנה 125.000 $ (03)799208

★ בקרית הרצוג (חרדית) 3, מטופחת ק"ב חזית 65.000 ב־10 תשלומים (03)799208

ביקוש דירות

★ מעוניינים לקנות דירה 2½-2 חדרים בקומה נמוכה בסביבות בוזא בחמה רדזין טל. 03-701146

ערי הארץ

ת"א

★ למכירה בקרית הרים לזין 3 + מטבח אמריקאי + דוד"ש ק"ד דרום־מערב (03)5447344

עבודה

★ דרוש מוכר + נסיון לחנות מוצרי תנוקות לאחה"צ ר' עקיבא (03)792021 106

להשכרה

★ בראב"ד 3 חדרים ק"ק מרוהטת + מזגן + טלפון מיידי לזוג ללא ילדים 350 $ (03)9243710

★ דחוף דרושה דירה 3 חדרים באזור רמת אלחנן טל (03)867373 (03)705528

★ בחזו"א 4 יפיפיה פתוחה כונים מצויינים רהוט מלא + טלפון + דוד"ש (03)703237

מגרשים

★ בהזדמנות בבני־ברק 1200 מ"ר + רשיון ל־4 קומות לאולמות וקומות מרתף 1,000 מ"ר (03)655678 (03)787096

מכירה הגיע מבחר חולצות, שמלות, חצאיות לבנים לכבוד החג במוצש"ק מ־8 עד 10 וביום א' מ־5 עד 8 בערב. ברח' עלי הכהן 7 ק"ב ירושלים (אורנבך)

★ למען במכללה דרושה מטפלת לשעות אחה"צ 13-17 422774 בערב

★ דרושה מוכרת לחנות כלים ומתנות עדיפות לבעלת נסיון. (02)386030 (שלום)

★ לת"ת באידיש דרוש מורה לכתיבה לכתה נמוכה, להתקשר (02)386186 בערב!

מטפלות

★ מטפלת אחראית ונקיה לבית בהר נוף. 3 ילדים, 5 ימים (02)538234

מכירות וקניות

★ למכירה מערכת סטריאו "איווה" בהזדמנות! טל. בצהרים ובערב (03)794539

★ יחידת מחירים של בדים אלגנטיים לשמלות, עיצוב אופנה אלי פאבי, מגדל העיר קומת כניסה. בן יהודה 34 (02)242416

★ חדש מיוחד לסוכות בד לבן סינטטי חד־פעמי נדתיה יחזקאל 5 גאולה, ירושלים

★ למכירה בהזדמנות דפנות סוכה מעץ חדשים כולל דלת וחלונות (03)780251

★ חד פעמי! פנינים בחצי מחיר במוצ"ש סעדיה גאון 11 בני ברק

מבחר

לירון מתנות רח' מלכי ישראל 35 ירושלים (מול גרליץ) כלי בית ומטבח, מוצרי נוי פרחים ומתנות יהודיות. מבחר ענק ומרהיב אפשרות להחלפת מתנות אצלינו הקניה הזולה והטובה ביותר פתוח רצוף כל היום בברכת שנה טובה ומבורכת לכל לקוחותינו ולכל בית ישראל פתוח בחוה"מ

מנורות מהבהבות לסוכה רק 3 ש"ח ב"מרכז האלקטרוניקה" רח' הישיבה 4 גאולה ים

אבידות

★ נשכחה חליפת נשים תכלת במוצאי ר"ה בקו 400 לירושלים (02)816599

★ נמצא צמיד זהב לפני מס' חודשים בסביבת ברסנורא־חזון איש (03)5700814

מכוניות

★ פג'ו 104 שנת 81 1300 סמ"ק בצב טוב (03)701401 (02)524255

עיראק הודיעה כי היא לא תצמצם תפוקת הנפט

בגדיר — שר הנפט העיראקי היאאב עבד אל־הכים אל־שלאבי אמר כי עיראק לא תצמצם את תפוקת הנפט, מאחר היא זקוקה להכנסות כדי לשקם את ההרס, "אחר מלחמת 8 השנים עם איראן".

בראיון לעתון הכוויתי "אל ואטן" אמר שר הנפט, כי עיראק לא תשקול שום צימצום בתפוקת הנפט עד אשר יושלם הציוד החדש, המוליך את הנפט לחוף המעודי ב־1989.

הציוד יעלה את תכולת יצוא הנפט העיראקי ל־3.5 מליון חביות ליום.

בקארטל אופ"ק, היא הסיבה לירידת המחירים האחרונה בשוק הנפט העולמי.

"הקרבנו הרבה ואיבדנו הרבה בשנות המלחמה... ואין אנו מוכנים להקריב יותר", אמר שלאבי שהתייחס לסגירת מוצא הים העיקרי שלה דרך המפרץ הפרסי, החל מתחילת המלחמה.

מאז דצמבר 1986 דחתה עיראק כל נסיון לרסן את תפוקת הנפט שלה ודרשה מאופ"ק מיכסה השווה לזו של אויבתה איראן.

תפוקת הנפט העיראקית הגיעה עד 2.7 מיליון חביות ליום, התפוקה השנייה בגודלה בקארטל אופ"ק אחרי סעודיה. (רויטר עתי"ם)

ירידה בגרעון מאזן התשלומים האמריקני

וואשינגטון — הגרעון במאזן התשלומים האמריקני ירד ברבע השני של השנה בין אפריל ליוני ל־33.3 מיליארד דולר לעומת 36.9 מיליארד ברבע הראשון — הודיע משרד המסחר בוושינגטון.

הדו"ח מראה שיפור במאזן המסחרי של ארה"ב, בעיקר כתוצאה מירידת הדולר.

בסך הכל היה הגרעון במאזן התשלומים במחצית הראשונה של 1988 70.3 מיליארד דולר. לכל שנת 1987 היה הגרעון 154 מיליארד דולר.

חובות ארה"ב לארצות־חוץ הגיעו ל־368 מיליארד דולר בסוף 1987. סנאטור פאול סרבאנס, יו"ר הוועדה הכלכלית של הקונגרס, אמר כי החוב החיצון עלול לעבור מעל 500 מיליארד דולר בסוף 1988. (ע"ר)

● וואשינגטון — ממשלת ארה"ב מתכוננת להפעיל לחץ על השלטון בהאיטי להסביר את מי שמנהל, ככל הנראה, למפקד הצבא לאחר ההפיכה, הקולונל ז'אן קלוד פול, שהודשע באארה"ב בסחר בסמים.

בריטניה גרשה דיפלומט תוניסי על סירוב לשלם קנסות־חניה

לונדון — דיפלומט תוניסי, סאדוק קאסוס, גורש לפני שלושה שבועות מבריטניה על שסירב לשלם קנסות על חניה במקומות אסורים, אישר משרד החוץ הבריטי.

הדבר נמסר בתום שבוע שבמהלכו גורשו שלושה דיפלומטים אחרים — וייטנאמי ושני קובנים — בעקבות הקריות שבהן הופעל נשק חם בחוצות בירת בריטניה.

השבועון "מייל און סנדיי" מגלה בגליונו האחרון, כי קאסוס, נספח מינהלי בשגרירות תוניסיה בלונדון זה 4 שנים, גורש על שסירב לשלם קנסות חניה בגובה של 700 ליש"ט (1200 דולר).

הדיפלומט התוניסי מסר טלפונית מתוניס ל"מייל און סנדיי", כי "מחוץ למרכז העיר, נהגתי תמיד לשלם את הקנסות שהוטלו עלי, אך כאשר החניתי את מכוניתי לפני השגרירות, לא שילמתי וראיתי בכך שאלה עקרונית".

אחד מעמיתיו בלונדון תאתם ברגאוי, הסביר כי רק שלושה מקומות חניה הוקצו לשגרירות תוניסיה, שבה עובדים שישה אנשים.

לפני הסטטיסטיקה האחרונה, הדיפלומטים המצדיים הם העבריינים העיקריים בלונדון, עם 799 ששולמו, ובעקבותיהם צועדים הסובייטים (622) והסינים (551). (ע"צ ורויטר עתי"ם).

"הג'יהאד האיסלמי" חוזר ומציע לשחרר בני ערובה אמריקאיים

ביירות — תנועת "הג'יהאד האיסלמי לשחרור פלשתין" הבהירה כי היא ממתינה מציין לתשובת ארה"ב להצעה שהעלתה התנועה לפני שלושה ימים, בדבר שחרור בני הערובה שבידיה.

בגילוי דעת כתוב בכתב־יד בערבית, שהועבר לידי סוכנות ידיעות מערבית בביירות, מציין הארגון החשאי: "יוזמתנו עומדת עדיין בתוקפה ואנו ממתינים לתשובות אשר לאורן נוכל להחליט על צעדינו הבאים, למען האינטרס של האינתיפאדה".

מבצעים שכאלה ב"קניון רפאלי" רח' ר' עקיבא 115 בני ברק עכשיו: רשמי קול במבחר הגדול ביותר במבצע! 3 קלטות מוקלטות 10 ש"ח בלבד תיקי נסיעה, אורגנים, מצלמות ומשקפות כלי עבודה ומוצרי חשמל במחיר הזול ביותר הקדימו קניותכם לחג סגור בחול המועד מפני קדושת המועד גם אני קונה ב"קניון רפאלי" רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

המודיע

העתון של היהדות החרדית

☆ ☆ ☆

אין תחליף

לעוצמת הפרסום

ב־המודיע

הוארך תוקף ביטוח צד ג' לתלמידי תתי"ם בתשמ"ט

משרד החינוך והתרבות ממשיך את הסדר ביטוח התלמידים במוסדות התתי"ם גם לשנה"ל תשמ"ט, כך נאמר במכתב ששיגר מנהל החינוך המוכר מר יוסף דור, למנכ"ל מרכז התתי"ם הרב יצחק צלדקנופף.

מרכז אגוד התתי"ם, המרכז את הטיפול במוסדות התתי"ם בכל נושאי הביטוח, מחדש את הסדר הביטוח מידי שנה.

ביטוח תאונות אישיות שאינו מכוסה ע"י משרד החינוך והתרבות מרוכז אף הוא במרכז התתי"ם במסגרת השירותים העירוניים, באמצעות חברת "צבגל".

ממזכירות מרכז התתי"ם נמסר, כי כמו בשנה שעברה, תכסה הפוליסה של עירית ירושלים את תלמידי התתי"ם תמורת 4 ש"ח לכל תלמיד, חוזר מפורט על ביטוח התלמידים הנמצא בהסדר משרד החינוך והתרבות מכסה רק ביטוח צד ג' ובהסדר זה כלולים החינוך הממלכתי, הממ"ד והחינוך המוכר. בעקבות הסדר שנעשה בין הנהלת מרכז התתי"ם לבין משרד החינוך והתרבות בשנת 1983. מכסה ביטוח זה גם את מוסדות הפטור.

בריטניה מזהירה דיפלומטים מפני נשיאת נשק

לונדון — ממשלת בריטניה שבה להזהיר בימים הקרובים שגרירים ודיפלומטים למלא אחר הוראות החוק, בעיקר בכל הקשור בנשיאת כלי נשק הפעלתם.

סגן שר החוץ תימותי אגאר אמר בהודעתו בעניין זה: "אני אדגיש בפניהם את הצורך בביצוע קפדני של ההוראות בנושא זה". הוא אמר כי משרד החוץ יבהיר לדיפלומטים: "השמעו לחוקים שלנו או לכו הביתה".

הוא לא זיהה את הדיפלומטים שיזמנו לשמוע אזהרה זו.

סגן השר הגן על ההחלטה מן השבוע שעבר לגירושו של השגריר הקובאני והנספח המסחרי של קובה.

"בכל מקרה מעין זה, השגריר חייב לשאת במלוא האחריות ההובהר היטב לכל השגרירים בלונדון כי הקודפוס הדיפלומטי אינו רשאי לשאת נשק ובוודאי שאינו רשאי להפעילו", הוא אמר. (רויטר־עתי"ם)

מצרים הורידה את מחירי הנפט

קאהיר — מצרים החליטה על הוזלה נוספת, בשיעור של 75 סנט לחבית, במחירים של סוגי הנפט השונים שהיא מייצאת, מסרה אמש סוכנות הידיעות המצרית. הוזלה זו, לספטמבר, באה בעקבות הוזלה קודמת שליה הוחלט בראשית ספטמבר, ואשר היתה בשיעור של 50 סנט לחבית.

מצרים, שאינה חברה באופ"ק, מוכרת את הנפט הגולמי שלה בשוק החופשי וקובעת את מחירה פעם או פעמיים בחודש, בהתאם לתנודות בשוק העולמי.

המחירים החדשים, שיהיו בתוקף עד סוף ספטמבר, הם כלהלן:

— — סואץ גולמי: 12 דולר לחבית — — באלאים: 11 — — ראס בדראן: 10 — — ראס ע'ארב: 9.70 (ע"צ).

דליקת־יער גדולה ביום כיפורים בחבל מודיעין

דליקת יער גדולה כילתה ביום כיפור 150 דונם של חורש מבוגר וקוצים באיזור שילת, בחבל מודיעין. כבאי האש, בהיות כשפורה ומשמר הגבול עמלו במשך כמה שעות עד שאיתרו את להבות האש. קיים חשד, כי המדובר בהצתה.

לא נגרמו נזקים למיבנים או לגידולים חקלאיים בסביבה.

הגורל אברהם נתמנה כרמטכ"ל צבא האיטי

פורט־או־פרינס — הגנרל הראייר אברהם נתמנה כרמטכ"ל צבא האיטי, על ידי נשיא המדינה, הגנרל פרוספר אוורייל.

בטקס קצר בחצר הארמון הלאומי, קרא הגנרל לקצינים ולחיילים לשמור על השקט, לאחר שביום ראשון הדיחו 4 מפקדי יחידות את הנשיא.

הגנרל הוסיף כי "נשקלים עתה צעדים חשובים כדי להשביע את דרישותיהם הדחופות ביותר".

הגנרל אברהם, שכיהן כשר החוץ עד לקשר הצבאי נחשב כאחד הקצינים הבכירים הליברליים ביותר. (ע"צ)

פצועים במחנה שאטי

3 מתושבי מחנה הפליטים שאטי בעזה נפצעו אתמול מידי חיילי צה"ל בשעת פיזור הפגנה אלימה. תושב מחנה הפליטים בחאן יונס הובא פצוע לבית החולים העירוני, ובצה"ל בודקים את נסיבות פציעתו.

שערים יציגים

סל	1.7184
דולר ארה"ב	1.6442
מר"ג	0.8760
ליש"ש	2.7483
פר"ש	0.2578
ין יפני (100)	1.2247
פל"ה	0.7769

לוח היום

בס"ד יום ועש"ק פ' האזינו י"ב תשרי תשמ"ט

הדף היומי בבלי: זבחים ג'

ירושלמי: ברכות ל"א

משנה יומית: עירובין ח' א־ב

הלכה יומית: או"ח תקנ"ד, יז־כ

סוף זמן קריאת שמע 7.42

תפילת השחר 8.57

שקיעת החמה 5.38

מחר

עלות השחר 3.55

נץ החמה 5.25

קול הדף

[illegible]

תורנות בתי מרקחת

[illegible]

תחבורה ב"ב — בילינסון

[illegible]

תורנות בתי חולים

[illegible]

הודעות

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965 מרחב תכנון מקומי ירושלים

[illegible]

עירית ירושלים — הועדה המקומית לתכנון ולבניה — הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק) — [illegible]

עירית ירושלים — הועדה המקומית לתכנון ולבניה — הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק) — [illegible]

הועדה המקומית לתכנון ולבניה — [illegible]

ועדה מקומית לתכנון ולבניה — חולון ת.ב. 99

הודעה על פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965

ניתנת בזה הודעה שהוגשה לועדה בקשה להיתר בניה על חלקה 17 בגוש 7171 רח' הנריטה סולד מס' 19 חולון.

הכוללת מהן הקלה ב: 10% בקו בנין אחורי לצורך בליטה עמודים בלבד החלקה הנ"ל נמצאת באזור מגורים ב'-1.

את התכנית אפשר לראות במשרדי הועדה בעיריית חולון, רח' ויצמן 58 בשעות ובימים של קבלת קהל.

התנגדות לבקשה להקלה לעיל ניתן להגיש תוך 14 יום מתאריך פרסום הודעה זו. התנגדות שתוגש חייבת להיות בכתב ומנומקת.

ע"ד ח. שרון ראש העיר יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה חולון

רפו/46

המודיע עתון יומי — ירושלים

המו"ל: הסתדרות אגודת ישראל העולמית — הועד הפועל

העורך הראשון: ר' י' ל' לוין ז"ל

איזור התעשיה מקור ברוך רח' יהודה המכבי 5 טל' 539255-8 • ת.ד. 1306 פקסימיליה 02-539108

דפוס "הדי" בע"מ

הפיצה: בירושלם מוסט

סניף ת"א: אלנבי 132, ת.ד. 1307 טל' 624353, בערב: טל' 614950

סניף בני־ברק: ר' עקיבא 147 טל' 5792490

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן

סוכנות בארצות הברית: R. LICHTENSHTEIN 324 Ave. I Brooklyn, N.Y. 11230 U.S.A.

דחוף למכירה ברובע היהודי עם הנוף המרהיב ביותר בעולם! פנטהאוז פרטי, מרווח ויחיד במינו המשקיף על הכותל!!! תכנון מיוחד, סלון יפה, חדר שינה מטבח מצוייד מלא וטרסה גדולה 80 מ"ר לפנות "קורין דבר" יועצת נדל"ן טל. 02-723385

שיפוצים כלליים: תוספות בנה והרחבה, מטבחים, צבע וסיוד, אלומיניום ומסגרות, טיפול ברטיבות, איטום גגות, כל עבודות הבניה באחריות טל. 02-344277 24 שעות ביממה

ושמחת בחגך עם קלטות להשיג בחנויות הפצה אזמר 03-706008

(מרכז הפלסטיק והניילון) רח' מא"ש 87 ירושלים (מול ישיבת ברסלב) נוי סוכה, קישוטים דגלים במבחר גדול ועשיר פתוח במוצש"ק מ־7.30 עד צאת אחרון הקונים חג שמח א. שולמן

חנות החשמל מספר 1 בירושלים ליאור פתחנו סניף נוסף ב: צפניה שראגי ובניו אצלינו תמצאו: ★ מקררים ★ מכונות כביסה ★ מזגנים ★ שואבי אבק ועוד... ★ אפשרות לתשלומים נוחים בדקו והשוו מחירים לפני הקניה!! יעודות גור רח' רש"י 48 02-539767 02-539625

מתן שרותי רווחה בע"מ מצווה ששכרה בצידה אנו מחפשים מטפלים ומטפלות עבודה גמישה תנאים טובים 03-5709698 בני־ברק הנהלה חרדית

רצל הרצל 24 ק"א בני־ברק טלפון 788019 פתוח מוצש"ק 11.00—8.30 מ' הנחות 10% - 50% בפינת המציאות שמלות מ־99 עד 150 ש"ח בחוה"מ סוכות סגור חג שמח ...בקרב בירושלים!!!

סלע הובלות מזיקים רשיון משרד הבריאות 197 עם ריח ובלי ריח ללקוחות ללא הוצאות כליס מחלקה לפוליש ולנקיון 03-473271 03-494936

4 תשלומים וגם עד 15% הנחה ראו מודעה בעמ' י"ב הבית שלנו

בבני ברק באזור מבוקש דירות מפוארות 4־5 חדרים (אופציה להרחבה) וכן דירה גג מפוארת בגמר בניה לצלצל 03-799228

ישיבה גבוהה חדשה מעונינת בבחור/אברך לארגן תלמידים לזמן החורף טלפון 03-785963

"מדם" אופנה עלית רח' ר' עקיבא 90 ב"ב מכירה! ביום ו' ובמוצש"ק כל פריט 200-100 ש"ח בחוה"מ סגור

הגיע ז'קטים לבנים וסוודרים לכבוד החג במוצאי שבת מ־8 עד 10 בעלי הכהן 7 ירושלים (אורנבך)

מבצע לסוכות השכרת רכב לשבוע ימים החל מ־192$ + מ.ע.מ. עקיבא 59 ב"ב 03-5792028 מכן 03-705498

תרגומים אנגלית־עברית טלפון: 02-786436

האם סוכתך כשרה? סוכתך תחת האילן? שמחה - כורת עצים מקצועי יוהרו למצוה וכרות ענפים מעל סוכתך עוד היום ולא ברגע האחרון 02-827070 03-9360820, 02-827070

פנינים יקרים על תיקון המידות בביצוע קלטות, עבריה ואידיש הפצה: "אזמר" 03-706008

הזדמנות פז חליפות ופרוות מחו"ל לנשים ולנערות להגים סריגים, בליחודים ועוד בגדי ילדים 1—4 מוצש"ק 7.30-10.30 ר' עקיבא 16

מכירת ענק פרחיה עיצוב ויבוא אפנה ר' עקיבא 48 ב"ב ק"ב חסול הקיץ בהנחות עד 60% מוצש"ק משעה 8.00

לסמינר "באר יעקב" דרושה מדריכה + לינה לכתה י"א תנאים טובים למתאימה להתקשר 03-9658366, 03-972859

ושננתם לבניך חדש דיני השכמת הבוקר לילדים בסט — 4 קלטות (באידיש) הפצה: "אזמר" 03-706008

גמ"ח שמלות וחליפות לנשות בני תורה ואו משפחות ברוכות ילדים עודד שמלות וחליפות לשבת ויום טוב (ריסקהות) עיצוב מהודר ובדים יפהפיים ב־מצו ש"ה בלבד במשך כל שעות היום ואף לאחר יום טוב רוחי חפץ חיים 5 ב"ב ק"ב

הלכות שבת חדש הלכות יו"ט הדל המועד ב־8 קלטות באידיש הלכות שבת בסט של 8 קלטות בעברית באידיש ובאנגלית מהרה"ג יעקב מאיר שטרן שליט"א הפצה: "אזמר" 03-706008

לאחר החג תתקיים בעזרה מכירה מוצש"ק מ־10.00 — 8.00 ברח' מתתיהו 37 ב"ב עוד במה דגמי קיץ מעבר וחורף לנשים נערות וילדים בצע החלקים ממשיך הכל תוצרת חוץ

דרושה בחורה דוברת אידיש להיות ולטפל באישה מבוגרת בשעות אחה"צ תמורת תשלום להתקשר 02-821246 בבקר ובערב

בגיס מוכרים את הקיץ מיכב המבחר של שמלות חליפות לנשים תוצרת אנגליה מהלומים נחיים רח' השלוחה 429 ק"ב ב"ב במוצש"ק 8.00 — 11.00

מבצע לסוכות בד דיאולן לבן לסוכה תוצרת חוץ במחיר מבצע גליק צפת צמח צדק 9 ירושלים

אצל שושי מכירה מיוחדת הגיעו דגמים חדשים וסריגים תוצרת חוץ במוצש"ק משעה 8.00 - 11.00 בני ברק הרצל 33 ק"א

להושבי הוצפה ובני ברק בערב חג הסוכות מהאריגה המפה מחירה לב"ב ומב"ב לחיפה [illegible] 04-669793 04-666995 04-382611/3574 [illegible]

פמליית רבין נרגמה בחאן יונס:

רבין: ישראל לא תוותר על השליטה בשטחים ללא הסדר מדיני

הפרות סדר במזרח ירושלים ★ 12 נפצעו בשכם

שר הבטחון מר יצחק רבין אמר אתמול במהלך סיור ברצועת עזה כי "לא הגענו עדיין לאור תהרמה, של הורדת רמת מעשי האלימות בשטחים, כאשהנו רוציה להגיע אליה". את הדיבה שנפוצה לאחרונה על אפשרות כבירת השטחים לגדים בלאומי הוא הגדיר "קישקוש אחד גדול דיברי הבלי". הוא אמר: "ישראל לא תוותר על השליטה המוחלטת בשטחי יהודה, שומרון וחבל עזה, כל עוד לא יתהליך מדיני. עד אז, אנחנו השולטים בשטח ואנחנו נפעל כאן."

גוש בטון הושלך אתמול, לעבר פמליית שר הבטחון יצחק רבין, בעת שביקר בחאן יונס ושוחח שם עם סוחרים. איש לא נפגע.

רבין אמר שלא הבחין בכך האלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי, טען שלא מדובר שום אבן למרות שעתנאים ראו בברור את ידוי האבן.

רבין ציין, שכיום כ־80 אחוזים מביטויי האלימות בשטחים, הם ידויי אבנים והצבת מחסומי אבנים על הכבישים. זאת כשמדי פעם מובערים צמיגים ומושלכים בקבוקי תבערה. הוא הוסיף: "בעת נוסף לפעילות הצבא בשטחים מימד חדש — כדורי הפלאסטיק ההוראות, שאפשר לירות אותם, ברמות ובטווחי בטחון מסויימים, אל כל זורקי האבנים ואל כל המפגינים והמסיתים של כל ההתקהלות. שמעתי מאלוף הפיקוד ומהמפקדים, שלהכנסת השימוש הזה בקנה מידה רב יותר, יש כבר השפעה מסויימת על הורדת רמת האלימות. במקביל, נמשכת הפעילות נגד הועדות העממיות, על בסיס מודיעין טוב. עוצרים אותם ומוציאים אותם מהשטח. במקרה מות, שבוצעו פעולות כאלה — עוצרה רגיעה". הוא הטעים, שלהשגת רגיעה בשטחים, יופעלו מדי פעם אמצעים חדשים. רבין אמר, שבשלב זה אינו רואה השפעה משמעותית על פעילות כוחות הבטחון בשטחים, נוכח הפילוג שהסתמן לאחרונה בהנהגת ההתקוממות בשטחים.

השר רבין נמנע מלהתייחס למסרים שהעביר לשר החוץ, שמעון פרס, הסופר והוגה הדעות היהודי־צרפתי, מארק הלטר, מפגישתו עם יאסר ערפאת. לעומת זה הוא אמר על הידיעות מחו"ל, כאילו נפגש פרס עצמו עם ערפאת: "אני לא מעלה על הדעת שמדובר בפגישה בין פרס ליאסר ערפאת. אני חושב שזה ברווח עתתאי ושאין לו אחיזה במציאות".

הפרות הסדר החמורות בשכם וסביבותיה, נמשכו אתמול בצהריים. לאחר אירועי הבוקר, במהלכם נפצעו 4 מקומיים מאש חיילי צה"ל שהותקפו בגרזנים, נמשכו הפרות הסדר בשכם ובמחנות הפליטים הסמוכים. 8 אנשים נפצעו מכדורים חיים ושניים אחרים נפצעו מכדורי גומי, כך גרסו מקורות ערבים.

קצין משמר הגבול נרגם אתמול לפני הצהרים באבנים בעת שנסע במרכז ג'נין. הקצין לא נפגע ולא נגרם נזק.

עוצר שורר בעזון, דנבא ובקלקיליה וכן במחנות הפליטים טול־כרם, בלטה ואל־עמארי.

מספר הפרות סדר היו אתמול במזרח ירושלים, בקבוק ריק הושלך לעבר תלמידי ישיבה, סמוך לבית הספר דיר אל יאתאם בתוך חומות העיר העתיקה. איש לא נפגע.

אוטובוס, שהסיע תיירים סמוך לבית הספר אל איבראהימייה בשכונת אבו טור הותקף באבנים. איש לא נפגע אך שמשת האוטובוס נופצה.

בשעת הצהריים, הושלך בקבוק ריק לעבר סיור חיילי משמר הגבול סמוך לשער שכם. כעבור זמן קצר נלכדו שני חשודים אשר ענו לתיאור שמסרו החיילים.

אמש ארעו שני מקרים של ידויי אבנים בכפר סילואן. המשטרה נאלצה להשתמש ברימוני גז ולירות כדורי גומי איש לא נפגע בתקרית זאת.

אוטובוס אגד אשר נסע בקו 160. הותקף אתמול סמוך לקרית ארבע באבנים. נהג האוטובוס נפצע קל בפניו. כל שמשות האוטובוס נופצו ונגרם לרכב נזק כבד.

בתגובה, ירדו מהאוטובוס עשרות נוסעים תושבי קרית ארבע והחלו לפגוע ברכבים ערביים שעברו בכביש. תושבים מסרו, כי גרמו נזקים כבדים לכמה מן הרכבים.

תושבי קרית ארבע טענו, כי חיילים צפו בנעשה מגג בית סמוך ולא נקטו בצעדים הנדרשים

מנכ"ל משרד החינוך סייר במוס' החינוך בשכ' רמות

הסיור התקיים בלי נציגי החינוך החרדי...

— מאת סופר "המודיע" — מנכ"ל משרד החינוך, הד"ר ש. שושני, סייר אתמול במוסדות החינוך בשכונת רמות בירושלים, כדי לעמוד מקרוב על מצוקת הדיור של החינוך החרדי במקום.

מר שושני הגיע עם ראשי משרדו יוסף דוד, עקיבא סלע, הד"ר עמיר, עם אנשי מחלקת החינוך של עיריית ירושלים, בראשות מר מיכאל גל, וכן ראשי המנהלת של שכונת רמות (שכונה לא נערכו לה בחירות מזה כמה שנים, מחשש החילונים כי השליטה במנהלת תעבור לידי הציבור החרדי).

הסיור במוסדות החינוך נערך ללא נציגי החינוך החרדי וחברי ועד איחוד קהילות רמות, דבר שיש בו כדי להשפיע רבות על מה שהראו למר שושני במבני החינוך בשכונה. עם נציגי הציבור החרדי נפגש מנכ"ל משרד החינוך רק בבית הספר בית יעקב לבנות, שם נועד עם הרב יוסף פרידמן, הרב נ. ארנרייך והרב י. שאר ישוב, אשר העלו את המחסור החמור במבני חינוך, בעוד שבמבנים הקיימים, בהם משתמשים תלמידים של החינוך הממלכתי, ניתן לפתור את רוב בעיות מצוקת הדיור.

מנהל מחלקת החינוך בעירייה, מר מיכאל גל, אמר, שמקבל עליו שאכן יש מחסור לחינוך החרדי במבנים, אבל אין זה נכון שהמבנים לחינוך הממלכתי ריקים. הוא אמר, כי מייעדים עתה ברמות 04 מקום לבניית מבני חינוך, אולם קיימת בעיה תקציבית בנושא הבנייה.

הרב אברהם יוסף לייזרזון, חבר מועצת העיריה, אמר, כי הבעיה המרכזית היא ששכונת רמות תוכננה כשכונה לא דתית, אך העובדות בשטח טופחות על פני ראשי העיר, כאשר אלפי משפחות חרדיות מתגוררות בה ואין להם מבנים למוסדות החינוך.

מנכ"ל משרד החינוך אמר בתום הפגישה, כי האזין לבעיות שהועלו והבטיחו לבדוק את האפשרויות לפתרון הבעיות, במסגרת של החינוך העצמאי.

עובדי המרכז הארצי לטהרת המשפחה הותקפו ע"י ערבים

ניצלו לאחר התערבות של זקני הכפר

מאת סופר "המודיע"

מקרה חמור של התנפלות על רכב עם עובדים של המרכז הארצי למען טהרת המשפחה היה בימים האחרונים בכפר ערבי בתחום מטה בנימין. אסון כבד נמנע לאחר התערבות של זקני הכפר.

באזור זה עוסק המרכז בבניית מקוואות במושבים עלי, נחליאל, מעלה לבונה ובית אריאל. הדרך לישובים עוברת בין כפרים ערביים באזור מטה בנימין.

בעת ההתנפלות, הניפו הצעירים הערבים מוטות ברזל והשליכו אבנים, כשהם שוברים את שמשות הרכב וגורמים לו נזקים נוספים. העובדים חשו, כי חייהם בסכנה.

למרבה הפלא, בעיצומה של ההתנפלות, כאשר העובדים מבקשים להגן על חייהם, הופיעו לפתע כמה מזקני הכפר וגירשו את הפורעים הצעירים. לאחר מכן אף ניגשו אל עובדי המרכז הארצי למען טהרת המשפחה וביקשו לפצות עבור הנזקים שנגרמו לרכב.

העובדים הנרגשים מיהרו להתלונן על המקרה בפני השלטונות, כשהם רואים בהינצלם אצבע אלוקים בזכות מצוות הטהרה.

נרצחו מפקדי אמל בדרום לבנון

ביירות — אלמונים מזויינים הרגו אתמול את שלושת מפקדי "אמל" בדרום לבנון, במערב בדרום ביירות — מסרו מקורות "אמל".

המקורות אמרו, כי השלושה, דאוד דאוד, מפקד כוחות אמל בדרום לבנון, וכן מחמוד פאקיה וחסן סבייטי, נהרגו בהתקפת טילי צר, שפגעו במכוניתם, בעת שנסעו בשכונת אואזי בדרום ביירות.

עדיין לא ברור אם התקרית קשורה בחידוש הקרבות מעבר לשני צידי הקו הירוק בביירות, לאחר שנכשל שוב הנסיון לבחור נשיא חדש ללבנון.

כמה משקיפים אמרו, כי יתכן שההתנקשות האחרונה היא סימן להתפשטות מעשי האלימות והקרבות בכל לבנון.

שלושת ההרוגים היו מפקדי המיליציה השיעית "אמל" בדרום לבנון ומותם נראה בעיני משקיפים כאן כמכה קשה למיליציה השיעית.

דאוד דאוד רשם לזכותו הצלחה גדולה בסילוק מחבלי החזבאללה מאזור שליטתו בדרום לבנון בחודש אפריל.

קרבות פרצו בביירות

(המשך מעמוד א')

מעבר לקו הירוק.

מיד לאחר כשלון הבחירות וההודעה על דחייתן, פרצו קרבות אש ובין היתר הופגזה גם העיירה בקפייה, בקרבת ביירות, מקום הולדתו של ג'ומאיל.

כאמור רבים מבין 41 הצירים הנוצרים בפרלמנט התנגדו לדאהר, בטענה כי הוא ישמש כלי שרת בידי סוריה. המדינאים המוסלמים כבר הודיעו בינתיים כי הם יהיו מוכנים להצטרף לממשלה אך ורק תחת ראש הממשלה המוסלמי סלים חוס.

מאחר וג'ומאיל, לפי ידיעות מהימנות, עומד להקים ממשלת מעבר, צפויות שתי ממשלות יריבות בלבנון. אחת בראשותו של ג'ומאיל ובשליטת הנוצרים והאחרת בראשותו של חוס ונתמכת על ידי המוסלמים והדרוזים, אמרו מקורות מדיניים.

אחד המדינאים הנוצרים הבהיר, כי ג'ומאיל חייב להקים ממשלה זמנית, מאחר ומאתמול כבר אין לו הסמכות לעשות זאת ואם לא יבחר נשיא היום, לבנון תכנס לחלל ריק פוליטי.

לראשונה מאז זכתה לעצמאות ב־1943, תתעורר לבנון היום ללא נשיא, לאחר שנדחה מושב הפרלמנט שאמור היה לבחור יורש לנשיא אמין ג'מאייל, שכהונתו פקעה אמש בחצות הלילה.

ההודעה על דחיית המושב, ע"י יו"ר הפרלמנט הפרו סורי חוסיין חוסייני, מוכיחה את תוצאות הסיכסוך בין הקבוצות הפוליטיות הלבנוניות הפרו־סוריות והאנטי־סוריות, שלא הצליחו להגיע לידי הסכם לגבי שמו של מועמד מקובל על כל הצדדים.

על פי המסורת, נשיא לבנון הוא נוצרי מארוני, בעוד ראש הממשלה הוא מוסלמי סוני ויו"ר הפרלמנט מוסלמי שיעי.

מועמדותו של מיכאל דאהר, חבר פרלמנט בן 60 מצפון לבנון, עליה נמסר ביום ראשון בעקבות הסכם בין סוריה וארה"ב, נדחתה ע"י המפלגות הפוליטיות הנוצריות האנטי־סוריות וע"י צבא לבנון.(ע"ר וע"צ).

מפוטרי "מטוויות הדרום" כלאו את מנכ"ל המפעל

העובדים המפוטרים של מפעל "מטוויות הדרום" באופקים השתלטו אתמול, בבוקר, על מנכ"ל החברה ברחוב פינסקר 69 בתל אביב, כלאו אותו את המנכ"ל, רפי מלכא, הם מסרבים לפתוח את הדלתות, עד שישולם להם שכרם המולן. אמש עדיין לא הגיעו העובדים להסכמה עם המנכ"ל ועודנו אתו נכלאים במשרדו.

45 עובדי "מטוויות הדרום" הוצאו לפני שבועיים לחופשה, לאחר שהמפעל ניקלע לקשיי נזילות ונסגר. בערב יום הכיפורים נמסרו לעובדים מכתבי פיטורין ההודעה על סגירת המפעל.

35 מעובדי "מטוויות הדרום" הגיעו אתמול בבוקר עם מזכיר מועצת הפועלים, סעדיה אילוס, לבניין הועד הפועל בתל אביב וקיימו דיון על המצב שנוצר במטה התעסוקה של הועד הפועל. שם הוחלט להאבק על מינוי מפרק מפעיל למפעל, במגמה שיחודש את העבודה בו.

מייד לאחר הדיון בועדת התעסוקה, יצאו העובדים למשרדי הנהלת החברה ברחוב פינסקר ותבעו מהמנכ"ל, רפי מלכא, שיתחייב לשלם להם את שכרם המולן מחודש אוגוסט, המנכ"ל קיבל את הסכמתו של שמואל ברזל, מבעלי המניות העיקריים של החברה, לתשלום 45 אלף ש"ח לעובדים על חשבון משכורת חודש אוגוסט, בתנאי שהעובדים יחתמו על התחייבות, שבתמורה לתשלום זה הם לא ינקטו צעדים משפטיים נגד החברה. העובדים סרבו לקבל את התנאי, בטענה שהוא מנוגד לחוק והמשיכו להתבצר במשרדי החברה, עם המנכ"ל. (עתי"ם)

מבצע חיסון המוני

(המשך מעמוד א')

ברזילי. קרא להקים ועדת חקירה ממלכתית בפרשת הפוליו שתבדוק מה התרחש באמת. "אם שרת הבריאות טוענת שלא עשינו די אז אנו מוכנים לעמוד על כך לדין", אמר. לדבריו, מטילים עליהם אחריות אך לא דואגים לתת להם תקציבים מתאימים.

מיבצע החיסונים יימשך גם היום בבתי־הספר בנפת חדרה ומלשכת הבריאות נמסר, כי הם מקווים לסיים את המיבצע לחיסון התלמידים כבר היום.

ביום ראשון הבא יחל מיבצע החיסון למבוגרים, בגילאי 18 — 34, תושבי נפת חדרה, במרכזי החיסון שיוקמו באיזורי מגורים. הרשויות יפרסמו באמצעות התקשורת האלקטרונית והכתובה את מקום מוקדי החיסון וכן יפיצו זאת על גבי דפי מידע בלוחות המודעות בישובים. (עתי"ם).

הודעה
משרדנו בתל־אביב אלנבי 132
יהיה פתוח בימי חול המועד סוכות
אי"ה בין השעות 3.45—2.45 אחה"צ
למשלוח: חומר או מודעות נא להעביר לפנה"צ לשים מתחת לדלת
גמח"ט וחג שמח
בימי ערב שבת וחג סגור

משאבים - מרכז ספרותי-חברתי
ירושלים, רח' תחכמוני 21, טלפון 818701־383093
ת.ד. 18196, מיקוד 91181
בשורה טובה לשוחרי תורה
הופיע!
לאחר הכנות מייגעות הננו שמחים לבשר בזה על הופעתו בשעטו"מ של הספה"ק
חידושי אגדות מהרש"א השלם
על תנ"ך, לפי סדר הפסוקים
בשני כרכים מהודרים
קנקן חדש מלא יין ישן
בספר מונומנטאלי זה מובאים כל חידושיו הנפלאים של ראש מפרשי התלמוד האחרונים, מרן המהרש"א הק' זי"ע, על תורה נביאים וכתובים, מלוקטים ע"י הרב חיים אודי ליפשיץ, מתוך חידושי אגדות מהרש"א על הש"ס. בספר הגדול שלפנינו נעשתה ע"י צוות "משאבים", עבודה כבירה ועצומה של ניפוי שגיאות, הוספת מרכאות ופיסוק מקיף בחידושי המהרש"א, שיהיו מעתה כספר הפתוח לכל לומד ומעיין, מדי שבת בשבתו ובכל עת־מצוא.
להשיג בחנויות הספרים המובחרות
הפצה ראשית: תפוצה
רח' חזון איש 15, בני ברק, טלפון 5709078
רח' מלכי ישראל 6, ירושלים, טלפון 7־370061
הודעה מיוחדת למנויי מבצע סל"ה — התוכנית הגדולה — הספרים בדרך אליכם —

ברכת כהנים המונית בחג הסוכות
בס"ד
עם ד' בארץ הקדש ובכל העולם כולו זקוק לרחמים מרובים ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, מבואר בחז"ל גודל הכוח והזכות של ברכת כהנים על כן יתאספו המוני עם ד'
ביום רביעי ב' דחוהמ"ס על יד שריד בית מקדשנו
הכותל המערבי
י"ז לחודש תשרי תשמ"ט להתפלל יחד תפילת שחרית ומוסף ברב עם ובנעימה קדושה ונבקש מלפניו רחמים על עמנו שהם בצרה ובצוקה והמוני הכהנים ישאו ידיהם קדש לברך את עם ד' בברכה המשלשת, וע"י ברכת כהנים יעלו תחנונינו לפניו כדכתיב (דה"ב ל') ויתקדשו כהנים לרב וכו' ותהי שמחה גדולה בירושלים וכו' ויברכו את העם וישמע בקולם ותבוא תפילתם למעון קדשו לשמים, וה' ממרום ישקיף וירא בעני עמו וישפיע עלינו שפע ברכות וישועות בכלל ובפרט, ויחיש וימהר גאולתינו ופדות נפשינו ע"י ביאת משיח צדקנו בקרוב ובמהרה דידן ובבנין בית מקדשנו אמן.
• תפילת שחרית בשעה 8.00 • ברכת כהנים דשחרית בשעה 8.45
• תפילת מוסף ברב עם בשעה 9.30 • ברכת כהנים דמוסף בשעה 9.45
★ הכהנים מתבקשים לבוא ולברך את עם ד'

"סופר ספר" — חזון איש 23 ב"ב. טל. 5791136 — בהנהלת ש. בלוטניק
"היכל הספר" — רבי עקיבא 98 ב"ב טל. 785426 — בהנהלת א.מ. רובינשטיין
הודעה
הננו להודיע למקבלי הפרסים מקרן הגרי"ח סנקביץ שע"י איחוד מוסדות "גור" כי כדי לתת לכם את מקסימום התועלת מסכום הפרסים שקבלתם תקבלו אצלנו
הנחה 15% — 20%
מערך הקניה כולה על הספרים שתרכשו אצלנו
בצ'ק שקבלתם מאת קרן הפרסים
קיימת אפשרות לשלוח את הספרים מחוץ לב"ב
בברכת גמר חתימה טובה ומועדים לשמחה
ש. בלוטניק — א.מ. רובינשטיין
גם אנו מצטרפים להודעה זו והנחה זו
רשת חנויות "פאר התורה"
ירושלים, בני ברק חיפה א. וינגרטן

בס"ד
"שי ובגד" — גרודהר
רח' דוד ילין 4, ירושלים
החגים מגיעים ולנו יש להציע
חולצות — לגברים בנים ובנות בצבע לבן, חולצות חסידיות — (מימין לשמאל) לגברים וילדים מגיל בר מצוה, מכנסיים לילדים — קצרים ברמודה וארוכים. סינרים ומטפחות ראש — מתחרה לנשים, כיפות וציציות — לילדים וגברים, מצעים, שמיכות, מפות, מגבות, פיג'מות, גרביים, חליפות — לתינוקות. סיטול קליפס — פטנט מיוחד לחג לטיולים ועוד...
"שי ובגד" מברכת את קהל לקוחותיה בברכת שנה טובה ומבורכת

סרט מרגש
פולין - "ליקוי מאורות"
יוקרן אי"ה ביום ג' א' דחוהמ"ס
ב־5.00 אחה"צ וב־8.30 בערב
פרטים בגליון ערב סוכות עמ' אחרון

ביום השישי י"ב תשרי תשמ"ט (23.9.88)
תתקיים אי"ה **אזכרה**
בבית העלמין בקרית שאול ת"א
לנשמת הרה"ח ר' **נחמיה זעירא** ז"ל
יום השנה הראשון לפטירתו
נפגשים ליד השער בשעה 8.45 בבוקר
המשפחה

קלטת **"היכל הנגינה"**
מבחר נעימותיו של הרב **מתתיהו גלזרסון**
הפצה "גל־פז" רח' מלכי ישראל 15 טל. 384451־02

חסדי יחיאל
כהנמן 95 ב"ב
היום יום ו'
פתוח 1.00 — 10.30

דרוש אברך מוכשר
לניהול יחסי צבור — קשרים בארץ
(אפשרי למספר שעות יום)
לארגון ידוע, חשוב ומבוסס
לפרטים טל. 5436485־03, 777149־03

חדש!!! איזה יופי!!
קישוט חדש לסוכה
אושפיזין מקטיפה!!
לצבוע עצמית - תוצרת אנגליה

להשיג: ירושלים ובני ברק - בחנויות המובחרות
הפצה ראשית: "הכל לגן"
רח' מאה שערים 7, 371043 פתוח מ־8 עד 2 רצוף

"ושמחת בחגך" השמחה באומר ובצליל
ספר **"סוד השמחה"**
על מהותה של שמחה כפי שמתגלה באותיות לשון הקודש ע"פ המפתחות השונים בתורת הגימטריא
מאת הרב **מתתיהו גלזרסון**
להשיג בכל חנויות הספרים
הפצה "שלם" רח' נחום 12 פינת עמוס טל. 380195־02

מקומות ואתרים בע"מ
רח' זהנפלד 3, רמת אלחנן בני ברק
טלפונים 8־5743487־03
המרכז להובלות הסעות וטיולים
• מיניבוסים חדשים וממוזגים (10 מק')
• נהגים חרדים ומנוסים
• מיומנות, מומחיות ונסיון רב בנסיעות למקומות הקדושים
• הסעות למוסדות, בתי"ס ומפעלים
• קשר אלחוטי
בהנהלת בתריאל שטיין
טלפונים בשעות הערב: 5791725, 5743404, 762079־03

ישיבת אור ישכר בער רעננה
ישיבה גדולה לבחורים מצטיינים
הננו להודיע כי
יש באפשרותנו לקלוט בחורים נוספים
לזמן החורף הבעל"ט
ראש הישיבה הרב הגאון ר' **אהרון ישעיה בלוי** שליט"א
ועמו צוות מעולה
לפרטים טל. 537776־02 לבקש את ר' פנחס
052־446702, 701284־03

לרגל קבלת התואר אנו יוצאים במבצע אדיר
ארון הספרים מפורניר שלמת עליו בהישג ידך
מ־360 ש"ח בהזמנה (ללא סיבית) ובתשלומים (ללא ריבית)
המטבח המהודר
רח' עקיבא 20, ב"ב טל. 703231־03
דגמים בלעדיים

ישיבת "מעינות התורה" אבן האזל 11 814216־02
בנשיאות הרה"ג ר' אברהם בדקו שליט"א
נותרו מקומות ספורים לשיעור א' בישיבה הקטנה
טיפול אישי ומסור — פרטים בטל. הנ"ל

הדסים
בהכשר הרב הגאון
להשיג
שדי ר' טרפון 2 ב"ב
784846

לולבים
בהכשר הרב הגאון רבי ש. וזנר שליט"א
להשיג
ר' עקיבא 116 ב"ב
702891

תגיגת קניות התשלום ב־20.11.88
★ סדרה סטרים
★ סוסטרים
★ קומקומים חשמליים
★ מגהצי אדים
★ כלי מיטה, מפות טרלין, מגבות רחן
סטים צלחות "נעמן" ו"ארקופל"
★ סירי סולתם
מבחר ענק של כלי בית ומתנות יפהפיות
ב"ירוד לייפציג"
ברטנורה 5 ב"ב
פתוח 11:00־13:30
17:00־21:00

סוף מגשתוק עם הקלטה
95 ש"ח
רק
ב"מרכז האלקטרוניקה"
רח' הישיבה 4 מול ברים

שיש בני ברק
שלמה המלך 7 764715, 765126
שיש וגרניט למטבחים
ביצוע מעולה
מחירים נוחים

נגרית א. שורץ
רח' יואל 3 פינת השלושה ב"ב
טל. 794268־03
לחג הסוכות
עצים ★ סרגלים ★ דיקטים בכל מידה וגודל, כבר"ב טפטלים
— מחירים סבירים בזוהר —

פתוח במוצש"ק
(פרשת האזינו)
השטל בגדי הקיץ מ־19 עד 99
אצל "בתחום" ירושלים 52 ב"ב
בחוה"מ סוכות פתוח לפנה"צ

הזהרו מחיקויים
פינתי PINATI
פינת הני
בית פינתי - פינת אוכל
40 שנות איכות ואמנות
ת"א רח' סלמה 160
טל' 374396־03 383330־03
שנה טובה וחג שמח

"המודיע" ב"ב
רח' ר' עקיבא 147
707673, 5792490
הודעה
משרדינו בבני ברק
יהיה סגור
החל מיום א'
ערב סוכות
עד אחרי החג
ביום ג' אסרו חג
פתוח כרגיל 1.30 — 8.30
לפנה"צ
4.00 — 7.00 אחה"צ
בברכת מועדים לשמחה
מינהלת המודיע

סגור!
חנויות חשמל, רהיטים, צילום, תכשיטים, תמרוקים, כלי עבודה וכדו' בבני־ברק
סגורות בחול המועד סוכות
אנא הקדימו קניותיכם לפני החג, ונא להמנע מקניות בחנויות הפתוחות בחול המועד ופורצות גדר
המודעה מתפרסמת בעידוד הרבנים שליט"א

בימ"ד "תפלה למשה" של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א רח' ברואר 25 בני ברק
בימ"ד "בית דוד" דחסידי לעלוב רח' בהר"ן 15 ירושלים עיה"ק
ברכת מזל טוב נאמנה
לידידנו עוז ראש וראשון לכל דבר שבקדושה רב פעלים לתורה ולחסד לרווחתם של הכלל והפרט
הרה"ח ר' **דוד צבי שלמה קאפ** שליט"א
גבאי מסור בלו"נ בבית מדרשינו בירושלים עיה"ק
ולבנו ידידנו הנעלה מסור בלו"נ לחינוך תשב"ר
הרב **יצחק קאפ** שליט"א
לאירוסי בתו — נכדתו החשובה תחי' עב"ג
הבה"ח מו"מ **מאיר** נ"י
בן ידידינו עוז הרב **משה יצחק אברהם** שליט"א
יזכו לבנות בית נאמן בישראל תורה וגדולה יתאחדו על שולחנם
המתפללים — הגבאים

חסכון להורים - חג לילדים!
עד **50%** הנחה
בפינת המציאות במחסן שווק קופמן
מבחר דגמי לגו, פישר־פריס, ברבי ועוד
בפינת המציאות:
★ פגמים קלים באריזה
★ קופסאות מתצוגה
★ דגמים ישנים 7־1986
בברכת חג שמח
מגרשי התערוכה הישנים, סוף רח' דיזנגוף ת"א (ליד פארק הירקון)
פתוח: ערבי שבת וחג: 8.00 — 13.00, חוהמ"ס: 8.00 — 15.00